

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חמישי

חיבל
תשיעי

אגרות-קודש

מאת כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א
שניאורסאהן
מליובאוויטש

כרך טז
חורף תשי"ח

הוצאה שניה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

סניף אה"ק ת"ו כפר תב"ד

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות וחמשים לבריאה
מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ
שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

IGROIS KOIDESH
K'VOID K'DUSHAS ADMUR SHLITA
Vol. XVI

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000

5750 • 1989

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Menahem Mendel, 1902-

Igrot-kodesh.

(Kovets Shalshelet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5.) (Sifriy. Qtsar ha-Hasidim, Lyubavits'h)

Title on t.p. verso: Igrois Koidesh.

Includes bibliographical references and index.

Contents: Kerekh 1. 668-704. . . . Kerekh 16. 718.

1. Schneersohn, Menahem Mendel, 1902- -- Correspondence. 2. Habad.

3. Rabbis--Correspondence. I. Title. II Title: Igrois Koidesh. III. Series: Kovets Shalshelet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5. IV. Series: Sifriyat Qtsar ha-Hasidim, Lyubavits'h.

BM198.S33528

296.8'33

87-16855

ISBN 0-8266-5800-8 (set)

ISBN 0-8266-5816-4 (v. 16)

בהזמנות לפנות אל:

הוצאת ספרים קה"ת כפר-חב"ד, ת.ד. 3, טל. 03-9606725, 03-9606018

נדפס בבי"ס לדפוס "יד החמשה", כפר-חב"ד

Printed in Israel

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה כרך ששה עשר מסדרת אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א, שבו אגרות חורף תשי"ח.

בראש הספר באים:

(א) צילום כת"ק.

(ב) מפתח האגרות.

ובסופו:

(א) מפתח עניינים.

(ב) מפתח מוסדות וארגונים.

(ג) מפתח אנשים.

(ד) מפתח מקומות.

כן נוספו, ציונים והערות בשוה"ג**.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' שלום דובער ש" לוי.

מערכת „אוצר החסידים"

ט' כסלו, ה'תשנ"ג.

מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצי"צ,
שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ"י.

(*) עד עתה יצאו לאור בסדרה זו 34 כרכים: אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי וכ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", נדפסו (בכרך אחד) בשנת התש"מ. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, ומילואים לכרך הנ"ל — בשנת התשמ"א. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע (שני כרכים) בשנת התשמ"ב. כרך ג — בשנת התשמ"ו. כרכים ד-ה — בשנת תשמ"ו. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, כרכים א-ה — בשנת התשמ"ג. כרכים ו-י — בשנת התשד"מ. כרכים יא-יב — בשנת התשמ"ה. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א, כרכים אג — בשנת תשמ"ז. כרכים ד-ח — בשנת תשמ"ח. כרכים טיד — בשנת התשמ"ט. כרך טו — בשנה זו.

(**) כדי להבדיל בינם לבין הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א, באות הערות העורך באותיות קטנות יותר ושונות מהפנים.

מפתח כללי

3	 פתח דבר
5	 צילום כתי"ק
7	 מפתח האגרות
א	 אגרות קודש
שעה	 מפתח ענינים
שפה	 מפתח מוסדות וארגונים
שפז	 מפתח אנשים
שצא	 מפתח מקומות

מפתח

ה'תשי"ח

א	הרמת יד ובקשת מחילה	ה'תשעז	ג' תשרי
ב	הכנסת אורחים והפצת המעינות	ה'תשעח	ד' תשרי
ג	השלמת חזרת המאמר בחתונה	ה'תשעט	ד' תשרי
ד	יאוש והתאוננות לא ימצא בד' אמות	ה'תשפ	ד' תשרי
ה	ניצול הרושם מהקעמפ	ה'תשפא	ה' תשרי
ה	ניצול העבודה ברבנות הצבאית	ה'תשפב	ה' תשרי
ז	שמירת הכפר ע"י השלום	ה'תשפג	ו' תשרי
ח	תכנית לימי השמחה	ה'תשפד	ו' תשרי
ט	הערות לשיר-תפלה על חבלי משיח	ה'תשפה	ז' תשרי
י	לימוד פנ"י התורה	ה'תשפו	ז' תשרי
יא	העדר מנוחת הנפש — רק זמני	ה'תשפז	ח' תשרי
יב	טלית ואבנט ונרות — בתפלה לפני העמוד	ה'תשפח	ח' תשרי
יג	נסיעת תל' לכאן תלויה בהטבה בהנהגתו	ה'תשפט	ח' תשרי
יג	היסח דעת ממחשבות פחד	ה'תשצ	ח' תשרי
יד	בפדיית הנפש ל"ג אל יבזבו יותר מחומש	ה'תשצא	ח' תשרי
טו	עצומו של יום עושה כל הנדרש	ה'תשצב	י"א תשרי
טז	התחברות עם רבנים מסוגים שונים	ה'תשצג	י"א תשרי
יח	הנחת וכתובת תפלין דר"ת	ה'תשצד	י"א תשרי
יט	שיעורי גמרא ברבים	ה'תשצה	י"א תשרי
כ	פרטים אודות ר' ישעי' דוקטור	ה'תשצו	י"ב תשרי
כא	קרי ביוהכ"פ. חסידות — אילנא דחיי	ה'תשצז	כ"ו תשרי
כא	יהדות במובנה האמתי	ה'תשצח	כ"ז תשרי
כג	אילן הבעש"ט. ספרים לספריה	ה'תשצט	כ"ז תשרי
כד	הגדלת הישיבה בניו הייווען	ה'ת	כ"ח תשרי
כה	ימי החתונה בתרנ"ז	ה'תא	כ"ח תשרי
כה	התעסקות בצרכי הצבור והיחיד	ה'תאב	כ"ח תשרי
כז	הגדלת הקופה	ה'תאג	כ"ח תשרי
כז	לימודו בישיבת תות"ל	ה'תאד	כ"ח תשרי
כח	אין מקום ליאוש, ממנו לא יבצר כל דבר	ה'תאה	כ"ח תשרי
כט	קישור על התל' בעבר. אחיות עינים	ה'תאו	כ"ט תשרי
ל	ירושה בענינים רוחניים	ה'תאז	כ"ט תשרי
לא	כל יחיד הוא רבים	ה'תאח	כ"ט תשרי
לא	ובחנוני נא בזאת	ה'תאט	כ"ט תשרי
לב	ניצול ימי ההכנה לחיי האדם	ה'תאי	כ"ט תשרי
לג	העבר מלמד העתיד — חסדי השי"ת	ה'תאיא	כ"ט תשרי

לא	ניהול מוסדות חב"ד באה"ק	כ"ט תשרי	ה'תתיב
לה	שיקוימו הברכות שאיחלו באלול	מ"ה אדר"ח מ"ח	ה'תתיג
לו	טיפולים להתפתחות	מ"ה אדר"ח מ"ח	ה'תתיז
לז	מניעת היאוש	מ"ה אדר"ח מ"ח	ה'תתס
לח	מבצע ד' מינים. כינוס ט"ז אלול	צא"ח, תל-אביב	ה'תתסז
מ	חתונה גדולה — רק באיכות	ב' מ"ח	ה'תתסז
מ	משל הבעש"ט מאנשי העיר שסמכו על הגיבור	ב' מ"ח	ה'תתסז
מא	התחלת השנה ביום השבת	ג' מ"ח	ה'תתסז
מב	קביעות בזמן ובנפש	ג' מ"ח	ה'תתסז
מג	להתעסק בענין שידוך	ג' מ"ח	ה'תתסז
מד	מקור ליום הולדת	ג' מ"ח	ה'תתסז
מה	התעסקות בשטח החינוך	ד' מ"ח	ה'תתסז
מה	לימוד למיגרס ולעיונא, התעסקות בענין שידוך	ה' מ"ח	ה'תתסז
מו	מניעת לימודי חול — ענינו של כאר"א	ה' מ"ח	ה'תתסז
מח	הבטלה אינה טובה לבריאות	ו' מ"ח	ה'תתסז
מח	טראכט גוט וועט זיין גוט	ו' מ"ח	ה'תתסז
מט	לימוד דא"ח עם הבנות	ו' מ"ח	ה'תתסז
נ	ניתוח און ע"ש ד"ר רוזן	ו' מ"ח	ה'תתסז
נ	מאור שבתורה תוסיף בריאות במאור שבגוף	ו' מ"ח	ה'תתסז
נא	תורה ניתנה לכאור"א	ז' מ"ח	ה'תתסז
נב	בשידוכים — לברר אודותה ע"י ידידים	ז' מ"ח	ה'תתסז
נג	ביה"ס לספרות	ז' מ"ח	ה'תתסז
נד	לקחת הקב"ה לשותף	ט' מ"ח	ה'תתסז
נה	הנסיעה לחירל להשתכר	ט' מ"ח	ה'תתסז
נו	לעמוד במלחמת היצר	ט' מ"ח	ה'תתסז
נז	תועלת הרבים דוחה תועלת היחיד	ט' מ"ח	ה'תתסז
נח	פדיית תעניתו ותענית צבור. מטבעות לשמירה	י"ד מ"ח	ה'תתסז
נט	הרחבת המוסדות באוסטרליה	י"ד מ"ח	ה'תתסז
ס	תהלים חדשי לתל' קטנים	י"ד מ"ח	ה'תתסז
סא	מענה להערותיו לקובץ ליובאוויטש	י"ב מ"ח	ה'תתסז
סב	אתרוגים מקלברי ומאה"ק. מורכבים	י"ב מ"ח	ה'תתסז
סג	השפעה על אשתו בעיני תומ"צ	י"ג מ"ח	ה'תתסז
סה	מענה להערה באגה"ת	י"ג מ"ח	ה'תתסז
סו	תוצאות הבחינות	י"ג מ"ח	ה'תתסז
סז	רפואות ובטחון	י"ד מ"ח	ה'תתסז
סח	הרחבת ב"ס בשכונת לוד	י"ד מ"ח	ה'תתסז
סט	הלימוד בישיבה ובבית המטבחיים	ט"ז מ"ח	ה'תתסז
סט	הדמיון שאין לו חשק ללמוד	ט"ז מ"ח	ה'תתסז

ע	תכנית שידור על חסידי כפ"ח	מ' לאה פורת	ט"ז מ"ח	ה'תתמז
עא	תחרות במוסדות חנוך		ט"ז מ"ח	ה'תתמח
עב	נסיעה בשד"רות לארה"ב		ט"ז מ"ח	ה'תתמט
עג	עבודה ממושכת א"א להיות רק בקב"ע		ט"ז מ"ח	ה'תתנ
עד	היסח הדעת. התוועדות		י"ז מ"ח	ה'תתנא
עה	הרחבת פעולות אגונ"ח		ח"י מ"ח	ה'תתנב
עו	תנ"ך הנדפס בירושלים בשניונים. שם שנסתקע	מוהר"א פרידמן	י"ח מ"ח	ה'תתנג
עז	הפצת המעינות בכל ברזיל	מו"ה צבי חטריק	י"ח מ"ח	ה'תתנד
עח	מקוה באלבאני והבנה. ספריו	מוהר"ח"ל דייטש	י"ח מ"ח	ה'תתנה
עט	יסיח דעתו מענין המזיקים		י"ח מ"ח	ה'תתנו
פ	תיקון לחסרון הנחת תפילין		י"ט מ"ח	ה'תתנו
פ	הדפסת דא"ח בעתון בארגנטינה	מו"ה דובער בוימגרטן	י"ט מ"ח	ה'תתנח
פא	כפלים לתוש" — גם באיכות	מוהר"ח"ש סגל	כ' מ"ח	ה'תתנט
פא	יגעת ומצאת תאמין		כ' מ"ח	ה'תתס
פב	שתיית משקה המשכר		כ' מ"ח	ה'תתסא
פג	מנהגינו בסעודה שלישית		כ' מ"ח	ה'תתסב
פד	ברכת הלל ביחיד. תיקון להלבנת פני חברו		כ"א מ"ח	ה'תתסג
פה	לא יתרשם מקשיי ההליכה בדרך התומ"צ		כ"ב מ"ח	ה'תתסד
פו	התעסקות בהפצת היהדות		כ"ב מ"ח	ה'תתסה
פז	התעסקות בחנוך. סגולה לנחת מיו"ח		כ"ב מ"ח	ה'תתסו
פח	צ"ל עכ"פ יגיע כפיד		כ"ב מ"ח	ה'תתסז
פט	מנהגי תספורת שערות בנשים		כ"ד מ"ח	ה'תתסח
צ	מעלת יו"כ"פ קטן דר"ח כסלו	מוהרד"מ שולמן	כ"ד מ"ח	ה'תתסט
צא	לימוד צרפתית וערבית באהלי"י במרוקו	מו"ה סעד' ליברוב	כ"ד מ"ח	ה'תתע
צב	שמחת בית השואבה שייך לבע"ת. בחירה באוה"ע	מוהר"א"ח גליצנשטיין	כ"ה מ"ח	ה'תתעא
צג	הכנות ל"ט כסלו. חזרת מאמר בחתונה	מוהרש"א הלפרין	כ"ו מ"ח	ה'תתעב
צד	בחינת התל'. הנהגה כדבעי		כ"ו מ"ח	ה'תתעג
צה	לימוד מפרשת י"ט כסלו	מו"ה שלמה עהרמאן	כ"ו מ"ח	ה'תתעד
צו	ללמוד בסמינר בטנגיר		כ"ו מ"ח	ה'תתעה
צז	תפלת מנחה ומעריב וסליחות בטלית לפני העמוד	ביהב"נ דארטשעסטער	כ"ז מ"ח	ה'תתעו
צט	בענין הנ"ל	מוהרש"פ קרינסקי	כ"ז מ"ח	ה'תתעז
ק	לימוד הל' הצריכות	מו"ה פרץ מוצקין	כ"ז מ"ח	ה'תתעח
ק	מעשר לצדקה		כ"ז מ"ח	ה'תתעט
קא	נחית דרגא נסיב איתתא		כ"ז מ"ח	ה'תתפ
קב	מעלת יום הבר מצוה	מו"ה יהושע שפעטמאן	כ"ז מ"ח	ה'תתפא
קג	מעלת יו"כ"פ קטן של ר"ח רסלו	מו"ה אליעזר קרסיק	כ"ז מ"ח	ה'תתפב
קד	ידיעה ובחירה. התבוננות		כ"ח מ"ח	ה'תתפג
קה	עבודתו ברשת אהלי"י	מו"ה יצחק גנזבורג	כ"ח מ"ח	ה'תתפד

קז	אופן התוועדות י"ט כסלו	ועד כפר-חב"ד	ה'תתפ"ה	כ"ח מ"ח
קח	צריך ללמוד בהתמדה בכ"מ שנמצא		ה'תתפ"ו	א' כסלו
קט	התוועדות — חרישה וזריעה	מוהרמ"ז גרינגלס	ה'תתפ"ז	ב' כסלו
קי	ג' פ' בצבא — עומק רום ועומק תחת	מוהרא"א יאלעס	ה'תתפ"ח	ב' כסלו
קיא	עבודה מתוך סדר ושמירת הבריאות	הנהל"ו אהלי"י אה"ק	ה'תתפ"ט	ב' כסלו
	מעבירין המת (ס"מ, מוסר) מלפני הכלה	מוהרי"י רייזמן	ה'תתצ'	ב' כסלו
קיא	(ע"ט, חסידות)			
קיג	הכנת התל' להתוועדות י"ט כסלו	מ"ה שמואל חפר	ה'תתצ"א	ג' כסלו
קיג	הצעות שידוכים ואיחור החתונה		ה'תתצ"ב	ג' כסלו
קטו	בריאות הגוף והנפש. י"ט כסלו בכפ"ח	מהרש"ז שזר	ה'תתצ"ג	ג' כסלו
קטז	לימוד הל' הצריכות	הא' דוד צבי מרצבך	ה'תתצ"ד	ג' כסלו
קיו	נשיאת כפים באה"ק, ביה"כ		ה'תתצ"ה	ג' כסלו
קיו	הפצת היהדות בשנת האבלות	הא' יוסף קיובמאן	ה'תתצ"ו	ד' כסלו
קיח	התוועדות י"ט כסלו. דבור חשיב מעשה	מוהרי"ז סגל	ה'תתצ"ז	ד' כסלו
קיס	עמלים בתורה ג' ונתתי גשמיכם ג'		ה'תתצ"ח	ד' כסלו
קכ	נסיעה באנ"י ישראלית בשבת		ה'תתצ"ט	ד' כסלו
קכב	הזכרת התניא בס' אדה"ז	מ"ה יוסף מנדלקורן	ה'תתצ"י	ה' כסלו
קכג	עזר לחנוך במקומו	מר מרדכי סורקיס	ה'תתק'	ה' כסלו
קכד	חנוכה — מס' על קדושת התורה	מוהרא"ז וויינער	ה'תתק"א	ו' כסלו
קכה	הפצת המעיינות בכל 'אוסטרלי'	מ"ה בצלאל ווילשנסקי	ה'תתק"ב	ו' כסלו
קכו	צבא — והי' מחניך קדוש		ה'תתק"ג	ו' כסלו
קכז	בכל שנה ניתוספים אפשריות הפצה	הא' זוסיא פויזנר	ה'תתק"ד	ו' כסלו
קכז	שם שנעקר בתפלה לחולה	מוהרא" פרידמן	ה'תתק"ה	ו' כסלו
	תעמולת אמירת תהלים — א"ז ענין	מוהרא"ח גליצנשטיין	ה'תתק"ו	ח' כסלו
קכח	צא"ח			
קכ	השפעה על זרובבל. חלום	מוהרד"א לסלבוים	ה'תתק"ז	ח' כסלו
קלא	כתיבה בעתונים. התוועדות י"ט כסלו	מ"ה צבי חטריק	ה'תתק"ח	ט' כסלו
קלב	שיחות חסידותיות לתל'	מ"ה אליעזר ברויאר	ה'תתק"ט	ט' כסלו
קלג	הוראה מחנוכה — מוסיף והולך		ה'תתק"י	ט' כסלו
קלד	בניית השיכון בכפ"ח	מהרש"ז שזר	ה'תתקיא	י"ד כסלו
קלו	חיזוק היהדות	מוהרר"ב טולידנו	ה'תתקיב	י"ד כסלו
	תמיכת מרכז הישיבות. יובל הששים	כללי	ה'תתקיג	י"ד
קלז	וה"ח"י			
קלח	פעולות הפצה ועניניו הפרטיים		ה'תתקיד	י"ד כסלו
קלט	צדקה ע"ח הרווחים שיהיו		ה'תתקטו	י"ד כסלו
קלט	טוב לבריות קשור לטוב לשמים		ה'תתקטז	י"ד כסלו
קמ	מחנה קיץ	הנהלת צא"ח, מונטריאל	ה'תתקיז	י"ד כסלו
קמא	המשך כתות הגן		ה'תתקיה	י"א כסלו
קמב	הרחבת חוג התל' בכמות ובאיכות	אברהם ברוך גבאי	ה'תתקיט	י"ב כסלו
קמג	סעודת מלוה מלכה	מ"ה יואל הלפרין	ה'תתקכ	י"ג כסלו
קמג	התוועדות י" כסלו		ה'תתקכא	י"ג כסלו
קמד	חובת גברא — הפצת המעיינות		ה'תתקכב	י"ג כסלו

קמה	קניית קרקע לביה"ח	ה'תתקכג י"ג כסלו
קמו	תיקון לחילול שבת	ה'תתקכד ט"ו כסלו
קמז	עלי' לארץ — עלי' אמתית	ה'תתקכה ט"ו כסלו
קמח	אנשים פשוטים ומתנגדים	ה'תתקכו ט"ז כסלו
קמח	שיעורי תורה בבהמ"ד	ה'תתקכז י"ז כסלו
קנ	חגיגת בר מצוה ביום הב"מ	ה'תתקכח י"ז כסלו
קנ	השתלמות למורה וגגנת	ה'תתקכט י"ז כסלו
קנא	שידוכים. נסיעה לאה"ק	ה'תתקל י"ז כסלו
קנב	מינוי הועד. אהבת ישראל וא. ה'	ה'תתקלא י"ז כסלו
קנג	צדקה — קרוב לחומש. עצה לשכחה	ה'תתקלב ח"י כסלו
קנד	דמי חנוכה לתל'	ה'תתקלג ח"י כסלו
קנה	הערות לפי תפארת ציון למד"ר	ה'תתקלד י"ח כסלו
קנו	גמ"ח בגשמיות וברוחניות	ה'תתקלה ח"י כסלו
קנח	לא יפול ברוחו שבאים בטענות	ה'תתקלו י"ח כסלו
קנט	להמשיך תל' הישיבות להתוועדות יט"ב	ה'תתקלז ח"י כסלו
קס	תוצאות התוועדות. הרב ממקוב	ה'תתקלח ח"י כסלו
קסא	הת' בלונדון	ה'תתקלט ח"י כסלו
קסב	פני' התורה. לימוד התל' שו"ב	ה'תתקמ כ' כסלו
קסג	מברק לכינוס הנוער וצה"ל ביט"כ	ה'תתקמא כ"ב כסלו
קסד	תיקון. התוועדות	ה'תתקמב כ"ב כסלו
קסה	תשלום מסים	ה'תתקמג כ"ג כסלו
קסו	סיפורים. ס' בראשית. התוועדות	ה'תתקמד כ"ג כסלו
קסז	שידוך — כמחזר אחר אבדתי	ה'תתקמה כ"ג כסלו
קסח	שידוכים — לדייק בעיקר ולא בטפל	ה'תתקמו כ"ד כסלו
קסט	לימוד החסידות	ה'תתקמז כ"ד כסלו
קסט	כנ"ל	ה'תתקמח כ"ד כסלו
קעא	יגיעה. הסתדרות בפנימי'	ה'תתקמט כ"ה כסלו
קעב	נ"ח — עד דכליא ריגלא דתרמודאי	ה'תתקנ כ"ה כסלו
קעג	נרות להאיר. השתדלות בשטח החנוך	ה'תתקנא כ"ה כסלו
קעה	הגוף קדוש. יום הולדת	ה'תתקנב כ"ז כסלו
קעו	היסוד וההתפתחות	ה'תתקנג כ"ז כסלו
קעח	י"ט כסלו וחנוכה	ה'תתקנד כ"ז כסלו
קעח	קנין בית. ר"ה לחסידות	ה'תתקנה כ"ז כסלו
קעט	הצעת שידוכים	ה'תתקנו כ"ט כסלו
קפ	בעניני שידוכים	ה'תתקנז כ"ט כסלו
קפא	סדר לימוד התל'. תרופה לחולי הנפילה	ה'תתקנח אדר"ח טבת
קפב	מגבית שכון בכפ"ח	ה'תתקנט א' טבת
קפג	בניית צירך התייעצות ב"ג' רופאים	ה'תתקס א' טבת
קפד	התוועדות י"ט כסלו במלבורן	ה'תתקסא א' טבת
קפה	התקרית בהתוועדות יט"ב בכפ"ח	ה'תתקסב ז' חנוכה
קפו	עצבות. מעלת ח' ימים בחנוכה	ה'תתקסג ב' טבת
קפז	תמיכת שערי צדק	ה'תתקסד ב' טבת
	מרי"ה יצחק הענדיל	
	ועד גמ"ח מונטריאל	
	מרי"ה אברהם פריז	
	מוהרר"ח גולדמן	
	מרי"ה יעקב הורביץ	
	מרי"ה שלמה מטוסוב	
	מוהרש"ח קסלמן	
	מרי"ה שלמה קופציק	
	מוהרי"י גורקאוו	
	מרי"ה זאב גרינברג	
	מוהרא"ח גליצנשטיין	
	ועד כפר-חב"ד	
	מוהרי"נ בליניצקי	
	מוהרמ"י העכט	
	אנ"ש באה"ק	
	הישיבה בבוענאס איירעס	
	מרי"ה יעקב זילברמן	
	אגונ"ח. קינומאן-קלעוולאנד	
	מוהריש"ז סרברנסקי	
	מרי"ה יוסף בורג	
	מוהרחי"ל מאי	

קפח	ה'תתקס"ח חנוכה	הארכת זמן עד החתונה
קפח	ה'תתקס"ו ב' טבת	קריאת פ' הנשיאים בס"ת
קצא	ה'תתקס"ג טבת	התוועדות י"ט כסלו
קצב	ה'תתקס"ח ששי בטבת	מעלת הזריות וטהרה
קצג	ה'תתקס"ד טבת	כשהכתר נמנה אין הדעת נמנה
קצד	ה'תתק"ע ד' טבת	עריכת ס' מאמרי אדה"ז
קצה	ה'תתקע"א ד' טבת	יחס לאלו שאין הוריהם שומרי תומ"צ
קצו	ה'תתקע"ב ד' טבת	המשכת תל' ישיבות להתוועדויות
קצז	ה'תתקע"ג ד' טבת	הגאולה מרוס'
קצח	ה'תתקע"ד טבת	חשבון השמות בשידוכים
קצט	ה'תתקע"ה טבת	התקשרות ע"י הוספה בתומ"צ
ר	ה'תתקע"ו טבת	יד חסידים על העליונה
רא	ה'תתקע"ז טבת	דמי חנוכה לתל' לימוד ספרות
רב	ה'תתקע"ח טבת	תרופות לפורונקול
רב	ה'תתקע"ט טבת	איחור חתונה וקביעות בחדש מנ"א
רג	ה'תתק"פ ט"א טבת	נהגות ע"י נשים
רד	ה'תתק"א ט"א טבת	הערות לס' מרגניא דר"ב
רו	ה'תתק"ב ט"א טבת	בישיבה מתאחדים אילנא דחיי ודטור
רז	ה'תתק"ג ט"א טבת	זריות וטהרה
רח	ה'תתק"ד ט"ג טבת	אוצר פתגמים מספרי ימי הביניים
רט	ה'תתק"ה ט"ג טבת	פאה נכרית
רי	ה'תתק"ו י"ד טבת	תיקוני מלקות לכל מאן דבעי
ריא	ה'תתק"ז י"ד טבת	התוועדות י"ט כסלו
ריב	ה'תתק"ח י"ד טבת	השיעור בביתה. כיכלאך חסידות
ריג	ה'תתק"ט י"ד טבת	לשרש מ"ח על רוע הגזירה
ריג	ה'תתק"צ י"ד טבת	ההשקפה בהתעסקות ברפואות
ריד	ה'תתקצ"א ט"ו טבת	חו"ד המכיר שניהם בקשר לשידוך
ריד	ה'תתקצ"ב ט"ז טבת	מדינת או ארץ ישראל
ריז	ה'תתקצ"ג י"ז טבת	בטאון חב"ד. המשך לתוצאות ההתוועדות
ריח	ה'תתקצ"ד י"ז טבת	התוועדות י"ט כסלו
ריח	ה'תתקצ"ה ח"י טבת	תמיכת מרכז הישיבות
רכ	ה'תתקצ"ו י"ח טבת	מעלת הצדקה בסו"מ ובווע"ט
רכא	ה'תתקצ"ז כ' טבת	הפצת המעיינות — מעין בכ"ש
רכב	ה'תתקצ"ח כ' טבת	נגון ד' בבית. קדיש בפחות מ'
רכג	ה'תתקצ"ט כ"א טבת	בטחון. השגח"פ. עבודת אגונ"ח
רכד	ה'תת"ר כ"א טבת	לשון התפלה צ"ל לך ה' הצדקה כו'
רכה	ה'תת"א כ"א טבת	התומ"צ יסוד חזק בחיים
רכו	ה'תת"ב כ"א טבת	פעולת התוועדות יט"כ על כל השנה
רכז	ה'תת"ג כ"ב טבת	פדיית התעניות
רכח	ה'תת"ד כ"ב טבת	השפעה במקומו עתה
רל	ה'תת"ה כ"ב טבת	הסתדרות בלימוד התורה בלי תערובת
		מוהרש"ש רובין-הלברשטם
		ועד המקוה בכפ"ח
		מר הלל דאוויד
		מר יצחק דמיאל
		מוהרא"ש זינגר
		ישיבת תורת, לוד
		מוהר"ח"ב דוכמן
		מו"ה ניסן נמנוב
		מו"ה אלהנן היילפרין
		מוהר"ח"ל דייטש
		מוהרמ"ח"א בלאך
		מו"ה טובי' בלוי
		מוהרש"ז וילענקין
		מרת לאה חן
		מר פנחס שטיינוואקס
		מוהרא"ח גליצנשטיין
		חגיגת תות"ל ארה"ב
		הא' רפאל פנחס גולדשטיין
		מוהר"ז דבורץ
		מוהרש"א סניעג
		מוהרצ"ד טראוויס

רלא	כשהנשמה רעבה — לניצוץ אלקי	ויו	כ"ב טבת
רלא	חזרת המאמר בחתונה בשלימות	ויו	כ"ג טבת
רלב	קניית דעת עצמית	ויח	כ"ג טבת
רלג	מכל ענין צ"ל „בכך“	ויט	כ"ד טבת
רלד	אניות ישראל בשבת	וי	כ"ד טבת
רלה	עריכת מאמרי אדה"ז. השיכון בכפ"ח	ויא	כ"ד טבת
רלז	אנצ' תלמודית. דבור חשיב כמעשה	ויב	כ"ה טבת
רלט	פרנסה שמירת השבת ונסיון	ויג	כ"ה טבת
רמ	תנאי הביקור כאן	ויד	כ"ה טבת
רמ	כי מנסה — ל' נסיון והגבהה	ויטו	כ"ו טבת
רמא	מענה אדמ"ר: אהבה טבעית בש"ק?	ויטז	כ"ח טבת
רמג	חלב עכ"ם מעורר ספיקות באמונה	ויז	כ"ח טבת
רמד	התפתחות כפ"ח	ויח	כ"ח טבת
רמה	תכנית העבודה מונעת ביקור בארץ	ויט	כ"ח טבת
רמו	אם שידוך תלוי בבחירת האדם	רכ	כ"ח טבת
רמז	נכשל במאכל איסור	רכא	כ"ט טבת
רמח	אופני קניית שטחים	רכב	כ"ט טבת
רמח	פי הפסוק בעשתי עשר חדש ג' התעסקות בחנוך עטה"ק	רכג	ר"ח שבט
רנ	פרויקט תניא	רכד	ר"ח שבט
רנא	לכתחלה אריבער. שמחה	רכה	ר"ח שבט
רנב	הוספת תל. תורת הבעש"ט ותורת חב"ד	רכו	א' שבט
רנג	שיתוף עם מפלגה. שיכון. מקוה	רכז	א' שבט
רנד	מכל התוועדות צ"ל בכך	רכח	א' שבט
רנה	פזר נתן — קרנו תרום	רכט	א' שבט
רנו	כי מנסה — ל' נסיון והעלאה	רל	א' שבט
רנז	הקמת מצבה	רלב	ב' שבט
רנח	יגעת ומצאת. שמחה	רלג	ג' שבט
רנט	כת"י ששלח. עליית משפחת שמרלינג	רלד	ג' שבט
רס	לאה"ק	רלה	ה' שבט
רס	הכאת הראש אחר השחיטה	רלו	ה' שבט
רסב	שמירת טהרת המשפחה	רלז	ו' שבט
רסג	שירת מרים. תמיכת הישיבה	רלח	ו' שבט
רסד	עצה למח"ז	רלט	ו' שבט
רסד	מצוות אהבת ישראל	רמ	ו' שבט
רסד	התמדה בלימוד והשפעה על חבריו	רמא	ח' שבט
רסה	המשתתפים בשיעורי דא"ח	רמב	ח' שבט
רסו	שבת מילה ופרשת המן	רמג	ח' שבט
רסז	התייסדות בהמ"ד עדת ישראל	רמד	ח' שבט
רסח	עבודת אגונ"ח. שירת מרים	רמה	ט' שבט
ער	הערות לפי צלוחת דאברהם	רמו	ט' שבט
ערב	עצה לזכרון		

רעג	התייסדות אגונ"ח בברידזשפארט	מ'ה ישראל שטאק	י"ב שבת	ר'מז
ערד	התועדות י"ט כסלו	מ'ה אלי' שקלובסקי	י"ב שבת	ר'מח
ערה	מעלת להוציא יקר מזולל	מוהרמ"נ פלדמן	י"ג שבת	ר'מט
רעו	מי קרא שם לקין	מוהרנ"ד רוזנבלום	י"ג שבת	ר'נ
רעז	למצוא עוד דרגה בחוצה ולחזור בה	מוהרמ"ש בליזינסקי	י"ד שבת	ר'נא
רעח	לימוד בישיבה תקופת חיסון		י"ד שבת	ר'נב
רעט	חנוך הבנות	הא' אהרן סרבריינסקי	י"ד שבת	
רפ	קרבו עני קדמך	מוהר"ח פרידמן	ט"ו שבת	ר'נד
רפא	עבודת אגונ"ח בלונדון	מ' סאניא גורקאוו	ט"ו שבת	ר'נה
רפב	הפצת המעיינות. ספרו התורה והעולם	מ'ה ניסן שלושקין	ט"ז שבת	ר'נו
רפג	חובת ההתעסקות בחנוך עטה"ק		ט"ז שבת	ר'נז
רפד	הפרדה בין נערים ונערות		י"ז שבת	ר'נח
רפה	לימוד לחל' שאין אוכלים כשר	הא' יוסף קיבמן	י"ז שבת	ר'נט
רפו	שפת אמת, אמת ואמת לאמתו	תל' תורת אמת	י"ט שבת	ר'ס
רפז	השפעה בדרכי נועם		י"ט שבת	ר'סא
רפז	העלי' בעיני דא"ח		י"ט שבת	ר'סב
רפח	עלי' במצב הרוחני במעברה		י"ט שבת	ר'סג
	כנוס הנוער בכפ"ח. עבודת צא"ח. מעשר ממון	מ'ה יצחק גנזבורג	כ' שבת	ר'סד
רפט	השפעה על המשך לימוד התל'	מ'ה זאב שילדקרויט	כ' שבת	ר'סה
רצא	הכינוס בכפר חב"ד	מוהרנ"ז ווילמובסקי	כ' שבת	ר'סו
רצב	הלימוד בישיבה בפריז או כאן		כ"א שבת	ר'סז
רצג	להמנע מהימורים במניות		כ"א שבת	ר'סח
רצד	מנהגינו בקשעה"מ		כ"א שבת	ר'סט
רצה	לשלול יאוש. שידוכים		כ"ב שבת	ר'ע
רצו	שם הניקוד — שוא או שבא	מר משה קיפניס	כ"ב שבת	ר'עא
רצז	אותיות הרי"ע העור		כ"ג שבת	ר'עב
רחא	קרבה שנת השבע — נתן נתן	גמ"ח שומרי שבת	כ"ג שבת	ר'עג
רחב	משמעת התל'		כ"ג שבת	ר'עד
רצט	אופן כתיבת וציור שיחות לנוער	מ'ה נפתלי קראוס	כ"ד שבת	ר'עה
רצט	בריאות הנשמה והגוף		כ"ז שבת	ר'עו
ש	חנוך עטה"ק	מוסד עדת ישראל	כ"ז שבת	ר'עז
שא	דברי התעוררות פועלים		כ"ז שבת	ר'עח
שב	ספרו רעיונות על הסדרות	מוהר"ז פאזנער	כ"ז שבת	ר'עט
שג	גופא בתר רישא אזיל		כ"ז שבת	ר'פ
דש	רושם ההתועדות — חרישה וזריעה		כ"ח שבת	ר'פא
דש	התחלת הנחת תפלין		כ"ט שבת	ר'פב
שה	עיקר וטפל בשידוכים	אדר"ח אדר		ר'פג
שו	הערות לקונ' תיקון עירובין	מוהר"ד מוסקוביץ		ר'פד
שז	ביחור לשמורי בשר בכפ"ח	ועד כפר-חב"ד	ג' אדר	ר'פה
שיא	תפלה בצבור כשרק ו' לא התפללו	מ'ה אפרים גרינבלאט	ג' אדר	ר'פו
שיב	שד"ר לחי"ל. אבן הפנה	ישיבת תורת, לוד	ג' אדר	ר'פז
שיג				

שיד	משניות בע"פ. שמחה	ג' אדר	יפזי
שטו	חזרת מאמר בי' כגוונא כו'	ד' אדר	יפח
שטז	אניות ישראליות בשבת	ד' אדר	יפט
שיז	ההשפעה על זרובבל	ד' אדר	יצ
שיח	כשמחליט לתת צדקה נפתחים הצנורות	ה' אדר	יצא
שיט	החסידות נחלת כל ישראל	ה' אדר	יצב
שכ	סיום מס' פסחים	ו' אדר	יצג
שכא	השכנת שלום	ו' אדר	יצד
שכב	שידוכים	ו' אדר	יצה
שכב	מנהגי חב"ד. שרש נשמתו	ז' אדר	יצו
שכג	אניות ישראליות בשבת	ז' אדר	יצז
שכד	רפואה לחסרון כח גברא	ז' אדר	יצח
שכה	תמיכת המוסד	ז' אדר	יצט
שכו	יסוד האש. קריאת השם ראובן ושמעון	ז' אדר	רק
שכז	תשובה. שידוכים. קיום תומ"צ בצבא	ח' אדר	רקא
שכח	ברכת האילנות והקשת	ח' אדר	רקב
שכט	רבים מעמי הארץ מתייהדים	ח' אדר	רקג
שכט	שם כלה כחמותה	י"ד אדר	רקד
של	פאה נכרית	י"ד אדר	רקה
שלא	התמדה ושקידה	י"א אדר	רקו
שלב	חיפוש שידוך	י"א אדר	רקז
שלג	התוועדות י"ט כסלו. השפעה על הנוער	י"א אדר	רקה
שלד	סגולה לשכחה	י"א אדר	רקט
שלד	הפצת המעיינות	י"ב אדר	רקי
שלה	הפצת המעיינות מתוך קירוב הלבבות	י"ג אדר	רקיא
שלו	התהוות גשמי ע"י דילוג	י"ג אדר	רקיב
שלו	המשכת שמחת אדר לכל השנה	טו"ב אדר	רקיג
שלח	סיפורי עילויים בילדותם	י"ז אדר	רקיד
שלט	תנאי קבלת מוסד	י"ז אדר	רקטו
שמ	שרש נפשו למע'	י"ז אדר	רקטז
שמא	פרוס לרעב לחמך ומבשרך אל תתעלם	י"ח אדר	רקיז
שמב	בעיות בדירה — במדרגה שלישית	י"ט אדר	רקיח
שמג	לימוד בישיבה משך זמן	י"ט אדר	רקיט
שדמ	מס' מרדכי לחנוך הילדים	כ' אדר	רקכ
שמו	אניות ישראליות בשבת	כ' אדר	רקכא
שמז	תשובה מתוך שמחה	כ' אדר	רקכב
שמח	עמי הארץ מתייהדים	כ' אדר	רקכג
שמט	המשלים בחסידות	כ' אדר	רקכד
שנא	יגעת ומצאת. הל' הצריכות	כ"א אדר	רקכה
שנב	אודות חסידי חב"ד	כ"א אדר	רקכו
שנב	השתלמות בשטח החנוך	כ"ב אדר	רקכז
שנג	הנוטל פרוטה מאיוב מתברך	כ"ב אדר	רקכח

שנד	ס"ת וחנוך הבנים	כ"ב אדר	ו'קכט
שנה	נוסח אמירת קדיש באה"ק	כ"ב אדר	ו'קל
שנו	לימודו בשיבה. ישיבות ערב	כ"ד אדר	ו'קלא
שנו	טהרת המשפחה ומחלת העור	כ"ד אדר	ו'קלב
שנח	הקדשת זמן לאשה וילדים	כ"ה אדר	ו'קלג
שס	נס פורים ע"י אמונה ע"י אסתר	כ"ה אדר	ו'קלד
שסא	לימוד תורה ופרנסת הבית	כ"ה אדר	ו'קלה
שסב	א"א עומד ע"ד תורה אא"כ נכשל בה	כ"ה אדר	ו'קלו
שסג	ש"ץ המתאים	כ"ה אדר	ו'קלז
שסד	התוועדות פורים	כ"ה אדר	ו'קלח
שסד	קיום תומ"צ בלי תנאים	כ"ה אדר	ו'קלט
שסה	אמירת ז"ע	כ"ח אדר	ו'קמ
שסז	ברכת שח"י. אני ישראלית בשבת	כ"ט אדר	ו'קמא
שסח	מגבית שכון בכפ"ח	כ"ט אדר	ו'קמב
שסט	הל' הצריכות	אדר	ו'קמג
שע	הל' מרגל שבאגה"ק טוס"א	אדר	ו'קמד
שע	הדלקת הנרות במקדש	אדר	ו'קמה
	הא' יוסף צבי סגל	מוהרא"מ איזראעל	
	מו"ה נפתלי ראטה	בד"צ עדה החרדית	
	אגונ"ח, קליוולאנד	אגונ"ח, מאנטרעאל	
		מוהרי"ק רייניץ	
		מו"ה שמואל יאלאוו	
		מוהרש"י ביק	

אגרות קודש

אדמו"ר שליט"א
— כרך ששה עשר —

ה'תשעז

ב"ה, ג' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשרים קבלת הפ"נ שלו.

לפני איזה זמן נתקבלה לכאן שמועה מבהילה אשר הרים יד באברך חבדיי העוסק בצ"צ חינוך על טהרת הקדש, כפי המפורש באחרונים צריך לבטל הנ"ל למטה — בשביל למנוע ענין דומה מלמעלה ח"ו. ואף שהתקוה שזה מכבר כבר בקש מחילה ממנו — **כמצווה בתוה"ק**, בכל זה מעוררים אותו על זה בפירוש — שבקשת מחילה צריך להוודע הענין לכל אלו שידעו מהענין עליו מבקשים מחילה.

ונשלח המכתב מהיר דחוף, בכדי שעוד קודם יום הקדוש הבע"ל יסודר הענין, וכפסק המשנה סוף יומא וק"ל.

בודאי יאשר קבלת המכתב תיכף לקבלתו.

בברכת חתימה וגמח"ט ולבשו"ט בהנ"ל.

המזכיר

ה'תשעז

רוב האגרות הן מהעתק המזכירות וחלק מצילום האגרת. לא נסמן בהערות אלא אם מקורה אחר, או שכבר נדפסה בלקו"ש.
שמועה מבהילה: ראה בזה לקמן אגרת ה'תשפג.

ה'תשעח

ב"ה, ד' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף.

עס וואונדערט מיר וואס איר שרייבט נאך אמאל וועגען דער פראגע, וועלכעס איר האט שוין געשריבען און איך האב אייך געענטפערט; אויב עס איז דא חילוקי דיעות צווישן אייך און אייער פרוי תחי' אויף ווי ווייט עס זאל גיין דער ענין פון הכנסת אורחים בא אייך, וואס זי זאגט אז דאס איז שווער.

מ'דארף בריינגען די אלע פראגעס צו א רב מורה הוראה בישראל, און ביידע זאלט איר טאן לויט זיין אנווייזונג. . .

און אויך ווי עס שטייט געשריבען בא דעם ערשטען מכניס אורח, אז ניט נאר האט ער געטאן דעם ענין נאר האט דערנאך אויך דערציילט וועגען גדולת ה', אזוי אויך זאלט איר מיט אייערע אורחים ניט באנוגענען זיך מיט דעם אליין נאר אויך ערקלערען זיי גדול ה' ווי עס ווערט נתבאר אין פנימיות התורה, וואס בדורנו איז דאס נתגלה געווארען אין תורת החסידות. און זעבלסטפארשטענדליך אז בכדי צו מסביר זיין דעם זולת, דארפמען אליין וויסען אין א גרעסער מאס, טופח ע"מ להטפיה, און וויבאלד אז רבותינו הק' האבען אונז איבערגעגעבען וועגען דעם ענין פון הפצת המעיונות, איז זיכער אז עס איז געגעבען געווארען די כחות אויף דעם, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה.

אדמו"ר שליט"א

ה'תשעט

ב"ה, ד' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו עם הפ"י המוסגרים בו, שיקראו בעת רצון על הציון
הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ולפלא שכותב ע"ד החתונה רק מלות ספורות בה בשעה שזהו זמן
דהנחת יסוד לבנין עדי עד ועת רצון וע"פ מנהג ישראל נתעוררים אז לעניני
תומ"צ, מדברים דברי תורה וחסידות, ואף שמעמיד אני על החזקה שבטח
בנדון דידי' הי' זה חזרת דא"ח וגם הבכנ שמזה, בכ"ז יש ריעותא בחזקה זו
מפני המנהג שמפסיקים באמצע כו' ושלתמהוני ישנם גם מאנ"ש נוהגים כן!
ואפילו את"ל דאזלת לקרתא עבדת כנימוסא הרי ישנה בכגון דא הוראת כ"ק
מו"ח אדמו"ר, שצוה להשלים ואח"כ להתחיל פעם שני ולהפסיק.

במ"ש אודות מר . . . ש"י שאינו יודע לצרף האותיות וכו', יש להתייעץ
בזה עם רופא מומחה במקצוע. וכן לברר אשר לפעמים תכופות, בכגון דא –
בכמה פרטים וענינים מפותחים האנשים די צרכם, ואפשר גם יותר ממדה
הממוצעת וכשמסדרים אותם באופן שיכולים להשתמש בכשרונם
המפותח, לפעמים מתפתחים לאט לאט הענינים שלע"ע אינו כדבעי.

בטח מפריש הנ"ל איזה פרוטות לצדקה בכל יום קודם תפלת הבקר.

בברכת חתימה וגמח"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תשעט

חלקה נדפס בלקו"ש ח"י ע' 208 חלקה כחכ"א ע' 457 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מפני המנהג שמפסיקים: ראה גם לקמן אגרת ה'תתעב, ובהנסמן בהערות שם.

אגרות קודש (ה'תשפ)

ה'תשפ

ב"ה, ד' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מכ"ז אלול, ג' הקודמיו והפ"נ לר"ה, ולפלא שמזמן לזמן ולצערי בהפסק לא גדול מתקבל ממנו מכתב מלא יאוש או צער עכ"פ. ומה שמצער עוד יותר, שמסיק מזה מסקנות **היפך** מסקנות הרצויות, וגם במכתבו זה כנ"ל אשר אין לו סבלנות כזו ומהסיבות בזה החסרון בהפעולות וכו', ומזה המסקנא שהפסיק . . . ועד כמה גדול חשך הגלות, שאין רואה הסתירה **המבהילה** — שבין המסקנות מהמציאות באמת והמסקנות שבא אליהן.

וכבר מלתי אמורה לכמה להצעירים ולאני"ש שבאמת על כאו"א לפעול פעולתו וה' הטוב בעיניו יעשה אם יצליח או ח"ו לא, וזכינו דוקא בדורנו דור יתום זה, שרואים בעיני בשר איך שמתקיים הפסק ביד" של מעלה שאני"ש מצליחים בפעולותיהם, ותמורת זה וכמו להכעיס מזמן לזמן מוצאים אמתלאות למעט בפעולה פלונית או למעט ענין פלוני וכו' וחבל על זמנם שכותבים לי נימוקים כאלו, כיון שאינם מתקבלים אצלי **כלל**, ובאם הי' הוא מקבל כזה מאיש אחר ולא הי' נוגע בדבר, הי' רואה הסתירה המבהילה וביטול המסקנא מעיקרא . . .

ויהי רצון שמכאן ולהבא הוא וכן חבריו שיחיו יבשרו ע"ד פעולות ממשיות, וענין התלונות התאוננות וכו' לא ימצא להם מקום בד' אמות שלהם, ואז סו"ס לא תהיינה בכל ד' אמות שלהם כל אותן הסיבות להתלונות וכו' והרי זכות הרבים והתעוררות ר"ר של נשיאינו רבותינו הק' מסייעתם.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה.

ה'תשפא

ב"ה, ה' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד סניף מאנטרעאל
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מכ"א אלול, ות"ח על הבשו"ט מהרושם
שהשאר הקעמפ גם על זמן הבע"ל, ובודאי למותר לעוררם שבכל ענינים
כאלו מההכרח לנצלם בעוד הרושם חי וחם, ובפרט שעתה גם הוא התחלת
זמן הלימוד ועניני חינוך וכל השתדלות בהשפעה בהנוגע לחנוך ה"ז דבר
בעתו, ולא בכל הפרטים יש לתקן אח"כ באם יהי גרעון בתעמולה עתה.

בעת רצון אזכיר את המדריכים-ות שי' להשתדלותם הנ"ל על הציון
הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ושכרם הרי מובטח הוא
ע"י נותן התורה ומצוה המצות במדה כנגד מדה אלא שכי"פ ככה, ויה"ר
שיקוים בהם דבר משנה מצוה גוררת מצוה שילכו מחיל אל חיל בהפצת עניני
יהדות ועניני חסידות ביחוד בכל מקום שידם מגעת.

בברכה לבשו"ט ולחתימה וגמח"ט.

ה'תשפב

ב"ה, ה' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

מר ידידי אלתר שי'

שלום וברכה!

בנועם מאשר הנני קבלת מכתבו מ"ז אלול, בו כותב ע"ד עבודתו

ה'תשפב

חלקה נדפס בלקו"ש חי"ד ע' 296 חלקה בחי"ט ע' 500 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
ידידי אלתר: דינר, תל אביב.

בצבא במסגרת הרבנות הצבאית, ובודאי אף שאינו מזכיר עד"ז, מנצל תפקידו לא רק למיון החיילים הדתיים אלא גם לעדוד וחזוק רוחם, אשר גם באשכנזים חיוני הוא ועאכו"כ באחינו הספרדים, שלפעמים תכופות בזה תלוי כל עמדתם בחייהם לפרטיו ופרטי פרטיו.

התענינתי באותן הנקודות עבודה שמוכן להנהיגן בהנוגע לחיילים דתיים, ומה טוב הי' באם ידבר בכל זה עם מר ליב שי' זלמנוב (כעת שו"ב בבני ברק) אשר שמש לפנים בצה"ל ברבנות הצבאית, והוא מהפעילים בצעירי אגודת חב"ד, והרי נאמר ותשועה ברוב יועץ, ותקותי חזקה ששניהם יחד יוכלו לעבד תכנית מפורטת בהאמור מתאימה גם להאפשרית שישנה בהווה בידי צעירי אגו"ח, ואשר במשך הזמן יש לקוות להרחבתה, וכשידעו דברים מפורטים בזה, אולי תהי' אפשרית ליצור עוד מקורי הכנסה בזה בכדי לממן את העבודה האמורה בעוד סניפים, וחבל שנתארך מכתבו דרך הילוכו, כיון שבודאי בשילחי אלול וחדש תשרי כמה הזדמנויות מיוחדות להתחלה וביסוס פעולות האמורות, ואין צועקין על העבר.

כיון שכבר נגע בזה, הנה מהנכון הי' להדפיס קיצור דינים מיוחדים לחיי החיל ובתנאי אה"ק ת"ו במיוחד, ומה טוב בפורמט כיס בשביל שיהי' נוח לשימוש, ואף שכמה דינים ראיתי נדפסים במחנים, אבל מובן שבהיותם פזורים בכמה חוברות, אין זה ממלא כלל את הדרישה, וכן בקיצור כהאמור אין נוגע השקו"ט, ולכל היותר די ומספיק ציון המקורות. פשוט שבד"א אם אין חשש שקיצור שו"ע של הני"ל יהי' קבוץ של קולות על ימין ועל שמאל, אבל הרי ברשיעי ח"ו לא עסקינן ובפרט כשתהי' ההדפסה ע"י התדברות כמה רבנים יחד.

בעיא מיוחדת תהי' בקשר עם שינוי המנהגים, אבל הרי אפשר להסתפק באוסף דינים שנתקבלו מבלי הפרש עדה, שגם זה ימלא דרישה חיונית. ובטח גם יהי' המשך לענין כזה.

זה לא כבר נודמן בשיחה כאן להדגיש, אשר למרות שאמרו רז"ל בהנוגע ליוצא בצבא, שכנגד יצה"ר דברה תורה, שלכאורה תוכן הענין שכשנמצא בצבא יש להקל באיזה פרטים, הנה האמת הוא להיפך, ז.א. שהנמצא בצבא עליו להוסיף בעניני זהירות וקדושה וכמ"ש והי' מחניך קדוש, ועוררתי בהנוגע למקור הקדושה הוא תוה"ק, כוונתי לקב"ע בלימודה, ואם בהנוגע לכל החיילים הדברים אמורים, עאכו"כ לחברי הרבנות שהם צריכים להיות טופח ע"מ להטפח, ותקותי שאף שמסיים במכתבו שכשיתחרר ממשרתו יוכל שוב ללמוד יותר, ההדגשה היא בהמלה "יותר", כיון שזמנו יהי' יותר

אדמו"ר שליט"א

ברשותו, אבל גם עתה יש לו קביעות עתים בכל יום בלימוד התורה, ובטח כיון שנודע לו ע"ד תורת החסידות, גם שיעור בתורת החסידות ומשפיע גם על חבריו בכגון דא . . .

בברכה לבשו"ט בכל הנ"ל ובברכת חתימה וגמח"ט.

ה'תשפג

ב"ה, ו' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בקשר עם המאורע בלתי טהור בהרמת יד וכי' . . . מוכרחני לכתוב בשורות הבאות לקמן, הבהלת הענין, והן:

דעת לנבון נקל, אשר במשך כל שנות קיום הכפר, שמרו והגינו עליו באופן שלמעלה מדרך הטבע, ת"ל. שבודאי זהו בהתעוררות ר"ר של רבותינו נשיאנו וביחוד כ"ק מו"ח אדמו"ר מייסד הכפר ומנהלו, עד שמיום הוסד הכפר בשנת תשי"ח הנה, ת"ל, לא נפקד — מכל תושבי הכפר איש. ומובן הנס גלוי שבה. וכיון שהתעוררות רחמים שלמעלה צריך להתאים לה כלי מתאים, וכלי מחזיק ברכתו של הקב"ה ה"ה השלום ובפרט כשהמדובר הוא בהתעוררות ר"ר של נשיאי חב"ד אשר מסרו נפשם על הענין דאהבת ישראל, וכמ"ש זה איזה פעמים, פשוט שעל כל תושבי הכפר להזהר ביותר וביותר בעניני השלום וקירוב הלבבות . . .

ויהי רצון, אשר יוצר האדם היוצר יחד לבם ויודע גודל הערמומיות דנפש הבהמית ויצר הרע וכי', קושי וחשך הגלות הכפול ומכופל, יראה בענינו בתכ"י, ויכופר כל הענין ותוצאותיו, כפרה במילואה, כלשון רבנו הזקן, שיהיי

ה'תשפג

מהעתקה. לתוכנה ראה לעיל אגרת ה'תשעז.

לרצון לפני הוי' ומרוצה וחביב לפניו ית' וכו', ואך טוב וחסד בטוב הנראה והנגלה ימצא את כל אחד ואחת מתושבי כפר חב"ד מעתה ועד עולם.

ויהי רצון שאתבשר טוב בכל האמור ובהקדם.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה.

נ.ב.

ע"פ הוראות רז"ל הידועות בהנוגע לזה שע"י נגרם תקלה לחבירו, ובפרט ע"פ המבואר באגה"ק סי' כ"ה, הרי גם אלו הנעלבים, עליהם לקבל ע"ע זהירות והידור במצות ה', ופשיטא לשרש ולעקור כל טינא בלב ח"ו וח"ו, וכמ"ש בפרשת שבוע זה, אשר כשיחד שבטי ישראל — מביאים להתאסף ראשי עם, ופועלים אשר — ויהי בישראל מלך, וכמבואר בלקו"ת גודל המעלה כשבנ"י הם בבחי' ישורון.

ה'תשפד

ב"ה, ו' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד סניף ניו הייווען
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מדי' תשרי עם המוסגר בו, בו כותבים ראשי פרקים מפעולותיהם בשבועות האחרונים, ובודאי אשר מכינים תכנית מפורטת בהנוגע לימי השמחה הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, ברכת ד' מינים, התועדות דשמחת בית השואבה שמע"צ ושמח"ת וכו'.

וכיון אשר בשנה זו הם שלשה ימי שמחה תכופות, שני ימים חג ויום הש"ק שלאחריו אשר בשבת אומרים ישמחו במלכותך שומ"ש (אף שמוכן ענין השבת הוא ענין התענוג כמבואר בדא"ח בארוכה), יהי רצון אשר תתרבה מספר הפעולות ויתרבה מספר המושפעים שלהם, ומתוך בריאות הנכונה ושמחה יעלו מעלה מעלה בענין הפצת המעינות חוצה עד שיהפכו את החוצה לפנים וכבקשת ימים אלו מתחיל מער"ח אלול, בקשו פני את פניך ה' אבקש.

בברכה לבשו"ט ולחתימה וגמח"ט.

ה'תשפה

ב"ה, ז' תשרי, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

באשטעטיגן די ערהאלטונג פון דעם צוגשיקטען צייטונגס אויסשניט, מיט די עטליכע ווערטער צוגעשריבען פון אייד.

און דער ענטפער אויף דעם, איז אויך אין אייער נוסח: וואס טוט מען אין אייערע קרייזען, אז עס זאל זיין א יוגענט געאבארענע דא, וועלכע זאלען (ניט נאר פארשטיין נאר זאלען אויך) וועלען דאוונען? און ניט נאר וועלען יוצא זיין מיטן וועלען, נאר טאקע דאוונען דריי מאל א טאג? און צי דיינקט איר אז מיט אפדרוקען עטליכע שורות, וואס איר שרייבט, אין א זשורנאל, טוט דאס פיל אויפטאן אין דער ריכטונג?

ויהי רצון, אז אנשטאט צו פרעגן קשיות און קומען מיט טענות צו אנדערע, זאל מען אליין זיין א לעבעדיגער מוסטער, מקיים זיין מצות אין דעם טאג טעגליכען לעבען, ואל יבוש מפני המלעיגים, און ניט שעמען זיך צו טאן אלץ וואס עס ווענדעט זיך נאר אין עס, אז יעדערער וועלכער האט נאר א השפעה, זאל זיין נאהענט צום אידישן לעבענס שטייגער, וואס די כוונה איז פשוט: לייגען תפילין, עסען כשר, שמירת שבת וכו'.

זעלבסט פארשטענדליך, אז ניט קענענדיג אייד, ווייס מען ניט אויף וויפיל דאס געזאגטע איז צוגעפאסט צו אייד, אבער ליידער אין דער מדינה, רוב שרייבער און פרעגער קושיות אויף אנדערע, דינט דאס בא זיי אלס בארעכטיגונג ניט נאכטאן אמתיע אידישקייט, וועלכעס מיינט פשוט א טאג טעגליכען לעבענס פירונג לויט שולחן ערוך כפשוטו. ואולי מהמיעוט הטוב הנהו.

בכבוד וברכת חתימה וגמח"ט.

המזכיר

עכ"פ שאלה אחת בתפלתו עצמה:

ה'תשפה

האגרת עצמה נכתבה ע"ש המזכירות, ומוגהת בגוכתי"ק. בשוה"ג באה הוספה בכתי"ק. צייטונגס אויסשניט .. צוגעשריבען: שיר שהדפיס בעתון, והעיר עליו ככתב: "וויפיל פון אייערע תלמידים, געבארען דא, וועלען די תפלה פערשטעהן?".
בתפלתו: מהשייך להבא לקמן:
משומרים לבוקר נפשי אל על תשיח: [תשי"ח לפ"ק]

ע"פם להורגים על "קידוש השם" ו"חבלי משיח"
נחפלה: הקץ הקץ על "נחשי-בריה"?

אגרות קודש (ה'תשפה)

י

עיפים להורגים על קדה"ש וחבלי משיח.

למה בחר בניסוח זה (אינו מתאים לקצב התפלה – מספר תנועות יותר מדי בהשוות ליתר החרוזים. אינו מתאים בסגנון – הורגים על קדה"ש הוא כהריגת דוד את גלית, וכאן הכוונה הפכית – נהרגים על קדה"ש. אינו מתאים (כי מיותר הוא) בתוכן – תפלה לקץ התלאות ובוא הגאולה). ודוקא כשמעצמו מתבקש להכתב תמורת הנ"ל:

נפשי (ה)עיפה להורגים בחבלי משיח.

תתפלל ...

ומרויחים עוד זאת – המשך "טבעי": נפשי תשיח ... תתפלל ולא כנדפס: נפשי אל על תשיח ... (ואח"כ פונה היא אל ה)עיפים כו' נתפלל ...

ונוסף עוד ע"ז שנפשי עיפה להורגים הוא ל' הכתוב – שבשאר החרוזים משתדל הוא בזה.

ה'תשפו

ב"ה, ז' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב אודות המאורע עם הרב ... ש"י מה שיצא בדברים חריפים בהנוגע ללימוד פנימיות התורה וכו'.

מהנכון היי שיקבץ מדברי הרח"ו (בהקדמתו לשער ההקדמות נדפס ג"כ בע"ח דפוס ורשא, ובהוספה לקונטרס עץ חיים לכ"ק מו"ח אדמו"ר וכן מדברי כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב בקונטרס הנ"ל, ובהוספת הקטע הידוע מאגרת הק' הבעש"ט לכשיפוצו מעינותיך חוצה קאתי מר, ואם להנ"ל ישנה גם מהמעלה שהוא מהעולמישע יכול לצרף דברי הגר"א שבזה תלוי הגאולה וישלח לו את הנ"ל בבקשה, שאחת משתי אלה, או שיאמר שחולק הוא על הנ"ל ואומר היפך דעתם, ובאם לאו יחזור מדבריו שאמר בפומבי וכהדין בזה שצריך להודיע שחזור בו ג"כ בפומבי כמו שפרסם דבריו להיפך.

ה'תשפו

דברי הגר"א: ראה גם לעיל חט"ו אגרת הי'תרג, ובהנסמן בהערות שם.

יא

אדמו"ר שליט"א

באם אפילו לא יפעול את האמור, בודאי שיהי' זה תריס בהנוגע לעתיד.

בודאי מכינים תכנית לנצל ימי סגולה הבאים ובממדים הכי רחבים ויהי"ר שיהי' בהצלחה.

בברכת חתימה וגמח"ט.

ה'תשפז

ב"ה, ח' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... וכיון שנמצאים אנו בהימים דחתימה וגמר חתימה ואמרו רז"ל הכל הולך אחר החתום, הנה יהי רצון שתהי' החתימה וגמר חתימה בטוב הנראה והנגלה בכל העינים הן בגשמיות והן ברוחניות, ומתוך שמחה וטוב לבב ינצל את כשרונותיו אשר חונן בהם להרמת קרן ישראל סבא, אשר לנצח כח עלומי בו, כיון שקשור ודבוק הוא בזה עליו נאמר עתיק יומין יתיב, ועל ידי הציווי הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחום כו' בא גם המסובב, וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום.

ובהנ"ל גם מענה על הנקודה הפנימית אשר בתוכן מכתבו – שהרי כל הסיבות להעדר מנוחת הנפש וכו' ענינים אשר בזמן הם, ורובם ככולם חלק קטן ביותר וביותר אפילו בערך משך חיי האדם עלי אדמות, ולא חשיב ממש בערך הנצח ופעולות האדם הקשורים בנצח, ועוד יותר בערך מה שלמעלה הוא מגדר הזמן לגמרי. וכידוע פתגם הרב המגיד אשר גם הזמן נברא הוא.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור ולחתימה וגמח"ט.

ה'תשפז

נדפסה בלקו"ש חי"ט ע' 467.
פתגם הרב המגיד: ראה גם לעיל ח"א אגרת קנו. ח"ב רפג.

ה'תשפח

ב"ה, ח' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

האברך שלום דובער שי

שלום וברכה!

... בשאלתו בענין לבישת טלית וחגורה לתפלה כשמתפללים בביהכ"נ
שאינן נוהגים במנהגי אני"ש.

מובן שגם בזה נאמר כלל רבותינו שנואה המחלוקת, ואם אפשר לנהוג
גם שם במנהג אני"ש וכמובן באופן של שלום ונועם, כדאי הענין, ולשלול
הענין דמחלוקת עבור זה, ומובן גם כן שהדברים אמורים בענין לבישת הטי"ג
אשר הנ"ל מוסיפים על אני"ש והשי"ץ שלהם נוהג להיות עטוף בטלית, משא"כ
מנהגנו, וכיון שבאים להוסיף יש לוותר למלאות דרישתם, ויהי" הטי"ג מורד
על הכתף דוקא, אבל בהנוגע לחגורה שגורעים הם בזה, יש להשתדל בכמה
השתדלויות להתפלל דוקא בחגורה. ובפרט שבזה הענין דהכון לקראת
אלקיד ישראל.

במספר הנרות להדליק לפני העמוד, מובן שזהו תלוי במנהגי מקום.
ובאם העובר לפני התיבה הוא אבל או יארצי"ט ר"ל, הרי בשעת התפלה כדאי
שהיה דולקים חמשה נרות, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה שהרי חמשה
שמות נקראו לנשמה.

בנוסח המצבה, עליהם לתייעץ עם זקני אני"ש אשר ביביבתו.

ולקראת השנה הבע"ל יתברכו כולם בחתימה וגמר חתימה טובה.

בברכה לבשו"ט.

ה'תשפח

שלום דובער שי: קיובמן, תל אביב.

ה'תשפט

ב"ה, ח' תשרי, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

... במ"ש אודות בנו שי', — הנה כל משך הזמן משתמט מלהזכיר העיקר, והוא אשר סו"ס הסכמתי לנסיעתו לכאן, הי' זה בתנאי מפורש באם במשך שנה זו תהי' הטבה ניכרת בהנהגתו, שרק זו תשמש הוכחה שכדאית נסיעתו לכאן, ובאם לא נראית הטבה זו, מובן שהרי נשאר הנני בדעתי מאז, שטוב לפניו, וכמו שאמרתי לו בארוכה בהיותו כאן, שימשיך להיות ב... בקירוב מקום להוריו שי', ופשוט שדעתי כן, מפני שלפי הנ"ל זוהי טובתו באמת, ולכן תמי' באם לא נתקיים תנאי האמור, ההתאמצות שדוקא יסע לכאן.

... וכיון שנמצאים אנו בהימים דחתימה וגמר חתימה ואמרו רז"ל שהכל הולך אחר החתום, הנה יהי רצון שתהי' החתימה וגמר חתימה בטוב הנראה והנגלה בכל העניינים הן בגשמיות והן ברוחניות, ומתוך שמחה וטוב לבב ינצל כשרונותיו אשר חונן בהם להרמת קרן ישראל סבא, אשר לנצח כח עלומיו בו כיון שקשור ודבוק הוא בזה, עליו נאמר עתיק יומין יתיב, ועל ידי קיום הציווי הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחום כו' בא גם המשובב וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום.

בברכת חתימה וגמח"ט.

ה'תשצ

ב"ה, ח' תשרי, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו עם הפ"י שיקרא בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בו כותב אשר מרגיש פחד וכו'.

ה'תשפט

הקטע האחרון נכתב לכמה.

והנה בכלל ענינים כמו אלו אין להם מציאות (מלבד זה שהאדם חושב אודות זה ומתבונן כהם), והיסח הדעת מבטלם כליל, וידוע בענין היסח הדעת שאין זה מלחמה עם מחשבה מסוימה, שהרי גם מלחמה היפך דהיסח הדעת הוא, כי אם הענין כפשוטו שחושב ומתבונן בענינים אחרים לגמרי, וכשעולה מחשבה זו במוחו, אינו שם לבו עלי' ופשיטא שאין מגדילה וגם אין נלחם כנגדה אלא דוחה אותה ע"י מחשבה אחרת וביחוד ע"י מחשבה דעניני תורה ומצות שאפילו מעט אור דוחה הרבה חשך אפילו.

מובן שהנ"ל בנקל יותר לגשם כשהגוף חזק ובריא, ולכן כדאי שישאל עצת רופא בהנוגע לזה ויעשה כהוראתו בפועל אבל כנ"ל מבלי התבונן אם יש לו רגש פחד כו' וכו' והרי נמצאים אנו בימים דחתימה וגמר חתימה טובה והשי"ת שהוא עצם הטוב משפיע טוב עד למטה לאיש הישראלי בטוב הנראה והנגלה.

בברכת חתימה וגמח"ט.

ה'תשצא

ב"ה, ח' תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

האברך אברהם אביש מרדכי שי

שלום וברכה!

... ובשאלתו מקור דברי רבנו הזקן (אגרת התשובה שלו וכן באגרת הקדש) דבעל תשובה העושה לפדות נפשו מתעניות וסיגופים לא על זה נאמר שאל יבזבז יותר מחומש.

הרי מבואר הענין על אתר בדברי רבנו הזקן, דפשיטא דלא גרע רפואת הנפש מרפואת הגוף, דכל אשר לאיש יתן בעד נפשו כתיב. וסברא פשוטה הי"ז מקור היותר נכון (ראה כתובות כב, א. ועוד).

התשצא

אברהם אביש מרדכי: פרוש־גליקמן, ירושלים. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ד ד'תתקצג.

מ"ש אודות סדרי לימוד בתורת החסידות, יתייעץ בזה עם זקני אנ"ש אשר בסביבתו והם יורהו, כיון שתלוי הענין בכמה פרטים ופרטי פרטים.

בברכת חתימה וגמח"ט,

מ. שניאורסאהן

לאח"ז: שד"ח כללים — סברא.

ה'תשצב

ב"ה, בשם השם י"א תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

ערב יום הקדוש קודם נסעי על הציון הק' נתקבל המכתב של כת"ר עם המוסגר בו, והזכרתיו על הציון הק' מתאים לתוכן כתבו.

דא"ג מפני ביאתי מהציון הק' מאוחר מהמשוער, לא הי' שהות ביום לתלפון, אבל הרי ענינו של יום הקדוש הוא שעצומו של יום עושה כל הנדרש, ויעוין ג"כ שו"ת צפנת פענח להגאון מרגצוב חלק א' סי' ק"א וק"ב, בענין ערב ש"ק וערב יום הנורא ומוצש"ק ומוצאי יוהכ"פ.

ויהי רצון אשר יומשכו כל הענינים כמבואר בדא"ח בימי שמחתנו הבע"ל ועל כל ישראל לטובה ובאופן דקליטה וקליטת כל השומן עד שיקוים בקרוב היעוד בענין המלוכה ומלך אחד יהי' לכולם. יעוין המשך ר"ה תשי"ח היו"ל עתה.

בברכת חג שמח.

שד"ח כללים: ערך סברא (כלל ס"ג), אי חשיב כדאורייתא.

ה'תשצב

מוה"ר אפרים אליעזר: יאלעס. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תצא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ה'תתפת. ר"טז. ר"מב.

ה'תשצג

כ"ה, י"א תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יוסף אלי' שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מח' בתשרי, בו שואל דעתי בהנוגע להתחברות עם רבנים מסוגים שונים.

והנה בכלל אין מעניני לפסוק שאלות, ומה שפרסמתי דעתי בענין ההשתפות בנויארק בארד אוו ראבאייס וסינאגאג קאונסיל, הכריחני לזה מצב הדבר בראותי שעלול הדבר ח"ו וכו'.

אבל כיון ששאלת כת"ר הוא בהמשך להנ"ל, הנה גם בזה כותב הנני את הנראה לדעתי ברורה, והוא:

א) האם נכון להתחבר בעניני הלכה בתור בית דין עם רבנים כאלה אשר בבית הכנסת שלהם, הנקרא אורטודוכסי, אין בימה באמצע, ואף שישי מחיצה הנה כמה נשים יושבות גם בתוך בית הכנסת, וכן עם אלו אשר אין בביהכ"נ שלהם כל מחיצה, אבל הרב וכן הבית הכנסת נקראים בשם אורטודוכסים.

כבר כתבתי במכתבי בהנוגע להשתתפות בארגונים הנ"ל, שבנדון דידן נוגע יותר מהמעשה בפועל — השיטה, ז.א. אשר רב האומר ששיטתו, שכל התורה נאמרה למשה מסיני, חוץ מפסוק אחד כו', הנה אף שמקיים במעשה בפועל כל המצות ודקדוקיהן כבר נפסק דינו בתורה אשר כופר הוא, ומובן שאסורה "ההתחברות עמו בעניני הלכה בתור בי"ד" כלשונו במכתבו, לאידך גיסא רב האומר שיהדות היא כל תרי"ג המצות ודקדוקיהן וכל התורה מן השמים היא, אף שנכשל באיזה ענינים מפני שיצרו אנסו בפיתוים והסתות (שזה נוגע לפרנסתו וכו') — ה"ז רב עובר עבירה, ואין כל עבירת עבירה סתם אוסרת ההתחברות בעניני הלכה וכו'. ומזה מובנת ההוראה בהנוגע להאמור.

ה'תשצג

מורה יוסף אלי': רקובסקי, מיאמי.
שפרסמתי דעתי: לעיל ח"ג אגרת ד"ש, ובהנסמן בהערות שם.

(ב) כיון שביהכ"נ ועניניו הוא ענין צבורי וברבים, מובן שחשובה ביותר תגובת חברי ביהכ"נ על זה שאין בימה באמצע, וכן — שחלק מהנשים יושבות מבחוץ למחיצה או שאין כלל מחיצה וכו' באם הם מחשבים הדברים האמורים כהיתר גמור, ז.א. שאף שביארו להם שע"פ שו"ע אסור הדבר, אומרים אשר ארצוה"ב שאני וכו' והעלו הענין בדיון בהנהלת ביהכ"נ והרב הסכים לשיטתם, הרי נעשה זה לא עבירת יחיד ולא עבירה סתם, אלא שינוי יסודי בשו"ע ותוה"ק, ואז אין נוגע אם רוצה לקרות עצמו אורטודוכסי או לא, ושמת אני להוסיף אשר כמה מהרבנים הצעירים שהנני מכירם ואשר בביהכ"נ שלהם המצב כאמור, הרי אדרבה מכריזים בפרסום שמחיצה מוכרחת ע"פ שו"ע ומזמן לזמן מעלים עוה"פ את הענין על סדר היום של הנהלת ביהכ"נ.

(ג) האם מותר להתחבר כו' — כנ"ל — עם רב אשר בביהכ"נ יש מיקרופון והרב משתמש בו בשבת ויו"ט, וביהכ"נ בלי מחיצה וכו'.

והנה השמוש במיקרופון בשבת ויו"ט, להיודעים פרק בטכניקה, איסור ברור [מדברנן, ואפשר גם מן התורה], וכיון שנעשה זה בביהכ"נ, ז.א. בפרסום גדול ועוד בהדגשה ע"ד מ"ש לכבוש את המלכה עמי בבית, המחלל שבת בפרהסיא כבר נפסק דינו בשו"ע, ובפרט כשקורא לעצמו בשם רב. ז.א. מנהיג רוחני של עדתו, ומובן ש"התחברות עמו בעניני הלכה בתור בית דין" מופרכת לגמרי ומחיצה הכי טובה אינה משנה כלום כמובן. כן מובן שבזה אין שינוי אפילו אם הרב מביע מחאתו נגד השימוש במיקרופון ואומר שמכריחין אותו, כיון שהוא הוא המחלל שבת בפרהסיא, ואיך שלא יהי' האופן שמכריחים אותו הרי פשיטא שאין בזה ענין דאונס המתיר חילול שבת מבהיל כזה.

ויה"ר אשר כל העומדים בנסיון בהנ"ל יכירו את האמת אשר לא כהסברה המוטעית שע"י שיעשו "פשרה" יתקברו אליהם חברי ביהכ"נ ותהי' פרנסתם וכבודם בטוחים יותר, ולכל לראש — לא יקראו שבטלנים הם ומעולם הישן וכו', כי הנה דוקא בשנים האחרונות בארצוה"ב רואים את ההיפך, שגם הבע"ב מתחילים להכיר האמת שהעושה פשרות לרביע אין מעצור בנפשו להגדיל הפשרה לשליש ולמחצה ולרובו ככולו, ואף שנואם טוב הוא ועסקן צבורי כדבעי ונושא חן בעיני חברי ביהכ"נ הבע"ב ובי"ב, הנה בלבבם רוחשים לו בוז, בידעם אשר הכל תלוי בהמשכורת שנותנים לו, והיום אומר לו כך וכו' — וכמרז"ל הידוע.

מיקרופון בשבת: ראה לעיל ח"ד אגרת ה'רס, ובהנסמן בהערות שם.
שע"י שיעשו "פשרה": ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'שעח, ובהנסמן בהערות שם.

בברכה אשר חפץ ה' בידו יצליח להחזקת היהדות האמיתית בכל מקום
שידו מגעת יהדות תמימה ושלמה וגם נצחית, וכתורה הנתונה לכל בני
ישראל לכל הזמנים ולכל המקומות, ולבשו"ט בכל האמור.

ה'תשצד

ב"ה, י"א תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

בשאלתו אם להניח תפילין דר"ת.

בודאי ישתדל ככל האפשרי שתהי' תפלתו בטהרה, וכידוע קדושת
תפילין בכלל וק"ו מקדושת הציץ כמרז"ל הידוע, ולכן מהנכון להניחם.

במ"ש דמי שאינו מניח תפילין דר"ת אין לו לכותבם, כבר שקלו וטרו
בוה, ואף דהמסקנא הוא דלא על זה קאי מארז"ל כל שאינו בקשירה אינו
בכתיבה (וכש"כ מלתיאבון, ר"ס לט), בכ"ז לכתחילה עכ"פ פשיטא דטוב
ונכון שיכתבם המניח תפילין אלו (הדעות בזה נקבצו בס' מאסף לכל המחנות
ובס' שלחן מלכים על קצש"ע).

בודאי שומר שלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא נוסף על השיעורים
אשר בסדרי הישיבה, והשי"ת יצליחו.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תשצד

שקלו וטרו בזה: ראה לעיל ח"ד אגרת ה'רכג.

ה'תשצה

ב"ה, י"א תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה משה יצחק שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מבשר טוב מודיע אשר ביום א' חומה"ס הבע"ל
יתחיל שיעור לימוד גמרא ברבים, ויהי רצון שיצליח הלימוד הן באיכות והן
בכמות, ז.א. בהגדלת מספר המשתתפים בו, ובודאי תקוים הבטחת רז"ל
גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

ולשאלתו איזה מסכת להתחיל ואופן הלימוד :

הנה כיון שהלימוד הוא רק שעה אחת בשבוע לע"ע, מהנכון שיהי
הלימוד במס' שאין הסוגיות בה ארוכות כ"כ וכן ממסכתות הקטנות בכדי
שיוכלו לסיימה במשך איזה חדשים עכ"פ, וכיון שדבר חדש הוא, מהנכון ג"כ
שיהי' בעניינים שיש להם שייכות לדינים בהלכות הצריכות. וע"פ כל הנ"ל טוב
שיציע ללמוד מס' מגילה, והרי מסוג הנ"ל מס' ראש השנה ז"ע באנו ממנו,
במס' ביצה מלבד ששם כמה סוגיות חמורות, הרי הדינים שבה אינם מצויים
ונצרכים כ"כ בפועל בהנוגע למלאכת אנשים משא"כ במס' מגילה, נוסף על
הענין שכמה דברי אגדה בה המושך את הלב, ואשר יש למצוא פירושם בכמה
אופנים בפירושי העין יעקב, שבטח מכל אופנים אלו יכול לבחור הדרך
המתאים ביותר לקהל שומעיו.

ויהי רצון אשר יקוים בתחלת וסיום מס' זו, בי"א כו' בט"ו וידוע רמז
המובא בקדמונים, שזה שם הוי" שסיומו י"א וא"ו ה"א והתחלתו י"ה,
וסכום הכולל י"א עד ט"ו הוא ס"ה כמספר אדני שם הוי" כמו שהוא נקרא
בהמגן והנרתק שלו, ז.א. כמו שאלקות נמשך ומסתתר בלבושי עולם שאת זה
צריך לגלות לימוד התורה האומר זה כשר וזה טהור וזה מותר וכו' אשר אז

ה'תשצה

מו"ה משה יצחק שי: העכט, ניוהייזען. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ד'תתפז, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן ה'תת. ה'תתלח. ה'תתקנ.
וידוע רמז: ראה גם לק"ש ח"ד ע' 1289.

מגלים בכל יום ויום את תוכנו האמיתי של היום, וכידוע בהסיוס משה תקן להם לישראל שיהיו שואלים ודורשים בענינו של יום, ודוקא באופן כפירוש רש"י שם לקבל ולקיים עליהם ועל בניהם בזה ובבא.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולחג שמח.

ה'תשצו

ב"ה, י"ב תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"י וכו' מו"ה משה שי ד"ר טאוב

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מער"ה, וכבקשתו אזכירו וב"ב שיחיו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרך לה מתאים לתוכן כתבו.

ויהי רצון שמתוך הרחבת הדעת ופרנסה במנוחה יוכל להוסיף בקב"ע בלימוד תורתנו הק' ובהידור בקיום מצותי וילך בזה הלך והוסיף וכהציון דמעלין בקדש ועי"ז יתוסף בברכות השי"ת בהמצטרך להם.

בברכה לבשו"ט ולחג שמח.

בשאלתו פרטים ע"ד ר' ישעי' דוקטור — ראה בית רבי ספכ"ן, ושם גם ע"ד ר' יצחק דוקטור ור' אברהם דוקטור. כן בהערתי בשו"ת צ"צ (הוצאת ברוקלין) סוף כרך ששי סוף ע' 102. ובמכתב הגאון הרי"א עפשטיין מהאמיל (נדפס בסו"ס ליקוטי מאמרים — פלטבה תרע"ח): מה שכתבתי . . . כדבריו. עכ"ל.

ה'תשצו

הו"ח . . טאוב: אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ג ד'תשלח. פורטים . . דוקטור: וראה גם קובץ יגדיל תורה נ"י. חוב' לד סי' צא. ליקוטי מאמרים: כנראה צ"ל "שני המאורות", ונדפס משם בס' "תולדות יצחק אייזיק" ע' 164: מה שכתבתי ששמעתי מהדאקטור מפורסם מ' ישעי' מדרייט (הוא חבר ס' רפואות בלה"ק נדפס מקרוב) הפלגת חכמת אדמו"ר מלאדי ברפואה . . ועוד אמר שקיבל ממנו . . ואמר הדאקטור הנ"ל שעמד בנסיון ע"ז ומצא כדבריו.

ה'תשצז

ב"ה, כ"ז תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב אודות סדר היום שלו ומה שאירע לו ביום הכפורים.

והנה נודע תשובת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק בזה (שער המילואים סימן ס"ב עיין שם) ומובן גם כן שעליו להוסיף בלימוד התורה וקיום מצותי' בהידור בכלל, וקביעות עתים בלימוד תורת החסידות, אשר בספר הזהר הק' נקראת אילנא דחיי, זאת אומרת המחזקת חיי הנשמה ועל ידי זה גם חיי הגוף.

בטח יודע מההנהגה להפריש לצדקה בכל יום חול קודם התפלה בבקר איזה פרוטות לצדקה, והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל האמור.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תשצח

ב"ה, כ"ז תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון 10/17, אין וועלכען איר שרייבט אז ניט קוקענדיג אויף דעם וואס איר זיינט שוין 50 יאהר אין לאנד און אין א קליין שטעטל, האט איר אויפגעהאלטען אידישקייט און אין דער ריכטונג ערציהט אויך קינדער, אז אייער אפשטאם איז פון ליובאוויטשער, און

ה'תשצז

שאירע לו ביום הכפורים: ראה גם לעיל ח"ד אגרות ד'תשפ. ה'לח.

איינער פון אייערע ברידער איז א נאמען נאך דעם רבי'ן מוהר"ש זצ"ל פון ליובאוויטש.

דער שלוש פון דאס אויבען געזאגטע, גיט מיר די האפענונג, אז דאס וואס איר שרייבט וועגן אויפהאלטען אידישקייט, מיינט איר, ניט ווי פילע האבען א טעות, אז צו אויפהאלטען אידישקייט איז גענוג שטיצען אידישע מוסדות, און גייען עטליכע מאל א יאהר אין א טעמפל אדער סינאגאג, און אויב אפילו פון זיך אליין פאדערען זיי מער ווי דאס, איז אבער פאר די קינדער, רעכניען זיי, איז דאס דער מאקסימום, און לידער האט מען געזעהן דעם חורבן וואס אזא איינשטעלונג האט שוין געבראכט צו הונדערטער משפחות. אבער א איד וועלכער באטאנט אז ער איז פון דעם חסידישן אפשטאם וכו' לייגט זיכער אריין אין דעם ווארט, אידישקייט, דעם אמת'ן אינהאלט, ד.ה. דער טאג טעגליכער לעבען לויט דער אנווייזונג פון תורתנו הק' וואס דאס איז תורת משה וואס ער האט זי באקומען פון הר סיני מהקדוש ברוך הוא, וואס ער ברוך הוא איז דער בעל הבית פון אלע טיילען וועלט, אן אונטערשייד צי מיט טויזענטער יארען פריער אדער איצטער אדער אין יארען ארום פון איצטער און שפעטער, איז דאך פון דעם אויך פארשטאנדיק, אז אויך די תורה וואס ער ברוך הוא האט געגעבען האט ער גענומען אין אנבאטראכט ווי אמעריקא וועט אויסזעהן אין אונזערע צייטען און דאך האט ער אנגעזאגט צו טאן אלע מצות וועלכע זיינען געשריבען אין דער תורה, און ווי דער לשון הכתוב אפילו "באחרית הימים", און צום גליק זעהט מען דא אויך אז די וועלכע ווילען אויף א אמת, פירן אויס ניט נאר מיט זיך אליין נאר אויך בא די קינדער שיחיו אמת'ע אידישקייט און ניט פאלסיפירטע.

און וואס איך געפין פארנויטיג צו-צוגעבען, לויט דעם באוואוסטען ווארט פון רבי'ן מיין שווער כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אז עס איז קיינמאל ניט שפעט, און אויב צוליב וועלכע סיבות עס זאלן ניט זיין געווען, איז דער נעכטען געווען ניט ווי געהעריג, העלפט תשובה, און א פאסענדע לעבענס פירונג פון איצטער אן און ווייטער, און איך וויל זיין צופרידען צו הערען פון אייך גוטע בשורות אין דאס אויבען געזאגטע.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

... אויך שרייבט איר געדאנקען וועגען גלגולים! — זעהענדיק אז איר

זייט שוין 50 יאהר אין דער דזשולערי ליין, האט איר זיכער פילע יארען געשטודירט דעם ליין, וואלט מיר אינטערעסירען צו וויסען, וויפל יאר האט איר געשטודירט די פראגע פון גלגולים, וואס איר זאגט אין דעם א מיינונג מיט אזא פעסטקייט, אין דער צייט ווען גדולי חכמי ישראל ווי דער אריז"ל, ר' חיים וויטאל, דער אלטער רבי און אויך הגאון מווילנא, באגרינדען די סברא וועגען וועלכער איך האב גערעט, וואס בא אייך איז זי ניט נושא חן.

ה'תשצט

ב"ה, כ"ז תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ רב פעלים הרב מאיר שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב ע"ד קניית "אילנות" (אילן הבעש"ט) ושילוח למפרע את המגיע עבורם.

אבל מצב הקופות אשר כאן המיוחדות לענייני דפוס וכיו"ב, עניינים מעין אותן שכותב אודותו, קשה הוא, גם אפילו בהשייך להדפסת והו"ל של ספרי תורת החסידות, ואפילו בחלקם המוטל על קופות אלו ביחוד ז.א. תורת החסידות חב"ד וענייני, ומכש"כ להו"ל של עניינים החורגים ממסגרת זו. לאחר כל זה, הנה כיון שפונים בשם כת"ר, מוסגרת בזה המחאה בסכום סמלי.

בהזמנות זו: הנה נמצאה בגליון מכתבו רשימת ספרים שחיבר ולפלא שאינם נמצאים בהספריי שלי, והרי בנוהג מחברי ספרים במקצוע זה להשתדל שיהיו ספריהם בהספריי כאן, כיון שתועלת הרבים בה (מלבד ספר א', כמדומה — גדולי החסידות חלק א').

בברכה.

ה'תשצט

הרב מאיר: שצונסקי, תל אביב.

ה'תת

בי"ה, כ"ח תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ ורב פעלים
מוה' משה יצחק שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הראשון, ומבלי לחכות על התור, עונה
הנני עליו בתור הכרת תודה על הבשורה טובה שמודיע, ובפרט שרוצה הנני
שיכתב המענה עוד בחדש תשרי שכפי המבואר בכ"מ ומהם במאמרי כ"ק
מו"ח אדמו"ר הוא חדש הכללי לכל השנה, ז.א. שהנהגה בו והענינים אשר
בו מסגולתם להמשך במשך כל חדשי שנה הבאה.

שבמילא מובן אשר כל פעולה טובה שתעשה במשך חדש זה ענין נוסף
בה, שיש לה פירות ופירי פירות גם בחדשים הבאים, ויהי רצון אשר במשך כל
השנה אך טוב בטוב הנראה והנגלה יבשר בענינים הכללים ובענינים הפרטים

...

ועי"פ הידוע אשר לכל אחד יש לו מצוה שהיא השער להעלות כל עניניו
ממטה למעלה, ולהמשכות בכל המצטרך לו מלמעלה למטה, ועי"פ רוב
מכירים זה עי"י הנהגת השגחה העליונה, מה המצוה, בודאי נוכחו הוא וחבריו
בישיבת אחי תמימים דניו הייווען, אשר עניני ישיבה זו והגדלתה, זוהי
המצוה שלהם, אשר בה צריכים לקיים להיות זהיר טפי, זהיר כפשוטו וזהיר
כפנימיות הפירוש מלשון זוהר ואור, וכיון שדורשים את זה מכל אחד מהם,
וביתר שאת מהנהגה, בודאי שמראש ניתנו כל הכחות והענינים הנצרכים
למלאות תפקיד זה, ובמילואו דוקא, וכפי דרישת הבעש"ט עזב תעזוב עמו
מתוך בריאות הגוף ובשמחה ובטוב לבב.

בברכה לבשו"ט בכל האמור וכן בעניניו הפרטים ופי"ש כל המסייעים לו
בעבודתו בקדש וכל המשתתפים בהשיעורים אשר לומד הוא ברבים.

ה'תת

מו"ה משה יצחק שי': העכט, ניוהיווען. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תשצה, ובהנסמן
בהערות שם.

כה

אדמו"ר שליט"א

ה'תתא

ב"ה, כ"ח תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה' ישראל נח שי'

שלום וברכה!

באשר מדפיסים את ההמשך ד"ה שמח תשמח תרנ"ז אפשר יודע ושמע
כ' פרטים ע"ד ימי החתונה וההנהגות בעת ההיא ובכלל מהנעשה ונדבר אז,
ואם הן בבקשה להודיע וכן המקור ממני שמע ועד כמה שהוא בר סמכא,
ואפשר יודע כ' עוד ממני ששמע וזוכר בענין זה, אשר תועלת הרבים בזה, ות"ח
מראש.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתב

ב"ה, כ"ח תשרי, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ"י.

לכבוד מר משה שי'

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו שכנראה נפגש בדרכו עם מכתבי בברכת השנה
אליו, ובטח קבלו במועדו. מטרדת החגים נתעכב מכתבי זה.

ה'תתא

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 465 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מז"ה ישראל נח: בליניצקי, פריז. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ב ג'תתכד, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן ה'תתקמד.

ה'תתב

משה: יערי. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"י ג'רלז.

והנה מה שכותב ומדגיש אשר למרות העניינים הצבוריים זמני נתון גם לצרכיו של היחיד, בטח לא יפלא הדבר לפניו, בידעו אשר כל שיטת חסידות חב"ד, כמו שיטת החסידות בכלל, מוקדשת לטובתו של כל יחיד, וכן מצות אהבת ישראל לאור ורדגשת תורת החסידות דורשת מסירה ונתינה לצרכיו של כל יחיד. ואשר להגבלותיו של כל נברא בזמן ומקום, הרי ידועה הודעת רז"ל שמצוה גוררת מצוה, והמשתדל כדבעי לטובת היחיד הרי לא רק שאין זה מפריע לעסקנותו הציבורית, אלא אדרבה עוד מביאה ברכה גם בזו אף זו.

ועוד זאת, אשר בהשקפת תורת החסידות על היחיד הריהו ג"כ רבים בכוח, ומי ישער את המרובה הנכלל במועט, וכל יחיד המשתדל לנצל במדה המקסימלית את אפשרויותיו בכיוון הנכון ולתכלית הרצוי, הריהו מתקשר עי"ז עם מקור הטוב והקדוש, שהוא אין סופי, וממילא סרים גם ההגבלות.

ואגב ראוי לציין אשר המתבונן בהמתרחש בעולם המדע החילוני מדור לדור רואה עד כמה גם בזה הולכות מסקנותיו של המדע החילוני ומתקרבות למסקנות תורתנו, תורת ישראל סבא, ובפרט בדורנו זה ובשנים האחרונות ביחוד, שנתגלה שגם כמות זעירה ביותר מכילה כוחות עצומים, עד שכל תקופתנו זו נקראת על שם האטום.

אינו מזכיר במכתבו ע"ד בריאותו . . . שרואה אני בזה סימן טוב שהסיח דעתו מזה, שהרי זהו סימן של איש הבריא שאינו נותן דעתו על אברי גופו.

ואסיים בתוכן התחלת מכתבו בהנוגע לרכישת הדירה, שיתן השי"ת שהחלטתו בזה מה שתה"י תביא ברכת משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה, וכנוסח המסורתי בטוב הנראה והנגלה גם לעיני בשר.

בכבוד ובברכה.

ה'תתג

ב"ה, כ"ח תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת אגודת גמילת חסדים
ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה רבה!

בנועם הגיעני הדו"ח מפעולת אגודתם בשנה העברה, אף שמוכן אשר המחזור צריך ה"י להיות גדול יותר ובהרבה, שהרי בעוה"ר עדיין לא נתקיימה התפלה שלא יצטרכו עמך בית ישראל זה לזה, אבל תקותי חזקה שכל אחד מהם יעשה התלוי בו וכן ישפיע על ידידיו ומכיריו לעשות ככל התלוי בהם להגדלת האפשריות של קופת הגמ"ח ככל האפשרי ובהקדם האפשרי.

ובפרט ע"פ מאמר רז"ל אשר צדקה שקולה כנגד כל המצות (ומבואר הענין בכ"מ ובתניא פרק לדי ולזי) ובמעלת הצדקה עצמה הרי גמ"ח היא הנעלית בזה וכפסק דין השו"ע, ויעויין ג"כ בד"ה כל המרחם על הבריות, נדפס בקונטרס ס"א.

וע"פ מ"ש חבר אני לכל אשר יראוך ולשמרי פקודיך מוסג"פ המחאה שלי השתתפותי באופן סמלי בקרן הגמ"ח שלהם.

המחכה לבשו"ט ומברך את כאו"א מהמשתדלים ומהמתעסקים הם ובי"ב שיחיו בהמצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

ה'תתד

ב"ה, כ"ח תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב ראשי פרקים מאשר עבר עליו עד אשר סוף סוף הגיע לשיבת תומכי תמימים אשר בלוד ולומד שם.

ויהי רצון אשר כיון שאמרו רבותנו ז"ל שכל התחלות קשות, הרי כבר

עבר תקופת ההתחלה, הנה מכאן ולהבא יתמעטו הקישורים אשר בדרכו וילך בה לבטח מעלה מעלה בהצלחה, ועל פי הודעת רבותנו אין הדבר תלוי אלא **ברצונו**, ובאם ירצה בתוקף המתאים יתעלה בכל הנ"ל דרגא אחר דרגא, ובטח גם ימי חדש תשרי אשר מהם באנו ניצל אותם להתחזק בהחלטתו הכי טובה ונכונה להיות יהודי בריא בנשמתו ובגופו גם יחד, ועל דרך מאמר רבותנו ז"ל: רמ"ח מצות עשה הם כנגד רמ"ח אברים שס"ה מצות לא תעשה כנגד שס"ה גידים, אשר פשוט שאין זה בדרך מקרה, אלא — שזה בזה תלוי.

בטח יודע משלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה להצלחה בלימודו הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות ולקיום המצות בהידור ולבשו"ט בכל האמור לעיל

ה'תתה

ב"ה, כ"ח תשרי תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו כותב ראשי פרקים מאשר עבר עליו ובעיקר לאחרונה מפשיטת הרגל של אחת הפיומס וכו'

והנה פשוט אשר אין כל מקום ליאוש ח"ו ובפרט לאנשי דורנו זה אשר נשארנו כאודים מוצלים מאש ע"י נסי השי"ת בגלוי ממש, שעייז נתחזקה בשכלו של כל אחד יותר וביותר האמת המוחלטית אשר ממנו — השי"ת — לא יבצר כל דבר, אלא שרצה בורא העולם שיעשו כלים בדרך הטבע, ואז שולח ברכתו והצלחתו גם למעלה מדרך הטבע, וכמה שכתוב וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, אשר עפייז עצתי שישתדל בעיני מסחר או משרה דוקא באם תהי' בסוג שיכול לנצל כשרונותיו או ידיעותיו, ויעשה זה מתוך חוזק הבטחון,

וכיון שעפייז הנ"ל אין זה אלא כלי מובן שעליו להוסיף בעיני תורה ומצות, ויוסיף השי"ת נותן התורה והמצוה בברכותיו בהמצטרך לו, ובזה גם החלטתו להפריש יותר מעט ממעשר מהרוחים שלו לצדקה, ומה טוב שיתן מיד איזה סכום ע"ח הרווחים שימציא לו השי"ת בקרוב, והרי זה משמש הוכחה על בטחונו בהזן ומפרנס לכל.

כט

אדמו"ר שליט"א

ע"פ המבואר בכ"מ, מזמנים המסוגלים לנתינת צדקה הוא בכל יום חול לפני תפלת הבקר.

בטח יודע משלשת השיעורים השווים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בחומש תהלים ותניא הידועים ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתו

בי"ה, כ"ט תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

האברך ווי"ח אי"א עוסק בצ"צ
אהרן שי

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מכ"ח אלול, וט' תשרי ע"ש המזכירות, ולפלא שצריך הי' לעורר ע"ד הקישור עם מר . . . שי ויה"ר שעכ"פ מכאן ולהבא לא יהי' צריך באתערותא מבחוץ בהנוגע לזה וכיו"ב, שאר תלמידי אהל"יי אשר במעלבורן בעבר, ומהנכון הי' שמי מהם יתענין למצוא הכתבת של כל התלמידים בעבר, ולשלוח להם שנה טובה מכתבי התעוררות מכתבים ליום טוב וכיו"ב וכו' ורואים במוחש שתועלת בזה בשביל המעוררם וגם בשביל המקבלים הן ברוחניות והן בגשמיות, ובנדון דידן תהי' ג"כ תועלת להשיבה בעניני הכספים.

בהנוגע לשאלתו שאין יודע ברור למי לשלוח וכו' ולכן עושה בזה ברפיון, הנה לפלא הספק בזה, כי במקום שאין ברור מובן ששולחים למחלקה מרכזית והיא ממציאה להשייך לזה, שבנדון דידן זוהי המזכירות.

ה'תתו

אהרן שי: סרבנסקי, מלבורן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ה"סח, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ר"ג.

בודאי ניצלו ימי תשרי בכל זמני שמחתנו ביחוד להפצת המעינות,
ואחכה לבשו"ט ומפורטות.

בברכה.

נתעכב השילוח ונתקבל מ' מא' מ"ח, ות"ח.

מזכיר ע"ד מעדשישען (Magician) — ולהבא בטח יבררו מקודם עם
זהו באופן המותר ע"פ שו"ע יו"ד סקע"ט.

ה'תתז

ב"ה, כ"ט תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' נפתלי הערץ שי

שלום וברכה!

. . . נעם לי לקרות בסיום מכתבו אשר מיו"ח של הרה"צ הרה"ח הרה"ג
ר' פנחס מקאריץ הם, וכפי שכותב בן אחר בן, וזה נותן לי התקוה אשר מכיר
הוא בהזכות והאחריות של יורש, והרי בן אחר בן זהו אופן ירושה דאין לה
הפסק, ואם בהנוגע לענינים גשמים הבן יורש את אביו את כל נכסיו, עאכו"כ
בהנוגע לענינים רוחנים (אלא שבהם — כמדליק מנר לנר) ויעוין ג"כ עדיות
סוף פרק ב' האב זוכה לבן כו' ובמפרשים שם שאפילו ע"פ טבע כן הוא,
עאכו"כ בעניני תורה ומצותי'. ובפרט שכפועל יוצא מהני"ל בטח משתדל גם
כן בהפצת מעינות החסידות בכל מקום שידו מגעת, ואין לך דבר העומד בפני
הרצון ובפרט בתקופתנו שנראית התעוררות לב ישראל בכל החוגים וק"ל,
וינעם לי להתבשר טוב מפעולותיו בהאמור והרי זכות אבותיו מסייעתו.

בהזדמנות זו אעוררו על שלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא
הידועים, אשר כפי ששמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע
שיום הם לכל נפש וסגולה לכו"כ ענינים.

בברכה לבשו"ט.

ה'תתז

מו"ה נפתלי הערץ: שפירא, אנטווערפן.

ה'תתח

ב"ה, כ"ט תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח איינא נוי"נ וכו' מוה' ראובן שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום שהוכפל בו כי טוב בבשורה הטובה בהנוגע למצב
בראות. . . שליט"א וכן בהנוגע לפעולותיהם במוצאי חג הסוכות במסגרת
יפוצו מעינותך מטעם צעירי אגו"ח.

ויהי רצון אשר תכה"י יבשר טוב בטוב הנראה והנגלה בהנוגע לענינים
הפרטים ובנוגע לענינים הכללים והרי הא בהא תליא ובפרט בתוככי אני"ש,
וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכל יחיד רבים הוא, ואין הדבר תלוי אלא
ברצונו, ושכרו במדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה אלא שכי"פ ככה, שעל
ידי הטבת מצב בניי אם ברוחניות או בגשמיות, מצליח המשתדל בזה בעניניו
הן בגשמיות והן ברוחניות וכמבואר בכ"מ בספרים הק'.

בודאי ניצלו גם ימי שמע"צ ושמח"ת כמבואר בספרי דא"ח ויהי רצון
שתומשך השמחה על כל השנה כולה.

בברכה לבשו"ט

ה'תתט

ב"ה, כ"ט תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מיט צופרידענהייט האב איך געלייענט אייער בריף פון כ"ז תשרי אין
וועלכען איר שרייבט וועגען דער גוטער החלטה אייערע מיט די שותפים

ה'תתח

מו"ה ראובן: קמינצקי, כפר חב"ד.
פתנס: ראה גם לעיל ח"ג אגרות ד'תקנח. ד'תקעז. לקמן ה'תתקנ.

אייערע שיחיו, בהנוגע צו ענינים פון צדקה, און וויבאלד השם יתברך זאָגט, ובחנוני נא בזאת, וועלכעס איז אויך א לשון של בקשה, אז מיזאל אים פרובען, ווי ער זאגט פריער אין פסוק, הביאו את כל המעשר וגו' והריקותי לכם ברכה עד בלי די, און האטש ס'איז דאך א פסק הלכה, לא תנסון את ה', איז אבער צדקה א אויסנאם, אז מ'בעט גאר מיזאל פרובען, קען מען דאך זיין שטארק אין בטחון אז הקב"ה וועט ערפילען וואָס ס'איז געזאָגט געוואָרען אויף דעם, און וועט קענען אָנזאָגען גוטע בשורות בהנוגע צום פארקויף פון די הייזער און אויך בהנוגע אז איר מיט אייערע שותפים ערפילט אייער באשלוס בשמחה ובטוב לבב.

המחכה לבשו"ט.

ה'תתי

ב"ה, כ"ט תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו משילהי תשרי, בו כותב אשר רוצה הוא להכנס ללמוד בישיבה, ובישיבת חב"ד (בהיות לפני זמן למד בישיבת חב"ד) בלוד, אלא שגילו כעת הוא כ"ב שנה.

ונכונה סברתו למאד מאד, כי הרי השנים בגילו הם שנות ההכנה והיסוד למשך כל ימי חי האדם, ובאיש הישראלי הרי אָשרו לא רק הרוחני אלא גם הגשמי תלוי ומיוסד בהתורה והמצוה ובהפנימיות שלהם אשר לזה מתקרבים ובמשך הזמן גם מכירים ומרגישים על ידי לימוד תורת החסידות והליכה בהדרכותי, שמזה מובן שכלל ענין של הכנה הרי זהו ריוח בענין וריוח חשוב במאד, ולא ח"ו זמן שלא ניצלו אותו (כדבעי או עכ"פ במילואו), וכמו שמסיים במכתבו, אין דבר העומד בפני הרצון, כשילמוד במסירה ונתינה בודאי שיצליח בזה וגם יעזור לזה במשך כל ימי חייו בענינים הרוחניים ובענינים הגשמיים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולהצלחה בכל זה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מוזכיר

און השם יתברך זאל העלפען אזוי ווי מיר קומען איצטער פון חדש תשרי, חדש השביעי המושבע בכל טוב לשנת תי"ו שי"ן ח"י, יהי רצון עס זאל נמשך ווערן די שמחה בכל ימות השנה און עס זאל זיין א געזונטער יאהר און שנת שלום בכל הפרטים. און די אלע ברכות וואָס אידען האבען געבענטשט איינע די אנדערע אין די הכנה טעג צו דעם חדש אין חדש אלול אני לדודי ודודי לי, און אין די טעג פון דעם חדש תשרי, זאל השי"ת בעל הברכות ערפילען זיי במילואם בטוב הנראה והנגלה, און אין דעם אויך די ברכות פאר אייך ווי ס'איז באוואוסט דער פסק דלמעלה, אז וואָס א חסידות'שער פארבריינגען קען אויפטאָן קען מלאך מיכאל ניט אויפטאָן.

בברכה לבשו"ט בענינים הכללים והפרטים ולפי פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, צו א געזונטען ווינטער.

ה'תתיד

ב"ה, אדר"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ה תשרי,

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כ"א להמצטרף לו מתאים לתוכן כתבו.

ובשאלתו בענין הדירה, בכלל ע"פ המבואר בכ"מ בעניני דירה מתחשבים ביותר בדעת בעלת הבית ומכמה טעמים, ולכן באם בדרכי נועם יוכל לפעול אצלה שתסכים על דירתם בה דרים עתה, ובפרט שמתאים לכתבו כבר דרים בה כשנתיים מה טוב. ובאם לא תסכים בשו"א על זה, יש לעשות כרצונה.

בקשר למצב בתם . . . תחי' והתפתחותה — שאינה משביע רצון וכו'. בטח יודע שבשנים האחרונות המציאו כמה מיני טיפול חדשים בענינים כאלו. ולכן כדאי לשאול דעת רופא במקצוע זה, וביחוד ע"ד הטיפולים החדשים,

ה'תתיד

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 497 והושלמה ע"פ העתקה.

לה

אדמו"ר שליט"א

המייסד אינו רואה סיבה מפני מה לפתע פתאום יהי מעוניין בענין חדש שאין זה אחריותו.

הארכתני בכל הנ"ל ואפשר בביטויים חריפים והוא במענה לסיום מכתבו וז"ל באמת אנו ג"כ מצטערים (על אופן הנהלת מוסדות חב"ד באה"ק ת"ו) חפצנו ורצינו לעשות מה לתקן כו' אבל כפי הנראה אי אפשר מטעמים הידועים וכו'. וכמ"ש מכבר אשר טעמים בלשון רבים אין ידועים לי ורק טעם אחד והוא הכלל שב ואל תעשה עדיף ונוח יותר. והצער וכו' הן צער שלי והן שלהם ידוע הפתגם ששמענוהו כ"פ מכ"ק אדמו"ר "טובה פעולה אחת מאלף אנחות". ומ"ש שאודיע מה רצוני ומה חסר ומה צריך לתקן — הנה אה"ק ת"ו מלאה מוסדות חינוך, ישיבות, חדרים ות"ת ולא רק אלו שנתיסדו לפני עשרות בשנים אלא גם חדשים לבקרים והלואי היו מתקנאים . . . וכו' אשר בשנים האחרונות הקימו כו"כ מוסדות, אף שלא זכו אפילו לאפס קצהו מהדרכת רבותינו ושיאינו ולרוב טוב אשר שפכו על התמימים ואנ"ש מתורתם ומסירות נפשם, וכלפי לייא יציבא בארעא וכו'. מובן שדברי הנ"ל מכוונים לא רק אליו אלא לכל אנ"ש אשר באה"ק ת"ו, מלבד אנשים מספר אשר נער יכתבם שמשתדלים לעשות את התלוי בהם . . .

ה'תתיג

ב"ה, אדר"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' אלי' שי

שלום וברכה!

איך בין געווען העכסט צופרידען צו באקומען אייער בריף פון מוצאי יום טוב אין וועלכען איר שרייבט ווי עס איז אדורך בא אייך דער יום טוב און בפרט שמחת תורה,

ה'תתיג

נדפסה בלקו"ש חי"ט ע' 578 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מורה אלי': שקלובסקי, פתח תקוה. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תכה, ובהנמקן בהערות שם. לקמן ו'מח.

באחריות, אין להענין קיום כדבעי, ולפעמים אין להענין קיום כלל. ואף שמשמט הנני מלהכאיב את מי שהוא, לתועלת הדבר מוכרחני להביא ראיות גם מהדי' אמות של . . . שניסו וגם יסדו סניף תו"ת ב. . . בה נמצא גם הוא וגם . . . ולא רק שלא התפתח, אלא שכעבור זמן קצר **ביותר** נתבטל כלל. ולא החזיקו מעמד בהנ"ל **כל אנ"ש יחד**, ומבלי להדגיש אפילו על הבזיון כלפי חוץ!

מובן שזוכר הנני כל הטעמים שכתבו הוא והרב . . . אבל באותה שעה וגם עתה — מתפלא הנני שלא מכירים בהמצב כמו שהוא, שסניף תו"ת ב. . . הוא לזכותם של אנ"ש ד. . . ולכל לראש **מחובתם** של רבני אנ"ש, שהם נקראים מרא דאתרא ע"פ חסידות, **שעליהם** הי' לדאוג תיכף לבואם לבנות ב. . . די' אמות של תורת החסידות, ולא רק בשביל עצמם, אלא, ובעיקר, לדור הצעיר שעליו לבנות בעתיד הקרוב בתים בישראל. והרי כו"כ שמעו שהתמימים צ"ל נרות להאיר דוקא. ולאחרי שעברו כו"כ שנים ולא עשו דבר, ואחרי שחברי הנהלת . . . עוררו את אנ"ש ד. . . על דבר חובתם האמורה ולא עוד אלא שסיעו ג"כ בעזר כספי ובהבאת תלמידים ליסד . . . הרי הוא וחבריו הרב שיי' פרשו הענין **להיפך** ממה שהוא, ז.א. שהם עושים **טובה** להנהלת . . . במה שיסייעו לייסד הסניף, ובאם לא תחזיק הנהלת . . . מעמד בכסף וכו' ידיהם מסולקות וכו' — בה בשעה שהענין הוא מן הקצה אל הקצה.

והיאומן כי יסופר, אשר שניהם משרתים בקודש במשרת רבנות, זתעסקים בנטירות כו"כ "כרמים": בשר כשר; גט כשר; קדושין כשרים וכו' — ורק "כרמי שליו", ז.א. הפצת מעינות דא"ח (שבאה"ק ת"ו עתה, אי אפשר כ"א ע"י יסוד מוסד חנוכי) **החליטו** שאין זה ענינם כלל ובמילא נדמה להם שאין זה גם ביכולתם. וכ"ש וק"ו: ומה בענין שנתייסד ע"י הנהלת . . . לא יכלו הוא והרב . . . שיי' להחזיק מעמד ולהמשיך בו, בשעה שבעיר . . . נותנים כמה ממון להחזקת מוסדות ונמצאים כמה תלמידים למודות חינוך כאלו — "מסופקני" ביותר שבאם יתייסד מוסד ע"י איש פעיל וכנראה מהנ"ל, גם במוסד זה עיקר הפעילות שלו תהי' על ידי איש זה, אלא שינצל את שמם בשביל המקיף של חב"ד, ופשיטא שלא יזדרזו ופשיטא שלא יתייעצו בהתפתחות המוסד, הרי מיום הראשון להווסדו ועכ"פ שבועות הראשונים והרב המייסד יווכח שאין הם להוטים בהתפתחות המוסד, ניח להם להיות במנוחה, והמוסד לא יהי' לו כל שייכות לחב"ד מלבד השם, והרי אין אני להוט לפרסומת בלי תוכן, כי אם להפצת המעינות, אשר — הודעת חז"ל בזה כמו בכל עניני תוה"ק, לא יגעת ומצאת — אל תאמין. והוא הרי לא יתעמק בזה והרב . . . שיי' ג"כ לא יתייגע בזה, וכמו שהראה הנסיון בעבר. והרב

ה'תתיא

ב"ה, כ"ט תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו, ראשי פרקים מהנעשה אתו ופעולותיו בקדש מעת
היי כאן, ולפלא שאינו מזכיר איך עבר ענין השי"ץ שלו, אף שתקותי חזקה
שהיי על צד היותר טוב, ובטח מלא השי"ת הבטחתו וע"פ המובן מאגרת
התשובה פרק א' שנתקבל תפלתו בתוך כלל ישראל להמשיך שנה טובה
ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

ובמ"ש שאין כסף, לפלא כתיבה זו, שהרי כיון שהקב"ה אומר לי הכסף
ולו הזהב, בודאי שלא יחסר ח"ו ממון לכל המצטרך לו ולב"ב שיחיו בענינים
הכללים ובענינים הפרטים, וההוכחה על זה היא כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר
שהעבר מלמד את העתיד, וכמו שראה חסדי השי"ת בעבר בודאי תקוים
הבטחת חז"ל שכל שמטיבין לו הוא לארך ימים ושנים, ובודאי גם מצד
יחזיקו ויחזקו הצנורות פתוחים ועוד ירחיבום ויגדילום. ופשוט שכוונתי
לעניני תורה ומצות.

בברכה לבשו"ט ופ"ש כל מושפעיו שי'.

ה'תתיב

ב"ה, כ"ט תשרי, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת שני מכתביו מערב חה"ס. ובמה ששואל מה היא
כוונתי בהנוגע לאחראי במוסד, שתהיי לו צורה חבידית.

לפלא גם הספק בזה, שהרי הענינים כפשוטם ממש. כי אפילו במוסד
שאין לו כל בעלים אחרים, באם — אין אחראי היודע שעליו לשאת

ה'תתיב

באם מתאימים הם לנידון זה. ויהי"ר שייעצו באופן הכי טוב לבתו תחי' בטוב הנראה והנעלה.

וכיון שחותם מכתבו אשר עובד כמורה מקצועי וכו', ז"א שיש לו השפעה על כו"כ מבני ישראל, הנה אף שאינו מפרט המקצוע בו מלמד, בכל זה רואים במוחש, שלמורה באיזה מקצוע שיהי יש לו השפעה מיוחדת על אלו השומעים לקחו – גם בענייני דת ומוסר. ותקותי שינצל אפשרות זו ככל יכלתו, ובמדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה אלא שכ"פ ככה, ישולם לו ולזוגי תחי' בתוספת נחת מכל יו"ח שי', שבה גם בתם הנ"ל תחי'.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב.

בטח יודע משלושת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים אשר כפי ששמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר שוים הם לכל נפש. וסגולה לכו"כ ענינים, ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

ה'תתטו

ב"ה, אדר"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מיום השני, בו כותב ע"ד העליות וירידות שהיו אצלו במשך שנה העברה, ואיך שזה פעל עליו וכו' ושמכמה סיבות לא דבר עם איש עד"ז וכו'.

מובן שלפלא הנ"ל, שהרי בודאי למד כ"פ ספר תניא קדישא, אשר משם מובן וגם פשוט, איך שענין היאוש וכו"ב מופרך לגמרי, יעוין שם באר היטב, שלכן לא אאריך בזה בכתבי לרוב פשיטות הדבר, ושם ימצא גם כן אופני תיקון, וכן מובן משם גם כן שהתקון הוא צעד אחר צעד ולא בקפיצה בפעם אחת.

וגם הענין השני הנ"ל פלא הוא, שהרי מפורסם פתגם והודעת כ"ק

ה'תתטו

מפורסם פתגם: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'תקפא, ובהנסמן בהערות שם.

אדמו"ר האמצעי, אשר כששנים מבני ישראל מתדברים בעניני תורה ומצות (שמובן שכן הוא הענין הן בהקו דועשה טוב והן בהקו דסור מרע), הרי אז הם שתי נפש האלקית על נפש טבעית אחת, והפועל יוצא מובן, וכיון שזכה שנכנס ללמוד בישיבת תומכי תמימים, אשר רבותינו נשיאנו הק' מסרו נפשם על התיסודות הנהלתה ורוחה, ודברי צדיקים קיימים לעד, בודאי אשר סייעתא דשמיא ישנה ביותר וביותר, ובלבד שגם התלמיד יעשה התלוי בו בקו החיוב וישלול את הענינים אשר בקו השלילה (ובזה כמובן ענין היאוש והעצבות וכו'), ואז תהיי ההצלחה גם למעלה מהמשוער, וזכות פעולותיו שהנקודה הפנימית בהם קירוב לבם של בני ישראל לאבינו שבשמים תרבה הצלחת הנ"ל מדה כנגד מדה גם בהנוגע אליו.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתטז

ב"ה, ב' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו,
סניף תל אביב
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הפ"כ מאסיפת כ"ז אלול והדו"ח מפעולות חדש אלול ותשרי, ואחכה להמשך הבשוי"ט מפעולותיהם הטובות, ולפלא מה שכותבים שדנו איפוא להשיג הדי' מינים הנצרכים למבצע זה, שהרי בטח כל אלו שהתעסקו בזה, יש להם הדי' מינים או לאביהם וקרוביהם, וכבר ידועה הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר שנתן לכו"כ לברך בהאחרוג שלו, ומסופר על אחד הרה"צ (כמדומה מפולין) שהתנהג כן בקביעות, וכששאלוהו, והרי ע"י

ה'תתטז

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 390 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

משמוש נוגעים בהענין דהדר, ענה, שאין לך הדר מזה שכו"כ מבני יקיימו בו מצות נעלית זו (ולהעיר מסוכה (לה, ב) דרך של תרומה טהורה לא יטול מפני שמפסידה. ודו"ק). וכבר ידוע כלל חז"ל ניהא ליי לאינש דליתעבד מצוה בממונו (שאפילו מיעוט אינו באופן דלא כן שהרי בממון אין הולכין אחר הרוב. וראה שו"ע אדה"ז סי' ד רס"ט). ואם בכל המצות כן עאכו"כ בזו המצוה שענינה אחדות כל ישראל שזהו רמז הד' מינים, וכמבואר בכ"מ ובדרושי דא"ח בארוכה, וק"ל.

מובן אשר כמנהגי בשאר הענינים, בלי"נ אעורר את אנ"ש להשתתף במבצע זה, ובטח יודיעוני מה שהוציאו, ואעורר את אנ"ש בזה להשתתף ממגבית המיוחדת בערך בשליש ההוצאות כפי שהם באמת.

באם נרשמו (עכ"פ תוכן) הנאומים דכנוס ט"ו אלול, ובטח ישנם גם תמונות מהכנוס, כדאי הי' להתענין אודות אפשריות להו"ל חוברת כוללת הנ"ל בצירוף איזה דברי התעוררות לתורה ומצוותי ולענין הפצת המעינות, ומחנכון שיהי' הכל מוכן, וגם יו"ל עוד קודם חגיגת י"ט כסלו הבע"ל, וכיון שנצרך כמה זמן להגהה וכו' כדאי להתענין בזה בהקדם, ואין להגביל מראש גודל החוברת, שזה תלוי בדי חומר שיביא לתכלית רצוי' גם בנוגע לפועל בעתיד ולמוסדות חב"ד אשר באה"ק ת"ו.

אינם מזכירים כלל ע"ד התועדות בכפר חב"ד עצמו, לבד התועדות דמוצאי שמח"ת, ובודאי ימלאו עד"ז הסניף דכפר חב"ד וכו' שאף שגדול ענין הפצת המעינות חוצה, אבל גם על זה נאמר ומבשרך לא תתעלם, נוסף על הענין דאפילו ז"א נק' חוצה. ועייג"כ רשימות הצ"צ לאיכה ע' כא.

בברכת הצלחה המחכה לבשו"ט בכל האמור.

הפרי"כ דכ"ט תמוז וה' אלול בעתם נתקבלו.

ה'תתיז

ב"ה, ב' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מכ"ז תשרי, אשר גם בו לא מצאתי טעם והסברה להפסק הכתיבה שלו כל הזמן, והרי זה מעורר ג"כ חשש שבמשך כל זמן זה לא הדפיס בעניני הפצת המעינות (שבטח הי' שולח לכאן הקטע כמנהגו בעבר), וכן בהנוגע להשתתפותו בהתועדות אני"ש ובעניני אני"ש בכלל, ואפשר ימלא עדי"ז במכתבו הבא.

תקותי שככתבו במכתבו לא יאחרו זמן החתונה בשעה טובה ומוצלחת יותר מחדש כסלו הבע"ל.

ובמ"ש בהוצאות הכרוכות בעריכת חתונה גדולה,

— אינו מובן כלל הטעם לדחוק את עצמו בהוצאות מיוחדות בכדי שתהי' דוקא חתונה גדולה וכו', בה בשעה שנוגע שתהי' חתונה גדולה באיכות, וביחוד ע"פ דר"ל על הכתוב משתה גדול (בראשית רבה פ' מ"ג) שגדול העולמים יהי' שם, ז.א. שיהי' ניכר בכל פרטי החתונה, והעיקר בכל עניני חתן וכלה בהכנה לחתונה והחלטותיהם לעתיד, אשר גדול עולמים מסכים עמהם וזכו לשכינה שרוי' ביניהם, ומובן שאין זה כרוך בהוצאות גשמיות, [לבד ההפרשות לצדקה, והפרשות אלו הרי אין זה הוצאה, כיון שמבטיח הקב"ה עשר בשביל שתתעשר, ובחנוני נא בזאת וכו'], הנה מה שנקרא בפי העולם גדולה (ובלשון החסידות, וועלטישע הנחות) מיט א טאראראם וכו' אין כדאי מכמה טעמים.

תקותי שכמו שעושים תכנית בהנוגע לגשמיות הענינים, הנה מכש"כ וק"ו שעושים הכנות בהנוגע לרוחניות הענינים, והרי ענין החתונה נקבע ע"י כנסת הגדולה בשם בנין עדי עד, ואם בדירה למשך איזה זמן אודותה כתב, כ"כ מתענינים בהפרטים, עאכו"כ לדירה של עשירות בשנים, ועאכו"כ לדירה של כל משך ימי חי האדם עלי אדמות, ועאכו"כ בבנין עדי עד, שהרי הנשמה נצחית היא, וק"ל.

המחכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתיח

ב"ה, ג' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ח תשרי, בו כותב ראשי פרקים מימי תשרי העבר, ולפלא שמקצר עוד יותר מקיצור נמרץ, ויהי רצון שעכ"פ בהזדמנות הבאה ימלא, ומכאן ולהבא, ויבואו העניינים מפורטים כדי הצורך.

במ"ש שחסר לו חיות הן בנגלה והן בחסידות, שתי נקודות בדבר, א) ידוע המובא בשיחת שמח"ת תר"ץ אות כ"א, וואס מאנטסט דו בא מיר, מאן בא זיך, ומובן שהמענה לא בא בכדי לדחות בקש ח"ו, ולא לאמר אני את נפשי הצלתי, כ"א זהו נתינת כח, וכידוע גם המשל מהבעש"ט מאנשי העיר שסמכו על הגיבור, שע"ז שהתבוננו אח"כ שאין להשען על הגיבור נתעוררו בהם כחות עצומים ונפלאים, וה"ה בנדון ידידי, והרי מוכרח לומר כן מפני הנקודה השני (הועתק בהיום יום כ"ג סיון) שכל התבוננות המונעת פעולות טובות, לא ממקום טהור מקורה, שמזה מובן וגם פשוט, שענין המבטל התבוננות זו, הוא ע"ד מ"ש ולאום מלאום יאמץ, מהטוב באמת בא, וחבל על זמנו בהתבוננות האמורה נוסף להמניעה בהפצת המעינות, וכידוע פתגם נשיאנו אשר הנה זה עומד אחר כתלנו, ועוד רגע ויבואו ימים, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז מ'וועט זיך כאפען פארן קאפ, וואס מ'האט דורכגעלאזען אזא זמן יקר וואס מ'האט געקאנט אזויפיל אויפטאן וק"ל.

בברכה לבשו"ט ופ"ש לכל מושפעיו שיחיו.

ה'תתיח

וואס מאנטסט דו בא מיר: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ד'הקיד, ובהנשמך בהערות שם. מ'וועט זיך כאפען: ראה גם לעיל ח"ד אגרת ה'כה, ובהנשמך בהערות שם.

ה'תתיט

ב"ה, ג' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ בעל מדות וכו'
מו"ה חיים אברהם שי' הלוי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו, מבשר טוב מהטבת מצב בריאותו ואשר כבר נמצא בביתו, ויהי רצון שילך מצבו הלוך וטוב עוד יותר ויחזור לאיתנו כפשוטו ולאיתנו כמשמעו, כמבואר בד"ה משכיל לאיתן לרבנו הזקן, נדפס בקונטרס לימוד החסידות.

בעת רצון אזכיר את כל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להמצטרך להם מתאים לתוכן כתבו, ומיוסד על מרז"ל שכל שמטיבין לו הוא לארך ימים ושנים טובות, הנה כיון שהתחיל בבשורה טובה מהצלחת הטפול הרפואי להטבת הבריאות, יהי רצון שגם בזה יקוים מאמר הנ"ל ויבשר טוב בשאר הענינים אשר במכתבו, וסימנא מילתא היא אשר בשנה זו התחלת ימי השנה הם אחר ר"ה הוא יום השבת, דאז לית שולטנא אחרא בכולהו עלמין, ואנפאה נהירין בנהירו עילאה, והרי באור פני מלך חיים ממה"מ הקב"ה, וכמובא הדוגמא בזה ממלכותא דארעא, אשר אפילו הפושע היותר גדול, כשמולכים אותו לגרדום ופוגע במלך נפטר מכל עונש ונפטר לביתו בשלום, ומכש"כ וק"ו כשפוגעים בשבת מלכתא ושבת הסמוך ליומא אריכתא דימי ר"ה אשר גם ברי"ה ה' מלך גאות לבש, שהוא בגלוי, וכמובא בפרקי דרבי אליעזר, שהרי זהו מאמר אדם הראשון, אשר אמר לכל בריות עולם אפילו לחיות ולבהמות, בואו נשתחוה ונכרעה, כי ה' מלך בגלוי, וגם לעיני בשר בהמה וחי'.

ויהי רצון שבעלא דידן נזכה לקיום היעוד ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו וכו', וכמבואר על ידי אדמו"ר האמצעי בן רבנו הזקן בעל התניא, ושגם

ה'תתיט

מו"ה חיים אברהם: יונגרייז, ירושלים.
וכמבואר: ראה תי"ח תצוה תפב, א ואילך. שער האמונה פכ"ה: בראיה גשמית בעין הגשמי.

החיות והבהמות יכירו בזה, וע"י הפרות שנשאו הארון בימי דוד*, אשר וישרנה וגו'.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתכ

ב"ה, ג' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ משתתפי בשיעור תלמוד תורה דברים
כולם יעמדו על הברכה

שלום וברכה!

בעתו קבלתי הפ"נ שלהם, ובערב ראש השנה העבר קראתיו על הציון
הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל.

אשר על נשיא בישראל הרי נאמר מאמר רז"ל הידוע, מה להלן עומד
ומשמש, אף כאן עומד ומשמש, ומעורר ר"ר על צאן מרעיתו להמצטרך להם
מנפש ועד בשר.

ויהי רצון אשר השי"ת ברחמיו המרובים, יברך שנה זו אשר יקויימו בה
כל הברכות אשר ברכו בני ישראל איש לרעהו במילואן מנפש ועד בשר.

וביחוד לאלו הקובעים עתים לתורה, אשר היא הצנור והכלי לקבלת
ברכות השי"ת בהמצטרך לאדם וב"ב, קביעות מתאים לפתגם רבנו הזקן,
בעל התניא – פוסק בנסתר דתורה – והשו"ע – פוסק בגללה דתורה –
קביעות בזמן וקביעות בנפש, והוא העיקר.

(*) כך הובא ה' בלקו"ת במדבר ו', (ב) וחייב (וזכאי) אדם לומר בלשון רבו. ודייק שלא לומר
מלכות דוד, כי ה' זה י"ג שנה לפני זה ודוד אז בן יז"ש.
ומה שמפרט בימי דוד – יל"פ עפמשי"כ בזהר שצויין בלקו"ת שם.

י"ג שנה לפני זה: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'תסד.

ה'תתכ

בשיעור תלמוד תורה דברים: ע"י הרב גלוסקין, רמת השרון.

והרי ידוע אשר קבוע לא בטל, ז.א. אשר גדול ענין זה להתגבר על ההעלמות וההסתרים אשר בעולמנו, ולהמשיך הברכה הכתובה בתורתנו בחקתי תלכו, שתהיו עמלים בתורה, ונתתי גשמיכם בעתם וגו' כל הענינים המנוים בפרשה.

ויהי רצון אשר תכה"י יתבשרו כאו"א איש מרעהו אך טוב הן בגשמיות והן ברוחניות.

בכבוד ובברכה.

ה'תתכא

ב"ה, ג' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מז"ך תשרי, ויהי רצון אשר השי"ת ברחמיו המרובים יברך שנה זו אשר יקוימו כל הברכות אשר ברכו בני ישראל איש לרעהו במילואן מנפש ועד בשר.

במ"ש הטעמים אשר משך ידו מהצעה זו, ואשר הענין השני מוזנח וכו', כמדומה כבר כתבתי פעמים במכתבי אשר ידוע פסק תוה"ק שאפילו במקום אונס גמור, הרי כמאן דעביד לא אמרינן, ומה יועילו כל הטעמים והנמוקים שהרי צ"ל העביד בפועל, ובפרט ששכל האדם אפילו של צדיק גמור שאינו שייך לכל פני, חשוד הוא שנכנע לרצון, שלכן שוחדו דאהבת עצמו – יסלף דברי צדיקים אפילו*, והרי ידועה הבחינה (הועתק בהיום יום כ"ג סיון) שבאם ההתבוננות מונעת מפעולה טובה (ופעולה בנדון ידי' ה"ז טוב האמיתי, טוב לשמים וטוב לבריות כי לשבת יצרה), לא מהטוב האמיתי באה...

ויהי רצון שתהיי שנת הצלחה אצלו בענינים הכללים ובעניניו הפרטים ובענין המיוחד והעיקרי המשרה שלווה ושלמות, וכמארז"ל בזה לשידוך טוב בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(*) וידועה הראי' מסנה' (יח, ב) כה"ג משום צינה.

מה

אדמו"ר שליט"א

ה'תתכב

ב"ה, ג' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ רב פעלים מו"ה הלל שי

שלום וברכה!

... במ"ש אודות יום ההולדת, הנה לע"ע רק במקום אחד מצאתי עד"ז, והוא בירושלמי אשר ביום ההולדת מזל האדם גובר, אבל מובן הוא ג"כ מפירוש עה"כ והימים האלה נזכרים ונעשים, שבכל יום לתקופת השנה, חוזרים הענינים לקדמותם, וידועה הראי' על זה מדין המשנה (גיטין סוף פרק ג') דהיין הנמצא בחביות נשתנה לתקופת השנה מיום "הולדת" הענבים, ובכ"א הרי ידוע דמעשה רב וחזק אפילו יותר מסברא, ובמילא גם יותר מקרא**, ונהגו בזה רבותינו נשיאינו הק' אף כי בצנעא.

בברכה.

ה'תתכג

ב"ה, ד' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

האברך בנימין נתן שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו עם הפ"נ שיקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח

(*) ר"ה ג, ח.

(**) כתובות כב, א.

ה'תתכב

מו"ה הלל: מדליה, לידו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"י"ד ד'תתקכג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ר"קח.
רק במקום אחד: בהמשך לקמן שם.
מזל האדם גובר: ראה גם לעיל ח"י"ד אגרות ד'תתסה. ה'פט.

ה'תתכג

בנימין נתן: גיזונדהייט, תל אביב.

אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בו כותב אודות עניניו עתה ואשר מסופק בהנוגע לעתידו וכו'.

ולדעתי כיון שכפי השמועה מצליח בשטח החינוך והעוסקים במלאכת שמים זו, ז.א. חינוך על טהרת הקדש מעטים הם ביותר, ובה בשעה שהדרישה בזה גדולה פי כמה ועד כדי כך שכנראה בעתיד הקרוב באה"ק ת"ו תהי" ג"כ פרנסתם של העוסקים בזה מובטחת, דעתי שימשיך בעבודתו במוסדות חינוך החב"דים, ובאופן שיוכל לנצל כשרונותיו בזה ככל האפשרי, ובמילא גם יתפתח זה יותר ויותר ...

תקותי שבמסגרת פעולות צעירי אגו"ח — מנצל השפעתו על חבריו שלע"ע נשאר עדיין בצה"ל, השפעה לקשרם יותר לעניני יהדות בכלל (שעיקרה מצות מעשיות כמובן ופשוט) ולעניני חסידות ביחוד, וכמו שכתבתי כבר לאחד, הנה כל אלו שהיו בצה"ל עליהם הזכות והחובה בזה ביותר וביותר ומכמה טעמים מובנים, והעיקר שבידם להשפיע יותר מאשר אלו שלא היו מעולם במסגרת זו.

בודאי יש לו שיעורים בלימוד תורת הגולה וחסידות, נוסף על שלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתכד

ב"ה, ה' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מכ"ו תשרי, ולפלא שאינו מזכיר בו איך ניצל ימי הרצון דחדש תשרי, ומובן שכוונתי לא רק בהנוגע אליו בעצמו כאיש פרטי, אלא והוא העיקר בהנוגע השפעתו על הרבים, אשר חונן בכח השפעה זה מההשגחה העליונה, ועליו להוציא לגילוי ובפועל, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה.

בשאלתו איזה פרקים בתניא ומשאר ספרי חסידות לכלול בהתכנית.

בטח יש אצלו או ימצא אצל אנ"ש שבאה"ק ת"ו הוצאות האחרונות של התניא, תורה אור דרך מצותיך, ושערי אורה, שבספרים אלו ישנו מפתח ענינים שבו ימצא מענה על הנ"ל בהנוגע להנושאים אודותם כתב, וכן בנוגע לנושאים חדשים באם ירצה לכללם בהתכנית.

במ"ש אודות דרך לימוד, מובן שזהו תלוי בתכונת נפש וכשרונות של כאו"א, וכן כמה מזמנו מוקדש ללימודים, ולכן בזה יש להתייץ דוקא עם אלו הנמצאים בסביבתו ומכירים אותו, ויפרט לפנייהם כל הפרטים הנ"ל.

ונקודה כללית השווה לכל נפש היא, שהן בנגלה והן בנסתר צ"ל לימוד למיגרס ולימוד לעיונא, כי גם הראשון חשוב הוא ביותר בכדי לרכוש ידיעות די רחבות הן בנגלה והן בנסתר עכ"פ באופן שטחי.

ובמ"ש שהוא מתרגש ומתפעל ולאחרי שעה קלה עובר זה, ובמילא מפריע לו בעבודתו, הנה אדרבה ההתרגשות וההתפעלות מצד עצמם יש לנצלם בקדושה, ובמ"ש זה מפריע להתבוננות, מובן שאפשר לרסן ההתרגשות וההתפעלות כשלומדים בפנים או בחבורה, שאז אותיות הכתב או החברים אוהזים (האלטען אפ) ואין מניחים לצאת ידי חובתו בשטחיות בלבד, והעיקר בהנ"ל וכמו בשאר עניני קדושה, שצ"ל באופן דויגעת שאז מובטחים אנו דמצאת.

מובן ג"כ שהתירוץ שלו ע"ד העכוב עד עתה בעניני שידוך אינו "משביע רצון" כלל וכלל, כיון שמצוה רבה היא ע"פ שו"ע ונוגע לכל מצב פעולות האדם, וכנודע מרז"ל כל השרוי בלא אשה וכו', ונפרטו שם כו"כ ענינים, והטעמים שכותב, הנה ברובא דרובא באים להצדיק את העדר המרץ הדרוש בענינים כאלו, ובלשון רז"ל כאדם המחזר אחר אבדתו, ופשיטא שאין בשורותי אלה כוונה להטפת מוסר אלא להעיר ולהאיר שמוכרח לעשות בענין זה הכי נשגב במרץ הכי גדול ולדייק על העיקר ולא על הטפל, שאז מצליח השי"ת שגם הטפל במציאות.

מוסיג"פ העתק מכתבי כללי לר"ה העבר, שתקוים שיוכל לנצל את תוכנו בפעולותיו בכלל, ומתאים לנקודות דלעיל בפרט.

המצפה לבשו"ט.

ה'תתכ"ד

לימוד למיגרס ולימוד לעיונא: ראה גם לעיל ח"ב אגרת ג'תתק"ז, ובהנסמן בהערות שם. ח"ג ד'תקס"ג. ח"ד ה'קצ"ה.

ה'תתכה

ב"ה, ה' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו עם הפ"י המוסגר בו, בו כותב אודות הענין דלימודי חול, ולכתוב עד"ז להמנהל וכו'.

והנה מובן שאין זה הדרך, כיון שזהו ענינו של כאו"א ולא ענין של המוסד שיש לו טשארטער בזה, והדבר הוא ענינו של כאו"א מההורים הרוצים בטובתם האמיתי של ילדיהם שיחיו שעליהם לקיים הוראת חז"ל ורז"ל דספי ל"י כתורא, ואם הודיעונו דבמקום דליעול ירקא ליעול בשרא, עאכו"כ בנדו"ד שגם ירקא אין זה. ועוד להיפך, וכמבואר בהל' ת"ת לרבנו הזקן, בתניא ועוד.

ומ"ש שאמרו לו, שצריך לדעת איך לשאול וכו',

אמת שאין לשאול עד"ז, כי כנ"ל הדבר פשוט בהלכות ת"ת, בתניא ובכ"מ.

ולהודעתו ממצב זוגתו תחי', השי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחור"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה לבשו"ט.

בשאלתו כיון שסיים תו"א ולקו"ת סדר לימודו תמורת זה — ילמד עוה"פ הנ"ל, ובטח יראה הוספה בהבנה וכו'.

ה'תתכו

ב"ה, ו' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון יום ג', אין וועלכען איר שרייבט וועגען אייער געזונט צושטאנד און די מיינונג פון די דאקטוירים בהנוגע צו

אייער שטעלע, און ווי דאס האט געווירקט אויף די מענשן פון אייער קהלה, און זייערע טענות אין דעם.

אבער איך האף אז אריינטראכטענדיק זיך, קען מען זיכער געפינען א מעגליכקייט צו פארגרינגערען אייער ארבעט, אויף דער שטעלע, אזוי אז אויך דער דאקטאר זאל זיין צופרידען, און נעמענדיק אין אכט, אז אויך דאקטוירים גיבען צו, אז א מענש דארף האבען א באשעפטיגונג (חאטש – ניט איבער זיינע כחות), אבער בטלה לידיג גיין, איז גאר ניט גוט אפילו פארן געזונט פון גוף אויך, רעכין איך אז דער דאקטאר וועט ניט נאר מסכים זיין אז איר זאלט פארבלייבען אויף אייער איצטיקען ארט און אנהאלטען די שטעלע אויף א גרינגערען אופן, נאר וועט נאך אויך ראטען צו טאן דוקא אזוי, און בפרט אז זכות הרבים מסייעת. וואס בא אייער זיין אין דער קהלה טוט איר זיכער פאר אידישקייט און אין דעם אויך הפצת החסידות ועניני – זכות הרבים מסייעתו לרפואה קרובה און צו געזונט בעסערונג ולהצלחה בכל עניניו.

המחכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתכז

בי"ה, ו' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . . תי"ח על בשורתו הטובה שכבר הוטב מצב בריאות . . . שתליט"א, ויהי רצון שיבשר טוב גם בשאר הענינים אודותם מזכיר במכתבו, ובעיקר מקבלת נחת רוח מהנהגת כל יו"ח . . . שיחיו וכו', ואפילו על כגון דא קאי פתגם רבותינו נשיאנו הק' טראכט גוט וועט זיין גוט, ומובן גם ע"פ פשוט, כי כשמביטים על הנהגתם בעין טובה במילא ההנהגה אתם היא ג"כ מתאימה לזה, והדבור עאכו"כ, ומה שאפשר לפעול בדברי קירוב, מובן שגדול כו"כ משע"י הנהגה דקו ההפכי, ואף שארז"ל שכהנים קפדנים הם, הנה מבואר בכ"מ בארוכה בדא"ח שהם דוקא מקו החסד, ובפרט אלה שזכו לחינוך חסידותי . . .

ה'תתכח

ב"ה, ו' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו ממוצש"ק והקודמו, בו כותב אודות סברתו ללמוד
דא"ח בהסמינר אשר בכפר חב"ד.

ומובן אשר נכון הדבר ביותר וביותר* [כמובן אם זה נעשה ע"פ הצעת
והסכמת הסמינר, והלימוד יהי באופן לפ"ע הבנת התלמידות], וכבר ידוע
כמה השתדלות והמכתבים שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר בכגון דא בעת
התיסדות אגודת בנות חב"ד בריגא, כן מובן אשר נכון למלאות בקשת מר
... לקבוע אתו לימוד דא"ח, וכוונה פנימית בזה בעיקר בהנוגע
"להלחלוחית", יותר נכון — כפי הביטוי הרגיל בדא"ח בכגון דא — פון דער
עסענציע, שהרי הני"ל יש לו השפעה בכו"כ חוגים ובזה גם על המשפיעים
בחוגים, ז.א. שכל הוספה בהני"ל תוכפל כמה פעמים ככה בתלמידיו ותלמידי
תלמידיו.

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל.

ה'תתכט

ב"ה, ו' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו ממוצש"ק, בו כותב אודות מצב בריאות זוגתו תחי'
ודעת הרופא בהנוגע לנתוח באזן.

וכנראה כוונתו לנתוח הגורם אפשרית תנועה עצם קטן שבאזן, ובאם כן
הוא ויעשה זה ע"י מומחה במקצוע זה, נכון לעשות נתוח זה, כיון שכשנעשה
ע"י מומחה דבר קל הוא, ודרך אגב נתוח זה נקרא על שם מחדשו ד"ר ראזין,

*. פרטי ואופני הלימוד יתייעצו על אתר. ולאחרי נסיון בפועל משך איזה זמן יחליטו
סופית.

ואפשר זה יעזור להוודע הפרטים בהאמור, בכל אופן ידוע שבכגון דא סומכים על שני רופאים מומחים במקצוע, והשי"ת יצליחו לבשר טוב בהאמור וכן בכלל בעניניו, ובהעיקר שבהם מעניני תורה ומצות.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ה'תתל

ב"ה, ו' מ"ח, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון יום ג', און איך האף אז חאטש איר דערמאנט ניט וועגען דעם, אז געוויס קומענדיג צוריק אין ניו הייווען האט איר איבערגעגעבען דעם אינהאלט פון דער התועדות דא, די פאסענדע נקודות — צו די אויף וועלכע איר האט א השפעה, און וואס באמת איז אלץ פאסיג פאר זיי, ווארום עס האט זיך דאך גערעט וועגען ענינים פון תורה ומצות, וועלכע זיינען געגעבען געווארען צו אלע אידען עד סוף כל הדורות, און ווי באוואוסט, אז דערפאר איז די שפראך בא מתן תורה, אנכי ה' אלקיך בלשון יחיד, וויילע עט איז געווארען געזאגט צו יעדער איינעם פון די ששים רבוא וועלכע זיינען געווען בשעת מעשה, און אויך צו אלע נשמות פון אלע דורות וועלכע זיינען אויך געווען במעמד הר סיני, ווי געזאגט אין פרקי דרבי אליעזר.

לויט אייער בקשר וועט מען מזכיר זיין די אלע וועגען וועלכע איר שרייבט אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, און ווען איר וועט שרייבען דעם נאמען פון אייער פרוי תי' מיט דעם נאמען פון איר מוטער, די נעמען זייערע בלשון הקדש, וועט מען אויך זי מזכיר זיין, ווי דער מנהג ישראל איז צו מזכיר זיין מיט איר און איר מוטערס נאמען, און השם יתברך זאל העלפען אז בקרוב זאלט איר קענען אנזאגען גוטע בשורות אין אלע פרטים וואס איר שרייבט, און אויך אין דעם ענין פון פך השמן וואס

ה'תתל

דעם ענין פון פך השמן: אז דער רבי האט צוגעזאגט אז מיינ זון איז ענדליך צום פך השמן.

איר דערמאנט, וואס כפשוטו גייען מיר דאך אלץ נעהנטער צו חנוכה, וואס דער נס איז געווען בגלוי, און די הכנה צו דעם איז געווען, די מסירות נפש פון אידן אין די טעג פאר דעם, וואס מסירת נפש איז די כוונה ניט דוקא אז עס קומט א עכו"ם און האלט מלחמה, נאר אפילו מסירת נפש אין דער מלחמה מיט דעם נפש הבהמית, וואס ליידער מוז מען טאן דאס אָפטער, און וויבאלד אז מען איז געצוואונגען צו דעם איז דאס זיכער אז השי"ת גיט כחות אויף צו באזיגען, ובשמחה ובטוב לבב.

בברכה לבשו"ט.

ה'תתל

ב"ה, ז' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הרביעי, בו כתב אודות חוות דעת הרופא בהנוגע למצב עינו שמאלית, ושואל דעתי בזה.

והנה כבר ידועה הוראת תורתנו חיים שהיא הנותנת רשות שבענין זה תוכנו גם כן כח לרופא לרפאות, ובנתוח כאותו שכותב מובן ג"כ שצריך להעשות ע"י רופא הכי מומחה, שבטח יש לו נסיון (פראקטיקע) יותר בזה, שהנסיון בזה נוגע יותר מאשר החכמה, ויהי רצון שהרופא כל בשר ומפליא לעשות ירפאהו ע"י איש פלוני וטפול פלוני בעת ובשעה טובה ומוצלחת.

ומובן שכיון שעניני גוף האדם תלויים בעניני נשמת האדם ועניני האיש הישראלי תלויים בתורה, ובמילא כל מה שברא הקב"ה בגוף נמצא דוגמתו ומקורו בנשמה, וכל מה שישנו באיש הישראלי נמצא הוא בתורה, מזה מובן שכשצריכים תיקון בגוף צ"ל תיקון בענין המתאים דהנשמה, וכשצריכים תקון ושיפור בענין של איש הישראלי צריכים תקון ושיפור בענין המתאים בתורה, וכמז"ל חש בראשו יעסוק בתורה חש בכל גופו יעסוק בתורה וכו', ובנייד מוכרח שיחליט להוסיף מכאן ולהבא בלימוד חלק התורה הנקרא מאור שבתורה זוהי פנימית התורה (שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות), ועי"ז תתוסף ההצלחה במאור עניני הנשמה ובמאור עניני הגוף, וק"ל ע"פ כל הני"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתלא

ב"ה, ז' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום שהוכפל בו כי טוב, בו כותב אודות השידוך שמתעסק בו, ושואל אם מוכרח הדבר שבדוקא הוא בעצמו יכיר המדוברת, נוסף על מה שמכיר אותה עד עתה, וכמו שיש מחבריו אומרים לו בזה, למרות הכתוב בספרים המדברים בעניני מוסר וצניעות.

הנה כיון שהמדוברת דרה בעיר שישנם כמה ת"ח, ובטח גם ידידים, בודאי כמה אופנים על פי התורה והמוסר ישנם להודיע ע"ד המדוברת כל אותם הענינים שצריכים להודיע, ומובטחים אנו שע"י קיום הכתוב שמזכיר ג"כ במכתבו, קדושים תהיו, ובלשון חז"ל ורז"ל, קדש עצמך במותר לך, הנה אותו שאומר על עצמו כי קדוש אני מרבה ברכתו ומקדשו הרבה מלמעלה (עיין יומא ל"ט רע"א), ובהצלחה בכל עניניו ובענין עיקרי כהנ"ל ביחוד.

המורס מהאמור, שאם ישנם איזה פרטים אודות המדוברת שאינם ברורים אצלו, יש לבררם ע"י ידידים וכיו"ב, וזה די ומספיק.

בברכה להוספה בתורה ומצותי וכהציווי מעליך בקדש ולבשו"ט בכל האמור לעיל,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתלב

ב"ה, ז' מ"ח, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ וכו'
מוהרנ"ן שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מכבר אודות ביאת הכתה החדשה דאברכים תלמידים ממרוקו, ויהי רצון שירבה השי"ת גבולם הן באיכות והן בכמות, היינו במספר התלמידים ובידיעותיהם וטיב הנהגתם.

כיון שנתוספו ספסלי בביהמ"ד מוכרח אשר סוף סוף יתחזק ויתבסס מצב ביה"ס לסופרים כדבעי, או עכ"פ בערך להמקווה, וכמו שנדברתי כאן עם הרה"ח כו' הרצ"ל שי' הלוי, הנה מובן שגם תלמידי ביה"ס לסופרות הם תלמידי תו"ת, זאת אומרת שעליהם ללמוד שעורים קבועים בלמוד הנגלה ולמוד החסידות וכו' וכו', ולהתעסק גם בעבודת התפלה, ורק אשר חלק משעות היום אז שאר התלמידים לומדים בשיבה, לומדים אלה מלאכת הקדש, היא סופרות סת"ם, אבל קודם לשעות אלו ולאחריהן כל אחריות תלמידי תו"ת עליהם. במילא מובן שאין בזה כל סבה לנפילת רוח של משהו מהם ח"ו. ולאידך גיסא צריכים הם לקבל הוראות בהנוגע למודיהם בנגלה ובחסידות מהר"מ והר"י דתו"ת, לבד באותן השעות שהוקדשו ללמוד סופרות סת"ם וללמוד הלכות אלו, שבזה מקבלים הם הוראות מהרה"ח וכו' הרצ"ל שי' הלוי.

בכדי שיהי' הלמוד מתאים להוראות משנתנו בדבוק חברים, מוכרח שנוסף על אלו השנים שכבר גמרו הלמוד, וכפי שכתבו לי, כבר התחילו לכתוב פרשיות ולעשות בתים, יהיו עכ"פ חמשה תלמידים הלומדים ספרות, ומה טוב שיהיו ששה ויותר, ואם אפשרי מבלי לבטל כתה מתו"ת.

ה'תתלב

מוהרנ"ן: מוה"ר ניסן נמנוב, משפיע ישיבת תורת"ל בצרפת. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"י"ד ד'תתצב. ובהנסמן בהערות שם. לקמן ה'תתקעז.
ביה"ס לסופרים: ראה לעיל ח"י"ד אגרת ד'תתקסא, ובהנסמן בהערות שם.
הרצ"ל: ה"ר צבי ליב שי' לוי. ראה לעיל שם.

ועל פי הני"ל מובטחני שהנהלת תו"ת תבחר בתלמידים מתאימים לזה, זאת אומרת שלאחר שיבחנו בהאומנות יראו שמסוגלים הם לזה. ובכדי שלא יהי' אח"כ תרעומות ובלבול זמן מובן שנכון יותר לעשות הבחינה והבחירה קרוב להתחלת הזמן ככל האפשרי. ואחכה לבשורות טובות בהקדם.

ומטובו למסור לאלה התלמידים שיבחר בהם, שאשרי חלקם שיתעסקו במלאכת הקדש זו, שאף כי רבה האחריות של סופר סת"ם כמבואר בכמה מקומות, אבל זה עצמו שאחרים קובעים שראויים הם ללמוד מלאכת הקדש זו, מראה שמלמעלה נתנו להם הכחות לשאת באחריות זו ולמלאותה. ובכל הזמנים ועל אחת כמה וכמה עתה הנה בזה שיזכו את הרבים בתפלין כשרות ובמזוזות כשרות, הרי שכרם אין די באר, וביחוד שהרי הוקשה כל התורה כולה לתפלין, ובדא"ח מובא מאמר שמזוזה שקולה כנגד כל המצוות. והרי גם על פי גלה מובן זה עפ"י הכוונה המובאה בשו"ע לפסק הלכה, שתפלין הוא ענין שעבוד הלב והמוח, זאת אומרת כללות האדם, והמזוזה הרי היא החתם של המלך מלכי המלכים הקב"ה על כל הנכסים והענינים אשר בבית זה.

ואחכה לבשורות טובות בכל האמור ולמהירות הענין נשלח המכתב מהיר דחוף, בברכת הצלחה בעבודתו בקדש.

מ. שניאורסאהן

ה'תתלג

בי"ה, ט' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

השותפים דבית חרושת
אינדפנדנט טינווארע קא. ש"י

שלום וברכה!

זיינער צייט האב איך באקומען אייער צעטיל פ"נ להצלחה פון דעם געשעפט.

מיין הצעה איז, אזוי ווי מיר האבען גערעט ווען מיר האבען זיך געזעהן, אז מ'זאל נעמען פאר א שותף דעם בורא ברוך הוא דורך דעם באשלוש מיטן

גאנצען הארצען, צו געבען פון די פארדינסטען אויף צדקה צווישען צען און צוואנציג פראצענט, און אזוי ווי יעדער שותף טוט דאך אין געשעפט אלץ וואס עס היינגט אפ אן עס צו דער הצלחה פון געשעפט, וועט זיכער השי"ת אלס שותף געבען זיין ברכה והצלחה אין דאס אויבען געזאגטע.

זעלבסט פארשטענדליך מ'דארף נאר היטען אז די כלי זאל זיין א כלי טהורה לויט די אנווייזונגען פון תורתנו הק', ד.ה. בהנוגע ניט נאר צו שבת ויום טוב, נאר אויך בהנוגע צו ערב שבת וערב יום טוב, און פון ענינים אבק אפילו דהשגת גבול וכו' וכו', און חאטש ס'איז דאך חזקה אז בני אברהם יצחק ויעקב זיינען מקיים וואס השי"ת האט אנגעזאגט, קומט דאס אויבען געזאגטע לזריות והעדפה ולהוספה, און השי"ת זאל העלפען אז די זריות העדפה והוספה פון אייער זייט זאל מוסיף זיין אויך די ברכות פון השי"ת וואס וועלן קומען בזריות, ד.ה. בקרוב ממש ובהעדפה והוספה יותר ווי מען קען ערווארטען אויפן געוויינליכען וועג.

המחכה לבשו"ט.

ה'תתלג*

ב"ה, ט' מ"ח, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מבי' מ"ח, בו כותב אודות החובות שנצטברו במשך השנים האחרונות, ולכאורה אינו רואה לע"ע אופן איך לסלקם, ולכן עלה בדעתם, אולי כדאי לנסוע לחו"ל למשך איזה שנים ולהשתכר שם באופן שלא רק יכסה ההוצאה השוטפת אלא גם יספיק לסלק החובות.

והנה מובן שלכל לראש יתוספו הוצאות הנסיעה הלוך ושוב אשר לא מועטות המה, נוסף על מה שבכלל העתקה ממקום למקום קשורה עם הוצאות מיוחדות, כן מובן שאין ודאות מוחלטת שבמדינה שיבוא ישתכר באופן המתאים לכסות כל ההוצאות והחובות, שהרי אין בידם של המבטיחים להבטיח אלא במשך שנה ושנתיים, וגם זה באם לא ישתנו התנאים ביותר ועוד ספיקות בזה, ונוסף על כל הנ"ל באים ג"כ הקישוים בהסתגלות במקום חדש ובפרט בהנוגע לילדים קטנים, דמכל הלין טעמי לא נראית לי סברה האמורה, ועליו להתענין על אתר בענין של פרנסה נוסף על משרתו

הקבועה, וכמו שראה חסדי השי"ת בנוגע כשידוך, ילדים, דירה וכו' (ובטח זוכר שגם בזה הי' מיואש ח"ו), תקותי שגם בזה יהי' בעתיד יותר טוב מאשר משער, ובלבד שיוסיף התענינות ו**אליבא דנפשי'** בהצנור וכלי בהמצטרך לו ולב"ב שיחיו ...

בברכה לבשו"ט בכל האמור והכל הולך אחר החיתום, יעשה את שלו להרבות אומץ בעבודתו בקדש וכמסובב מהסיבה יבשר טוב גם בעניניו הפרטים.

ה'תתלד

ב"ה, ט' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו ממוצש"ק.

בעת רצון יזכירו את זוגתו תחי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שמתאים לכתבו זכה לשמוע מפיו המאמר היודע עיי' יאמרו המושלים בואו חשבון, ומובן שככל שיוסיף בתורה ומצותי, וע"פ המבואר במרז"ל עה"פ בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, יתוסף בברכות השי"ת בהמצטרך בגשמיות וברוחניות.

ופשוט שמה שכותב במכתבו שאינו ראוי לכתוב כיון שאין בו כח לעמוד במלחמת היצר וכו' וכו'.

בודאי זוכר או עכ"פ ילמוד עתה בספר תניא קדישא איך שאפילו אלו שמלחמת היצר קשה היא בד' אמות שלהם, יכולת מלאה ניתנה להם, לא רק לעמוד במלחמה אלא גם לנצחה (יעיין שם במקומות המצויינים במפתח הענינים בהוספה לספר התניא), ובפרט לאלו שזכו לראות פני צדיק ולשמוע דבריו, אשר דברי צדיקים חיים וקיימים ופועלים פעולתם, ובמכש"כ וק"ו בענינים רוחניים, והרי כולי עלמא מודים אפילו אינן יהודים שאי אפשר לעשות מיש אין (כי אם לשנות הצורה) עאכו"כ בענינים הרוחניים, ומכש"כ וק"ו בעניני תורה ומצותי'.

ועי"פ פתגם רבותינו נשיאנו הקי' טובה פעולה אחת מאלף אנחות, הנה במקום להתאנח על עצמו וכו', אף שזה לפעמים נחוץ הוא, בודאי טוב יותר

התחלת הפעולות להוסיף בתורה ומצותי על מה שעשה עד עתה, ומובטחים הם להוסיף ברכות השי"ת להמתעסק בזה בהמצטרך.

ויהי רצון שהשי"ת ברחמיו המרובים ימשיך תוספת ברכה והצלחה גם על חשבון העתיד, ויבשר טוב בכל הנ"ל.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ה'תתלה

ב"ה, ט' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו כותב אודות שתי אפשרויות איך לעשות הכביש הפנימי.

והנה פשוט אשר בענינים כאלו, על הועד הנמצא על אתר להחליט, ואם דבר הקשה הוא מאיזה סיבה שתהי', יש לצרף לזה גם הועד הרוחני ובכלל זקני אנ"ש אשר במחנם הטי', והנקודה הכללית בזה היא, אשר דרכי החסידים והחסידות הם רק דרכי נועם ושלוש, אבל ביחד עם זה פשוט, שתועלת הרבים דוחה תועלת היחיד, וסו"ס כיון שהיחיד הוא מכלל הרבים, בודאי אשר יכיר שגם תועלתו היא בתוך תועלת הרבים. מובן שבנ"ד יש ג"כ לדון על הפרט שמזכיר שישנם עצי פרי, שבאופן אחד יצטרכו לעקור אותם, והרי זוהי שאלה בדין, ובטח יבררוה מקודם להחלטה בזה.

ע"פ הנ"ל מובן שכל הכתוב בזה הוא באופן בלתי רשמי, ורק בגדר של הצעה לדון בכל הנ"ל מתאים להתנאים על אתר.

ומנצל הנני הזדמנות זו לעוררו וכן את חבריו בהועד ובכלל עסקני וטובי אנ"ש של כפר חב"ד, שמוכרח שיתענינו ביותר וביותר בענינים הכללים

ה'תתלה

מהעזקה.

הכביש הפנימי: בכפר חב"ד.

של הכפר, כי לצערי עד עתה הנה ברובא דרובא הי' יחסם של רוב תושבי הכפר לעניי הכפר, כיחיד המעונין רק בטובתו וענינו הפרטי, אלא שבזה נכלל ניצול גם גוש תושבי הכפר להטבת מצבו הפרטי ולא היתה ניכרת התענינות הצריכה בעניינים המשותפים של תושבי הכפר כלל.

במלות אחרות, היו מביטים על עצמם כמספר מסוים של יהודים שאיקלעו לאכסניא אחת לדי' אמות של הכפר, אבל כל אחד במציאותו עומד ואין לו לוותר כלל על ענין פרטי שלו, רק באם ירויח יותר ג"כ בענין פרטי שלו, וע"פ הנ"ל מובנת ג"כ התופעה שרובם ככולם עניינים הכללים של הכפר המשותפים, **מוזנחים הם**, והאריכות להנמצאים על אתר ורואים מצב העניינים אך למותר.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתלו

ב"ה, יו"ד מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעש"ק, בו שואל בהמשך למ"ש רבנו הזקן באגה"ת אודות נתינת צדקה במקום תענית, — אם גם תענית דבור מועיל להחליף.

ומובן מכל הצעת הדברים באגה"ת, שבנדו"ד אין זה כן, וראה ג"כ אגה"ת שם פרק ג' וכמ"ש הפוסקים ליתן בעד כל יום תענית וכו', וענין דתענית דבור וכיו"ב, ענין בפ"ע הוא ובמקרים מסויימים (ועיין ג"כ ספר התולדות מהר"ש עמוד ע"ב בסופו), אבל אינו מחליף תעניות **האמורות**.

בשאלתו אודות המנהג וכו' שהיו נותנים מטבעות וכו', צ"ע למאי נפק"מ בעניינו הוא, והרי ידוע מאמר רז"ל שלא ברא הקב"ה דבר אחד בעולמו לבטלה, שזהו ג"כ הוראה בעניני האדם שכל המחשבות דבורים ומעשים שלו צריכים להיות שלא לבטלה כי אם לתכלית ומטרה, והתכלית והמטרה היא כפסק המשנה, אני נבראתי לשמש את קוני, שמובן זה ג"כ

ה'תתלו

שהיו נותנים מטבעות: פוילישע רבי'ס — לשמירה וכדומה, מה הענין בזה. ראה גם אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ז אגרת א'תתעג, ובהנסמן בהערות שם.

מרמב"ם וטור ושו"ע או"ח סי' רל"א שצ"ל בכל דרכיך דעהו, וביאור ענין שאלתו האמורה צע"ג מהי הפעולה בזה, בכל זה כדי שלא יאמרו כו' – אפשר לומר שגמרא מפורשת היא (ב"ב ט"ו סוף ע"ב).

רצוני לקוות שמוסיף הוא מזמן לזמן לא רק בלימוד בנגלה דתורה אלא גם בתורת החסידות, שהרי זה דין מפורש דמעלין בקדש.

ה'תתלז

ב"ה, יו"ד מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יעקב אליעזר שי

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מכ"ו תשרי, בו כותב בקיצור הכי נמרץ, וגם זה רק בהנוגע להתעודות בשמחה תורה ושמע"צ, אף שבודאי כמה פעולות היו במשך שבועות שעברו בעניני יהדות והפצת המעינות בכלל ובהנוגע למוסדות חב"ד אשר באוסטראליא בפרט, ולפלא שאין ידיעות עדיין בזה לא ממנו ולא משאר אנ"ש ואפשר עוד תתקבלנה, אף שעברו כמה שבועות מאז.

ויה"ר שתכה"י תהיינה בשו"ט מהרחבת הפעולות והגדלתן הן בכמות והן באיכות ושכרם של כל העוסקים ומשתדלים בזה מבואר הוא בכ"כ מקומות, ומובן שבראש הפעולות ויסודן הוא להגדיל מספר התלמידים-ות העסקנים בעניני חב"ד המשתתפים בשיעורים וכו', והרי רואים במוחש שכ"א מישראל יש למצוא בו נקודה, יותר נכון, כמה נקודות בעניני תומ"צ אשר ער הוא בו גם בגלוי, וכשממשיכים אותו לד' אמות של יראת שמים ע"י ענין זה, הנה מצוה גוררת מצוה ומזמן לזמן מתקרב יותר, ונעשה שייך בעוד כמה ענינים, וק"ל.

בברכה לבשו"ט בטוב הנראה והנגלה בענינים הכללים וגם בעניניו הפרטים.

ה'תתלז

מו"ה יעקב אליעזר: הרצוג, מלבורן. אגרות נוספות אליו – לעיל חט"ו ה'תרצו. ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתלח

ב"ה, י"א מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ מו"ה משה יצחק שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מו' מ"ח.

ובטח כבר קבל המענה בהנוגע להשאלון ע"י התלפון מפני קוצר הזמן.

במ"ש אודות להנהיג אמירת השיעור תהלים חדשי בכתות השונות של ביה"ס, הנה אף שידוע ושמענו כ"פ אודות גודל הדבר דאמירת שיעור תהלים זה, בכל זה יש להתחשב בכל כתה וכתה כמה זמן יקח אמירת כל השיעור, שהרי זמן זה יחסר מלימודי קדש שלהם שהוא בלא"ה מצומצם, ולכן אף שבהכתות הגבוהות שהקריאה שלהם בלה"ק שוטפת, יש להנהיג את הנ"ל, אבל בכתות שלמטה מזה יש להתבונן כאמור, ובכתות הכי קטנות ביותר יש להסתפק באמירת מזמור אחד מהשיעור חדשי היומי.

והשי"ת יצליחו להעמיד תלמידים לומדי תורה תמימה ביראת שמים.

בברכה לבשו"ט תכה"י.

ה'תתלח

מו"ה משה יצחק שי: העכט, ניוהיווען, אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תשצה, ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתלט

ב"ה, י"ב מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג אי"א נו"נ וכו' מו"ה אלתר שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מבי מ"ח בהערותיו על הנדפס בקובץ ליובאוויטש שנה
ה' חוברת א' מחלקת תשובות וביאורים, במ"ש בתניא פרק כ"ד מענין פקוח
נפש.

ואינו מבואר כל הצורך במכתבו — במה שרוצה לפרש פקוח נפש דהיינו
ענין יסורים, באם כוונתו ליסורים שסופם מיתה או לאו דוקא. ובכל אופן,
הנה נוסף על שעצם הביטוי פקוח נפש במשמעותו רק ענין קיום נפש והעדרה,
הנה מוכח זה בפירוש בכמה סוגיות בש"ס, ובנין אב לכולם (יומא פ"ה ע"א)
ובשני הקצוות, דבספק מיתה דוחה את השבת, אף אם אין שם יסורים.
ובמקום יסורים בלא מיתה, אין נדון כלל באותה הסוגיא, וכדמסיים — חלל
עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה. ועד"ז בשאר מקומות בש"ס.

(ב) באותו הקובץ במדור מהני מילי מעלייתא, במה שצינתי ברמב"ם
הלכות דיעות ריש פ"ד, דלכאורה צ"ל דרכי **עבודת** השם ולא דרכי השם.
וכנראה רוצה לפרש כוונתי, דמפרש אני ברמב"ם, שזהו הציווי דו(נ)שמרתם
מאד לנפשותיכם.

אבל פשוט שלא לזה נתכוונתי, כי אם לומר, שדברי הרמב"ם אלו באו
בהמשך לסיום פרק ג', וכדמשמע ג"כ מהתחלתו של הפרק, **הואיל** וכו' — כי
מדבר ע"ד המבואר בסיום פרק ג': ולא יוכל **לעבוד** את ה' והוא חולה,
נמצאת שינה שלו **עבודה** למקום ב"ה וכו', ז.א. שהיפך החולי, היינו בריאות

ה'תתלט

נדפסה בלקו"ש חי"ב ע' 192 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מו"ה אלתר שי': הילבין, יוהניסבורג. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז א'תתקנב, ובהנסמן
בהערות שם.

הנדפס בקובץ ליובאוויטש: ולעיל ח"א אגרת קסה: בסש"ב פכ"ד "ומה שפקו"נ דוחה שאר
עבירות וגם יעבור ואל יהרג... מה בא להוסיף בהענין דיעבור ואל יהרג.
במדור מהני מילי מעלייתא: ובלקו"ש ח"ב ע' 531. וראה גם לעיל חי"א אגרת ג'תשה,
ובהנסמן בהערות שם.

הגוף, הוא הדרך שיוכל לעבוד ה', אין לשון הרמב"ם דומה למרז"ל הדבק בדרכיו מה הוא רחום וכו' כי זהו שייך לומר בהנוגע לחנוך ורחום, אבל אין שייך לומר בענין בריאות גוף כמובן.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

בתמיהתו בשו"ע אדה"ז סרע"א סכ"ג בתיבת "הראשונה" — כבר ציין בקונטרס השלחן להרב נאה — לתקן "האחרונה". וכן מוכח גם מזה שלשון אדה"ז בזה הוא לשון הרמ"א על אתר.

ה'תתמ

ב"ה, י"ב מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון חוה"מ סוכות, אין וועלכען איר פרעגט דעם טעם, פאר וואס איז דער מנהג בא פילע פון בני ישראל צו נעמען אויף מצות אתרוג, פון מדינת קאלאבר.

עס וואונדערט מיר אייער שאלה אין דעם, אין דער צייט ווען עס איז שוין פיל געשריבען געווארען אין דעם אין שאלות ותשובות ופוסקים וכו'. זעט אין שו"ת חתם סופר חלק או"ח סי' ר"ז, שו"ת בכורי שלמה סי' כ"ח און נאך און נאך.

וואס איר בריינגט אין אייער בריף, אז עס זיינען פראן רבנים וועלכע נעמען אתרוגים פון אנדערע ערטער,

איז מיר אויך א וואונדער אויף דער קשיא, ווארום עס זיינען דאך פראן פילע ענינים וואס קהלות זיינען פערשידען איינע פון די אנדערע לויט דעם פסק דין פון זייערע גדולים, חאטש אלע נעמען אן אין דער פולסטער מאס תורת משה ומצותי (פארשטענדליך אז דא רעט זיך וועגען אמת'ע גדולים

ה'תתמ

ומנהיגי ישראל, און ניט וועגען אזעלכע וואס זייער אויטאריטעט איז צוליב געלט און ענליכע טעמים), אבער אין פרטי דינים, אזוי ווי עס איז געווען נאך בזמן המשנה והגמרא, פלוגתות פון בית שמאי ובית הלל, אזוי איז מעגליך אויך אין די שפעטערדיקע דורות, אבער פארשטענדליך אז **ניט** אין די דינים וועלכע זיינען אנגענומען געווארען אין שולחן ערוך פון כלל ישראל.

איך מוז נאך צוגעבען, אז מער פון אלץ וואונדערט מיר לייענדיג אייער בריף, אז איר פארבינדט אייער פראגע אין דעם — מיט העלפען ארץ ישראל, חאטש עס האט **קייין שייכות** און צוזאמענהאנג, ווארום א אתרוג דארפמען נעמען ווייל אזוי האט אנגעזאגט השם יתברך, און עס דארף זיין א אתרוג אזא וואס די תורה זאגט אויף עס אז דאס איז א אתרוג, און די גדולי ישראל וועלכע האבען אנגענומען אז א אתרוג המורכב איז פסול על פי תורה, איז קיין חילוק ניט אין וואס פאר א מדינה ער זאל ניט וואקסען, און מיט דעם וואס ער וואקסט אין ארץ ישראל, גיט דאס גארניט צו אז דורך דעם זאל האבען מקיים געווען די מצות אתרוג לויט די וועלכע האבען אנגענומען דעם דין אז אתרוג המורכב איז פסול, און עס איז א ברכה לבטלה, און ניט מיט די געלטער, און ספעציעל א לאנד וועלכע רופט זיך ארץ הקדושה, שפירוש כפשוטו, אז דאס איז א לאנד וואס אלע אירע ענינים דארף זיין **קדושים**, און ווי דער אויסשפראך פון תורה, ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, קען מען העלפען דער לאנד, און דער אמתיר אמת איז אז **נאר** מיטן גיין בדרך התורה ומצוה, קענען אידען געהאלפען ווערען, און מקרב זיין די גאולה, אזוי ווי דער גלות איז געקומען **נאר** צוליב חטאינו, ווי מיר זאגען דאס אין דאוונען ומפני חטאינו וכו', אזוי אויך די גאולה וועט קומען דורך **תשובה** אויף די חטאים ועוונות, ווי דער **פסק** הגמרא ופוסקים בכמה מקומות וואס דענסטמאל וועט השי"ת שיקען אונז משיח צדקנו און ער וועט מקבץ זיין גלות און וועט אונז בריינגען צו דער גאולה האמיתית והשלמה, און דעריבער יעדער איד וואס וויל **באמת** טאן וואס אויף צו מקרב זיין די גאולה און פארקירצען דעם גלות, איז אלס ערשטע דארפמען טאן אלץ וואס מען קען, נאר אז דער קיום התורה ומצוות צווישען אידען זאל זיין אלץ מער און גרעסער, און אלע זאכען וועלכע זיינען געגען דעם דארפן קעמפען געגען זיי מיט אלע מעגליכקייטען, און השם יתברך זאל העלפען אז איר זאלט טאן אייער חלק אין דעם אין דער פולסטער מאס.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ה'תתמא

ב"ה, י"ג מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מה' חשון, בו כותב אודות היחסים בביתו וההשפעה שיש לזה על המצב בעיני תורה ומצות שהוא שלא כדבעי.

והנה אף כי ידועים דרכי תורתנו תורת חיים שהם דרכי נועם ושלום, אבל ביחד עם זה נצטוינו גם כן, הוכח תוכיח, ז.א. שדרכי נועם ושלום הם הצורה דכל הענינים וכל ההצעות והאופן באיזה דרך יש להשפיע על הזולת, אבל התוכן צריך להיות מכוון להוראות תורתנו תורת חיים, ואם הנ"ל הוא בהנוגע להזולת — בהנוגע לאשתו עאכו"כ שהציווי להתנהג בדרכי נועם ושלום, אבל אין זה מרשה כלל, ח"ו, כלשונו במכתבו, לנסוע בשבת ר"ל וכיו"ב, כי כל ציווי תורתנו הק' במקומם עומדים וכנ"ל, ועאכו"כ עיני שבת השקולה כנגד כל המצות.

פשוט ג"כ שהביטוי במכתבו, להפקיר את אשתו ר"ל, אין זה בא בחשבון כלל, אבל הרי שני הענינים גם יחד, דואהבת לרעך כמוך והוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, נצטוינו גם יחד מבורא עולם ומנהיגו היוצר יחד לבם של כל בני ישראל ויודע אופן הכי טוב להשפיע עליהם, אלא שכיון שאדם נוגע לעצמו ויכול להטות הדין בכל הענינים בם מעונין, יציע גם הוא לפני ידידיו יראי שמים המצב — והם יורוהו.

במ"ש בסיום מכתבו, מהו פשר חלומות שראה וכו', ידוע מאמר רז"ל, כל החלומות הולכים אחר הפה, ולכן יפתרם לטובה בטוב האמיתי הוא התורה והמצוה, עדוד רוח, וציווי על ההליכה בתורתנו ומצותי מחיל אל חיל, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתמב

ב"ה, י"ג מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

מר אברהם משה שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מה' חשון, בו מעורר מ"ש בפרק י"א באגרת התשובה
לרבנו הזקן, דאיך אפשר שחוזרים וחוטאים בין ברכת סלח לנו וגואל ישראל.

אבל אינו מבאר, מה מכריחו לפרש כן דברי רבנו הזקן, שדבריו חוזרים
וחוטאים הוא לזמן הנ"ל, כי אף שבהנוגע לבקשת מחילה וסליחה רב לסלוח
הוא תומ"י שמבקשים סלח לנו, כי מה יעכב*, הנה בהנוגע לגאולה אף
שהלשון הוא נגאלין מיד, אין פירושו כמיד הנ"ל, שהרי סדר ישנו בגאולה,
ביאת אלי' הנביא וכמה ענינים לפני זה ולאחרי זה, וכמבואר בכמה מאמרי
רז"ל.

דאי"ג ענין הגאולה מיד שלאחר תשובה, כן הוא גם לשון הרמב"ם
הלכות תשובה פרק ז' הלכה ה'.

בטח יודע משלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים, ועכ"פ
ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה.

ה'תתמג

ב"ה, י"ג מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

נבהלתי כשהראוני גליון תוצאות הבחינות דתלמידי תו"ת ד . . . אשר

(*) ולהעיר גם מקידושין מט, ב.

ה'תתמב

אברהם משה: גרינברג, בני ברק. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ד ד'תתקלז.

בקרו כאן במשך חדש תשרי העבר בהנוגע אליו, ולפרש סיבת הבהלה אך למותר הוא, כיון שהוא הי' הנבחן, ובודאי ידועות לו ג"כ סיבות תוצאות הבחינה שכללותן הודעת חז"ל, לא יגעת ומצאת אל תאמין, ומה שמוסיף עוד בהבהלה שהוא האומנם שכל מה שנכתב עד"ז בתחלת שנה העברה הי' ללא תועלת כלל.

איני יודע עד כמה פעלו עליו תוצאות הבחינה, אבל יודע אני מה שהי' צריכות לפעול, ויהי רצון שאתבשר טוב, שלא רק שיודע מה שצריכות לפעול אלא שבא זה בפועל בכל שלשת הקוים דתורה עבודה וגמ"ח (כללות המצות) ואין ל' דבר העומד בפני הרצון, וכידוע הפתגם מאזשעס דאָ נייע חאטשעס (יכול אתה אבל אינך חפץ), ויהי רצון שיבשר טוב בהנ"ל בחדס וברחמים. המצפה לבשו"ט.

ה'תתמד

ב"ה, י"ד מ"ח, תשי"ח, ברוקלין.

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף אייער בריף אין וועלכען איר שרייבט וועגען אייער געזונט און דעם געזונט פון די קינדער שי', און איך האף אז צו דער צייט פון באקומען מיין דיין בריף, איז שוין פיל בעסער.

וואס איר שרייבט אז איר ליידעט פון קאפ ווייטאג, שרייבט איר ניט די דיאגנאזע פון די דאקטוירים, און על פי רוב אין אזא פאל גיט מען פילען (כדורים) וועלכע רופן זיך Nicotinic Acid און אפשר איז כדאי צו פרעגען דעם דאקטאר ספעציעל וועגען דעם, און אפשר גיט ער שוין דאס.

אלענספאל, וואס שטארקער איר וועט זיין אין בטחון בהשם יתברך וועלכער איז דער רופא כל בשר ומפליא לעשות, אלץ גיכער און בעסער וועט זיין דער געזונט, און בפרט בא די וועלכע האבען געזעהן די חסדים פון השם

ה'תתמד

Nicotinic Acid: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'תשל.

יתברך בגלוי פילע מאל, וועט זיכער השי"ת ממשיך זיין זיינע חסדים און וועט מצליח זיין אויך בעתיד.

בברכה לבשו"ט.

ה'תתמד*

ב"ה, י"ד מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

האברך הו"ח אי"א מלאכת מלאכת שמים יעקב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מאור ליום ד', דו"ח מבית הספר חב"ד אשר בשכונני לוד.

ולפלא על מספר המועט של התלמידים, ואף שכותב הטעמים בזה, כבר ראו במוחש בכל מקום וגם באה"ק ת"ו, אשר כשמשדלים בזה באופן מתאים להוראת חז"ל – יגעת מתקיימת גם ההבטחה ומצאת, ואין כוונתי להיות מהצועקין על העבר, אלא לזרז בהנוגע להבא, כי אף שאמצע זמן הלימודים הוא, הרי נמצאו בטח כמה מהמתיישבים חדשים בהשכונה שעדיין לא נרשמו ואין מקושרים לע"ע עם בייס מיוחד, ואפשר ישנם עוד אופנים לעשות בהנ"ל, ובדאי יתייעץ עם עסקני חינוך חב"ד, ותשועה ברוב יועץ.

תקותי שנוסף על מלאכתו מלאכת שמים בהנוגע להזולת, מקיים הוא גם ומבשרך לא תתעלם, ז.א. הוספה בעניני תורה ומצות בכלל, ובלימוד תורת הנגלה וחסידות ביחוד. והשי"ת יצליחו לבשר טוב בכל האמור.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתמה

בי"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום החמישי, בו כותב הסברא שילמוד בתור תלמיד בבית המטבחים, אשר הנהלת ישיבת תומכי תמימים דמאנטרעאל בה לומד, הסכימו ליתן רשיון על הנ"ל.

אבל אינו מזכיר במכתבו נקודה עיקרית, והיא אם כבר רכש לו ידיעות די חשובות בתורתנו הק' שהרי ענינים של פרנסה איזה שתהיי יש לאדם המשכה להתעסק בזה עד שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, משא"כ בהנ"ל שבעה"ר ומפני חשך הגלות מזמן לזמן מתמעט החשק, ובפרט משבאה הצעה דריחים על צווארו, וכהמהדרין בזה שבתור הכנה לריחים על צווארו צריך לבטל מלימוד התורה כמה וכמה שנים לפני זה, אף שזהו בהיפך הגמור מדין התורה (עיי' הלכות תלמוד תורה לרבנו הזקן פרק ג' סוף סעיף א').

ולכן יציע כל הנ"ל לפני הנהלת ישיבת תומכי תמימים דמאנטרעאל, ובאם ימצאו שבידו ידיעות או כשרונות שמתאים לפניו ללמוד כמה שעות במשך השבוע במלאכת השו"ב ויקבל על עצמו לקבוע בשופי שיעורים כנ"ל הן בנגלה והן בחסידות, הנה אז אפשר להתענין בהצעה האמורה.

בברכה.

ה'תתמו

בי"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעש"ק, מבקש ברכה להצלחה בלימודו וכו', ואף שיש לו רצון וכו', אבל אין לו חשק וכמו שלוקח ממנו וכו'.

והנה אי אפשר שיוקח ממנו החשק ח"ו כיון שזהו ציווי בורא עולם

ומנהיגו בפועל שכאוי"א מישראל יהי' לו חשק ורצון גמור לקיום כל האמור בתורתו הק', וענין תלמוד תורה הרי שקול כנגד כולם, אלא שדמיון הנ"ל הוא גם כן מתחבולות היצר הרע הממציא תחבולות שונות ומשונות בכדי להחליש את האדם בעבודתו לקונו, ואינו נמנע גם מעניינים של שקר ותרמית, שזה עצמו צריך לעורר תוספת כח בהאדם להלחם נגדו, מלחמה ע"י ענין של היסח הדעת, שפירושו לא להכנס עמו בכלל בפלפולים ושקו"ט כי אם בפתגם קצר שאין זמן לפלפולים כיון שעבד הוא לממה"מ הקב"ה ועסוק במילוי ציווי אדונו הוא הקב"ה, ועיין ג"כ בתניא בכ"מ עצות היעוצות להנ"ל, וחקוקה תהי' בלבו הודעת חז"ל יגעת ולא מצאת אל תאמין.

בברכה לתלמוד תורה בהתמדה ושקידה וקיום המצות בהידור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתמו

ב"ה, ט"ז מ"ח, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

מרת לאה שתחיי פורת

ברכה ושלוש!

מכתבה נתקבל בעתו, ונהניתי לקרוא בו ע"ד התכנית המיוחדת שסדרה על חסידי כפר חב"ד, ות"ח על שימת הלב להודיעני מזה.

בטח למותר להדגיש את הזכות והאחריות שעל כל אחד ואחת לנצל כל אפשריות לחזק ולעודד את אחב"י ברוח התורה והמסורה, וככל אשר האפשריות גדולה יותר כן תגדל גם האחריות. ובימינו אלה הרי שירות השידור אין לו הגבלות ואפשר להגיע על ידו אפילו מעבר לגבולין וכו', וחשוב הוא מאד איך מנצלים כח זה. ומובן שאין מספיק מה שאין משתמשים בו לדבר שאינו רצוי, אלא צריך לנצל באופן חיובי ובמדה הכי גדולה, והוא חיזוק החיים היומיומיים בדרך התורה והמצוה, שבה תלוי קיומו של עמנו אשר רבות עברו עליו ויצא בשלום אך ורק הודות לדבקו באלקים חיים ובתורת חיים, ומכאן הוכחה מוחלטת שהתורה והמצוה המסורתית הן הן עצם חיות עמנו בני ישראל בכל מקום שהם ובכל דור ודור, ובזה סוד קיומו. ואשרי אדם המנצל כל אפשריותיו ויכלתו להחזיק ולהפיץ אור החיים הזה.

עא

אדמו"ר שליט"א

ואחתום בברכה אשר גם היא בתוך סגל העובדים בשירות השידור
ינצלו את כל אפשריותם בכיון האמור ויצליחו בזה.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ה'תתמח

ב"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו ממוצש"ק וב' קודמים עם המוסגר בו.

ידוע המבואר בכ"מ בדא"ח, שמצד ענין הבינה שבשכל אפשרי לבוא
לידי מסקנות הפכיות בענין אחד אם לחסד או לגבורה, ורק הדעת החזק
קובע בזה, וה"ה בהנוגע להידיעה אודותה כותב, בהמשך לקטע במכ"ע
שמצרף למכתבו, ומה שלומד אני בזה הוא ההיפך ממה שלומד הוא, כנראה
ממכתבו פעל זה עליו נמיכת רוח איך שמתחרים בהם וכו', ולדעתי המסקנא
מזה הוא שתושבי . . . מכירים בהכרח חינוך תורני, אף שלע"ע אין מבחינים
בין תכלת לקלא אילן, ואפילו למה שעוד פחות יותר, מקלא אילן, ובמילא
עתה קלה יותר התעמולה בשטח זה.

ומסקנא בנקודה שני' עד כמה יקר הזמן בעיני חינוך, ולא רק מצד
המתחנכים, שבאם אובדים יום אחד, מי יודע אם ישמע הילדה והוריו
לדברים המבארים חינוך עטה"ק, אלא אפילו גם בנוגע להמורים והעסקנים,
שהרי עתה רואים בעליל, שבאם היו עוד מוסיפים יותר בענין התעסקות ב . . .
היו כובשים עוד שטח ועוד שטח, ובמילא ה' מתמעט המקום פנוי, וכיון
שאין צועקין על העבר, מובן שכוונתי בזה בהנוגע לעתיד, ובפרט אודות
המוסד המתחרה שנדפס שאינו רק פעמים בשבוע, נותן להם האפשרות הכי
גדולה להתפשט יותר ויותר, שהרי הכל מודים בחילוק עיקרי שאין דומה
ביקור בבי"ס פעם בשבוע או ה' פעמים בשבוע, ובפרט שלאנשי חב"ד ישנו

ה'תתמח

הענין דהקעמפ, המבצע דחג הסוכות שעבר וכו', והרי אפילו התועדות דייט כסלו ויו"ד שבת יש לנצלם בכיוון האמור, וכמו שהסבירו רבותינו נשיאנו גם בהם תועלתו במעשה בפועל, ובהתועדות כאלו דברו רבותינו נשיאנו בהנוגע לחיזוק המוסדות וכו', וכמו שכתבתי זה כ"פ כיון שהנ"ל הוא דרישת השעה ב... פשוט שניתנו להם הכחות והאפשרות למלאות הדרישה במילואה.

ומזה מובן ג"כ שהתאוננות שאחדים מהמורים אינם מומחים כ"כ במקצוע החינוך וכו', אף שמובן שיש לעשות בזה לתקן ולשפר, אבל פשיטא שאסור ליפול ברוח, והוא נוסף על הענין שבודאי גם אצל האחרים לא מלאכי השרת מתעסקים כ"א בני אדם קרוצי חומר, הנה גם זה פשוט שאצלם אינה אותה המסירה ונתינה שבדין, ועוד והוא העיקר, אין שם התעוררות ר"ר של רבותינו נשיאנו הק', וק"ל.

בהמשך לכל הנ"ל, הנה אחכה לבשו"ט שמוסיפין עוד יותר בהנוגע להקעמפ הבע"ל, ובאופן לנצלו גם להימים וחדשים שלאחרי זה, ומכשי"כ וק"ו מאשתקד, וכן גם ע"ד חגיגת י"ט כסלו וניצולה וכן ימי חנוכה בכיוון האמור, והשי"ת יברכם בהצלחה מופלגה בכל זה מתוך בריאות הנכונה ובשמחה וטוב לבב.

בברכה.

ה'תתמט

ב"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"מ מ"ח, בו כותב אודות מצב הפרנסה הדחוק, ולכן בדעתו לנסוע לארצות"ב, וכנראה כוונתו בתור שד"ר וכיו"ב.

והנה ראיתי בכמה מאלו שבאו לכאן שלייע ול"ע נכוו בכגון דא (האבען זיך אפגעברייט), כי נסעו לכאן מבלי לחקור ולדרוש התנאים אשר בזה, ובבואם פה ראו שכמה פרטים הם רק באופן שנפש היפה סובלתם, ולא רצו ואחדים לא יכלו אף שרצו להשפיל עצמם בכגון דא, ומסופקני אם הרויחו אפילו הוצאות הנסיעה.

מובן שאין דיעותיהם שוות ואין כל האפשריות שוות, ובפרט שאין

עג

אדמו"ר שליט"א

מפרט במכתבו הסיכויים להרויח כאן והקשרים שיש לו, ולא באתי אלא לעוררו שצריך חקירה ודרישה **מפורטות** וישוב הדעת כ"פ קודם שעושים צעד כהנ"ל, ומכמה טעמים.

ובמ"ש שאינו יודע איך יצא מן המצוקה דעתה, הנה בכגון דא בכמה מאלו שכבר נסעו לכאן, באם היו משתדלים באותה התקיפות עד כדי למסירה ונתינה בהרחבת המצב על אתר, הרי נוסף שהיו מרויחים הוצאות הנסיעה, בטח היו מוצאים כמה ענינים של פרנסה וריוח באה"ק ת"ו ובכבוד יותר מאשר הענינים בהם עוסקים כאן.

בודאי מתכווננים בעוד מועד לימי כסלו הבע"ל בכלל, וביחוד להמועדים ויומא דפגרא אשר בו, ויהי רצון שיהי' בהצלחה בגשמיות וברוחניות.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתנ

ב"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום א', מה שאמרתי שמהנכון בשבילו להתעסק בכפר בחקלאות . . . נקודה אינה רצוי' בכל הענין, אשר כנראה במכתבו אין לו חשק כלל וכלל בכל ענין האמור בכל סניפיו, ועבודה ממושכת אי אפשר שתעשה באופן מסודר באם תהי' מבוססת רק על קבלת עול, וע"ד המבואר בכ"מ בדא"ח אשר כח הרצון והענג פועלים בכל הכחות בביסוסם והתפשטותם, ויתייצץ עוד הפעם עם ידידיו בכפר חב"ד, והשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, ינחהו באופן הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

ה'תתנא

ב"ה, י"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו משילהי תשרי, בו כותב אשר במקרים ידועים נופל ברוחו במאד מאד ושבור ורצוף וקשה לו ללמוד אף שנוהר מכמה ענינים המבוארים בקשר עם זה בספרים.

וכמדומה כבר כתבתי לו, שאחת הנקודות לתקן מצב זה הוא ענין הדיסח הדעת, ומבואר ומובן גם בשכל פשוט שהיסח הדעת אין ענינו מלחמה נגד הענין ולא שקו"ט בו אפילו בשלילת הדבר, כי הרי זה היפך הענין של היסח הדעת, וענינו הוא כפשוטו להסיח דעתו לגמרי מכל אפילו מתקונו ומח' איך שרע הענין וכו', אבל כיון שהמחשבה משוטטת תמיד הרי היסח הדעת אפשר רק באופן שישקיע מחשבתו בענינים מסוג אחר לגמרי, ומה טוב בענין של תורה, ואם מעט אור דוחה הרבה חשך עאכו"כ הרבה אור ובפרט הלימוד במאור שבתורה מקור האור שזוהי פנימיות התורה כמבואר בכ"מ, וההכרח בהיסח הדעת דוקא מבואר בכ"מ ומיוסד ג"כ על תשובת הצ"צ הידועה (נדפסה בשו"ת שלו שער המילואים סי' ס"ב).

במ"ש שקשה לו להשתתף בהתועדות חסידותיות כיון שאין לו חוש בנגון, הוא ע"ד מאמר רז"ל מי שאכל שום וכו' יאכל שום כו', נוסף על שלילת המסקנא שלו מהנ"ל "שאין משפיע עליו כלום", כי אי אפשר הדבר, שהרי האדם בכלל מושפע הוא וביחוד בעת רצון, וכידוע הפתקא דמן שמיא נחית בגודל הענין שפועלת ההתועדות.

בשאלתו באם האדם מחויב לוותר מהרוחניות שלו בכדי להציל הרוחניות של השני, — כבר ידוע מאמר רבי עקיבא ואהבת לרעך כמוך כלל גדול בתורה*, ועיין עד"ז מרז"ל סוטה כא' ב, היכי דמי חסיד שוטה, ועוד כמה מאמרי רז"ל המעידים על האמור, והעיקר בזה הידוע** בפירוש הכתוב וצדקה תרומם גוי, שנעשה מוחו ולבו זכים אלפי פעמים ככה, והרי צדקה רוחנית והנוגעת בנפש פשיטא שלא גרעה מצדקה גשמית, מובן שהנ"ל גדרים

(*) עייג"כ אגה"ק סט"ז.

(**) תו"א בתחלתו.

עה

אדמו"ר שליט"א

ישנם, ז.א. שכמו שמחויב להתעסק בטובת הזכות, הנה אין לבן ישיבה לבטל כל סדרי הישיבה ולהתעסק רק בענייני צדקה גשמית או רוחנית, וע"ד סיפור רז"ל הידוע המבלי כו' (ירושלמי פסחים פ"ג הלכה ז'), ועיין ג"כ מו"ק ט' סוף ע"א ושם, אלא כמו בכל ענייני תורתנו תורת חיים, יש למצוא דרך הממוצע, וכביאור הרמב"ם ריש הלכות דיעות בארוכה, אלא שכיון שאדם קרוב לעצמו, יש להציע הענין ולפרטו לפני ידידיו והם יורוהו, ויהי רצון שבכל הנ"ל יבשר טוב בהנוגע לפעולתו בעצמו ולפעולתו בהזולת.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ה'תתנב

ב"ה, ח"י מ"ח, תשי"ח

ברוקלין.

ברכה ושלוש!

מאשרים קבלת מכתבה מ"א חשון, ומוכן שפליאה סיום מכתבה שבקשר לנשי חב"ד אינה רואה למעשה מה שיש לה להוסיף או לעשות.

והלא כל הארץ הקדושה לפני נשי חב"ד, כי בענייני קדושה ככל שיהי המצב טוב, תמיד יש מקום לעשות ולהוסיף, כיון שקדושה אין סופית היא וכו', אבל ידוע מאמר חז"ל אין צועקין על העבר, וכיון שממשיכה שתתבונן לדעת מה שתוכן לעשות בזה במה שנוגע להבא, הנה זהו העיקר מה שנוגע עכשיו.

ויהי רצון שהנ"ל יביא להרחבת פעולות נשי ובנות חב"ד בכמה וכמה שטחים, כיון שהכרח השעה הוא, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ה'תתנג

ב"ה, י"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ הר"א שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הרביעי, ומחכים להמשך בשורתו הטובה במה שכותב.

ובמ"ש אודות התנ"ך, כנראה כוונתו לתנ"ך הנדפס בירושלים ונמצא הוא אצלי, ודא"ג מובן שמבהיל איך זה הדפיסו הוצאה בכמה שינוים מבלי להדפיס בה רשימת השינויים שנעשו.

במ"ש שמסתפק בהנוגע לשם, ששם העריסה הי' באופן א' ובבית ספר קראו לה בשם אחר, לפלא הספק בזה שהרי נפסקו הדינים, בהתאם לפרטי הדברים, בהלכות שמות שנוגע לשטרי קדושין כתובות וכו'.
בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתנג

הר"א: פרידמן, ירושלים. אגרת נוספת אליו — לקמן ה'תתקה.
לפלא הספק: בהמשך לזה — לקמן שם.

ה'תתנד

בי"ה, י"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה צבי שי

שלום וברכה!

לאחרי שוב הפעם הפסק נתקבל מכתבו מיו"ד למ"ח, בו כותב ר"פ מפעולות בשבועות שעברו, ומוכן שנכון ביותר לסדר הענינים באופן אשר . . . יומשכו גם שאר אנ"ש ואפילו אלו שיכולים להיות בעתיד מאנ"ש לשטח עניני חב"ד, שהרי כל הארץ בראזיל לפנייהם, כוונתי שמוטל עליהם להפיץ המעינות לא רק בד' אמות מצומצמות שלהם אלא בחוגים ההולכים ומתפשטים עד שיפוצו בכל המדינה, וע"פ מכ' כ"ק אדמו"ר מהורש"ב (נדפס במבוא לקונטרס ומעין) דבומה"ז אופן הבירורים הוא בלא סדר באופן דאין לסדר לכבוש תחלה פלטרין שלך, ז.א. שאפילו אלו שחסר עדיין בד' אמות מצומצמות שלהם, גם עליהם לפעול בפלטרין של אחרים, וכיון שזוהי דרישת השעה, בודאי שניתנה היכולת למלאות הדרישה.

דרושה שימת לב מיוחדת וכדאי ההשתדלות ויגיעות מרובות. בהנוגע לקייטנא כו', כי כפי שהראה הנסיון בכל מקום שעשו זה בארצות"ב, ואחרי זה באה"ק ת"ו וקנדה, כשמארגנים הדבר כדבעי, ומנצלים אח"כ כדבעי התוצאות אפשר לרכוש רכוש רב ע"י קייטנא, פשוטו כמשמעו להמשיך (אריינציהען) מספר גדול של הנוער ועל ידם גם מספר גדול של הורים ובתים בישראל, ולא עוד, אלא שכמה מהם באופן דטופח ע"מ להטפיה ולהשפיע על אחרים.

כמדומה כבר כתבתי אודות תכנית מסודרת בעוד מועד בהנוגע לניצול ימי כסלו וביחוד י"ט כסלו הבע"ל ר"ה לחסידות ודרכי החסידות באופן הכי אפשרי, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתנד

מו"ה צבי שי: חטריק. ריא. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ב ג'תתעז, ובהנסמן כהערות שם. לקמן ה'תתקח.

ה'תתנה

ב"ה, י"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"ג בעל מרץ וכו'
מו"ה חנניא יו"ט ליפא שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום הראשון בהנוגע להמקוה באלבאני.

הנה שלשום דברתי ג"כ עם הווי"ח אי"א מוהר"א שי שו"ב בענין זה, לזרזם לשפר המצב ככל האפשרי, ועוה"פ הבטיחו שיעלו השאלה על סדר היום וידונו עוה"פ, ויהי רצון שסוכ"ס יבוא הדבר לפו"מ, ובאופן הדרוש בעניני מקואות, שיהי בכל ההידור האפשרי, ובטח כשיהי קרוב לפועל יתקשרו עם כתי"ר שי.

הענין דהבנא, וכנראה ממכתבו — אי ההתדברות בזה, מובן שמצער וגם מבחיל, שהרי סו"ס חסר במקום פלוני ובענין כזה, ואפילו את"ל שאונס הי"י כאן, הרי כמאן דעביד לא אמרינן, ומובן שאין כוונתי ח"ו להטפת מוסר בעלמא, ולא נצרכה אלא לעורר שימת לב **מיוחדת**, אשר כיון שנודע ע"ד הנ"ל בודאי זוהי הוראה שביד כל אלה שנודע להם אודות זה, לעשות מה בתקון המצב ושפורו, שמזה מובן שבהתבוננות המתאימה ימצאו האופנים והדרכים לזה, והנ"ל מיוסד ע"פ פתגם הבעש"ט ששמענוהו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שכל דבר שאיש הישראלי רואה או שומע יש בזה הוראה בשבילו בעבודתו לקונו, וק"ל.

במ"ש אודות הערות לספרי' לחלקים האחרונים והבאים, הנה מה אעשה שאין זמני ברשותי מפני רוב הטרדות, ואף כמו שכתבתי מאז, שלא נתייאשתי ח"ו אשר סו"ס אוכל לעבור בהם עכ"פ — בחפזה, אבל במדה שיהי מקום לאיזה הערות עכ"פ, וכמה דרגות אפילו — בחפזון*, אבל לע"ע איני יודע מתי יבוא מצב זה, ולה' התשועה.

(*) ראה מכילתא לפי בא יב, יא.

ה'תתנה

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 302 וז"ל: ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה חנניא יו"ט ליפא שי: דייטש, קליוולנד, הרב דהעלמיץ. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תקפג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ה'תתקפג.

והשי"ת יצליחו לחזק הטהרה ולהפיצה בכ"מ שיד כת"ר מגעת. ויה"ר שתתגלה ג"כ הפנימיות שבזה, שהוא ענין פנימיות התורה, וכמרומו ע"ד כ"ז במרז"ל דעת** זה סדר טהרות, ומבואר עוד יותר ברמב"ם סוף הלי מקואות איך שענין הטהרה בפנימיות הוא הדעת, דעת את ה' כמים לים מכסים, אשר אף שבמילואו יהי זה בביאת וגילוי משיח צדקנו, מעין זה והתחלה בזה — הרי צ"ל בימי הגלות, שזהו הענין המובא גם בספרי מוסר, שהגאולה התחילה ברגע של החורבן, ומרומז ג"כ בסיפור הידוע באיכה רבה, שגעתה הפרה פעם ראשונה לחורבן ותומ"י פעם שני' להולדת גואל צדק, ובלשון רבנו הזקן בעל התניא: תכלית השלימות של ימות המשיח ותחיית המתים תלוי במעשנו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, עיין שם פרק ל"ז.

בכבוד ובברכה.

ה'תתנו

ב"ה, י"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום י"א חשון, בו כותב אודות מצב בריאות בתו . . . שתליט"א בהנוגע לחוש השמיעה וקצת גם בהנוגע לדבורה, ואמה אומרת אפשר זה מהמזיקין וכו'.

הנה יסיח דעתו לגמרי מסברא זו; כי אם יבדקו את המוזוות בדירתם וכן את התפילין שלו, שיהיו כשרים כדין, והאם תנהג במנהג בנות ישראל הכשרות, להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת קדש וערב יום טוב; וישאלו דעת רופא מומחה במקצוע שיבדוק לא רק את האזן אלא גם מצב הניערווין שלה; וזה שיוסיפו כולם בעניני תורה ומצות, יתוסף על ידי זה בברכות השי"ת בהמצטרך להם בכלל וביחוד בהנוגע לבתם תחי'.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

** עיין לקו"ת לרבנו הזקן חקת ס, א. רש"י שמות לא, ג.

ה'תתנז

בי"ה, י"ט מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . . ובמה ששואל עוה"פ אודות המאורע ד"יג תמוז, הנה תיקון בכגון
דא צ"ל בהשטח בו החסרון, וכיון שהענין הפנימי בזה הוא כמבואר בשו"ע
הועתק בתניא ר"פ מ"א, גם התיקון צ"ל בהוספה בכוונת מצוה זו, וכיון שכל
ענין דבני ישראל מתבטא ונמשך ע"י צנור התורה, צ"ל לימוד וחזרה בע"פ
בזמנים המתאימים — במא' המבארים ענין דשעבוד הלב והמוח . . .

ה'תתנח

בי"ה, י"ט מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ רב פעלים מו"ה דובער שי

שלום וברכה!

. . . ובהזדמנות זו אעוררו על הפלא הכי גדול, מפני מה אין מנצלים
העתון הנקרא ע"י היהודים שבארגנטינה להדפיס בו דברי התעוררות
שבדא"ח ובפרט בענינים שהזמן גרמא, ואף שאין צועקין על העבר, הרי
מתקרבים אנו לחדש כסלו, ויהי רצון שמכאן ולהבא יתוקן דבר זה, ובאופן
שההדפסה תעשה לדבר קבוע, ואפשר יש מקום לעשות שם מדור מיוחד
בגליון דעשי"ק וכיו"ב . . .

בברכה לבשו"ט בכל האמור ובשאר עניני מכתבו ובזה ג"כ ע"ד הרחבת
הפרנסה בחסד וברחמים ובאופן טוב.

ה'תתנז

המאורע: שלא הניח תפילין.

ה'תתנח

מו"ה דובער: ברימגרטן, בוענאס איירעס. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תשיא,
ובהנשמך בהערות שם.

ה'תתנט

ב"ה, כ' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה חיים שלום שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מ"ח מ"ח.

ויה"ר שמכאן ולהבא לא ידעו לא הוא ולא כל בני המשפחה שי מכל
ענין של צער ועגמ"נ ח"ו, ויקוים היעוד דנחמה בכפלים, וע"פ המבואר בכ"מ
בדא"ח בהענין דכפלים לתושי' הרי אינו רק שתי פעמים בכמות כ"א הרבה
יותר מזה ובשינוי למעליותא גם באיכות, וכמובן גם ממרז"ל שמ"ר פ' כי
תשא על הפסוק הנ"ל, ומהענין של דחמו נחמו של הפרט, ובימינו בקרוב
ממש נזכה לנחמו נחמו של הכלל (ע"ד המבואר באגה"ק סי' ד') בביאת משיח
צדקנו בקרוב.

בברכה לבשו"ט תכה"י.

ה'תתס

ב"ה, כ' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"ד חשון, בו כותב אשר נכנס לסדרי הלימודים
בישיבה, אולם אינו מרגיש שום חיות פנימי, וכו'.

הנה מפורסמת הודעת חז"ל לא יגעת ומצאת אל תאמין, ומובן שלא

(*) רפמ"ו.

ה'תתנט

מו"ה חיים שלום: סגל, ירושלים. אגרת נוספת אליו — לעיל חי"ג ד'תקסה.
מכתבו: "בהלקח מאתנו אבינו עטרת ראשנו הרה"ח בנש"ק רבי שלמה יהודא הלוי".

השאלה בדבר מה — זוהי יגיעה עלי' מדובר, ולא עוד אלא שיגיעה היא בעיקרו בענינים דקבלת עול ול"ד כשישנו חיות פנימי.

המורס מהאמור, אשר ילמוד בהתמדה ושקידה ככל הדרוש בזמנים דסדרי הישיבה וגם בהשעות אשר בין הסדרים מבלי לפשפש ולדרוש שמקודם צריך להיות חיות ואחרי זה יתחיל הלימוד, כי הסדר הוא להיפך, וכשיתנהג באופן האמור, תקויות שתקוים בו הבטחת חז"ל יגעת ומצאת.

בודאי יודע ושומר שלשת השיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים ותניא הידועים ומשפיע גם על חבריו שיי' לעשות כזה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתסא

ב"ה, כ' מ"ח, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

הגיעתני שמועה אשר ציערה אותי, והיא אשר לפעמים אינו נזהר בהנוגע לשתיית משקה, עד שמפריז על המדה באופן שניכר לכל אשר משתכר, ולפעמים קורה זה גם בפומבי בעת ההתועדות וכיו"ב.

והנה כבר ידועים דברי רבותינו נשיאנו הק' צוקללה"ה נבג"מ זי"ע נגד ענינים כאלו, ז.א. נגד שתיית משקה בכלל מלבד בזמן שמחה, וגם אז במדה מוגבלת, וכאוי"א באופן המתאים אליו, ז.א. באם יש חשש ומורא שישתכר אפילו במדה קטנה של משקה, גם במדה זו אסור ענין השתי'. ואם אפילו בענין שלא בפרהסיא דרשו את זה, עאכו"כ בעת התועדות ברבים . . . והנה רבותינו דרשו את זה, זה עשיריות בשנים ומכמה דורות, ובימינו אלה דרישה זו עוד תקיפה וחמורה יותר, כיון שמחד גיסא על כאוי"א מוטלת החובה להפיץ המעינות חוצה, לכן עליו להזהר ביותר וביותר מכל ענין שיכול לקלקל בזה . . . ולאידך גיסא הנה דוקא בעקבתא דמשיחא מתגבר חשך הגלות,

ה'תתסא

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 297 והושלמה ע"פ צילום האגרת.

ובמילא גם חומר הגוף, שלכן ענין האמור (לא רק במדה להשתכר אלא השתיי בכלל) עלולה להגביר את החומר ולהביא עי"ז לכמה תוצאות שליליות ואסורות.

תקותי חזקה אשר תיכף לקבלת מכתבי זה, יגדיר את עצמו בענין האמור ככל הדרוש. ובמקום ספק — הרי ספיקא לחומרא, ואחכה לבשו"ט ממנו בכל האמור, ובהקדם.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

ה'תתסב

ב"ה, כ' מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט"ז חשון, בו כותב בהנוגע לסעודה שלישית דש"ק.

ולפלא שאלתו, כיון שהנדפס ב"היום יום" הוא כמו ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ונדפס בחיים חיותו בעלמא דין, וראה הנדפס שם גם לאחר ההדפסה.

דא"ג המועתק שם בהנוגע לס"ש — כן הוא במאמר חסידות של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ד"ה מהרה ישמע, תרמ"ח.

כדרכו, אינו מזכיר דבר בהנוגע לפעולותיו על הזולת, אף שאפשר ללמד זכות שהרגל נעשה טבע שני, אבל כבר מבואר גודל הענין והדרישה בשינוי טבעיות מדותיו, ובפרט שזהו מעניני החסידות, כמבואר בשיחות תרצ"ג (שמח"ת).

ויהי רצון, שעכ"פ מכאן ולהבא תשתנה הנהגה זו. וחוששני ש"בהנוגע

ה'תתסב

חלקה נדפס בלקו"ש חכ"א ע' 381 חלקה בחכ"ב ע' 432.
ב"היום יום": לכ"ב אד"ר: שא"צ פת אבל צריך לטעום איזה דבר.
כ"ה במאמר חסידות .. תרמ"ח: מאמר זה לא הגיע לידינו, וראה בנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 84

אל הזולת" הם גם זוגתו וב"ב שיחיו, ז.א. שאין מקדיש מזמנו ככל הדרוש בהנוגע להדריכם, בדרכי נועם וכו'.

בברכה לבשו"ט בכל הני"ל, ובשאר הענינים אודותם מזכיר,

מ. שניאורסאהן

ה'תתסג

בי"ה, כ"א מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי"ד מ"ח, בשאלתו בהנוגע לברכת הלל, שבהיום יום נדפס אחרת מאשר בסידור, — הנה ידוע הכלל בענינים כגון דא שנוהגים כנוסח אחרון, ומובן זה ופשוט שהרי בעת עריכת היום יום, ידעו והתבוננו בהכתוב בסידור, ואין לתמוה אשר בפועל נוהגים אחרת, כי בכמה ענינים ישנם כגון דא ומכמה טעמים ודאי ישנם שינוים כאלו, וכבר הודיעונו גם רז"ל ע"ד שינוים כאלו (ב"ב קס"ו ע"ב) שצריכה להיות במעשה דוקא, עיין שם. ובהנוגע להני"ל בפרט — יעוין בשער הכולל שם. ובס' פסקי הסידור — להרב נאה — בתחלתו.

במ"ש אודות תיקון להלבנת פני חבריו, לאחר שהחבר מחל, אמת הדבר אשר בהני"ל ישנו ענין שבין אדם לחבירו וגם שבין אדם למקום, ועיין צריך תיקון, וככל עניני התיקונים צ"ל באותו הפרט בו הי' הקלקול, ז.א. להוסיף בכבוד הבריות בכלל ובכבוד חברים בפרט, וכיון שברובא דרובא סיבת הלבנת פני חבריו הוא קשור במדת הכעס או הגאווה גם בזה צריכים להנהיג בקצה האחרון יותר, וכמובן ממ"ש ברמב"ם הלכות דיעות פרק ב'.

במ"ש אודות לימודו תניא עם חבריו שאינו מבין הפשט, לפלא איך זה כותבים דבר כזה, כי בודאי שלא במקומו הוא כלל וכלל ואינה מתאימה, אף שידועים דברי הרב הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע ע"ד קושי ההבנה לעומקם ולתמציתם של דברי התניא, וביחד עם זה וברשימה

האמורה מובא, שאפילו היותר פשוט מבין שם מה, עיי"ש בהרשימה (נדפסה בסוף ספר קיצורים והערות לתניא), ובמכש"כ כשהמדובר באברך בן ישיבה מכמה שנים ושזכות הרבים מסייעתו להפיץ המעיונות עד שיגיעו גם חוצה לעוד ועוד, אלא שגם בזה צ"ל העבודה בשמחה וטוב לבב ואז מצליחים.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

במש"כ בתוד"ה רבנן (גטין ג, סע"ב ושם) עיי' במפרשים שם. מהר"ם שיי"ף ועוד.

ה'תתסד

בי"ה, כ"ב מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"ח חשון, בו כותב ראשי פרקים מאשר עבר עליו עד עתה, שה"י בזה שינוי מן הקצה אל הקצה אבל שוב שם ללבו לשוב בדרך תורתנו תורת חיים ומצותי ונקלט בדרך זו.

ויהי רצון שלא יתרשם ממה שנדמה לו לפעמים שיש איזה קישורים בהליכה בדרך זו, כי ברובא דרובא אין זה אלא דמיון ואפילו בהמעט שיש איזה מציאות בהעלם פחות הוא ומעטים יותר המניעות מבדרך אחרת, כיון שהדרך לא דרך תורת ה' אי אפשר אשר איש הישראלי יצליח בה (שזה כולל גם ספוק נפשי), כיון שזהו היפך טבעו האמיתי, אף שלפעמים השוחד דתענוג **עובר** — מעורר עיני חכמים ונדמה ששבע רצון הוא' — אחריתו מרה כלענה, וכמבואר בכ"מ, ועוד יותר רואים במוחש, ואשריו אשר הולך הוא עתה בדרך

במש"כ בתוד"ה רבנן: שצריך עדי מסירת בשליח להולכה אף שא"צ עדים במינוי שליח לקבלה.

ה'תתסד

התורה והמצוה, ויהי רצון שיעלה מחיל אל חיל ומדרגא לדרגא וטוב יהי לו
הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתסה

ב"ה, כ"ב מ"ח, תשי"ח, ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נעם לי לקבל מכתבו מיום השני כתוב במנוחת
נפש הרבה יותר מאשר מכתבו הקודם, ויהי רצון שמה ילמוד גם על להבא,
שבאם ידמה לו שאיזה ענין בחייו הוא לא כפי רצונו, בטוח יהי בבורא עולם
המשיח על כאו"א בהשגחה פרטית, שיקוים בו מרז"ל הידוע, כל מה דעביד
רחמנא לטב עביד, וסו"ס יהי גם בטוב הנראה והנגלה.

אף שאינו מזכיר ע"ד זה, תקותי חזקה שאינו מסתפק בהפצת היהדות
כפי דרישת עבודתו עמלק"פ אלא עוסק בזה גם בזמנו שלו, כי הרי הפצת
היהדות בכל הזמנים ובפרט בזמננו בארצוה"ב, מצוה רבה ועיקרית היא.

מ"ש אשר דואגים, מה יהי בחינוך בנו שי' — עוד חזון למועד להתבונן
בזה, ובפרט שהרי עסקו בשטח החינוך הכשר, ובטח גם זוגתו תחי' עושה בזה
ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה שיקבלו הם רוב נחת אמיתי הוא נחת
יהודי מסורתי מיו"ח שיחיו.

מוסג"פ העתק מכתבי לר"ה שעבר, שבאמת כל השנה תוכנו הוא, ובטח
ינצלו גם אותו לתכלית האמורה.

בברכה.

ה'תתסו

ב"ה, כ"ב מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מטי"ז מ"ח, עם המוסגר בו, ובעת רצון יקרא הפ"נ על
הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע, ויה"ר שיבשר טוב
בתוכנו.

ות"ח ת"ח על התשורה היקרה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבגי"מ זי"ע נוסף על הענין ביחוד ע"פ מרז"ל הידוע מילתא אלבישיהו יקירא.

ובמ"ש אודות יו"ח שי, הרי בידיי נוסף על הענין דלכל אחד ואחד
ישנה מצוה דצריך להיות זהיר בה טפי ושההשגחה עליונה מראה מה הוא,
שבנדון ידידי הרי זוהי חינוך במסגרת תו"ת. נקודה נוספת ועיקרית בזה
שמדה כנגד מדה זוהי מדתו של הקב"ה ותוספת בחינוך בניו של מקום
מוסיפה בהצלחת החינוך של בני המחנך, וק"ל והתוספת בחינוך ענינה לא רק
התלמידים שנמצאים בכתות אלא גם השתדלות להרבות מספרם להכניס עוד
תלמידים גם לכתות של אחרים וכו' וכו', ודלא כמ"ש באחד ממכתביו בעבר,
שאין הוא שייך לזה.

במ"ש אודות מינוי לגביית מעמד, בכלל זהו ענין שאנ"ש על אתר
צריכים להחליט, כיון שתלוי זה בפרטים על אתר, אלא שברובא דרובא אותו
שרוצים למנותו ה"ה קרוב אצל עצמו, ובמילא לפעמים מטה הענין לימין או
לשמאל, ובכן אין עליו לסמוך על עצמו, כי אם להשען על דעת אנ"ש
שבסביבתו, ולעשות כהוראתם.

במ"ש בהשקו"ט אם צריכים להזהר מלדבר על וכו', הנה אינו מוסיף
מהו התועלת בזה אפילו דבור על מי שיהי' מהפחות שבפחותים, ומה שמביא
דוגמא שהי' מי שנהג כן, כבר ידוע הכלל בפסקי דינים, שבאם אין יודעים
הטעם של הענין, אין להורות הוראה, ובפרט בענין שהצד השלילי ברור וגם
ודאי וצריך התבוננות עמוקה למצוא צד חיובי שאי אפשר בשו"א להגיע אליו

ה'תתסו

מינוי לגביית המעמד: אם לקבל המינוי.
מלדבר על: מתנגדים.

כי אם דוקא בדרך עקומה זו, נוסף על כל הני"ל שבדורנו זה ובסביבתו, שענין ימים אלו הם הפצת המעניות חוצה, והדבור הני"ל לא רק שאינו מסייע אלא אדרבה מפריע, ומפריע בתוקף.

בברכה לבשו"ט בכל הני"ל.

הדו"ח מכ"ז ניסן עד יו"ד אלול בעתו נתקבל.

ה'תתסז

ב"ה, כ"ב מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט"ז מ"ח והקודמו, מובן שאין דעתי נוחה כלל מהנראה מבין שיטות מכתבו, שמפני העדר שימת לב הדרושה בעניני פרנסתו, יש איזה פגם בהסחורה שלו, ומלבד הענין דבל תשחית, שגם זהו אזהרתו של הקב"ה כמו שאר המצות, הנה נוסף באלו המפרישים מהריוח שלהם סכומים נכונים לצדקה שהני"ל נוגע גם בענין הצדקה, ואמת נכון דיוק תורת החסידות, יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, ולא יגיעת הראש, שכח ההתבוננות העמוקה צריך להיות בעיניים רוחנים ולא בהני"ל, אבל פשוט שעשי' בעניני פרנסה שעלי' נאמר וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, אי אפשר שתעשה בעינים סגורות ובכף יד בלבד, כי צריך עכ"פ שכל המעשי, ז.א. העשי' באופן שתתאים למטרת העשי', ותקותי שעכ"פ להבא ילך בדרך התורה גם בזה, ז.א. שבעניני פרנסה יעשה בזה באופן שגם ע"פ הטבע יצלח, ואז נותן השי"ת ברכתו גם למעלה מהטבע, ויהי רצון שיבשר טוב בהני"ל . . .

בברכה לבשו"ט בכהני"ל.

ה'תתסח

ב"ה, כ"ד מ"ח, תשי"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעש"ק, ע"פ מרז"ל הידוע דכל שמטיבין לו הרי זה לאורך ימים ושנים טובות, הנה יהי רצון שימשיך לבשר טוב בכלל ובזה כמובן ענין סידור הניירות, אף שמוכן ג"כ שצריך להשתדל בזה בדרכי הטבע וכמ"ש וברכך ה"א בכל אשר תעשה, שכשעושים בדרך הטבע משפיע השי"ת ברכתו גם למעלה מדרך הטבע.

במ"ש בענין תספורת השערות מלפנים של נשים נשואות, הנה בכלל כמה אופנים בזה וכמה מנהגים בזה בין החרדים עצמם וכמרז"ל עד"ז תרומתו צדיקי גמורי ניהו, ז.א. שכוונתי למנהגים שתכליתם הם יראת שמים יותר, ולכן יש לברר בנדון ידידי איך הוא הטוב ביותר, ובהתאם לזה להתנהג.

ויהי רצון שמתאים לדברי רז"ל זכו שכינה שרואי ביניהם, יגדל ביתם על יסודי התורה ופנימיותה זוהי תורת החסידות והדרכותי, ופשיטא שכל השפעה בסביבתם בכגון דא של כ"א מהם, מוסיפה בברכת השי"ת והצלחתו בהמצטרך להם בענין זה עצמו, שהרי מדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה אלא שכ"פ ככה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתסח

נרפסה בלקו"ש ח"י"ח ע' 446 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
תספורת השערות מלפנים: אם לגזום לגמרי לצד הפנים.

ה'תתסט

ב"ה, כ"ד מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה דוד מאיר שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו פ"נ מכ"ג מ"ח, ובל"נ כשא"י שילחי שבוע זה על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע, אזכירו וזוגתו תחי' להמצטרך להם מתאים לתוכן מכתבו.

והרי אז יוהכ"פ קטן דר"ח כסלו הוא חדש הגאולה, וגאולת כל אלה אשר זכו לטעום מתורת החסידות ועניני', וכידוע פתגם רבותינו נשיאינו הק' אשר י"ט כסלו הוא ר"ה בלימוד החסידות ודרכי החסידות, שמדרכי החסידות הוא עזב תעזוב עמו, כפירוש הבעש"ט עם הגוף ולא ע"י סיגופים ותעניות, וראש חדש — הרי ביאר רבנו הזקן ובנו אדמו"ר האמצעי דיוק הלשון ראש ולא תחלת, שכמו שהראש כולל חיות כל אברי הגוף כן ר"ח כולל בתוכו כל ימי החדש, שמזה מובן שבשבת **מברכין** מתחילים הענינים בזה וביום כפור קטן שזוהי ההכנה מתחילה ההכנה לזה שבה תלויות ההמשכות, וכהודעת רז"ל שאפילו פתיחה כחודה של מחט פותחת פתחו של אולם, של אולם דוקא, שנוסף על גדלו הנה תמיד הוא פתוח, כי אין לו דלתות לסתימה ח"ו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ובנוסח הרב הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר "צו א געזונטען ווינטער".

ה'תתסט

מו"ה דוד מאיר: שולמן, ברוקלין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ה'רפז, ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתע

ב"ה, כ"ד מ"ח, תשי"ח, ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה סעדי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מחיי מ"ח, בו כותב אשר דרך נסיעתו מסר פ"ש לאנ"ש שי' במקומות שעבר, וגם איזה מהענינים שנדברו. ויה"ר שיפעלו הדברים פעולתם, כי אם בכל התורה נאמר גדול תלמוד שמביא לידי מעשה וק"ו הלומד ע"מ שלא לעשות וכו' — עאכ"כ בהנוגע לתורת החסידות ועניני', כידוע דרישת רבותינו נשיאינו הק' שמכל עניני' יהי' בכך דוקא.

במ"ש אודות ענין הלימוד צרפתי או ערבית וכו' — יש לקוות שימשך הדבר (פֶּאַרְצִיֶהֶען), ובת דינא בטל דינא, ובכ"א מובן שצריכים להתדבר ביניהם, כוונתי כל מוסדות אהל"י אשר במדינתו עתה, בכדי שלא לבד שלא תהי' סתירה מדברי אחד לחבירו, אלא יתוסף עוד סיוע. ומובן שבכגון דא נאמר, עולה עמו ואינה יורדת ח"ו, ז.א. שבאם אפילו באיזה מקום יהי' וויתור ע"פ ההכרח, יש להמשיך (פֶּאַרְצִיֶהֶען) הענין בשאר המקומות משבוע לשבוע ומחדש לחדש וכו', ובאופן דיפלומטי דוקא.

... בברכת הצלחה בעבודתו הק', שנקודתה הפנימית כמו נקודה הפנימית של כל דורנו זה — הוא הפצת המעינות חוצה, שהרי הוא דרא דעקבתא דמשיחא שהוא גם הדור דהתחלת הגאולה, במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו.

ובברכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

בטח מסר (או ימסור) פ"ש בשמי במיוחד להרה"ג וכו' וכו' עובדי' שי', בצירוף ת"ח ממני בעד עזרתו והסיוע שלו בעניני אהל"י במרוקו בכלל ובספרו בפרט.

ה'תתע

מו"ה סעדי': ליברוב, צפרו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ד'תתקמ, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ו'לא.
הרה"ג וכו': מוה"ר דוד עובדי'.

ה'תתעא

ב"ה, כ"ה מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה אברהם חנוך שי

שלום וברכה!

במענה למכתביו, כן נתקבלו העתק המהדו"ת של שיחות תשרי תשי"ז
חומר להבטאון הבע"ל (חוברת עומר, כמדומה כבר נתאשרה) וקטע מכ"ע,
ומובן שחדש תשרי והימים שלפניו ושלאחריו אין הזמן גרמא לעבור על
העתק השיחות הנ"ל ואפילו לא על החומר דהבטאון, ובאפשרית הקרובה
יעשו זה ויושלח לו התיקון באם יהי.

בשאלתו במה שנתבאר, דבקצירת העומר שהי הפרסום קטן מאשר
בשמחת בית השואבה מפני שאז תקופת עבודת צדיקים, משא"כ חדש תשרי
שהוא העבודה דבעלי תשובה, ושואל מאי נפק"מ כיון שהפרסום נעשה
להוציא מלבן של צדוקים.

והנה פרסום הי' גם בעת קצירת העומר, שלכן עשו ואמרו כל ענין ג"פ
וכו' עיי"ש במנחות רפ"ו, אלא שהחילוק הי' בהשמחה של המתעסקים בזה,
שמוכן שגדולה שמחת בן מלך השב משבי מאשר שמחת בן מלך שמעולם לא
הי' בשבי (אם בכלל יש שם ענין השמחה), כיון שתענוג תמידי אינו תענוג ועוד
זאת שאפילו בנוגע להצדוקים — יש להם אחיזה קלה וקטנה יותר ופחות
הרבה יותר בדי' אמות של צדוקים שמעולם לא חטאו, מאשר בדי' אמות של
בעלי תשובה.

במ"ש אודות ענין הבחירה באוה"ע, ע"פ המבואר בכ"מ בדא"ח ומהם
בלקו"ת פ' אמור (לה, ב), וד"ה כבוד מל' תר"ס מכ"ק אדמו"ר (מהורשי"ב)
נ"ע, אין שייך בחירה חפשית — לגמרי — כ"א בעצמות ומהות שאין לו
סיבה ועילה ח"ו וכו', ובמילא גם בבני ישראל שהם כמו הבן שהוא ממהות

ה'תתעא

חלקה נדפס בלקו"ש ח"ז ע' 331 חלקה בחט"ז ע' 574 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה אברהם חנוך שי: גליצנשטיין. לוד. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ז הי'שצב.
ובהנסמן בהערות שם. לקמן ה'תתקנ. ה'תתקמא. ה'תתקצג.

ועצמות של האב, וענין השכר ועונש באוה"ע יש לבאר בשנים : א) שכר ועונש
בנדון שלהם אינו אלא שם המושאל משכר ועונש דישאל, אבל אמתתם הוא
באופן דסיבה ומסובב, וע"ד תינוק קטן התוחב אצבעו במים רותחים (וצע"ק
מרמב"ם תשובה ספ"ה). ב) שבאותם הענינים שנצטוו עליהם, ז.א. מצות בני
נח (ביחד עם) הציווי עצמו נותן האפשרית לשני הדרכים, ז.א. מגביה אותם
מטבע שלהם ומעמידם באופן שיש מקום לבחירה, וכמובן ממאמר המשנה
דשכר מצוה מצוה עצמה, דזה עצמו שהחכם גדול מצוה לאיש הפשוט איזה
ענין, מקשרו עם החכם גדול, והרי כל ענין קשור מביא לנקודה משותפת בין
המקושרים וק"ל.

בודאי כמנהגו מאז ובפרט לאחר מכתבו האחרון הכין וגם שולח
למכ"ע חומר להדפסה בשביל ימי חדש כסלו וביחוד י"ט כסלו ר"ה לתורת
החסידות ודרכי החסידות.

בברכה להצלחה בכל הענינים ולבשו"ט בכל האמור.

ה'תתעב

בי"ה, כ"ו מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה שמואל אלעזר שי'

שלום וברכה!

במענה על שני מכתביו, בס כותב ר"פ מפעולותיו בענין הכי נעלה
דהפצת המעינות חוצה, נוסף על פעולותיו במכירת ישיבה תורת אמת.

ויהי רצון שעוד יוסיף בקדש בכל זה, וכלשון הידוע מעלין בקדש, וכיון
שגם בזה חילוקי דרגות ישנם, הנה יהי זה במדה הכי גדולה, וכידוע דרשות
חז"ל ורז"ל — לא רק מעשה, אלא שהמעשה תהי' כדבעי למעבד, והדרישה
עצמה מוכיחה שניתנה היכולת למלאותה, ואין הדבר תלוי אלא ברצון.

ה'תתעב

מו"ה שמואל אלעזר שי': הלפרין, ירושלים. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תפד.
ובהנסמן בהערות שם.

והרי מתקרבים אנו לחדש כסלו, הוא חדש הגאולה וגאולת כל אלו אשר זכו לטעום מתורת החסידות ועיניי, וכידוע פתגם רבותינו נשיאינו הק' אשר י"ט כסלו הוא ראש השנה בלימוד החסידות ודרכי החסידות, וראש הרי ביאר רבנו הזקן ובנו אדמו"ר האמצעי — דיוק הלי ראש ולא תחלת, שהרי הראש כולל חיות כל אברי הגוף, כן ר"ה כולל בתוכו כל ימי השנה, והימים שקודם לו הם ימי הכנה שבזה תלויות ההמשכות, וכהודעת רז"ל שאפילו פתיחה כחודה של מחט פותחת פתחו של אולם, של אולם דוקא, שנוסף על גדלו הנה תמיד הוא פתוח, כי אין לו דלתות לסתימה.

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל,

מ. שניאורסאהן

במ"ש ע"ד המנהג להפסיק החתן וכיו"ב באמירת חד"ת ומאמר (וי"ל) שהתחלתו הי' — מפני שלא לבייש מי שאין לו ידוע מענה כ"ק מו"ח אדמו"ר על כגון דא, שלאחרי שיאמר המאמר כולו יתחיל עוה"פ ואז יפסיקוהו.

במש"כ ע"ד זמן החינוך — יעוין הלי ת"ת לאדה"ז (א, ו) שפוסק מט"ז ועד כ"ד!

ה'תתעג

ב"ה, כ"ו מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ד מ"ח, בו כותב החילוקי דיעות שבין הרופאים שביקר אצלם.

ואינו ברור כ"כ במכתבו, אם מתחלקים דיעות הרופאים שראוהו בזמנים שונים, ולכן י"ל שנשתנה המצב בינתיים, או שגם אותם שראוהו בזמן אחד, אין שוים בהשקפתם, ובכל אופן יש לנסות מקודם לכל לשאת חגורה ולראות פעולתה, והרי אפשר שיצא בזה ידי חובתו ולא יצטרכו לטפול נוסף.

והרי מתקרבים: ראה גם לקמן אגרת ה'תתפב.
במ"ש ע"ד המנהג להפסיק החתן: בהמשך לאגרת דלעיל חט"ו ה'תשכו. וראה גם לעיל אגרת ה'תשעט. לקמן ר"ז.

בהזדמנות זו הנני להעיר על הפלא והתמי, שבאלה הפעמים שהי' כאן כמה פרטים בלתי מסודרים ובמילא גם אינם רצויים היו בזה, שפעם נסע לכאן בלי רשות הנהלת תו"ת ד... פעם לא הי' כלל לבחינה, לא בנגלה ולא בנסתר (הנעשה ע"י הנהלת תו"ת דכאן ע"פ בקשתי), ופעם עבר הבחינה ולא עלתה בטוב וכו', ומובן שכל הנ"ל אינו רצוי כלל וכלל, ובפרט בדורנו וביחוד בהנוגע לתלמיד תומכי תמימים שענינו להיות נר להאיר, זאת אומרת להשפיע על הזולת, שהשפעה זו היא בעיקרה על ידי הנהגת עצמו כדבעי, ומכלל הן אתה שומע לאו, וק"ל.

ויהי רצון שעכ"פ מכאן ולהבא יתוקן בכל הפרטים, ובאופן ע"פ המבואר באגרת לרבנו הזקן אגרת התשובה סוף פרק ט' הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא שני דפים וכו'.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתעד

ב"ה, כ"ו מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ איש רב פעלים
מו"ה שלמה ש"י המכונה ד"ר עהרמאן

שלום וברכה!

... כיון שבשנים שעברו ראיתי במכ"ע המופיע בשווייץ, קטע בקשר עם יום הבהיר י"ט כסלו, הנני מרשה לעצמי להסגיר חוברת בפרשת חג זה, ובטח יש מקום לנצלה או תוכנה בכדי לבאר פרשת היום לחוגים אשר מאיזה סיבות לא נודע להם עד"ז עד עתה, ואם בכל הזמנים דרשו לנצל כל אופני תעמולה להחזקת היהדות והפצתה, עאכ"כ בדורנו דור יתום, ואשר ביחד עם זה נרגשת אכזבה גדולה באלילי האידעאליזם השונות של הרחוב, והאכזבה הביאה להכרה שצריך למצוא המטרה האמיתית להתכלית בחיים, חיי האיש הישראלי, וכל הקודם להורות להמחפשים הדרך האמיתית המובילה למטרה זו דרך התורה והמצוה, הרי זה מקיים נפש מישראל

ולעתים תכופות ביותר, קיום נפש זה מקיים כל הבית ולפעמים גם החוג בו נמצא, וזכות הרבים מסייעת כל המשתדלים בזה בהצלחה בהשתדלותם.

בברכת הצלחה בעבודתו להרמת קרן ישראל סבא, ובודאי שמביאה היא גם לתוספת בברכות השי"ת בעניינים הפרטים, וכהבטחת נותן התורה בתורתו.

ובכבוד, המחכה לבשו"ט.

נ.ב.

כבקשתו נמסר להמזכירות לשלוח לו מכתבים הכללים, קו"ק וכיו"ב.

ה'תתעה

ב"ה, כ"ו מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום 17/11, בו כותבת על דבר לימודה והקישויים שיש לה בהנוגע ליום השי"ק, שיש דורשים ממנה שתבקר בבית הספר גם ביום זה.

ומהנכון הי' שתפנה להרב דקהלתם ולבקשו שביחד עם עסקני הצבור יעשה ככל התלוי בו בענין זה, על ידי שיבאר להנהלת בית הספר גודל ענין דשמירת שבת, ומה שאמרו רז"ל ששקולה שבת כנגד כל המצות ועוד ועוד.

אפילו אם יעלה בידה לסדר את ענין השבת באופן הכי טוב, מובן ופשוט שגם אז טוב ביותר וביותר שתלמוד בהסמינר דטנגיר, וכמדומה אשר שם לומדים גם לימודי חול, ולכן תוכל להמשיך גם לימודים אלו בהיותה שם, ויש לבאר להורי' שיחיו אשר השם יתברך ויתעלה הוא המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, והוא הזן ומפרנס לכל בטובו בחן בחסד וברחמים, ועל ידי שירשו לה ללמוד בסמינר האמור, ששם נלמד לימודי קדש ויעשו זה בהקדם, ברור שכל זה יעזור לה בהסתדרותה בחיים בעתיד, ולכן פלא, שרוצים לדחות את זה למשך זמן, ויהי רצון שגם השתדלות זו תצליח.

בטח נוהגת לומר איזה תפלה בכל יום בבקר וגם בלילה לפני הליכתה לישון, והשי"ת יצליחה לבשר טוב בכל האמור.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

במזכירות שלי אין כותבים צרפתית, ולכן בא המענה בלשון הקדש, אבל היא יכולה לכתוב צרפתית גם בעתיד, כיון שקורא הנני שפה זו.

ה'תתעו

ב"ה, כ"ז חשוון, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת בית הכנסת נוסח אר"י אנשי ליובאוויטש,
בדארטשעסטער, ובראשם מר מנשה שי' ווינאקור, פרעזד.
וחבריו,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף, אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם
מנהג אז א ש"ץ דאוונעט מנחה און מעריב אין א טלית.

א) ווי באוואוסט זיינען די מנהגי ליובאוויטש, וועלכע פירן זיך פון דורי
דורות, איז אפילו ראש השנה צו מעריב אדער צו מנחה, ועל אחת כמה וכמה
שבת און יום טוב צו מנחה און מעריב, זאל דער דאוונען פון דעם ש"ץ, זיין
אן א טלית, ווי עס ווערט ערקלערט די טעמים אין דעם בספרים הק', און
אנדערע דריקען זיך אויס אפילו אין שטריינגע ווערטער אין דעם. — עס איז
אויך באוואוסט אז עס זיינען פראן בתי כנסיות, וועלכע פירען זיך אנדערש,
און אזוי ווי ס'זיינען פראן פערשידענע ענדערונגען אין מנהגים צווישן
חסידים און עולמות'שע און צווישען חסידים בכלל און חסידי חב"ד נוסח
אר"י אין דעם נוסח התפלה און אנדערע מנהגי תפלה וכו'.

ב) לויט דעם נאמען פון אייער שול "נוסח אר"י אנשי ליובאוויטש"

ווייזט דאך דאס, אז מ'האט זיך דא געפירט שטענדיג לויט מנהגי ליובאוויטש ואר"י — קומט דא צו נאך א ענין פון דער הוראת חז"ל אל תשנו מנהג אבותיכם.

ג) זעלבסט פארשטענדליך, אז מחלוקת ח"ו טאר ניט זיין בכלל צווישן אידען, ועאכו"כ ניט אין א מקום קדוש, אפילו ווען עס האנדעלט זיך וועגען אויפהאלטען א מנהג ווי דעם אויבען געזאגטען, האטש מ'פירט זיך שוין אזוי פון מערערע דורות, אבער איך האף אז ווען מ'וועט ערקלערן די מתפללים דעם יסוד פון דעם ניט דאוונען פון דעם ש"ץ מיט א טלית צו מנחה און מעריב, אז אזוי איז דאס איבערגעגעבען געווארען פון די רביים מדור לדור, גלויב איך אז קיינער וועט ניט וועלען גיין געגען דער מסורה.

ד) דאס אויבען געזאגטע באציהט זיך נאר אויף מנחה און מעריב אבער ניט צו סליחות, וואס צו סליחות איז מען זיך נוהג אומעדות, אז דער ש"ץ זאגט סליחות באס עמוד אנגעטאן אין א טלית.

און השם יתברך זאל העלפען, לויט דער הוראת המשנה, לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, זאל אויך אין אייער בית הכנסת זיין דער שלום אין א אלץ שטייגענדער מאס, ווי מיר זאגען אין דאוונען, תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, און זיכער וועט יעדערער טאן וואס עס הייגט אפ אין עס, אין דער ריכטונג והשם יתברך זאל מקבל זיין תפלות פון אלעמען, און ממלא זיין די בקשות וואס מ'בעט בא השם יתברך סיי בגשמיות און סיי ברוחניות.

בברכה לבשורות טובות און אין דעם אויך אז אייער בית הכנסת שטייגט סיי בהנוגע צו תפלה, סיי בנוגע צו שיעורי לימוד תורה און מעשה הצדקה.

ובברכת כ"ט.

ה'תתעז

ב"ה, כ"ו חשון, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה שמואל פנחס שי'

שלום וברכה!

מוסגי"פ העתק מכתבי להנהלת ביהכ"נ נוסח אר"י אנשי ליובאוויטש.

ובאם אי אפשר בדרכי נועם ושלום להחזיק מנהגנו כמבואר בהיום יום
י"ט כסלו תשי"ג, דאין השי"ץ מתעטף בטלית לתפלת מנחה וכו', בטח יעלה
בידו לפעול אשר השי"ץ יוריד הטלית על כתפיו ולא שיהי' על ראשו, והטעם
מובן ע"פ המועתק במחזור השלם הוצאה שלישית, עמוד ת"מ בסופו.

בכל אופן בהביא בחשבון שהמדובר בהגבאים ואנשים באים בשנים
בערך אליו, צריך הי' לבקש סליחתם, ובאופן שיהיו שבעי רצון מזה, ובפרט
שבאופן כזה יפעול הרבה יותר מאשר ע"י חריפות וכיו"ב.

המחכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ה'תתעז

מו"ה שמואל פנחס שי': קרינסקי, דארטשעסטער.

ה'תתעח

ב"ה, כ"ו מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה פרץ שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ד מ"ח, ובו ר"פ אף כי בקיצור נמרץ מההתועדות
חדש תשרי העבר, וכן ע"ד קביעות השיעורי לימוד, ולפלא קצת שאין
בשיעורים אלו גם שיעור בהלכות הצריכות בחיי היום יומים, שאם בכל
הזמנים הי' הכרח בזה (ולהעיר מהקדמת בני רבנו הזקן להשוי"ע) עאכו"כ
בימינו אלה דור יתום, שחסרון הידיעה בהלכות הצריכות מבהיל הוא, והרי
סו"ס את מצותיו שמור כי זה כל האדם, ובטח ימצאו זמן ואופן מתאים אין
ללמוד בהנ"ל, ויהי רצון שגם בזה יצליח ויבשר טוב . . .

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתעט

ב"ה, כ"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ג מ"ח.

יהי רצון שכמו שמבשר טוב מאשר כמה מהשכנים בלתי רצוים עזבו
הדירות, ויש להם דיירים טובים במקומם, כן יבשר טוב בשאר העניינים
אודותם כותב.

ה'תתעח

מו"ה פרץ: מוצקין, מונטריאל. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'שט, ובהנסמן בהערות
שם.

ובמה שכותב אשר לפני שנה בערך קנה בית בשכונה אחרת . . . ותמיד
לו צרות וכו'.

לפעמים רבות קורה בזה, כשאין זהירים בהפרשת מעשר עכ"פ מעשר
לצדקה מהרוחים של בית זה, ואם גם בנדון ידידי כן הענין, זאת אומרת, שעד
עתה לא הפריש מעשר (וידוע מאמר רז"ל שאין מדקדקין בצדקה – , ושלכן
צריכים להוסיף עכ"פ מעט יותר על המעשר), מובן שלכל לראש צריך לתקן
את זה, ומה טוב למלאות את אשר החסיר במעשר לצדקה בהחדשים שעברו,
וכיון שהקב"ה אומר בהנוגע לצדקה ובחנוני נא בזאת, וידוע דרשת רז"ל עשר
בשביל שתתעשר, בטח תקוים הבטחה זו גם בנדון ידידי.

תקוים שעכ"פ מכאן ולהבא ישמור על שלשת השיעורים של חומש
תהלים ותניא הידועים, אשר שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע אשר שוים הם לכל נפש וסגולה לכו"כ ענינים, וזוגתו תחי' תשמור
על מנהג בנות ישראל הכשרות להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב
שבת קדש וערב יום טוב.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתפ

ב"ה, כ"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ג חשוון, בו כותב אודות הקישוים שפגע בהנוגע
לעניני שידוכין, ואשר ראה בהרבה ספרים ומסכתות שצריך לחפש אחרי אשה
משפחה רמה וכו' וגם כשרה וכו'.

והנה ידוע מאמר רז"ל דכל בנות ישראל נאות הן, ומובן שיופי האמיתי
בדברי רז"ל הכוונה ליופי ברוחניות, וידוע גם כן מאמר רז"ל (יבמות סג, א)
דחתן נחית דרגא נסיב איתתא, ואף שפשיטא שכל המעלות שמונה אותן
במכתבו ראויות לחפש אחריהם, אבל מובן גם כן שאינו דומה חיפוש לחיפוש
שצריך להעשות בעין יפה דוקא, ועל פי כתבו הנה עצתי שימסור ענין החיפוש

להנהלת תומכי תמימים בו לומד, ופשיטא שבכלל תלמידה דבית רבקה נכון הוא ביותר, כיון שעצם המצאה במוסד זה מוכיח על ישרותה והיראת שמים, והרי באה לשם בהסכם הורי' שזהו גם כן הוכחה על היראת שמים של ההורים, ורואים במוחש אשר כשאין מדקדקין בענינים הטפלים ופשיטא שלא מדקדקים בענינים דטפל דטפל, כי אם דורשים ענינים דיראת שמים צניעות וכיו"ב, אזי מצליח השי"ת שביחד עם העיקר הנ"ל מוצאים גם כן את הטפל, ומובן ופשוט שאם בכל ענין צריך לעשות כל היכולת שבאדם להרבות בהסייעתא דשמיא, עאכו"כ בענין עיקרי כשידוך על זה נאמר ומה' אשה משכלת, והפעולות להרבות בהסייעתא דשמיא הוא ההוספה בעניני תורה ומצות, תורת הנגלה ותורת החסידות וקיום המצות בהידור ולהשפיע על החברים בכגון דא.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתפא

בי"ה, כ"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ איש רב פעלים וכו'
מורי"ה יהושע שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיי"ג מ"ח עם הפ"נ המוסגר בו, שיקרא בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מורי"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בו מבשר מהכנס לעול מצות של נכדו דוד שי' בשמע"צ העבר, וכן מהכנס לעול מצות של נכדו נח שי' בש"ק פי' וישלח הבע"ל, וכבר ידועים דברים הנפלאים של רז"ל בהנוגע לבר מצוה, וז"ל:

ה'תתפא

מורי"ה יהושע: שפעטמאן, לונדון. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תרצה, ובהנמסן בהערות שם.

דההוא יומא חובתא על צדיקא למעבד חדוותא דליבא כיומא דסליק לחופה ובגין ההוא זכותא עתיד הקב"ה לאתערא להו ולעברא כרוזא קדמיהון בחדוה צאינה וראינה בנות ציון (זהר חדש בראשית טו, ד. ועיי' ג"כ שם יו"ד ג, ד, ובזהר ח"ב צח, א. אשר על יום הבר מצוה נאמר, מאמר דוד המלך, שה' אומר לו בני אתה אני היום ילידתך, ומבואר הענין ברשימות הצמח צדק על תהלים שם).

ויהי רצון שלארך ימים ושנים טובות יראה נחת אמיתי הוא נחת חסידותי מכל יו"ח שיחיו, וזה עוד יוסיף לכת"ר כח עלומים לעשות להחזקת היהדות והפצתה, יהדות האמיתית בלתי פשרות, יהדות ישראל סבא.

ובפרט שהרי מתקרבים אנו לחדש כסלו, הוא חדש הנסים והגאולה נצחון תורתך וחוקי רצונך, וכמבואר הדיוק בזה תורתך דוקא ולא חכמה סתם וחוקי רצונך, גזירה גזרתי חוקה חקקתי ואין לך רשות להרהר אחריי. בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתפב

ב"ה, כ"ז מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה אליעזר שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט' מ"ח והקודמו.

הנה יהי רצון שמתאים לתוכן כתבו, תחול הטבה, הזזה ממשית, בהענינים אודותם כותב, ובכלל בכל עניני חב"ד אשר באה"ק ת"ו, וכיון שהענין דומה — יהי זה ע"ד מ"ש באגה"ת לרבנו הזקן סוף פרק ט', הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא שני דפים וכו'.

ה'תתפב

נדפסה בלקר"ש חט"ו ע' 515 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מו"ה אליעזר: קרסיק, תל אביב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ד'תתקסג, ובהנסמן כהערות שם.

ובפרט שהרי מתקרבים אנו לחדש כסלו הוא חדש הגאולה והנצחון, וגאולת כל אלה אשר זכו לטעום מתורת החסידות ועניני, וכידוע פתגם רבותינו נשיאינו הק', אשר ייט כסלו הוא ר"ה בלימוד החסידות ודרכי החסידות, וראש חדש הרי ביאר רבנו הזקן ובנו אדמו"ר האמצעי דיוק הלי ראש, ולא תחלת, שהראש כולל חיות כל אברי הגוף, כן ר"ח כולל בתוכו ימי החדש, שמזה מובן שבשבת מברכין מתחילים הענינים בזה, והיום יוכי"פ קטן שזוהי ההכנה לר"ח מתחילה ההכנה לזה שבזה תלויים ההמשכות, וכהודעת רז"ל שאפילו פתיחה כחודה של מחט פותחת פתחו של אולם, של אולם דוקא, שנוסף על גדלו, הנה תמיד הוא פתוח, כי אין לו דלתות לסתימה ח"ו.

בברכה לבשו"ט מתוך בריאות הנכונה,

מ. שניאורסאהן

ה'תתפג

ב"ה, כ"ח מ"ח, תשי"ח, ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ב חשון והקודמו.

(א) איזה כללים ישנם לקבוע את הדרך בחיים, כשיש כמה דרכים.

וזה מכבר ששאל שאלה זו, וכמדומה עניתי אז, אשר כמו בכל עניני האדם גם בזה יש למצוא ההוראה במקור ההוראה של כל בני ישראל היא תורתנו תורת חיים, תורה מלשון הוראה, וכיון שתלמוד תורה חיוב תמידי הוא בלתי פוסק, כמו כן גם הענין דתלמוד מביא לידי מעשה ענין תמידי הוא, ז.א. שכל המעשים של כל הרגעים דחיי האיש הישראלי צריכים לבוא כתוצאה מהתלמוד, וק"ל.

(ב) כיון שהשי"ת יודע מראש את כל הנעשה, איך אפשר ענין הבחירה.

והנה כבר נדפס ונכתב ונאמר עד"ז **רבות** מהראשי ראשונים עד אחרון האחרונים מגדולי ישראל, והביאור יותר פשוט כמו בכמה ענינים הוא ע"י

דוגמא ח' מהענין דאיש יודע עתידות ורואה אשר לאחר זמן פלוני יעשה ענין פלוני, שאעפ"כ הבחירה של העושה חפשית לגמרי מידיעתו של זה.

(ג) תפלה והתבוננות, וכותב שאינו יודע להתבונן.

והנה התבוננות בכלל וקודם התפלה ביחוד, דבר משנה היא, אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ועיין במפרשים שם, ואיך ובמה להתבונן, מבואר בכ"מ ומהם בתניא קדישא וקונטרס התפלה לכ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע ועוד ועוד.

בודאי ישתתף בהתועדות אנ"ש וביחוד התועדות ד"ט כסלו, ויהי רצון שיהי' רישומו ניכר משך כל השנה.

בברכה.

ה'תתפד

ב"ה, כ"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה יצחק שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מו', י, יב חשון, וב' שלאחריו, ונעם לי לקרות
בם שנגש לעבודתו בקדש ברשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש אשר באה"ק
ת"ו, בתוספת מרץ ובחידוש חיות, ותקותי חזקה אשר היפך מהרגיל בעיני
העולם שמזמן לזמן נחלש החיות והמרץ, הנה בהנ"ל שהוא מעיקרי מצות
תוה"ק, ושננתם לבניך אלו התלמידים, יהי' כציווי התורה באופן דמעלין
בקדש, ואין הדבר תלוי אלא ברצון, וכמדובר בהענין מאזשעס דא ניע
חאטשעס (יכול אתה אבל אינך חפץ) וכו'.

פשוט כמו שכתבתי וגם אמרתי בע"פ, שכל ההוצאות הרגילות של
הרשת תשולמנה במילואן, ואין זה אלא דבר התלוי בזמן, אבל לאידך גיסא,

ה'תתפד

מו"ה יצחק שי': גנובורג, תל אביב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"י ג'ריח, ובהנסמן בהערות
שם. לקמן רסד.

באותו הנוסח שכותב שלא לצמצם, הנסיון הראה, שתומ"י באים להוצאות מבהילות ובאופן שלאחר זמן אין איש יכול להסביר איך בא לסכום כ"כ, וכמו שנדברנו בע"פ.

מובן שבדעתי הנני עומד שהפרדת בנים ובנות מוכרחת, ואי אפשר לוותר, אבל בענין חיבור כתות, יש לדון עד"ז בכל בית ספר לפי התנאים שלו וכן בהתאם לההשערה, איך תהי' תגובת המשרדים המתאימים לשיתוף כתות אלו ...

במה שמקשה במכתבו, שאמרתי שצריך לרכז סגל מורים מומחים ואיך אפשרי הדבר, כיון שמאנ"ש לא התעסקו בזה עד עתה.

הנה מומחיות אינה דורשת דוקא עבודה שנים רבות, כי באם יש כשרון בזה ורצון חזק להתמחה במקצוע החינוך אליבא דנפשי, יש לקוות שבמשך חדשים אחדים יעשה למומחה, ובמשך חדשים אלו, הרי אינו מחויב להיות דוקא מנהל או מורה בכתות קשות וכיו"ב, ויכולים להעסיקו באותן הכתות ששם העבודה קלה יותר, וק"ל ...

אינו מזכיר במכתבו ע"ד בקשתי למסור פ"ש גם להשייכים לאנ"ש הנמצאים בצבא, ותקותי שאין זה אלא השמטה במכתבו, ובסמיכות לחזרתו לאה"ק ת"ו בכדי שיהי' מורגש שאין הם מהנשכחים ח"ו, ובטח הרי"ל שי זלמנוב והשאר שעבודתם במסגרת צא"ח שהם ביותר בקישור עם הני"ל יעזרהו ויסייעוהו בסידור הדבר באופן הכי מועיל ...

כיון שמנהל ב"ס מעיקרי עניניו הוא השקו"ט עם המשרדים השונים, והרושם שעושה שם וכו' מובן שבמקום ספק, יש להקדים את זה שידועים ע"ד יחסיו הטובים והרושם הטוב שעושה.

במ"ש אודות פתיחת סמינר למורים, הנה אינו כותב שום תכנית בזה ורק שקשור הדבר בקישורים גדולים.

וצריך להתענין ע"ד הסמינרים שקיימים כבר ושפועלים איזה זמן ובמילא ידועה שיטתם, ולבחור מהם המתאימים ביותר, ובודאי ע"י מו"מ עמהם בעוד מועד, אפשר יהי' לתבוע כמה שיפורים נוספים לתקנם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור והעיקר עד"ז אז ער האט זיך אריינגעווארפן בעבודתו הק' לפתח כל עניני הרשת ורואה הצלחת השי"ת בזה.

ה'תתפה

ב"ה, כ"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

... והנה פשוט הדבר אשר ההתועדות דכחב"ד כ"יט כסלו, זהו ענין של אני"ש באה"ק ת"י ופשיטא דהכפר כולו ונוגע לכל עניניו, ובפרט שבין המשתתפים נמצאים כמה מבעלי השפעה במשרדים השונים וע"י ההיכרות בעת ההתועדות מתוסף בפעולותיהם, ולכן לא לבד שמוכרחת ההתועדות זו באופן פומבי אלא שמוכרחת ג"כ תכנית מראש ...

מזה מובן ג"כ שאם אפילו יש הוצאות יתירות לכאורה בהתועדות האמורה קרוב לומר שכדאיות הן בשביל התועלת המקווה – הגשמית ועוד יותר הרוחנית (פשוט שיתירות אין זה ענין של בלי הגבלה, כ"א יתירות במדה ע"י שכל וטו"ד), ולגודל ערך ההתועדות הזו, הנה בל"י אעורר את אני"ש להשתתף בה ממגבית המיוחדת בשליש ההוצאות.

במ"ש בהנוגע להסעודה, בכלל ראוי שבעיקר יהי' מיני מזונות, אלא שכיותר ממנין יטלו ידיהם לסעודה כדי שיוכלו לברך ברכת המזון בעשרה, וכן תושבי הכפר אם יטלו ידיהם אין בזה חששא, משא"כ האורחים שלא תמיד נשארים עד גמר ההתועדות, וכמה פרטים בזה בנוגע לברהמ"ז וכו' נוסף על הקושי בנטילת ידיים כדבעי, לכן כדאית בשביל כאלו התועדות במיני מזונות פירות, ומשקה כמובן, וק"ל. ונוהגים כאן שסמוך לסיום ההתועדות מכריזים שכל אלו שאכלו כשיעור, בטח יברכה ברכה שנתחייבו בה וכו', וכמדומה שמובא כן בספרים שהרמ"א וגדולי ישראל נהגו להכריז בכגון דא ...

בהזדמנות זו אעורר על עוד נקודה, שמכמה צדדים עוררוני על זה, ויש לה גם המשך להנ"ל, היינו שאין נמצאים בכפר ספסלים בסמיכות להתחנה,

ה'תתפה

קטע נרפס בלקו"ש חכ"ד ע' 381 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
שחובא כן בספרים: ראה בנעתק בשוה"ג בלקו"ש שם.

וכן באמצע הדרך מהתחנה להכפר, למנוחת אורחים הבאים או המבקרים, כן כותבים שאין נמצא שם עצים ועניינים של צל, אף שענין זה חסר ביותר בימי הקיץ החמים, וביחד עם זה כותבים שההוצאה בזה מועטת ביותר, אלא שבמשך התשע שנים שהכפר קיים, לא התענינו בכגון דא . . .

בברכה לבשו"ט בכל האמור ובזה ע"ד הצלחה מופלגה בעבודתם בקדש התבססות והתפתחות כפר חב"ד בכל הכיוונים.

ה'תתפו

ב"ה, א' כסלו, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב אודות הקישוים שיש לו והתביעות שתובעים ממנו וכו'.

והנה פשוט אשר בכל מקום שנמצא, צריכים ללמוד תורה בהתמדה ושקידה דוקא, ומובן גם כן אשר היצר הרע נלחם נגד זה בתחבולות שונות ומשונות, ובהסברות שונות ומשונות, ואין מתרשם כלל אם נוסעים ממדינה אחת למדינה אחרת, כי גם במדינה החדשה ממציא טעמים והסברות מתאימים להתנאים שם, ואי שמיעה לפיתויו אין בזה נפק"מ מהטעמים שלו — כי אם נפק"מ ברצון האדם, האם רצונו באמת להלחם ביצר הרע או שאין רצונו כך.

מובן שכל הדברים הנ"ל הוא גם בנדון ידידי אשר הטעמים שכותב שאי אפשר ללמוד במקומו, זהו מתחבולות היצר שבמצב ההווה — מצא ענין לפיתויו בנוסח זה, ואם ח"ו ישמע לו או עכ"פ יבלה זמנו בפלפולים ושקו"ט עמו, הרי זה הוכחה שגם במקום חדש לשם יבוא, יהי עדי"ז וכנ"ל.

נכון דבר המשנה הוי גולה למקום תורה, אבל פשוט שאין זה בנדון דידן כיון שהרי לא זוהי הטענה שיש לו נוחיות ולא נמצא בגלות.

והנה אם לדעתי ישמע, יראה בהתביעות שבאים אליו ע"ד התמדה ושקידה, רמז מהשגחה העליונה — שנתנה לו היכולת למלאות תביעות אלו, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו כיון שהיכולת יש לו.

קט

אדמו"ר שליט"א

ויהי רצון שיתבונן בהנ"ל אליבא דנפשי ויוסיף בלימוד התורה בנגלה
ובחסידות ככל הדרוש והשי"ת יצליחו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתפז

ב"ה, ב' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה מנחם זאב שי' הלוי

שלום וברכה!

. . . לפלא שכנראה הלקוט דמנהגי חב"ד, נלקט בכבודות הכי גדולה
וכו'.

במ"ש אודות אלו שהיו נוכחים בהתועדות — כבר אמרתי כ"פ ולכמה
מאנ"ש, שבכלל ענין התועדות, הוא חרישה וזריעה, ופשוט שאח"כ צ"ל
קליטה וקצירה, וברובא בין הזריעה והקצירה כמה עקולי ופשורי, ולכן על
ידידים הנוכחים בהתועדות לעשות מה בזה, ובפרט בנוגע לאלו שבפעם
הראשונה נוכחים בהתועדות או שיש לשומרם מהשפעה בלתי רצוי.

ואחרון חביב, להודעתו מהכנסת בנם אברהם יחיאל שי' לחדר הנה יהי
רצון שיהי בשעה טובה ומוצלחת, וכמרז"ל יבואו טהורים ויתעסקו
בטהורים, הנה בימיו ובימינו יקוים היעוד וכלשון הספרדים יראה כהן בציון
ובפרט שלו ביחוד נוגע הדבר ככתוב בכתבי האריז"ל, שאז הלויים יהיו כהנים
(לקו"ת להאריז"ל — הובא בתניא פרק נו"ן).

בברכה לבשו"ט.

ה'תתפז

מו"ה מנחם זאב שי': גרינגלס, מונטריאל. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תטו, ובהנסמן
בהערות שם.
הלקוט דמנהגי חב"ד: ראה לעיל חט"ו אגרת ה'תקלו, ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתפח

ב"ה, ב' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ח מ"ח, ובעיקר בסיומו במ"ש אודות הביאור
במאמר ד"ה בעצם היום הזה, תשי"א, בהנוגע לענין צבא וכו'.

יעוין בזה ג"כ בהמשך דבאתי לגני סעיף י"א ואילך, לכ"ק מו"ח
אדמו"ר, יו"ד שבט תשי"י, ג' פירושים צבא ועניניהם.

ולפלא שרוצה לפרש זה במדריגה נמוכה בעומק תחת, בה בשעה שאפשר
לפרש זה בעומק רום, ואף שכלשונו במכתבו, נעוץ סופן בתחלתו, הנה
בהמשך מאמר זה "ותחלתו בסופן", ז.א. שבהסוף יש לחפש, וכשמחפשים
ביגיעה, סוכ"ס — מוצאים את התחלה, את העומק רום.

וי"ל שהוא ע"ד קבעומ"ש, שזהו ראשית העבודה וגם תכליתה, והרי זהו
ענין צבא.

ומוסג"פ העתק מכתבי לאחד בזה, ושייך בענין הנ"ל.

בברכה.

ה'תתפח

מו"ה אפרים אליעזר: יאלעס, פילדלפיה. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תשצב, ובהנסמן
בהערות שם.

שרוצה לפרש: אולי כוונתו הקוה"ט היתה לחסידי נהי"מ. . . וכיון שנעוץ סופו בתחלתו, א"כ
גם חסידי חב"ד צריכים למארי דחטי — חסידי נהי"מ.

קיא

אדמו"ר שליט"א

ה'תתפ"ט

ב"ה, ב' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

... ברור הדבר שכל אלו דהנהלת הרשת (ועד"ז בשאר מוסדות חב"ד)
אשר משמיה קא זכו ל' וממנו ל' כ"א בתפקידו הנה מראש ניתנו להם כל
הכחות והאפשריות שימלאו תפקידם בשלימות מבלי לגעו בענייני בריאות
בענייני בית וכיו"ב, ובלבד שיעשו הדברים באופן מסודר וכידוע עד כמה דייקו
רבותינו נשיאנו להחדיר הסדר בכל עניניהם וענייני השייכים ומקושרים להם,
והרי רואים גם במוחש איך שסדר בעבודה איזה שתה"י מרבה ההצלחה
כו"כ ...

בטח ינצלו ימי חדש כסלו (יו"ד, י"ט כסלו וחנוכה) גם בבתי ספר הרשת
והשי"ת יצליחם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתצ

ב"ה, ב' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ איש רב פעלים
מו"ה ישראל יצחק ש"י הלוי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב מכ"ד מ"ח, ואף שמצב הקופות המתאימות

ה'תתצ

מו"ה ישראל יצחק: רייזמן, ירושלים.

כאן קשה הוא, וביחד עם זה הענין דצרכי עמך מרובים, מתרבה מזמן לזמן, הנה כיון שכת"ר פונה בזה, ולכבוד התורה – מוסג"פ המחאה, וכיון שקופה זו היא מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, בטח תקוים בזה הבטחת תורתנו כל הנוטל כו' מאיוב מתברך.

וכיון דאתינא לענין דהכנסת כלה מקופת כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר מסר נפשו על הפצת היהדות בכלל והפצת תורת החסידות ועניני ביחוד, יש לדרוש בפס"ד הידוע: מעבירין את המת מלפני הכלה, וזו"ז מלפני מלך ישראל (כתובות סב, א) אשר רמז עמוק בזה.

כי, בכללל, עניני תורה והמצוה, שהם הן תכלית בריאת האדם וכדבר משנה, אני נבראתי לשמש את קוני, נכללים בשני קוים, דסו"מ ועש"ט, אשר ענין הרע הוא, כלשון הכתוב, את המות ואת הרע, וענין הטוב הוא כנ"ל שעושים מעניני העולם שימוש וכלי לאלקות, כלה ומקבל השראת השכינה, וכמרז"ל איזהו אשה כשרה כל שעושה רצון בעלה.

ובאה ההוראה, אשר כששני דרכים לפני האדם, עבודה דסו"מ ועבודה דועשה טוב, מעבירין את המת מלפני הכלה, כי אפילו מעט אור דוחה הרבה חשך, והובא לפס"ד, דעשה דוחה ל"ת (ולהעיר ג"כ מאגרת התשובה לרבנו הזקן ריש פרק א' "דלענין קיום מ"ע גדולה שדוחה ל"ת, היינו משום שע"י קיום מ"ע ממשיך אור ושפע בעולמות עליונים מהארת אור א"ס ב"ה וכו' וגם על נפשו האלקית").

ועד"ז הוא ג"כ אחד החילוקים היסודיים, בין תורת החסידות לתורת המוסר, אשר הראשונה מדגישה ועיקרה היא בועשה טוב, והאחרונה מדגישה ומשתדלת בהסברת הענינים דסור מרע.

אבל בשני הענינים, הן בסו"מ והן בועש"ט, הנה תכלית הכוונה היא כמה שנאמר, ויצונו ה' לעשות גו' ליראה את ה"א, וזהו ג"כ ראשית ויסוד העבודה, וכדבר משנה, למה קדמה שמע לזה כו' כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה כו', ועד"ז במכילתא בעשה"ד, קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי, שבאופן כזה העבודה מתאימה לתכליתה ונעשית בהידור, שלכן העיקר, ומעבירין זו"ז, לפני מלך ישראל הוא ממה"מ הקב"ה.

בברכה.

קיג

אדמו"ר שליט"א

ה'תתצא

ב"ה, ג' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח איי"א נוי"נ רב פעלים מלאכתו מלאכת שמים
שמואל שי

שלום וברכה!

... שמחתי לקרות במכתבו, ע"ד האפשריות דהשתתפות תלמידיו
בהתוועדות דיום הבהיר י"ט כסלו, והרי מכאן עד אז די זמן להכנה מתאימה
כלשונו במכתבו, וזכות הרבים מסייעתו לתוספת סייעתא דשמיא להצליח
בזה, ואפשר יש מקום לצרף לזה גם מושפעי בעבר, וע"פ הפתגם הידוע
בפעולת התוועדות חסידותית, כדאית השתדלות ויגיעה בזה, כיון שעת רצון
היא ושעת הכושר להתרשמות באופן שתהיי פעולתה ניכרת לכמה שבועות
וחדשים לאחר זה, וכמו שראה במוחש גם בעבר.

ויהי רצון שזכות בעל השמחה דיום הבהיר י"ט כסלו תעמוד לכ"א
בתכ"י להצליח בענינים הכללים ובענינים הפרטים שבכלל זב"ז תלוי וביחוד
באלו שחוננו בכשרון לחינוך והשפעה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתצב

ב"ה, ג' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במ"ש בכלל אם לחשוב ע"ד נכבדות לבנם ... שי, הנה בזה ובכגון

ה'תתצא

שמואל שי: חפר, תל אביב.

ה'תתצב

נדפסה בלקו"ש חי"ט ע' 512.

דא, גם באחרים, אין לבלבל את הבן או הבת, עד שתהיי איזה הצעה פרטית שנוגע לפועל, כי מה תועלת שידעו שחושבים, ואי אפשר שלא יבלבל עכ"פ קצת, ואחכ"ז אין הצעה מפורטת, ובפרט שקשור עכ"פ במקצת בשאלת ההסתדרות.

במ"ש הטעם בהנוגע לחתונת בנם . . . שיי' להמשיך בזה כיון שדחוק מחובות וכו' וכו', אף שהמחותנים אומרים שמצדם אין כל מניעה, ואינו יודע מה לעשות בזה.

הנה תמ"י ופליאה, שהרי ידוע מרז"ל ומבואר בלקו"ת סוף פ' ברכה דנותנים פרנסה לאיש בשביל אשתו, וא"כ — אפשר מה שדחוק הוא מפני שעדיין לא נתחתן, והטענה דאין בגדים מתאימים וכו', מובן עד כמה מגוכחת היא בענין עיקרי כהנ"ל, ושנוגע לכל החיים כולם כחתונה, ואפילו אם הי' ברור שיש מלעיגים, הנה התחלת כל הד' חלקי שו"ע הוא שאל יבוש וכו'. ובפרט זהו ענין מדומה, שאין מלעיגים עד"ז אפילו בארצוה"ב ששם להן בכל העולם שכן הכסף תופס מקום ביותר, וכמה מבני ישראל כאן, ואפילו אלו שלא נתחנכו בבית חסידותי ודתמימים, מתחתנים ע"מ אח"כ ללמוד בכולל כמה שנים בהסכמת שניהם של החתן והכלה, אף שחיים חיי דוחק. עאכ"כ כשהמדובר בבנו של תמימים וכו' וכו'. ולפלא שאפילו בדבר פשוט כזה צריך לשאול מעבר לים, וכשעונים בזה — ספק אם יועילו הדברים ואם יפעלו פעולתם. ופלא עוד יותר — שכנראה אצל ההורים טעמים הנ"ל תופסים מקום לא פחות מאשר אצל הבן. האפשרי כי יסופר? ובמ"ש שאומר למה למהר, מובן תמיהת טענה זו, ועוד יותר מהנ"ל, שהרי ידע אינש בנפשי. וכידוע מאמרי רז"ל בזה, וק"ל.

ויהי רצון שיבשר טוב בכל האמור, ושיהיו הבשורות ברוח חסידותי.

בברכה.

מ. שניאורסאהן

ה'תצג

ב"ה, ג' כסלו, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור בעל מדות
תרומיות ענף עץ אבות וכו' מהרש"ז שי

שלום וברכה!

הודיעו לי אשר כי שיי עומד בבדיקות רפואיות, ואע"פ שאין לי פרטים
בזה. אבל תקותי שהכל שלום ובסדר.

ומענין לענין, הרי דבר הוא אשר אצל עמנו עם סגולה ובפרט בלשון
הקדש, הנה אפילו ענינים אשר לכאורה עניני הגוף הם, מקשרים אותם עם
הנפש, וכידוע לשון חכמינו ז"ל בדק נפשו, והיש לך ענין גופני יותר מאכילה
וגם בזה הלשון — צדיק אוכל לשובע נפשו.

בטח למותר לכתוב לך אשר תקותי חזקה שגם השתא, כדרכו ומנהגו
הטוב, יבקר בכפר חב"ד ביום הבהיר י"ט כסלו, שהוא כבטוי כ"ק מו"ח
אדמו"ר "ראש השנה ללימוד החסידות ודרכי החסידות". וידוע ביאור כ"ק
אדה"ק בדיוק הלי "ראש" ולא "תחילה", שהראש כולל חיות כל האברים,
שכן הוא בהנוגע לתקופת השנה והחודש, ועל דרך זה ראש השנה דחסידות
ממשיך חיות חסידותי בכל ימות השנה. ויהי רצון אשר ההתעוררות דרה"ש
זה בכפר חב"ד תמשיך התעוררות חום ואור במשך כל השנה כולה.

בקשתי מבין האורחים שהיו כאן מאה"ק ת"ו ועלו חזרה למסור לך
פ"ש ממני בעל פה, וחזקה על שליח שעושה שליחותו.

ואחכה לבשורות טובות בכהנ"ל.

בכבוד ובברכה ובת"ח ת"ח על תשורתו הכי החשובה כת"י סידור
האריז"ל שהגיעני, וכפי רבנו הזקן בזה (לקו"ת ר"פ שמיני) אנריך.

ה'תצג

חלקה נדפס בלקר"ש ח"י ע' 224 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מהרש"ז: שור. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו הישנה, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
ה'תתקיא. ר"א. ר"ב.
סידור האריז"ל: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'תשסו.

ה'תתצד

ב"ה, ג' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

האברך עוסק בצ"צ מלאכתו מלאכת שמים
דוד צבי שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ז מ"ח,

נעם לי לקרות בו אשר נתרבה גבולם בתלמידים ומהם גם מצוינים לא רק בתורה אלא גם ביראה ומדות, ובודאי למותר להדגיש הכרח ענין זה, ובמילא מובן שכל יגיעה והשתדלות בזה כדאיות הן.

ובמ"ש אודות מדריך בזה יש מקום לומר שהחיפוש צ"ל ע"י הפעילים, שלהם ידועים בני הישיבות ואלו שיצאו לא כבר מהישיבה ומסוגלים לעבודה האמורה.

אינו מזכיר במכתבו שיש אצלם לימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים, ואפשר אין זה אלא השמטה בכתיבה, ובכל אופן מובן וגם פשוט הכרח לימוד זה ובפרט בתקופתנו, שהרי בדורות שעברו, הנהגות יום יום ידעו כאו"א מבית הוריו ואפילו מהרחוב, ופשיטא מביהכ"נ לשם היו הולכים פעמיים או שלש פעמים ביום משא"כ בדור יתום שכל זה צריך להמציא מוסד החינוך בו נמצא הילד או הילדה, מתחיל מאל"ף בית והלכות הצריכות בענינים היותר פשוטים, והלואי היו מנהיגים לימוד זה אפילו בישיבות הגדולות כי בעוה"ר ידיעת דינים דחלק או"ח שהם היותר מצוים ורגילים ביותר, חלושה במאד מאד, והרי שגגת תלמוד עולה וכו'.

וכאשר נכנסנו לחדש כסלו, הוא חדש הגאולה והנצחון וביחוד דיוס הבהיר י"ט כסלו, ר"ה לחסידות ודרכי החסידים, הנה יהי רצון אשר יתעסק בהפצת המעיונות בכל מקום שידו מגעת והשי"ת יצליחו לבש"ט בכל האמור.

בברכה.

מוסג"פ ברכת-השנה שהוחזרה מאה"ק ת"ו, מאי ידיעת כתובתו.

ה'תתצד

דוד צבי: מרצבך, כאר שבע. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ד'תתנט. חט"ו ה'תתמח.

ה'תתצה

[ג' כסלו תשי"ח]

במ"ש אודות נשיאת כפים ובפרט ביום הכפורים, בהנוגע לפועל צריך לברר באה"ק אצל הכהנים מאנ"ש, שהרי בכגון דא בודאי יש מסורה מאב לבן. ומעשה רב יותר מהלכה בספר.

ה'תתצו

ב"ה, ד' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

האברך יוסף שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מר"ח כסלו, ובשאלתו בהנוגע להשתתף במסיבה וכו'

כיון שתלוי זה בכמה פרטים (אופני המסיבה ואופני ההשתתפות) יציע הדברים לפני מורה הוראה שבסביבתו, והוא יורהו.

בודאי ידוע לו ע"ד המובא בספרים בנוגע אופני קורת רוח שעל הבנים לגרום לנשמת אבותיהם, שמהעיקרים בזה, העסק בהפצת תורה ומצותי (ולהעיר ג"כ מזהר ח"ג סוף פרשת בחקותי) ובודאי ידוע לו עד כמה מסר נפשו אביו ע"ה על עניני חסידות בכלל ולהפצתה ביחוד, שלכן תקותי שככל האפשרי משתדל גם הוא בזה בכלל ובפרט בשנת האבלות והרי זכותו (וגם אחריותו) בזה גדולים פי כמה, כיון שמצבו הוא שיכול להשפיע על חוג מסוים, ובפרט על כתתו, ואין לך דבר העומד בפני הרצון,

ה'תתצה

נדפסה בלקר"ש חכ"ד ע' 582.

ה'תתצו

יוסף שי': קיובמן. אגרת נוספת אליו — לקמן וינט.
להשתתף במסיבה: בשנת האבלות.

בטח יודע משלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים אשר שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שהם שוים לכל נפש וסגולה לכו"כ ענינים, ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה

ה'תתצו

ב"ה, ד' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים עוסק
בצ"צ וכו' מו"ה יהודא זאב שי' הלוי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו של כת"ר מיום השני.

ובעת רצון אזכיר את כל אלה שכותב אודותם על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להמצטרך לו מתאים לתוכן כתבו.

ובמ"ש אודות בקשת פלוני שי' בהנוגע להוספת שם, הרי כיון שרצונו בכך, יש למלאות בקשתו, ויהי רצון שהשינוי יפעל הפעולה לטובה בשוב הנראה והנגלה בגשמיות וברוחניות.

בודאי יתועדו גם במחנם הט' ביום הבהיר הוא י"ט כסלו הבע"ל יום הגאולה והנצחון של כ"ק רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, ויהי רצון שדברי ההתעוררות והדברי תורה יפעלו פעולתם מתאים להודעת חז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, נוסף על הענין שהדבור בעצמו חשיב מעשה עכ"פ מעשה זוטא ע"י עקימת שפתיו עכ"פ (ראה ח"י הרשב"א שבועות כא), ובפרט כשהמדובר הוא ע"ד אותם שכתוב עליהם ועמך כולם צדיקים וארז"ל צדיקים דומים לבוראם, ודבורו של הקב"ה חשיב מעשה, וגם עקימת שפתיו

ה'תתצו

מו"ה יהודא זאב: סגל, מנטשסטר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"יב ד'רסו, ובהנסמן בהערות שם.
ראה ח"י הרשב"א: ראה גם לקמן אגרת ו"ב.

קיט

אדמו"ר שליט"א

לא בעי, ודי באתא קלילא (רי"ף סנה' ספ"ז), וביחוד כשהדבור מביא אחרי כן לבכך, שהוא ע"ד לאו דמחמר דקחשיב יש בו מעשה וקול בלא אות ג"כ מספיק (להעיר מתוסי' ושטמ"ק ב"מ ז, ב. שו"ת נו"ב מהד"ת או"ח סע"ו. ועיין תניא רפ"ז, לקו"ת לג"פ סד"ה מים רבים (נד, ד)).

בברכה לבשו"ט בכל האמור, ובפ"ש כל המשתתפים שי' בהתועדות

האמורה

ה'תתצז'

ב"ה, ד' כסלו, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

נאך א לאנגען איבעררייס בין איך געווען צופרידען צו באקומען דיין בריף פון ב' כסלו, אין וועלכען איר שרייבט פון דער בעסערונג אין דעם מצב הגשמי און אויך פון די שיעורים וואָס איר האָט אין תורה, וואס ליידער זיינען זיי פאַרלויפֿיג נאך ניט אין דער פולסטער מאס ווי זיי וואלטען באדארף זיין, אבער איר האפט דאס צו גוט מאכען.

אַבער עס ווערט ערקלערט בארוכה אין פילע ספרים, אז דער ענין פון תלמוד תורה, איז ניט שייך צו אויספילען דאָס פארפעלטע, אין דער צוקונפט, וויילע יעדער טאג, וויפיל מען זאָל אין עס לערנען, איז דאָס נאָר גענוגענד פאר דעם טאָג אליין, במילא איז ניט פראן אין דעם קיין איבעריגע מינוט, מיט וועלכער מען זאָל קענען פארגיטיגען דעם חסרון פון עבר, אויך איז באוואוסט דער פירוש רז"ל וועלכען רש"י בריינגט אויף דעם פסוק אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה וכו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו' און די אלע ברכות וועלכע ווערען דארט געזאָגט, וואָס פון דעם איז פשוט פארשטענדליך, אז עס האט קיין ארט ניט צו זאָגען, ווען די פרנסה וועט ווערען בעסער, וועט מען קובע זיין א שיעור לתורה, ווארום אדרבה, די בעסערונג פון פרנסה קען קומען און צוגעאיילט ווערען גראדע דורך שיעורים בתורה, און דאס וואס די פרנסה איז נאך פארלויפֿיג ניט ווי געהעריג, איז דאָס גאָר א צוגאב סיבה, אז מען זאָל מוסיף זיין אין תורה ומצות, און חאטש דער לימוד קען ענטהאלטען אין זיך א ענין פון לא לשמה, איז דאך ידוע דער מרז"ל לעולם ילמוד אדם וכו' שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

וואס איר שרייבט אז איר האט חברותא נאר אמאל אין וואָך, האָף איך אז בא אנשטריינגונג קען מען געפינען א עצה אויך צו דעם, און ביז דאן, דארפמען לפחות לערנען ביחידות, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

און אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנקומען פון יום הבהיר חג הגאולה י"ט כסלו, איז דאָ בייגעלייגט א חוברת פון פרשת החג י"ט כסלו און זיכער וועט איר באקענען מיט איר אינהאלט, די אלע מיט וועלכע איר קומט אין בארירונג.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתצח

ב"ה, ד' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

... איר שרייבט וועגען דעם פאָרען אייערען אין אַמעריקא, און פרעגט בהנוגע דעם פאָרען מיט אַ אידישער שיף, וועלכע איז אין וועג אויך שבת.

לויט ווי ערקלערט בפרטיות אין אייניגע פון מיינע בריף וועגען דעם ענין אויף דעם גרונד ווי שיפען ווערען געפירט אין אונזער צייט, איז ניטאָ קיין ספק אז דער פאָרען מיט אַזאָ שיף, — א אידישע שיף וועלכע באוועגט זיך אויך אום שבת — איז אַ זיכערער איסור פון חילול שבת, און ווייל עס פאָרען דאָך מיט איר, מערערע מענטשן — איז דאָס חילול שבת בפרהסיא. דאָס איז אויך געמיינט, ווען אפילו די שיף פאָרט ארויס אין אנהויב וואך, דאן איז אויך דער דין אזוי.

זיכער איז איבערגי צו באַטאָנען די גרויסקייט פון שמירת שבת, און די מורא'דיקייט פון חילול שבת בכלל, און בפרט חילול שבת בפרהסיא, איך

ה'תתצח

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 643.

אין אייניגע פון מיינע בריף: ראה לעיל חט"ו אגרת ה'תקלד, ובהנסמן בהערות שם. לקמן וי'.
ר'פט. ר'צו. ר'קבא. ר'קמא.

ווייל נאך צוגעבן, אַז ליידער געפינען זיך אזעלכע וועלכע ווילען בארעכטיגען דעם חילול שבת בפרהסיא דורך דעם פאַרען מיט אזעלכע שיפען, ווייל דורך דעם וועלען אידען, די בעלי בתים פון די שיפען האבען פארדינסט, און בפרט אז די בעלי בתים זיינען דאך פון ארץ ישראל, וועט דאך צוקומען פארדינסט אין ארץ ישראל.

און ווי דרך אגב, די זעלבע טענה מיט וועלכער מען קען פאדערן און מען פאדערט אז אלע פאבריקען אין ארץ ישראל זאלען ארבעטען שבת, און אז די פעלדער דארפען בעאַרבעט ווערען שבת, וואָרום דורך שבת וועט פארגרעסערט ווערען די הכנסה פון ארץ ישראל, און די הכנסה וועט העלפען די אידען דאָרטען. און נאך פיל מער ווי דורך דעם חילול שבת פון די שיפען — ווייל די הכנסה איז דאך פיל פיל גרעסער.

בא דעם אלעם פארגעסט מען אז השי"ת האט אנגעזאגט בתורתו הק', אַז פון חילול שבת געשעפטן, איז ניט נאָר וואָס עס קען ניט צוקומען נוצען פאר ארץ ישראל, נאָר, לויט דעם אויסשפראַך פון רז"ל (שבת קי"ט ע"ב) איז לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת. און די וואס ווילען העלפען ארץ ישראל דורך געלט וואס קומט פון חילול שבת, איז דאס ווי מען זאָל לעשען פייער מיט קעראסין אדער נאָפט, ר"ל.

גרויס איז די פינסטערניש פון גלות ובלבול המוחות, אז עס געפינען זיך אזעלכע וואס רופען אָן די לעצטע בשם אוהבי ישראל, כאָטש דער בורא עולם ומנהיגו זאָגט, אַז זיי מאכען חרוב ארץ ישראל, און די וועלכע האלטען זיך אָן בתורתנו תורת חיים, וואס נאר זי האַלט אויף, גיט חיים און קדושה אין ארץ ישראל, ווערען געזידעלט, פאַרוואָס ווילען זיי ניט מיזאָל ארבעטען שבת אין די פאבריקן און מיזאָל ניט בעארבעטן די פעלדער אום שבת, און פארוואס ווילען זיי ניט, אז די שיפען פון די אידישע אייגענטימער, זאָלען מחלל שבת זיין בפרהסיא לעיני כל העמים.

אויב אין אלע אומשטענדען מוז א איד מקיים זיין תורה ומצות און דער פולסטער מאָס, איז דאָס נאָך מער נויטיג, ווען מען דארף א ספעציעלע ברכה פון השם יתברך. און דעריבער בין איד זיכער, אַז, בהנוגע צו אייער געזונט וועגען וועלכען איר שרייבט, איז דאָס וואָס אייער פארען וועט זיין באופן פון שמירת שבת כהלכתה, ניט ח"ו דורך חילול שבת בפרהסיא, ר"ל, וואס שבת שקולה כנגד כל המצות, וועט דער זכות ביישטיין אייך צו געזונט בעסערונג אין גיכען, לרפואה קרובה ולרפואה שלימה.

בברכה לבשו"ט

ה'תתצט

ב"ה, ה' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ
מוה' יוסף שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ב מ"ח, בו כותב אשר אמרו לו שרבנו הזקן מזכיר
בספריו את הספר התניא, ומציין לאיזהו מקומן בזה.

הנה כו"כ עוד מקומות ישנם כנ"ל וכמצוין במפתח הספרים והשמות
שנדפס בסוף ספר התניא, תורה אור, ומוכן לדפוס גם בלקו"ת, ועיין שם
אשר בתניא עצמו מציין בכ"מ לפרקים הקודמים וגם בשם, עיי"ש במפתח.

תקותי שכיון שכותב ע"ד הנ"ל הנה מכשי"כ שמשנתך בהתועדות אנ"ש
הנערכות בימי יו"ד י"ט כסלו ימי הגאולה של אדמו"ר הזקן ובנו מ"מ
אדמו"ר האמצעי, וכבר ידוע פתגם רבנו הזקן אודות הפתקא שמשמ"א נחית
בגודל ענין דהתועדות חסידותית.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתצט

מו"ה יוסף: מנדלקורן, ירושלים.

פתגם רבנו הזקן: ראה גם לעיל ח"ד אגרת ד'תשנ, ובהנסמן בהערות שם. לעיל ה'תתיג. לקמן
ה'תתקכא. ה'תתקמא.

ה'תתק

ב"ה, ה' כסלו, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר מרדכי שי' סורקיס

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מאשר קבלת מכתב השנה, ויתן השי"ת שכל
הברכות שמברכים אחב"י זה את זה יקיימן השי"ת במילואן.

ובמה שכותב שאיננו יודע במה זכה שאזכרהו, הנה אדרבה פלא הי'
אילו לא הייתי זוכרהו, בה בשעה שכי' הוא ראש המקום בו נמצאים כמה
וכמה מבני ובנות ישראל, כ"י, שכל אחד מהם הוא עולם מלא, וההשגחה
העליונה זיכתה אותי שיכול אני לעשות מה בהנוגע לחינוכם ובסיועו של מר
בהנוגע לבנינים ותמיכות וכיו"ב. והרי כל מאות הילדים שנתחנכו עד עתה
והמתחנכים כעת בב"י זה מזכירים אותי לא רק על אודותם הם, אלא גם
על כל המסייעים בחנוכם ברוח ישראל סבא. ותקותי אשר ההשתדלות
והסיוע של מר יהיו באופן של מוסיף והולך, שעל ידי זה לא רק יהי' מושלל
כל העדר זכירה אלא אדרבה יגדל יחס הקירוב בכלל ובענין ביה"ס ביחוד.
וכיון שזכה להשפעה במחננו, הנה על פי מאמר חכמינו ז"ל הידוע אשר אין
בבריאה דבר אחד לבטלה, תקותי חזקה וגם בטוחני אשר כי ינצל השפעתו
במילואה בכיון האמור, ותודתי חמה נתונה מראש, נוסף על מה שהענין עצמו
אומר תודה.

בטח במנהגו הטוב אשתקד ולפני זה, יבקר גם השתא בכפר חב"ד ביום
הבהיר הוא י"ט כסלו הבא, ימי התעוררות וזכרון לנצחון החסידות
והסיסמא אשר אהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם כולא חד הוא..

בכבוד ובברכה

ה'תתק

שאזכרהו: ראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תשצ ס"ז.

ה'תתקא

ב"ה, ו' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' אברהם זלמן שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מג' כסלו בבשורה הטובה אודות קביעות שיעור בלימוד תורת החסידות, ויהי רצון שלא רק יצליח בזה אלא שגם יוסיף בלימוד זה, והרי הובטחנו מחז"ל שגדול תלמוד שמביא לידי מעשה ובמילא מביא להוספה בהליכה בדרכי ומנהגי של תורת החסידות, ואין לך דבר העומד בפני הרצון והחלטה בתוקף.

ובפרט מסוגלים ימים אלו לזה, יו"ד י"ט כסלו והימים שבינתיים וימי חנוכה עוד יותר משאר ימות השנה, שהרי ביו"ד וי"ט כסלו הי' גאולת אדמו"ר הזקן ובנו מ"מ אדמו"ר האמצעי והגאולה למטה הוכחה לנתינת כח נוסף להפצת תורה זו מלמעלה כמובן, גם ענין ימי חנוכה הרי הי' הנצחון לא על ההתנגדות לתורה סתם ולמצות סתם, אלא כהדיוק בהלשון שקבעו בתפלת ישראל, להעבירם מחוקי רצונך, ז.א. שמקיים זה מפני שזהו רצון הבורא (ואין נפק"מ המבין בשכלו או לא), ולהשכיחם תורתך דוקא, כי לימוד התורה סתם לא איכפת להו, שהרי חכמה נפלאה היא כמ"ש כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, אלא שלא רצו הלימוד ע"פ קדושת התורה ופנימיות התורה, תורתך דוקא, וראה ג"כ באריכות בהמשך לזה בהב"ח לשו"ע או"ח סי' מ"ז ד"ה ומה שכתב דאמר ר"י שמצוה לפרסמם בכלל ובפרט בתוככי היושבים באהלה של תורה ולומדי.

אף שאינו מזכיר אודות זוגתו תחי', תקותי שגם היא עוסקת בענינים דהפצת היהדות.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקא

מו"ה אברהם זלמן: וויינער, קליוולנד.

ה'תתקב

ב"ה, ו' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' בצלאל שי' שו"ב

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מר"ח כסלו פ"ג שיקרא בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנו.

תקוטי אף שאין איש כותב עד"ז, שבעוד מועד הכינו ומכינים תכנית לניצול ימי כסלו בכלל ויום הבהיר י"ט כסלו ר"ה לחסידות ודרכי החסידות ביחוד, ולעשות את זה כדיוק הלשון הפצת המענינות חוצה, הפצה דוקא מענינות דוקא וחוצה דוקא, כמבואר עכ"פ בקיצור במ"א, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, והרי הנסיון שבשנים שעברו הראה שככל שהתכנית מפורטת ומבוררת בעוד מועד יש מקום להצלחה יותר.

לפלא בכלל שכנראה אין אנ"ש שבמעלבורן מתענינים כלל וכלל בהנוגע לבני ישראל שבאויסטראליא שבמקומות אחרים, ומובן שהפלא גדול עוד יותר בהנוגע לאלו שנקראים נרות להאיר, שהרי אלו שקראום בשם זה בודאי צודקים, אלא שעל הנרות להוציא זה מן הכח אל הפועל וכשאינן עושים זה ה"ז מעילה בשליחות ר"ל, והרי כמה ישובים ישנם במדינה שבודאי לא רחוקים הם יותר מהתואר חוצה, וא"כ ה"ז חל החיוב דהפצת המענינות, ועוד זאת שזה מעכב ביאת משיח צדקנו, והישיבה של כל אחד תחת גפנו ותאנתו אפילו הגפן והתאנה ברוחניות (עיין לקו"ת לג' פרשיות בראשית כ"ג ב: פני' נפה"א, בירור לבושים).

ואין זה מחליפה כלל וכלל חובתו בהפצה האמורה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתקב

מו"ה בצלאל: ווילשנסקי, מלבורן. אגרות נוספות אליו — לעיל חיי"ב ג'תתסט, ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתקג

ב"ה, ו' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו פ"נ מר"ח כסלו הוא חדש הנסים והגאולה,
ובעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע.

ובודאי למותר לעוררו, שאם בכל מקום צריך איש היהודי להתנהג
מתאים להתואר שלו, שניתן לו מבורא עולם, ממלכת כהנים וגוי קדוש, חוב
נוסף בזה לאלו הנמצאים בצבא, וכציווי הנוסף בתורתנו הק', והי' מחנך
קדוש, ולא עוד אלא שנוגע זה לכל אלו הנמצאים אִתּו, וכמבואר שם בכתוב,
כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך — באם — והי' מחנך קדוש, ויהי רצון
שימצא אותיות מתאימות להסביר לעצמו את הענין וכן לכל אלו הנמצאים
בסביבתו ויהי רצון שיהיו דבריו יוצאים מן הלב ובמילא יהיו נכנסים אל
הלב ויפעלו פעולתם.

בודאי יתועדו ביום י"ט כסלו יום הבהיר ויום הסגולה הבע"ל, ויהי
רצון שההתעוררות תביא להוספה במעשה בהנהגה היום יומי כפי הוראת
תורתנו הק' תורת חיים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

קכז

אדמו"ר שליט"א

ה'תתקד

ב"ה, ו' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

האברך זוסיא שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ז מ"ח, ואחכה להמשך בשורות הטובות.

... בודאי כל אחד מאנ"ש והצעירים ביחוד עושה כל התלוי בו לנצל
ומי חדש כסלו בכלל וי"ט כסלו וחנוכה ביחוד בענין הפצת המעינות חוצה,
והרי רואים במוחש את המבואר באגה"ק לרבנו הזקן סי' י"ד איך שבכל שנה
ושנה נתוספה האפשרית והיכולת לעשות בזה, אלא שבשנים שעברו לא ניצלו
אותם ככל האפשרי וידוע הפתגם, שהעבר צריך ללמד את העתיד, וק"ל.
ומובן שדברי אלה מכוונים לא רק אליו, אלא לכל האמורים לעיל, ויהי רצון
שבמרץ הכי גדול יעשו בהנ"ל ובמילא תהי' בהצלחה הכי גדולה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור וגם בעניניו הפרטים,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתקה

ב"ה, ו' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ הרא"פ שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מעש"ק, ות"ח על הבשו"ט מאנ"ש אשר שם,

ה'תתקד

נדפסה בלקו"ש חט"ו ע' 517 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
זוסיא שי': פויזנר, לוד.

ה'תתקה

הרא"פ: הר"א פרידמן. אגרת נוספת אליו — לעיל ה'תתקנג.

ובעת רצון יזכירום על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שבדאי יעורר ר"ר על כגון דא בתוככי שאר ישראל.

ת"ח על מ"ש ע"ד ספר הזהר עם ההערות של כ"ק אדמו"ר זללה"ה.

ומ"ש אודות תמונת הגאון ר' משה חפץ, כמדומה שנדפסה בספרים מכבר, ואפשר לזה כוונתו.

בהסברא שכותב שיש אומרים דלתפלה על החולה העיקר הוא שם העריסה, לפלא גדול איך אפשר לומר זה, שהוא היפך דיני ומאמרי רז"ל בהוספת שם לחולה שמלא בש"ס ופוסקים והרי לא לחנם פסקו הדין דשם שנעקר ועד כדי כך שהגט בטל מן התורה, אתמהא. ועוד יותר: בחולה שינוי השם משנה גזר דינו — ובתפלה על זה יזכירוהו בשם עליו חל הגז"ד!

בודאי ישתתף בהתועדות דיום הבהיר י"ט כסלו ר"ה לחסידות, ויהי רצון שיהי' רישומו ניכר בכל ימות השנה הבע"ל.

בברכה לבשו"ט.

ה'תתקו

ב"ה, ח' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"י עוסק בצ"צ
מוה' אברהם חנוך שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מב' וג' כסלו, בו כותב ג"כ בתור ב"כ מאסיפת צעירי אגו"ח אודות הסברא לנהל תעמולה מורחבה אודות אמירת תהלים כפי שנחלק לימי החדש.

זהר .. אאמ"ר: שנדפסו אח"כ בס' לקוטי לוי יצחק.
בהסברא שכותב: ראה לעיל שם.

ה'תתקו

מוה' אברהם חנוך שי': גליצנשטיין, לוד. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתעא, ובהנסמן בהערות שם.

והנה אף שגודל הענין אין צריך אריכות וביאור וכמובן ג"כ ממכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה, אבל לאידך גיסא אין זה ענינו המיוחד של צעירי אגו"ח, ז.א. עיקר עבודתם שהוא הפצת המעינות, כוונתי לימוד תורת החסידות והליכה בהדרכותי, אף שהנ"ל היא אחת התקנות וההדרכות, כיון שיש מקום לחשוש שע"י עסק תעמולה האמורה יחסר ביותר וביותר מעבודתם בשארי ענינים העיקרים ועוד שתעמולה האמורה אין לה קצבה . . . ולכן לדעתי עליהם להתאזר בכל עוז לבסס כל אותן הפעולות שכבר התחילו בהם, ונוסף עליהם סיוע למוסדות חב"ד אשר באה"ק ת"ו ככל התלוי בהם, ולע"ע לא לחשוב ע"ד פעולות חדשות בממדים רחבים, מלבד אם יהיו ענינים עומדים על הפרק ושהזמן גרמא.

מובן ופשוט שכל הנ"ל הוא בהנוגע לעבודה מיוחדת בהחדרת תקנה זו, אבל פשיטא שבכל הזדמנות יש להזכיר ולעורר ע"ד תקנה זו וכן אודות השיעור דחומש ותיא.

נהייתי מהסברא שכותב לכנוס של בני נוער בכפר חב"ד ותקותי שיעשו ההכנות ע"פ תכנית, ומכש"כ וק"ו שעצם הכנוס יהי ע"י תכנית מפורטת מראש, ובמרץ הדרוש, ובפרט לאחר הנסיון בכנוס הנוער שעבר, שראו הגרעונות שנגרמו ע"י חסרון תכנית מפורטת ואי-התדברות הפעילים בזה, וק"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב.

כיון שכנוס זה הוא הנסיון כמעט הראשון בזה, הנה, בל"נ, אעורר אנ"ש להשתתף בזה ממגבית המיוחדת בשליש ההוצאה.

ה'תתקז

ב"ה, ח' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים
מוה' דוד אברהם שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מכ"ז חשוון, ונעם לי לקרות בו
ר"פ מפעולותיו בחדש תשרי העבר,

וכיון שכפי כתבו נפגש מפעם לפעם עם מר זרובבל שי — שבודאי ידוע
לו שכח השפעה להני"ל בחוג מסויים די רחב, צריך הי' לנצל כל פגישה לדברי
התעוררות. וכיון שפעולותיו של הני"ל בכיוון בלתי רצוי, הוא בעיקר מאשר
התרגל ביותר, ולא מפני שמתבונן עתה ובא לידי החלטה שכן צריך לעשות,
הנה אם יעוררו מדי פעם בפעם מבלי הרף, על גודל ההיזק והחורבן שגורם
עייז, תמורת שהי' יכול לנצל כשרונותיו להרבות הטוב בעולם בכלל וביחוד
בהנוגע לבני ישראל, הנה, סוף סוף, יפעלו הדברים פעולתם, כיון שהאמת
מוכרח לנצח, אף כי לפעמים מתארך הדבר,

מובן שבנדון זה ועד"ז — העכוב אצל הני"ל הכי גדול, יהי', על פי
המדובר בתחלת כל ד' חלקי שולחן ערוך, אל יבוש מפני המלעיגים. והרי
מובן הרעש שיעשה בתוככי חוגים אלו, באם הני"ל יתבונן בשיטתו עד עתה,
וכשיבוא לידי החלטה הפכית — יפרסם את זה מבלי כחל ושרק. אבל ע"פ
הנשמע, הנה בפעולותיו עד עתה לא נתרשם כ"כ מדעת הרוב. ואם בעניני
פורעניות כך, עאכ"כ צריך לנצל אומץ רוחו, במרובה מדה טובה, ולאמר,
דברים שאמרתי לפניכם עד עתה, טעות הם בידי. וע"ד האמור — אם לצד
הפורעניות אמרו אל תאמין בעצמך, עאכ"כ בהנוגע לשינוי לטוב,

ויהי רצון שגם הוא לא יבוש, וידבר בכל האמור ואליבא דאמת, והרי
דברים היוצאים מן הלב — כבר הובטחנו שנכנסים אל הלב. ומובן שהרשות

ה'תתקז

נדפסה בלקר"ש חכ"א ע' 394 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה' דוד אברהם שי: לסלבים. כפר חב"ד. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"א ג'שצב. לקמן
רצ

קלא

אדמו"ר שליט"א

בידו להזכיר בהשיחה שעושה בזה ע"פ מה שכתבתי לו, באם לדעתו תהי' בזה איזה תועלת בגוף הענין.

ואז ברשותו גם להוסיף, שבטח זה מזמן שאצל הנ"ל נתעוררו ספיקות, אלא שמשתדל בעצמו להשתיק אותם, ותיכף כשנופלים במוחו — לדחותם, וכטבע בני אדם, אשר פוחדים הם לעיין עוד הפעם על נכונות אורח חייהם, שהרי דרוש לזה אומץ לב במיוחד. אבל דוקא מפני שהשפעה להנ"ל על כמה וכמה, ז.א. שתיקון בעצמו יוכל פי כמה במושפעי, מוכרח שלא יסוג ולא יפחד מפני עריכת החשבון עוה"פ ועוד הפעם. וכהוראת חז"ל, אשר אף שהחובל בעצמו פטור, עכ"פ — בידי אדם, הנה החובל באחרים וכו'. ולאות ולמופת לקרובו הנ"ל אשר בא העת לבקורת עוד הפעם על שיטתו בעבר, יהי' לו החלום שבסמוך לדבורו עמו.

במ"ש אודות דירתם בכפר חב"ד והמגרעות בזה, מובנת הסתירה כשבאו דבורים אלו בהמכתב בו כותב אודות ביקורי קרוביו אצלו, והתוצאות מזה. ואם, כפתגם הידוע הובא כ"פ בשיחותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שנשמה יורדת למטה למשך שבעים שמונים שנה אפילו רק בכדי לעשות פ"א טובה ליהודי ברוחניות או בגשמיות, עאכ"כ דירתם בכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הברכה, שבלא"ה ענין נעלה הוא, ובפרט כשמצוה גוררת מצוה, ומזדמנים ענינים כהנ"ל.

במ"ש אודות השכון — הנה צריך הי' להוודע מי הם סוג המועמדים. ובודאי אם רק הסוג מתאים, יהי' הם בתוך המועמדים. . . .

ה'תתקח

בי"ה, ט' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה' צבי שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מבי' כסלו, לפלא שגם בו אינו מזכיר אודות ההדפסה

ה'תתקח

מו"ה צבי שי': חטריק, ריא. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתנד, ובהנסמן בהערות שם.

במכ"ע הנקראים ע"י בני ישראל שבמדינתם, ענינים דתורת החסידות און דעם ארום פון חסידות, ובפרט שכזכור לי לפני איזה שנים כתב שהתדבר והתידד עם עורך עתון המופיע שם, והתועלת שבדבר בודאי אין צריך ביאור ואריכות.

תקותי אף שאינו כותב עד"ז שהזכרתיו אודות ההכנות לייט כסלו, הרי מכינים תכנית מפורטת איך לנצל יום זה להפצת המעינות, ובאופן שיהי רישומו ניכר במשך השבועות והחדשים שלאחר זה, וכיון שנקרא ראש השנה לחסידות ודרכי החסידות, שבודאי שגם בזה הדיוק ראש ולא תחלה, וכמו ראש הכולל חיות האברים וכמבואר זה בכ"מ, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, שהרי היכולת על זה ניתנה.

בברכה לבשו"ט ובפ"ש המשתתפים בעבודת הפצת המעינות חוצה.

ה'תתקט

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' אליעזר שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מה' כסלו בבשו"ט מאשר ראה פרי טוב בעמלו בשטח החינוך על טהרת הקדש, אשר התלמידים ממשיכים במסורת אבות גם לאחרי גמרם חינוכם בהמוסד בו מכהן,

ויהי רצון אשר הצלחה האמורה תעורר בו כחות נוספים ז.א. לא רק להפעיל הכחות הגלויים שבנפש אלא גם לשאוב ולדלות ממעין כחות הנעלמים, בכדי להוסיף אומץ ומה שנוגע עוד יותר חיות ואור בפעולות בשטח האמור, שאם בכל הענינים ההצלחה תלוי במדת החיות והאור

ה'תתקט

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 371 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה אליעזר: ברויאר, הדר רמתיים.
בהמוסד בו מכהן: נצח ישראל.

קלג

אדמו"ר שליט"א

שבהפעולה, עאכו"כ בענינים הקשורים עם הדור הצעיר אשר שואף וצמא למלה חי', וחמה, וספוגה אור פנימי הבוקע ומאיר את כל שמסביב לו.

ובקשר עם האמור נעם לי ביחוד לקרות במכתבו בסיומו על שמכיר בהתועלת למסור לתלמידיו שיחות חסידותיות, ונשלח לו בפ"ע הקטלוג דהוצאת קה"ת בו יראה מה שהו"ל כאן בשטחים השונים ויבחר את המתאים לאופי ולרמת הידיעות של החניכות, וכיון שהזמן אבדה שאינה חוזרת היא, כדאי שעוד קודם קבלת קטלוג ישתדל למצאו אצל אני"ש באה"ק ת"ו [ומהם אצל מר ז. וילימובסקי ת.ד. 4595 תל אביב או אצל הרב אברהם פריז, רח' בר כוכבא 16 פתח תקוה], ואצלם יכול לרכוש גם הספרים שיבחר בהם.

בודאי ידוע לו פרשת יום הבהיר י"ט כסלו הממשמש ובא ונשלחה בפ"ע חוברת (כתובה בשעתו עיי' כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אף כי בהעלם שמו מאיזה טעמים), ובטח יענין תוכן החוברת גם המושפעים שלו.

בברכת הצלחה בעבודתו הקדושה להרים קרן ישראל סבא ולבשו"ט בכל האמור.

ה'תתקי

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מג' כסלו.

בעת רצון אזכיר את כל אלו שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להמצטרף לו מתאים לתוכן כתבו, וככל שיוסיף הוא בלימוד תורתנו הק' בנגלה וחסידות בהתמדה ושקידה והידור בקיום המצות יתוסף בברכות השי"ת בהמצטרף ובמילוי בקשתו הנ"ל.

וכיון שמתקרבים אנו לימי חנוכה, בודאי למותר להדגיש הוראת ענין חנוכה שבעניני תורה ומצות צריך להיות באופן דמוסיף והולך דוקא ואפילו כשהמצב נראה לעיני בשר שאינו טוב כ"כ, וכדין דחנוכה שמדליקין הנר

משתשקע החמה, ובכל זה מוסיפין מיום וענין האור והנר כבר אמר
הכתוב נר מצוה ותורה אור ובפרט באברך בן ישיבה.

בודאי שומר שלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים ועכ"פ
ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ה'תתקיא

ב"ה, יו"ד כסלו, ה'תשי"ח

ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור בעל מדות
תרומיות ענף עץ אבות וכו' מהרש"ז ש"י

שלום וברכה!

הגיעתני הבשורה טובה שנועדו אצל כ' באי כח כפר חב"ד ובאי כח
המשרדים המתאימים ונתקיימה ישיבה תחת נשיאותו בהנוגע להקמת
השיכון בכפר חב"ד. ותקותי אשר בטח תביא הישיבה הזאת ענין של פועל
בקרב, ומתאים לגודל ערך הענין.

ומגלגלין זכות ליום זכאי, היום יום הגאולה והנצחון של אדמו"ר
האמצעי ממלא מקום אביו אדמו"ר הזקן, אשר מסר — על פי מכתב כ"ק
מו"ח אדמו"ר, נדפס בסוף ס' קיצורים והערות לתניא, סוף ע' קכב — אשר
"בגלל המסירת נפש הלזו (של אדמו"ר הזקן) על תורת החסידות פסקו בבי"ד
של מעלה, אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי' יד
מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה". וזה מחזק בטחוני אשר אם גם
תהיינה איזו מניעות, יתגברו עליהן ולא רק שהדבר יצא לפועל, אלא שגם
במדה המקסימלית ובהקדם.

וכיון אשר תקותי חזקה, מתאים למה שכתבתי לכ' במכתבי הקודם,
אשר כ' ישתתף בהתועדות דכפר חב"ד ביום הגאולה חג החגים י"ט כסלו,

ה'תתקיא

מהרש"ז: שזר. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתצג, ובהנסמן בהערות שם.

יום גאולת ונצחון אדמו"ר הזקן ואתו עמו של תורת החסידות ועניני, הרי שעת הכושר היא להודיע על דבר השיכון בעת ההתועדות, וגדולה התועדות חסידותית לפרוץ גדרים ולהסיר מחיצות, ובזה גם המחיצה שבין הרצוי והטוב – והאפשרי, שתהיי אפשריות מלאה וגם יביאנה לפועל במלוי הרצוי והטוב בשלמותם.

כפי שכותבים לי דנו בעת האסיפה האמורה על דבר שיכון בממדים מצומצמים, והנה אף שכ"ק מו"ח אדמו"ר הי' רגיל להזכיר הדגשת הבעש"ט בכוונת הכתוב: והיי ראשיתך מצער (ועי"ז) ואחריתך ישנה מאד, הנה יש לצאת ידי חובת "ראשיתך מצער" בהדיבור, אבל בהנוגע לפועל לעשות בממדים רחבים. ואם רק יש אפשריות, בקשתי לבבית – לשיכון, בשלב ראשון, לכל הפחות של עשרים וארבעה דיורים. ועוד בקשה, אשר גם הבתים לבעלי המקצוע – תוגמר בנייתם, ואלה שלא התחילו עדיין יתחילו וגם יוגמרו. ורוצה אני לקוות שבהשדלות כ', ועל פי האמור לעיל ע"ד הפס"ד בבי"ד של מעלה, תוגמר כל הבניי והשלב ראשון הנ"ל ליום הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר – י"ב, י"ג תמוז הבע"ל.

ארשה לעצמי לעשות את כ' לשליח לדבר מצוה בעוד סעיף בהאמור, ומסגיר אני בזה המחאה ממגבית לונדון לטובת ועד הכפר בהמגיע מהם בהשתתפותם בבנין השיכון, והמחאה שני – השתתפותי הפרטית גם אני בבנין שיכון זה (וגם הוא, כמובן, ע"ח הסכום שהתחייבו ועד הכפר להמציא). ות"ח על טרחת כ' למסור ההמחאות לתכליתן.

אמרו חכמינו ז"ל, כל העוסק בבנין מתמסכן, ובאותו עמוד עצמו מובן שכל אדם שאין לו בנין אינו אדם (יבמות סג, א). ואמרתי לבאר הסתירה לכאורה בהנ"ל, אשר בשביל להעמיד בנין, בנין אמתי שהוא כולל ומקיף ומייחד את האדם עם כל הנכסים שלו, עד שכולם מתעלים למדרגה העליונה שבהם היא מדרגת אדם, שנקרא כן על שם אדמה לעליון, אין מספיקים נכסין שבגלוי דכוחות הנפש הגלויים, כי לא באופן כזה יבנה בית בנין עדי עד. ורק כשמתמסכנים, זאת אומרת, משקיעים הכוחות שבגלוי כולם ועוד שואבים מכוחות הנעלמים, כוחות העצמיים, בזה מניחים יסוד, בונים הכתלים ועד לגג, ועד בכלל, ונעשה – **תפארת אדם** (כיון שעבד עבודתו, ייגע והגיע) לשבת בית, וכמובן מהענינים ברוחניות, ובפרט על פי המבואר בתורת החסידות במאמר רבינו הזקן ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית, נדפס בלקו"ת סוף פ' ברכה.

ובגישה זו לבעי' זו — בודאי שהשיכון ייבנה בממדים האמורים כנ"ל (אף שלדידי, גם זה בגדר ראשיתך מצער הוא). ומקוה הנני שגם בזה יקויים: מי שיש לו מנה רוצה מאתים, מאתים — רוצה ד' מאות, וכאשר כ' ומושפעיו יראו ההצלחה בבנין שיכון האמור ירצו כפליים וכפלי כפליים (בעזהש"ת) וסו"ס גם רצון זה יעשה.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בהאמור ולהתועדות שמחה ופעילה.

ה'תתקיב

ב"ה, יו"ד כסלו, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרב הגאון וו"ח אי"א נוי"מ בר אוריין
ובר אבהן, איש חי רב פעלים ומרא דעובדין טבין,
יושב על מדין ומנהל עדתו על מיין נייחין,
מר ניהו רבנא רפאל ברוך שי' מדברנא דק"ק דעיר
מקנס יצ"ו ומצודתו פרושה בכל המדינה

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת שני מכתבי כתי"ר וגם המברק, ויעזור השם יתברך ויתעלה שכל השתדלויות בני ישראל בעניינים של חיזוק היהדות והפצתה, ובנקודה התיכונה — להגדיל תורה ולהאדירה, יהיו בהצלחה ובלי קישוים, ומזמן לזמן תתרבה החכמה והדעה.

בטח ידועה לכת"ר פרשת חג הגאולה של כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע ביום י"ט כסלו, ובכל אופן שלוחה כאן חוברת דייט כסלו שנכתבה בשעתה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר, אף על פי שמטעמים לא ייחד שמו עלי בפירוש.

בכבוד ובברכה.

ה'תתקיב

רבנו רפאל ברוך: טולידנו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו א'תרצ. ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתקיג

ב"ה, יו"ד כסלו, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו בני ישראל חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

די יערלעכע חגיגה פון מרכז ישיבת "תומכי-תמימים" ליובאוויטש
וואס וועט פארקומען אי"ה כ' טבת ה'תשי"ח, פארצייכנט היי-יאר דעם
זעכציק-יעריגען יובילעאום זינט די גרינדונג פון דער ישיבה "תומכי-
תמימים" אין ליובאוויטש.

א לאנגען וועג האבן די ליובאוויטשער ישיבות דורכגעמאכט, א וועג פול
מיט גרויסע אויפטרייסלונגען און איבערלעבונגען. במשך פון די זעכציק
שטורמישע יארן פון אויפטרייסלונג און גלות, האבן אירע גרינדער און
אנפירער, כ"ק אדמו"ר (הרש"ב) און כ"ק מו"ח אדמו"ר — זצוקללה"ה
נב"מ זי"ע, די הנהלה, משפיעים, ראשי-ישיבות און תלמידים, מיט דער
גרעסטער מסירות-נפש געטראגען דעם נר מצוה ותורה אור און מאור
שבתורה און פארשפרייט די ליכטיקייט פון תורה און מצוות אין אלע וועגן,
שטעט און לענדער וואו די השגחה עליונה האט זיי געפירט.

היי יאר פייערט די צענטראלע ישיבה "תומכי-תמימים", אין צוגאב
צום זעכציק יעריגען יובילעאום פון איר גרינדונג אין ליובאוויטש, אויך איר
אכצן-יעריגען יובילעאום דא אין לאנד — א גאלדענע קייט פון ניט-
אונטערבראכענער טעטיקייט פאר תורה ויראת שמים.

א יובילעאום איז ניט סתם צו פארצייענען א דאטום. ס'איז אן
ארויספאדערונג צו מאכן א סך-הכל פון די דערגרייכונגען אין דער
פארגאנגענער צייט — מיטן צוועק צו פארגרעסערן די דערגרייכונגען אין די
קומענדיקע יארן.

אויב אין א תקופה פון הרת-עולם'דיקע געשעענישן, מיט

אויסערגעווינלעכע שוועריקייטן און שטערונגען, האבן די ליובאוויטשער ישיבות ניט נאר געקענט עקזיסטירן, נאר אויך אויסברייטערן, אויסשפרייטען און פארצווייגען זיך, אין כמות און אין איכות, קען מען זיך פארשטעלן וואס מען וועט קענען דערגרייכען, אונטער בעסערע אומשטענדען.

אין דעם באשטייט טאקע די ארויספאדערונג און חשבון-הנפש וואס יעדער איינער, וועמען תורה אידישקייט איז טייער, דארף זיך אפגעבן אין צוזאמענהאנג מיט דער היי-יאהריגער חגיגה און דאפלטען יובילעאום.

אמת, אין פארלויף פון די לעצטע אכצן יאר האט די צענטראלע ישיבה "תומכי-תמימים" ליובאוויטש ב"ה שטארק אויפגעבליט און האט געלעגט איר שטעמפל אויפן אמעריקאנער אידישן לעבן. עס מוז אבער זיין מעלין בקודש, **מוסיף והולך**. מען טאר זיך ניט באפרידיגען מיט די דערגרייכונגען אין די פארגאנגענע יארן. מען מוז שטייגען און צוגעבען און ווידער אמאל צוגעבען און פארברייטערן. דאס איז אבער אפהענגיק און פאדערט די ברייטע באטייליקונג פון יעדען איינעם, וואס מוז אויך **מעלה בקודש** זיין **מוסיף והולך**. פארגרעסערן זיין שטיצע — אין געלט, און אין מיטארבעט פאר די ישיבות תומכי-תמימים בכלל.

און דער אויבערשטער זאגט דאך צו: כל המוסיף מוסיפין לו — אין וואס מען נויטיגט זיך בגשמיות וברוחניות.

בברכת כל טוב בגו"ר.

מנחם שניאורסאהן

ה'תתקי"ד

[יו"ד כסלו תשי"ח]

... אינו כותב כלל אודות פעולותיו בהפצת המעניות. ואם מתרשל בזה, הרי לכאורה, אין פלא מה שעניניו הפרטים מתנהגים בכבודות, שהרי הא בהא תליא.

ה'תתקי"ד

ה'תתקטו

[יו"ד כסלו תשי"ח]

אין ענטפער אויף אייער בריף פון אור ליום א', און דערנאך די טעלעפאנישע ידיעה דורך הרב חדקוב שי', אז אין קורצסטן שליסט זיך דער געשעפט און עס בלייבט נאר דער פארשלאג פון דעם שוחט עופות.

איך נעם אן, אז אין דעם ענין וואס איר שרייבט, איז ניט פראן אין דעם קיין ענין פון השגת גבול, און אויב דאס איז אזוי, זאל דאס זיין בשעה טובה ומוצלחת, און עס וואלט געווען א גלייכע זאך, אז איר זאלט אריינגעבען אין א קופה של צדקה אויף דעם חשבון פון די פארדינסטן די קומענדע א געוויסען סכום, און דאס זאל פון אנהויב אן אוועקשטעלען די נייע אונטערנעמונג ע"פ השי"ת עשר תעשר, וכמ"ש ובחנוני נא בזאת וגו'.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להנחות לו, והשי"ת יעזור שגם בזה יבשר טוב.

געוויס אויך במחנם הט', מאכט מען הכנות צו דעם יום הבהיר י"ט כסלו יום הגאולה של רבנו הזקן תורת החסידות עניני' והדרכותי', און דער זכות פון דעם בעל השמחה רבנו הזקן יעמוד לכאו"א בתכ"י בהמצטרך לו בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשו"ט ולהתועדות שמחה ופעילה.

ה'תתקטז

ב"ה, יו"ד כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הששי . . . ויהי רצון אשר תכה"י הנה יצליחו בורא עולם ומנהיגו לבשר אף טוב וכביטוי חז"ל טוב לשמים וטוב

ה'תתקטו

לבריות, וכשמתבוננים בהנעשה מסביב לנו, ובפרט בתקופתנו, תקופה אשר נתרועעו כל היסודות, רואים אשר זה בזה תלוי, וזה שאינו מודה בהחיוב להיות טוב לשמים, ז.א. בעניינים שבין אדם למקום, חשוד הוא לזלזל גם בהטוב לבריות, בעניינים שבין אדם לחבירו, וזלזול המביא גם למעשים בלתי רצויים ומזיקין ליחסי ההדדיים שבין אדם לחבירו.

בטח שמע עכ"פ ראשי פרקים אודות ענין יום ה"ט כסלו הממשמש ובא, וכיון שנודמן מכתבו בסמיכות ליום זה, מוסגר פה חוברת מבארת פרשת החג שבטח תענין אותו.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקיז

ב"ה, יו"ד כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד אשר במאנטרעאל
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הארוך נתקבל מכתבם מיום הששי, ומפרש אני כתבם ע"ד התכנית לכנוס של הקעמפ וכן בהנוגע לחגיגת חנוכה, שהכנות נעשות במרץ הדרוש ובאופן שיהיו שני העניינים בממדים גדולים, שהרי רואים במוחש אשר נוגע בזה, דער שטעל, לביסוס והתפתחות כמה עניינים הקשורים בעניינים אלה, עאכו"כ עניינים אלו עצמם, שמזה מובן שכדאי השתדלות מיוחדת אפילו ביגיעה, כיון שאין זה ענין חד פעמי, כ"א נותן אפשרית לנצלו אחרי זה.

(ב) כללות ענין דמחנה קיץ בסביסות מאנטרעאל, לא רק טוב אלא שגם נחוץ, ולדעתי גם הכרחי, וכנראה במוחש משאר העניינים כגון זה, אשר כמה שנים שכותב הנני דורש אודותם, וכמו ענין בנין חדש בשביל ישיבת תומכי תמימים, וכן בענין הכניסה לועד בהנוגע לשובי"ם מאנ"ש וכ' . . .

קמא

אדמו"ר שליט"א

איני יודע על שכס מי מוטל הענין שבא לקמן, אבל בודאי כבר עוסקים גם בהנוגע לחגיגת י"ט כסלו הבע"ל, שבכל ביהכ"נ תהיי התועדות בזמן המתאים לה שזהו דורש שלא רק שיזכירום עד"ז אלא גם לזרזם, ושבאם ידרשו יבואו מי מהמתאים בזה לדרוש לפניהם ולבארם וכו'.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולהצלחה בעבודתם בהפצת המעינות חוצה.

ה'תתק"ח

ב"ה, י"א כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

מאשרים מכתבה מכ"ז חשון שנתקבל זה עתה, ולפלא שעד עתה לא כתבה מעבודתה בשטח החינוך ובפרט שכנראה רואה היא פירות בעמלה.

ובמ"ש שבהגיע המחונכים שלה לגיל ידוע עוברים לגן ילדים אחר שהוא חפשי, מהנכון הי' שתעורר ע"ז שימת לב בעלי המוסד בו מכהנת, שע"י הנ"ל אבודים לא רק הילדים אלא גם במדה חשובה ההשפעה על ההורים, וזה מזיק גם מנקודת מבט מפלגתי נוסף על העיקר — ענין הדתי, ובודאי בקל יש לסדר, שהמוסד שלה יוכל להתאים גם לילדים בני חמש ובכלל עד הגיל בו נכנסים לב"י"ס רגיל, ושנה בגיל רך כזה הרי הישג חשוב הוא גם בנוגע להילד נוסף שע"י משפיעים על ההורים עוד שנה אחת.

בודאי נשי חב"ד שבסביבתה תנצלנה ימי חדש כסלו בכלל וימי יו"ד וי"ט כסלו ביחוד להתפתחות עבודתן, ותקותי שגם היא מהפעילות בזה וכל המרבה ה"ז משובח ובפרט בענין הנוגע לרבים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור וגם בענינם הפרטי.

ה'תתקיט

ב"ה, י"ב כסלו, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

האברך אברהם ברוך שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו ע"ד נסיעתו לשיקאגא, ואח"כ הידיעות ע"י הרה"ח וכו' וכו' הרחמ"א שי' חדקוב וכן ע"י הרב בן ציון שי' אלטהויז שסידר חוג תלמידים, מה שגרם לי קורת רוח. ובטח גם בזה מקיים מעליך בקדש להרבות החוג בכמות — במספר התלמידים — ובאיכות הלימודים, שלא תמיד מוכרח להיות הא בהא תליא, כוונתי שאין להעמיד תנאי שכל המשתתפים מחוייבים להיות תיכף באיכות הראוי', שע"ז מגבילים העבודה, וידוע אשר אפילו אדם הפשוט שבישראל מחוייב בתלמוד תורה, אלא כוונתי שמצד אחד צריך להשתדל להגדיל מספר המשתתפים אף שעדיין לא הגיעו למדרגה הראוי' ולאידך גיסא, אלה המתאימים לכך צריך להשתדל להגדיל איכותם.

והשי"ת יצליחו בעבודתו לטובת הזולת, שהוא כלל גדול בתורה כמאמר רבי עקיבא על הכתוב ואהבת לרעך כמוך, אשר עבודה זו תביא הצלחה גם בעניניו הפרטיים בגשמיות וברוחניות.

בטח למותר להעיר לו ע"ד ההכנות ליום הבהיר י"ט כסלו ובודאי ימסור גם למושפעי שי' עדי"ז.

בברכה.

ה'תתקיט

אברהם ברוך: גבאי.

קמג

אדמו"ר שליט"א

ה'תתקכ

ב"ה, י"ג כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יואל שי

שלום וברכה!

במענה על מכתב כת"ר מודיע מעריכת מלוה מלכה סעודתא דדוד מלכא
משיחא במוצשי"ק ויגש אליו יהודא (וכמ"ש אחד באחד יגשו, וזה יהי' לעת"ל
כו' אז ועבדי דוד מלך על כל ישראל — תורה אור לרבנו הזקן ר"פ ויגש מד,
ב).

יהי רצון אשר באסיפת כו"כ מבני ישראל דאכל ב"י עשרה שכינתא שריא
ובסעודתא דדוד מלכא חי וקיים (עיי'ן זהר ויגש רז, רע"א. ובמפרשיו שם
מובן שזהו ענין גישה דיהודה ליוסף), יתעוררו בהוספה בעניני תורתנו ומאור
שבתורה פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות — ותומשך
ההתעוררות על כל הימים הבאים לקראתנו לשלום.

בכבוד ובברכה.

ה'תתקכא

ב"ה, י"ג כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

המשתתפים בהתועדות דיום הגאולה והנצחון
של כ"ק אדמו"ר האמצעי
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מיום הני"ל מאמצע התועדותם.

ה'תתקכ

מו"ה יואל: הלפרין, ברוקלין.

ויהי רצון שתקוימנה ברכות כאו"א מבני ישראל איש לרעהו בטוב הנראה והנגלה, וכבר ידוע פס"ד של מעלה כסיפור רבנו הזקן, וז"ל דאס וואס עס קען אויפטאן א חסידישער פארבריינגען קען מלאך מיכאל ניט אויפטאן.

ומצוה גוררת מצוה שבודאי יתועדו אנ"ש בטאראנטא ביום הבהיר י"ט כסלו ר"ה לחסידות ודרכי החסידות, ו"ראש"י הרי ביאר רבנו הזקן ובנו אדמו"ר האמצעי דיוק הלשון ראש ולא תחלה, שהראש כולל חיות כל אברי הגוף, כן ר"ה כולל כל ימי השנה, ויהי רצון אשר תומשך ההתעוררות ויהי רישומה ניכר בכל ימות השנה הבע"ל.

בברכה להתועדות שמחה ופעילה.

ה'תתקכב

ב"ה, י"ג כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

... ובמ"ש בסיום מכתבו, שמוכן לעשות מה שיגידו לו, הפלא השאלה עד"ז, לאחר שזה כו"כ שנים שממטיר הנני בהוראות בקשות וגם פקודות בהנוגע לעבודת כאו"א, אשר חובת גברא הוא בדורנו זה, אין יוצא מן הכלל. והנקודה — הפצת המעיונות וכל הפעולות שיכולות לסייע בזה. והפצה היינו כפשוטה תורת החסידות מתאים להבנת השומעים. חזרת דא"ח מזמן לזמן, ועוד ועוד. ולצערי הכי רב הנה מ... לא נתבשרתי עדיין בשו"ט ע"ד האמור, מלבד ידיעה קצרה לעתים רחוקות שחזרו דא"ח במקום פלוני, וכותבים עד"ז כעל מקרה יוצא מן הכלל לגמרי, וחוששני שכן הוא באמת. שהרי קורה הדבר לעתים רחוקים ביותר, בה בשעה אשר אביו ובניו שיחיו יכולים היו — ובמילא גם מוכרחים — לעשות ב... (ובמשך השנים בכלל במדינת... .) מקום חב"ד, ותמורת שמועות ע"ד פעולות חסידים, פועלים העולמות'שע כובשים שטח אחר שטח ומייסדים מוסד אחר מוסד, ואנ"ש — והם בראשם — מחכים, ליום יוצא מן הכלל ועושים התועדות, ואחרי כן עוד הפעם שובתים על כל פעולה עד כעבור איזה חדשים ובא יומא דפגרא אחר.

פשוט שאין כוונתי להטפת מוסר, אלא שסו"ס יתעוררו לפעולות

ה'תתקכא

כסיפור רבנו הזקן: ראה גם לעיל אגרת ה'תתצט, ובהנסמן בהערות שם.

קמה

אדמו"ר שליט"א

ממשיות, והנה זה עומד אחר כתלנו מלכא משיחא, והזמן קצר ביותר, והמלאכה מרובה ביותר.

בודאי התועדות י"ט כסלו הבע"ל תהי' במדה הדרושה, ז.א. בהתרחבות גדולה, ויהי רצון שתהי' זה התחלה טובה למלאות תפקידם בהנ"ל.

מובן שכל דברי הנ"ל מכוונים לא רק אליו אלא גם לאביו ולאחיו שיחיו. ויהי רצון שימצא האותיות המתאימות להסביר את האמור, שגם פעולות שלו יעוררום ויכריחו לעשות את המוטל עליהם. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולהתועדות שמחה ופעילה,

מ. שניאורסאהן

ה'תתקכג

בי"ה, י"ג כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת בית המדרש ליובאוויטש
ואגודת חב"ד אשר ב...
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה למכתבם מיי"א כסלו, בו כותבים אודות הצעה לקנות שטח קרקע לביה"ח וכו' והצדדים החיובים שבזה.

ולפלא שאין מזכירים באם יש איזה צד להיפך, והרי מובא בכ"מ ומהם בשיחת י"ט כסלו תרצ"ד של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאין דבר בעולם שלא יהי' בו תערובות טו"ר, ומה שמענין אותי אם אין בהנ"ל נתינת מקום לתרעומות מהנהלת ביה"ח של החרדים, שכמדומה כבר הציעו וגם בקשו שישתתפו בקניית ביה"ח שלהם וכו'. אין כוונתי להגדיל החשש, כי ההצעה אודותה כותבים במכתבם נכונה היא מצ"ע, ולכן אין להחמיר בזה ואדרבה, וכבר

ה'תתקכג

ידוע שיטתי בכל ענייני אני"ש בכל מקום שהם, ובהנוגע אליהם כפי שכתבתי זה כ"פ לאני"ש שי' במחנם, שיש בידם אפשרית גדולה להרבות פעולות בכל השטחים, אלא שמפני טעמים מוזרים בתכלית אין עושים זה. ומובן שכל פעולה של החסידים לא רק רצויה היא אלא טובה וגם מוכרחת, והלואי שבה יקוים דבר משנה מצוה גוררת מצוה, שהישג אחד יגרום אפילו בע"כ התרחבות בכל שאר העניינים עד שתתרבה הדיעה ויבואו לידי הכרה, שההתרחבות בכל השטחים לא רק אפשרית אלא גם מוכרחת ולא רק שלא תגע בעניינים הקיימים אלא עוד תסייע לביסוסם והתפתחותם.

המורס מהני"ל, שבאם אין צדדים שלילים ברורים, יש להשתדל בקנין קרקע האמור ובימיהם ובימינו תבא הגאולה השלימה והאמתית ויקוים היעוד ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ומחה ה' דמעה וגו', ויחיינו מיומים וביום השלישי יקימנו ונחיי לפניו הנשמה מאוחדה עם הגוף בעוה"ז. והעולה על כולנה — שיהי חיים נצחיים.

בודאי יתועדו ביום הבהיר י"ט כסלו הבע"ל באופן הרצוי ויהי רישומה של ההתועדות ניכר בכל ימות השנה של ר"ה זה במחדו"מ גם בחיי היום יומי.

בברכה לבשו"ט ולהתועדות שמחה ופעילה.

ה'תתקכד

ב"ה, ט"ו כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מועש"ק.

בכלל תיקון דבר בלתי רצוי צריך להיות לכל לראש באותו הענין, וכיון שהמעוות הי' בהנוגע לשבת, עליו לקבל על עצמו בהחלטה תקיפה להיות מכאן ולהבא זהיר בשמירת שבת וענייני בתכלית, ובכדי לדעת ההלכות שלה, מובן שצריך להעשות בקי בהלכות שבת שבהנוגע לפועל עכ"פ, ולכן יבחור בקיצור שולחן ערוך הסימנים דהלכות שבת שנוגעים לפועל וילמדם כמה פעמים עד שיהי בקי בהם.

וכיון שלכל דבר צריכים לסייעתא דשמיא ובפרט למי שחטא ורוצה

קמז

אדמו"ר שליט"א

בתשובה שלימה, צריך להוסיף בלימוד תורתנו הק' בהתמדה ושקידה שעל ידי זה מתוסף בעזר נותן התורה ומצוה המצוה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתקכה

בי"ה, ט"ו כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום 1/12, מאשר קבלת מכתב ברכת השנה ושואל, אולי הי' המכתב מיועד לאיש אחר, אשר שמו כשמו, כיון שעד עתה לא עמד בקשור מכתבים לכאן.

והנה אף כי צדק בדבריו אלו בכל זה כיון שהכל בהשגחה פרטית, הנה יהי רצון אשר תקויימנה הברכות בתוך ברכות שאר בני ישראל המאחלים זה לזה, וכידוע סיפור רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע אשר אבינו שבשמים, בראותו היחס הטוב וברכות הטובות שמאחלים בני ישראל זה לזה, מוסיף בברכותיו נוסף על מה שמקיים הברכות האמורות, וכדוגמא באב לבנים בבני אדם אשר קירוב הדעת שבין הבנים גורם לנחת רוח הכי גדול, ומוסיף האב במתנותיו לבניו אלו.

תקותי, אשר כיון שכלשונו במכתבו "עליתי ארצה לפני עשר שנים", בטח משתדל ככל היכולת והתלוי בו, שתהי' זה עלי' אמיתית ז.א. עליית הנשמה על ידי שמתקרבת יותר ויותר למטרת העלי' זהו השם יתברך נותן התורה והמצוה, אשר אין סוף הוא ובלי גבול, ועל ידי אורח חיים מתאים להוראתו בתורתו (לשון הוראה) מתעלים במסילה העולה אליו, והרי גם בפי כל עמי הארץ נקראת ארץ זו, ארץ הקדושה על שם בית המקדש ומקומות הקדושים ומאורעות הקדושים שאירעו בה, וקדושה כמבואר בתורה ע"י שחיים בה חיי תורה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקכו

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... קראתי בהתענינות מה שכותב אודות המנין, ולפלא סיום מכתבו אשר עומד הוא ביחס טוב עם האנשים, אבל הם פשוטים ומתנגדים ואי אפשר לעשות מה שהוא ללמוד עמהם, שהרי ידוע חשיבות אנשים פשוטים ומעלתם, כמובן מהמבואר בקונטרס לימוד החסידות לכ"ק מו"ח אדמו"ר. כן במ"ש אודות מתנגדים, אין כאלו בתוככי בית ישראל, שאפילו אלו המתנגדים בדבור, זהו רק מחסרון ידיעה, וכשמבארים להם הענינים כמו שהם, לא רק שפוסקים התנגדותם אלא שגם נעשים לאוהבים ואוהדים ומסייעים, ואין הדבר תלוי אלא בהמעורר שיהיו דבריו בחיות ויוצאים מן הלב שאז יפעלו פעולתם.

בודאי ישתתף בהתועדות יום הבהיר י"ט כסלו, ובאופן שיהי רישומה ניכר בהימים שלאחר זה.

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל.

ה'תתקכז

ב"ה, י"ז כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף פון ב' כסלו, אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם מצב פון די שיעורים וועלכע ווערן געלערנט אין אייער בית המדרש, און אז דאס איז בחסדי השם יתברך, און אפשר וואלט דאס אויך א אנדערער געקענט טאן אזוי וכו'.

והנה בכלל, אלץ וואס א מענטש טוט איז דאס בחסדי השי"ת, אבער השי"ת זאגט אז מ'טוט אליין, גיט ער דענסטמאל הצלחה ברחמיו המרובים, און דעריבער ווערט דאס פאררעכענט אויפן חשבון פון דעם מענשן.

קמט

אדמו"ר שליט"א

און וואס איר שרייבט, אז אפשר וואלט א אנדערער מער אויפגעטאן.

איז דער איינציגער רעזולטאט פון אזא מחשבה דארף זיין, אז וויבאלד א אנדערער קען אויפטאן מער, איז ער דאך. אויך פון בני אברהם יצחק ויעקב, דארף דאך ער אויך קענען, איז במילא דארפמען טאן מער און סוף סוף וועט אויך בא דעם זיין הצלחה.

און וואס איר שרייבט וועגען די שיעורים, אז פארלויפג האט זיך ניט איינגעגעבען צו איינפירען זיי.

האף איך, אז איר זייט זיך ח"ו ניט מיאש פון דעם, און אויך להבא וועט איר זיך משתדל זיין פאר דעם, און מ'קען דאך ניט וויסען, ווען איז דער עת רצון למעלה און דער עת רצון למטה, און עס קען דאך זיין, אז עס זאל זיין באלד, און ניט השתדלות וועט זיכער קיין זאך ניט בריינגען און פון ניט השתדלות וועט קיין שיעור ניט ווערען.

און בפרט זיינען מסוגל צו דעם די טעג פון חדש כסלו, דער חדש הנסים והגאולה.

איך בין זיכער אז איר ווייסט די בעדייטונג פון י"ט כסלו, דאך בייגעלייגט איז דא א חוברת י"ט כסלו וועלכע איז זיינער צייט געשריבען געווארן דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, פרשת חג הגאולה, און דער מוסר השכל פון דעם, און זיכער וועט איר דאס אויסניצען אויף א פאסענדען אופן.

בברכה לבשו"ט בשמחה ובטוב לבב.

ה'תתקכח

ב"ה, י"ז כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יצחק שי' הכהן

שלום וברכה!

במענה למכתבו אודות חגיגת הבר מצוה של בנם שי'.

הנה יעיין בזהר חדש בראשית ט"ו ד, סיבת חגיגה זו שמזה פשוט מתי
זמנה הוא, ואם ברצון מי שהוא לעשות איזה חגיגה מקודם לזה מאיזה סיבה
שתהי', הרי מהיכי תיתי, אם יתוסף עי"ז בלימוד התורה וקיום המצות,
ולמה יגרע זה הדרך להחזקת היהדות מדרכים אחרים.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקכט

ב"ה, י"ז כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבה, בו כותבת אודות המאורעות במשך
החדשים ושבועות מעת מכתבה האחרון.

ואחרי כל זה, לדעתי, צריכה להשתדל ביותר וביותר שתוכל לגמור
לימודי' בכדי שתהי' מורה מוכרת או גננת מוכרת, שמלבד התועלת בהענין

ה'תתקכח

מו"ה יצחק שי': הענדל, מונטריאל. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"א ג'תסו, ובהנסמן
בהערות שם.

קנא

אדמו"ר שליט"א

מצד עצמו, הרי גם בנוגע לפרנסה מובן שמרויחים יותר באם מסיימים הלימודים ומשתכרים אחר כך בתור מורה או גננת מאשר מפסיקים הלימודים באמצעי ומתחילים בהריוח בהקדם איזה זמן, אבל פחות הרבה ולמשך כמה שנים, וכשתשתדל בזה באמת בטח תצליח, אלא שכפי שכתבתי לה מאז, כדאי שתתיעץ בזה עם ידידים על אתר, שהרי נאמר ותשועה ברוב יועץ.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתקל

ב"ה, י"ז כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף דיין בריף פון ט"ו כסלו, אין וועלכען דו שרייבסט, וועגן שידוכים, פארשלאגען.

אויף וויפיל איך קען די תלמידי התמימים, און ווי איך האב אויך געזאגט צו דיין פאטער שליט"א, איז צווישען די תלמידים פראן **פילע**, וועגען וועלכע מען קען טראכטען און אינטערעסירען זיך אין דעם. און דעריבער פארשטיי איך ניט, צו וואס דארפמען גיין זוכען אין א אנדער ארט.

פארשטענדליך איז, אזוי ווי אלע מענשן זיינען ניט קיין שלמים בתכלית, ווארום א שלם בתכלית איז נאר איינער, זהו הקדוש ברוך הוא, אזוי אויך אין די תלמידים, קענען מענשן געפינען, וואס עס פעלט צו שלימות. אבער ווי געזאגט — **אלע** מענשן זיינען אזוי, און דאך האט מען חתונה און מ'איז דערנאך גליקליך באושר אמיתי. און אויב אין אלע זאכען קוקט מען פריער אויף דעם עיקר און דערנאך אויפן טפל, גלויב איך ניט, אז אין א ענין פון א שידוך וועלכעס איז נוגע אויף דיין גאנצען לעבען, זאל מען גאר פארקוקען אויף דעם עיקר, און אנהויבען די בחינה (טעסט) פון דעם טפל דטפל און אפשר נאך ווייניגער אויך פון דעם.

בהנוגע דעם געדאנק, צו פארען דעם יאהר לארץ הקדושה ת"ו. — איז ניט אריינגעניידק אין דעם עצם געדאנק, איז דוקא אין דעם יאהר ווען די

פרייע ווילען מאכען פון אזא נסיעה, א ענין פון כחי ועוצם ידי עשה לי, איז אויב מ'איז ביז איצטער ניט געפארען, גלויב איך ניט אז מ'דארף צוגעבען שטארקייט אין דעם, דורך פארען גראדע איצטער.

און צו דיין געבורטס-טאג ש"ק הבע"ל, זאל השי"ת דיר העלפען אז דו זאלסט האבען א שנת הצלחה אין אלע ענינים, און מיט א אמת גוטען שידוך אין דער פאסענדער צייט.

איך האף, אז אויך די נשי ובנות חב"ד פון . . . וועלען אויסניצען דעם יום הבהיר י"ט כסלו אויף א פאסענדען אופן, אין דעם זעלבען טאג אדער אין די נאהענטע טעג, והשי"ת יצליחן.

בברכה.

ה'תתקלא

ב"ה, י"ז כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

ועד גמילות חסדים, על יד בית המדרש ליובאוויטש,
אשר במאנטרעאל
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קראתי המכתב מעש"ק העבר, בו כותבים אודות מינוי הועד של הגמ"ח והחלטתם באופני עבודתו. ויהי רצון אשר חפץ ה' בידם יצליח להרבות מדת החסד בעולם, וכידוע מאמר רז"ל, גדולה גמילות חסדים כו' בין לעשירים וכו'.

ומגלגלין זכות ליומין זכאין, הימים שבין ימי הגאולה יו"ד וי"ט כסלו, אשר בעלי השמחה מסרו נפשם על עניני אהבת ישראל בכלל וגמילות חסדים ביחוד, וכמסופר ומבואר בכ"מ בהפלאה אחרי הפלאה עד לאמרם אשר ואהבת לרעך כמוך, כלי הוא וחד עם ואהבת את ה' אלקיך, ובאגה"ק לרבנו הזקן סי' ט, איך כל עיקר עבודת ה' בעתים הללו בעקבות משיחא בזה הוא.

ויהי רצון אשר בקרוב ממש נזכה לסיום וחיותם אגה"ק זו, יזכה לראות עין בעין בשו"ב ה' ציון וכו'.

קנג

אדמו"ר שליט"א

בברכה להרבות פעולות בהאמור מתוך שמחה וטוב לבב ולבשורות טובות, ולהתועדות שמחה ופעילה.

המחכה לבשו"ט.

נ.ב.

ע"פ מ"ש חבר אני לכל אשר יראוך ולשומרי פקודיך, מוסגר בזה המחאתי פרטית בתור השתתפותי במפעלם הכי נעלה.

ה'תתקלב

ב"ה, ח"י כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"יג כסלו, במה שכותב אודות ענינו בתור סופר, ובאם ימשיך בזה או לא.

מהנכון אשר ממשכורתו בזה, הנה יותר ממעשר וקרוב לחומש, יתן לצדקה, וזה ימשיך ברכה בשאר חלק השכר, וכלשון רבנו הזקן בספרו תניא קדישא פרק ל"ד, ואף שאינו נותן אלא חומש, הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' להיות מכון לשבתו ית'.

במ"ש אודות ענין השכחה, — ידוע העצה לזה להיות זהיר בטבילת עזרא ולהיות בקי בעל פה איזה פרקים משניות ועכ"פ פרק אחד מספר תניא קדישא, ולמעט בדברים בטלים ומחשבות בטלות.

במ"ש אודות הצלחה בלימוד ובמעשיו, צריך לקבוע עתים ומה טוב בכל יום עכ"פ זמן קצר בלימוד פנימיות התורה אשר בזהר הק' נקראת אילנא דחיי שאין שום מקום שם לשכחה וכו', ולא אחיזה לכל ענינים בלתי רצויים, וכמבואר על ידי משה רבנו רעיא מהימנא, בזהר חלק ג' קכד, ב ובביאור באגרת הקדש לרבנו הזקן סי' כ"ו והרי הודיעו רז"ל יגעת ומצאת.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקלג

ב"ה, ח"י כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה אברהם שיי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי"א כסלו והקודמיו.

פשיטא אשר גם השתא עליו לחלק דמי חנוכה כבשנים שעברו,
ובהתלמידים שיש איזה ספק, להקל, ז.א. לתת גם להם.

בשאלתו אודות התיקון טעות בהשיחות, פשיטא שיש לתקן, והרי דין
הוא בשו"ע שצ"ל הספרים מתוקנים, ובפרט ענינים שבדפוס.

בודאי יודיע בפרטיות מההתועדות די"ט כסלו במושבות אנ"ש אשר
באה"ק ת"ו, ובפרטיות הדרושה גם ע"ד ההתועדות דכפר חב"ד והכינוסים
שהיו.

בברכה להתועדות פעילה ושמחה ולבשו"ט.

ה'תתקלג

מו"ה אברהם: פריז, פתח תקוה. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"י"ג ד"תכ, ובהנסמן בהערות
שם.

ה'תתקלד

ב"ה, י"ח כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה רפאל חיים שי

שלום וברכה!

ראה ראיתי גליוני ההגהה של הספר תפארת ציון, פירוש על מד"ר, אשר
כת"ר מכין לדפוס, להו"ל.

ויהי רצון אשר יגביר חילם לאורייתא מתוך הרחבה וביחוד באגדה של
תורה, וכידוע הוראת חז"ל, רצונך שתכיר את מי שאמר והי' העולם למוד
אגדה (ספרי עקב ו, ו) ובפרט בדורנו דרא דעקבתא דמשיחא חשך כפול
ומכופל, שלימוד חלק תורה זה דרוש ביותר וביותר וכידוע משל חז"ל בזה
(סוטה מ, א. עיי"ש בפירש"י).

ולחביבותא דמילתא, אף שאין הזמן גרמא לעיין בגליונות האמורים
כפי הדרוש, עברתי עליהם עכ"פ כפי רשיון הזמן, ומועתק בשולי הגליון עכ"פ
ב' ג' הערות, בתחלת פירוש זה ובהן נקודה מתורת הבעש"ט ותורת אדמו"ר
הזקן בעל התניא והשו"ע, אשר הזמן גרמא, שהרי ביי"ט כסלו יצא אדמו"ר
הזקן לחירות והותחלה הפצת המעינות תורתו הוא תורת הבעש"ט באופן
דהלוך והוסיף הלוך וגדול, והפצת תורה זו ופרסומה הי"ז עצמה הוכחה הכי
גדולה אשר חובת הזמן הוא וחובת גברא, לקדש מעותותיו ללימוד חלק תורה
זו, וכידוע לשון האריז"ל אשר בדורנו מצוה לגלות זו החכמה ואחריו תלמידו
הגדול ר"ח וויטאל כמבואר בארוכה בהקדמתו לספר שער ההקדמות מיוסד
על דברי הזהר הק'.

ויהי רצון אשר גם עיי"ז יתקרב קץ גלותנו ונזכה בעגלא דידן לקיום

ה'תתקלד

מו"ה רפאל חיים: גולדמן.
תפארת ציון: מאת הרה"ג רבי יצחק זאב יאדלער.

היעוד שתרבה הדיעה, החכמה והאמת להשיג דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

בכבוד ובברכה.

נ.ב.

הערות: א. א, וע"פ מרז"ל ע' פנים לתורה.

שאלות: השייכות דפ"י האי דרה"ו ופי' הבי' ד"א כו' (ע"פ משי"כ בתפא"צ לא הו"ל להביא אלא פי' הבי'), טעם וסידורן, שלכאורה פי' הבי' פשוט יותר והו"ל להקדימו, איך אפ"ל על פדגוג שהוא ענין של קטנות, — שהייתה אצלו (וע"פ תפא"צ אצלו — הוא רק מכוסה ומוצנע), מהו ענין דרבתא בפ"ע, שהרי הפדגוג המכוסה ומוצנע, עצמו רב הוא, אלא שזהו תושבע"פ (כשמ"ר פמ"ז, ס"א שהוא בתפא"צ, ולד' בשמים). ועוד.

והפי' בכהנ"ל: פדגוג — חינוך היונק והקטן שהוא רק בדברים פשוטים וקלים, מכוסה — כאן הוא כל הדבר אלא שמכוסה בלבוש של ענין אחר, כגוף האדם, האמון עלי תולע, מוצנע — הדבר הוא במק"א, וכמרדכי שהצניע להדסה, רבתא פי' גדול ולא, הרבה וכמו אלכסנדריא רבתא, עיר אחת אבל גדולה, ומפרש רה"ו הכתוב, ואה"י אצלו, שבזה מרמז על כל חלקי התורה, פשט — גלוי ופשוט, מכוסה, — דרוש, מוצנע — רמז (בלבד ולא הענין עצמן) סוד — שרק הוא דבר גדול וכהודעת חז"ל (סוכה כח, א) ולכן בא בחלוקה בפ"ע, ואומרת התורה שכל חלקי' היו אצלו, ומזה משתלשל: ד"א כו' מביט דתורה ובורא את העולם כולו, עלמין דאתגלין ועלמין סתימין דלא אתגלין, וכללותו ג"כ ד': עשי', יצירה, בריאה, אצילות (שהם מכוונים לפרס דתורה).

א, ב. פי' המד"ר: בראשית עם התורה הנק' ראשית, או — בשביל התורה — הפכיים הם, הפי' האי מבאר הפרט דהעולם (הבריות) עיקר וכמרז"ל (ב"ר ריש פמ"ד) לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות, וכאן להלן — מחשבתן של ישראל קדמה לתורה, הפי' הבי' מבאר הפרט, דהתורה עיקר.

* * *

בהמדובר דזריזות מתחילה לא קודם צפרא — כן מפורש גם בפרש"י ותוסי' על אתר (פסחים ד, א).

ה'תתקלה

ב"ה, ח"י כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה יעקב שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק נתקבל מכתבו מי"ב כסלו, ומגלגלין זכות ליום זכאי, יום הגאולה והנצחון של תורת החסידות הוא יום הבהיר י"ט כסלו, אשר בלשון רבותינו נשיאנו הק' קבעו לו השם ראש השנה לחסידות ולדרכי החסידות.

ובעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להמצטרך לו מתאים לתוכן כתבו.

וזכות התעסקותו בענייני גמ"ח כפשוטו, ובענייני גמ"ח ברוחניות ע"י לימודו שיעור ברבים [ותקתי חזקה שמערב בזה קב חומטין, ז.א. מענייני תורת החסידות והנהגותי והשיחות שלה (יעוין הביאור דקב חומטין בלקו"ת ויקרא ביאור לד"ה ולא תשבית סעיף ה'')], יעמוד לו ולכל אלו שכותב אודותם להמצטרך להם ולהצלחה בענייניהם, ובזה גם עסקנותו האמורה וכפסק המשנה מצוה גוררת מצוה, שכר מצוה מצוה.

בודאי ישתתף בהתועדות יום הבהיר י"ט כסלו, ויהי רצון שיהיי רישומה ניכר משך כל השנה הבע"ל.

בברכת חג הגאולה ולבשו"ט.

ה'תתקלה

מו"ה יעקב: הורביץ, רמת גן.

ה'תתקלו

ב"ה, י"ח כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ רב פעלים מו"ה שלמה שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ד מ"ח ויו"ד כסלו, והמוסגר בס, ובטח בינתים
נתקבל מכתבי מענה על מכתבו הקודם.

וחבל שנופל ברוחו על מה שפלוני בא בטענה או שפלוני מתנהג באופן
בלתי רצוי, שהרי זה נוהג עולמנו זה משנים ומדורות שעברו, ואפשר עוד
בממדים גדולים יותר מאשר עתה, ומי לנו גדול מעסקן צבורי הראשון לאחר
מתן תורה הוא משה רבנו, מקבל הראשון דתוה"ק, ובכל זה וכו', והרי
אדרבה בימים אלו העבודה קלה יותר כיון שמעשה אבות סימן לבנים שכבר
סללו הדרך, ועוד זאת שההעלמות וההסתרים קלים הם בערך הני"ל, ואף
שמי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת להדמות וכו' (וע"ד מ"ש רבנו הזקן
בתניא פרק מ"ד), אבל חיזוק ועידוד ישנו מזה **במכש"כ וק"ו**, וק"ל.

ובפרט בימים אלו שנכנסנו לחדש כסלו הוא חדש הגאולה והנסים
וההוראה אשר בו **דמוסיף** והולך.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ומניצול ימי חדש זה בהצלחה מופלגה.

נ.ב.

בטח גם שנה זו יחלקו דמי חנוכה בשמי — כדאשתקד.

ה'תתקלו

מו"ה שלמה שי: מטוסוב, קסבלנקה. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תג, ובהנמך
בהערות שם.

ה'תתקלז

בי"ה, ח"י כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה שלמה חיים שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, ובינתיים נתקבל מכתבו בתו תחי' ועניתי לה כבר.

בודאי יתועדו בתו"ת ביום הבהיר י"ט כסלו זה ולמחרתו, וישתדלו ככל האפשרי להמשיך גם תלמידי שאר הישיבות, שהרי קרובים הם יותר מאשר חוצה כפשוטו, ובפרט לאחר היתבוננות בהשתדלות רבנו הזקן (נוסף על השתדלות שאר תלמידי המגיד), לרכוש בני תורה ובעלי כשרון לתורת החסידות, וגם השם מורה חבי"ד דוקא, וכמבואר בכמה שיחות מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שמזה מובן שצריכה השתדלות יתירה בנקודה זו של רכישת בני תורה, ובודאי גם בזה יקוים פס"ד של מעלה, אשר בגלל המסירת נפש הלזו (של רבנו הזקן) על תורת החסידות פסקו בבי"ד של מעלה, אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה.

בברכה להתועדות פעילה ושמחה ולבשו"ט בכהנ"ל.

ה'תתקלז

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 247 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה שלמה חיים: קסלמן, לוד. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ב ג'תתקצב, ובהנסמן בהערות שם.
תלמידי שאר ישיבות: ראה גם לקמן אגרת ה'תתקצב.

ה'תתקלח

ב"ה, ח"י כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה שלמה שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו שהתחיל לכותבו כ"ז מ"ח, ואשרי חלקו שמארגן התועדות, ומ"ש שלא תמיד רואה התוצאות בזה והפירות וכו', — הרי בזמן ההתועדות עצמה בודאי שמדברים דברי תורה והתעוררות, והרי אי אפשר לדא"ח שלא יפעלו פעולתם, ומפורסמת הודעת רבותינו נשיאנו הק' שהנשמה שומעת אפילו בהנוגע לאיש פשוט בתכלית, וכמובן גם מהשיחה ביט"כ צ"ג, עיין לקו"ד ב' אות י"ז, ובפרט בנדון דידן שהמדובר בבעלי תורה וכו'.

במ"ש אודות הרב שי ממקוב ושהוא תלמידו של הר"ש גרינפעלד בע"מ שו"ת מהרש"ג, ובודאי בהזדמנות הראוי' ימסור לו פ"ש ממני, אף כי בלתי מכירו, שתקותי חזקה אשר בודאי יעשה הנ"ל כל התלוי בו להפצת תורת הבעש"ט בכלל וכפי שנתגלתה בתורת חב"ד ע"י רבנו הזקן, ומתחזקת תקותי זו ע"י היחס לרבנו הזקן, מרבו של הנ"ל, כמובן ממה שטורח ליישב דברי רבנו הזקן, יעוין בשו"ת מהרש"ג חלק שני סי' ל"ד וסי' ע"ה [חלק א' משו"ת הנ"ל אין בידי, ואפשר גם שם יש כענין הנ"ל].

מזכיר במכתבו הרב ספרא שי והנה כן נמצא ג"כ רב ספרא שי שאמר לי שאביו דר באה"ק ת"ו ואפשר זהו.

בטחוני חזק שגם להתועדות ד"ט כסלו עשה כל התלוי בו לסידורה כראוי, ומ"ש שאינו מרגיש בעצמו די כחות וכו', הרי כבר הורונו רז"ל בתוה"ק תורת חיים **שנצחית** היא, ע"י סיפורים בעניני של ר"ח בן דוסא, שתבעו ממנו רק לתת ידו, ומן השמים סייעוהו לעלות אבן לירושלים (שה"ש) רבה בתחלתו וקהלת רבה בתחלתו, יעו"ש, ורמז נפלא בהאמור ע"פ המבואר מענין דלב האבן וירושלים יראה שלם, וגדול זכות התעסקותו בהנ"ל וכו"ב, שהוא וכל ב"ב שי יצליחו בכל עניניהם.

ה'תתקלח

מו"ה שלמה שי: קופציק.

קסא

אדמו"ר שליט"א

במ"ש בסיום מכתבו, שאחד מלמדי השיעור אמר כמסקנא ממה שלמד בקונטרס ומעין שלע"ל הגוף ישפיע להנשמה, כן הוא, וכמבואר הענין בארוכה במאמרי אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לכל תכלה רנ"ט והובא ג"כ בקובץ ליובאוויטש חוברת גימ"ל.

בברכה לבשו"ט ולהתועדות שמחה ופעילה.

ה'תתקל"ו

ב"ה, ח"י כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים עוסק בצ"צ
מו"ה יעקב יוסף שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מט"ו כסלו והקדמו, ומובן שאין כל מקום ויסוד לנפילת רוח וכו' מעכב המענה על מכתביו מכאן — כי הסיבה היא רוב הטרדות, שלכן בא המענה לאלו שהענין תכוף ביותר כי מתנהגים בדרכים עקלקלות וכיו"ב, וכידוע פירוש רז"ל בתפלת שלמה המלך, שבהנוגע לבניי הותנו תנאים משא"כ וכו', ועד"ז בדקות גם בנדון דידן.

ובמ"ש אודות הת"ת, הנה אף שבודאי יש מקום לכמה תקונים שפורטם — תקותי אני אשר כ"ע מודי דאי אפשר להטיל ספק בנחיצות הענין עצמו דהת"ת, ולרוב הפשיטות אין להאריך בזה . . .

המחכה לבשו"ט מההתועדות דיום הבהיר י"ט כסלו, ובטח ינצלו גם ימי חנוכה — לעניני יהדות בכלל והפצת המעינות ביחוד — והשי"ת יצליחם.

בברכת חג הגאולה,

מ. שניאורסאהן

ה'תתקלט

מו"ה יעקב יוסף שי': גורקאוו, לונדון. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תל"ב. ובהנסמן בהערות שם.
וכידוע: ראה גם לקמן אגרת ו'קלא.

ה'תתקמ

ב"ה, כ' כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א איש רב פעלים ובעל מרץ עוסק בצ"צ
וכו' וכו' מו"ה זאב שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל הפ"ש ממנו ע"י האברכים שליט"א, ואף שלא מסרו לי
פרטים, תקותי חזקה אשר מוסיף מזמן לזמן בעבודת הקדש לקרב לב בני
ישראל לאבינו שבשמים שהרי נצטוינו מעלין בקדש.

ומסוגלים ימים אלו ביחוד לקבל החלטות טובות בכגון דא, שהרי זה
עתה באנו מיום הבהיר י"ט כסלו, שכדברי רבותינו נשיאינו הק' הוא ראש
השנה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות, וכלשון כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב)
אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר — זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, הנה ביום זה נמשך
גילוי אור פנימית תוה"ק בהמשכה כללית על כללות השנה.

והרי פנימיות התורה אילנא דחיי לית תמן סטרא דרע רוח הטומאה
וכו' ובי' יפקון בניי מן גלותא ברחמים, וכאמור ע"י משה רבנו רעיא מהימנא
בזח"ג קכ"ד ב, וביאור הענין לרבנו הזקן באגרת הקדש סי' כ"ו.

ואשרי חלקו דמן שמיא קזכו לי וממני לי להשפיע על כו"כ מבני
ישראל, ויהי רצון שיצליחו השי"ת ויזכהו ולנצל השפעתו זו במילואה וזכות
הרבים מסייעתו.

בהנוגע להאברכים הנ"ל ולימודם ה' אומנות שו"ב — ע"פ הפס"ד
ששו"ב צ"ל "אדם כשר ודרכיו מתוקנים ויראת ה' על פניו וגם שיהי יודע
ללמוד ולהבין בעצמו בגמרא ובפרש"י כו' יר"ש ביותר וחרדים על דבר ה'
ואינם נבהלים ונחפזים בדעתם כו"ל" (עיין שו"ע רבנו הזקן יו"ד סי"א סק"ב).
שו"ת שלו סי"ט. שו"ת הצ"צ חיו"ד סי' יב ועוד) — הונהג מכמה וכמה שנים
שבהקדמה ללימוד עניני שו"ב צ"ל הכנה משך זמן שירכוש מעלות הדרושות

ה'תתקמ

מו"ה זאב: גרינברג, בוענאס איירעס. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'שמו, ובהנסמן
בהערות שם.

הני"ל, וההכנה כמובן היא ע"י לימוד תוה"ק בלי כל פניות אפילו פניות דקדושה, הנהגה טובה בכלל ובקיום המצות בהידור ביחוד ועוד.

ותקותי חזקה שכת"ר במכתביו אל הני"ל יעוררם על הני"ל פעם אחר פעם, ואשר לעי"ע לא יהיו טרודים כלל במחשבות ע"י לימוד אומנות השו"ב וכו', כ"א בתורת ה' חפצם ובתורתו יהגו יומם ולילה בשקידה ובחיות דכל עצמותי תאמרנה. ובטח ימצא אותיות המתאימות להם, ויצליח.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור ולחנוכה מאיר והלכה כבית הלל — מוסיף והולך.

ה'תקמא

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה אברהם חנוך שי'

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח לכינוס הנוער ולכינוס צה"ל שהתקיימה ביום י"ט כסלו העבר:

לכינוס הנוער: תוכן הנצחון דיי"ט כסלו שתורתנו תורת חיים יום יומיים ולכל חלקי' כל אחד ואחת שייך ומחוייב בהם מאהבת הבורא אותנו, יהי רצון שילהיב את הנוער עתידנו ובפרט שבארץ הקדושה לכוון חייהם לאור התורה והמצוה והמאור שבהם ולהפיצם בכל סביבתם בחום חסידותי ואז מאושרים יהיו בחיים מלאים תוכן ושלימות ושלום.

לכינוס צה"ל: נוסף על הני"ל, יהי רצון שתנצלו עניינים דקבלת עול שיתוף פעולה והכרת היחיד שהנהגתו משפיע ולפעמים גם מכריע גורל הרבים

ה'תקמא

מו"ה אברהם חנוך שי': גליצנשטיין. לוד. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתעא, ובהנסמן בהערות שם.

לבנין ארץ ישראל סבא ולהגנה עליו כי יהי מחניכם קדוש והי אלקיכם
יתהלך בקרבכם.

בברכת התועדות מוצלחה,

מנחם שניאורסאהן

בברכה

מזכיר

ה'תתקמב

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מט"ו כסלו, בו כותב ראשי פרקים מאשר עבר עליו,
ומה שתולה ומזכיר בענייני מכשפים כשפים וכו'.

הנה יסיח דעתו מזה לגמרי מכל וכל, ויתחזק בבטחונו בהשם יתברך
המשגיח על כל אחד ואחד בהשגחה פרטית, אלא שצריך לבדוק את התפילין
שלו וכן את המוזוזות בדירתו, ובכל יום חול לפני התפלה בבקר יפריש איזה
פרוטות לצדקה, ולאחרי התפלה בבקר, וגם בש"ק ויום טוב יאמר השיעור
תהלים חדשי — כפי שנחלק התהלים לימי החדש —.

ובמ"ש אודות תיקון. — הנה לכל לראש צריך להתעסק במרץ בענין
שידוך עם אשה כשרה, ושהיו דברי תורה חקוקים בזכרונו, זאת אומרת
שידעם בעל פה, ומהם איזה פרקים משניות ועכ"פ פרק אחד מספר תניא
קדישא (וע"פ מ"ש בלקוטי תורה לרבנו הזקן סוף פרשת קדושים), וכן ינהג
בענייני תעניתים של דבור וכיו"ב, אבל מושלל בתכלית ענייני תענית מאכילה
ושת"י שזהו היפך תורת הבעל שם טוב, החסידות, וכוונתי בתענית של דבור
הוא ע"פ מ"ש בספר תולדות מוהר"ש סוף עמוד ע"ב, אבל פשוט שצריך
להיות בלי הבלטה והרגשה, שלא ירגישו הרואים, ובאופן המתאים עליו
להשתדל במרץ הכי גדול גם כן לענייני חינוך בני ובנות ישראל על טהרת
הקדש.

בודאי משתתף בהתועדות חסידותיות הנערכות מזמן לזמן, וכוונתי
בהשתתפות הוא כמובן לא בהנוגע לעניינים הגשמיים אלא בהנוגע שמיעת

קסה

אדמו"ר שליט"א

דברי התעוררות הנאמרים בעת ההתועדות, והעיקר לשינוי לטוב על ידי זה, והרי ידוע פתקא דמשמאי נחית, דברי רבנו הזקן, אז וואס א חסידישע פארבריינגען קען אויפטאן קען מלאך מיכאל ניט אויפטאן.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקמג

ב"ה, כ"ג כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

הגיעו לכאן שמועות מבהילות בהנוגע להבלתי סדר (או הבלתי רצון) השורר בנוגע לתשלומי המסים מתושבי הכפר, ואשר מאי התשלום, סובלים כמה ענינים הכללים של הכפר, ז.א. שסובלים כולם. ומובן שמוכרח לעשות בזה סדר. ואף שבטח קשה לסלק כל החובות בבת אחת, אבל באסיפה מורחבת צריך לקבוע זמני ואופני התשלומין, מתאים למעמדו ומצבו של כל אחד ובהתאם לגודל חובו. ולהסביר עוד הפעם ועוד הפעם ע"פ הנקודה שבמכתבי הקודמים, שמוכרח בכפר חב"ד, מכש"כ וק"ו מה שמוכרח זה בכל מקומות בני"י, שכאו"א יבין שהוראת תורתנו תורת חיים, יחיד ורבים הלכה כרבים, ה"ה תועלת היחיד ותועלת הרבים. ועוד זאת אשר זוהי התועלת האמיתית של היחיד לא רק ברוחניות כי אם תועלת כפשוטה גם בגשמיות, שע"י שדוחה לפי שעה תועלתו הפרטית, הרי מתגדלת התועלת הכללית שהוא בכלל זה, ועוד שע"י בידו לתבוע למחר ולמחרתים שגם אחרים יעשו כן וידחו תועלתם הפרטית בשביל תועלת הרבים — ה"ז ריוח גדול גם

ה'תתקמב

דברי רבנו הזקן: ראה גם לעיל אגרת ה'תתצט, ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתקמג

מהעתקה.

כפשוטו. והאריכות אך למותר בדבר הכי פשוט ונהוג בכל עניני הצבור ואפילו בעניני שותפות . . .

בודאי יודיעו בפרטיות הדרושה בהנוגע להתועדות די"ט כסלו ר"ה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות והימים שלפניו ושלאחריו, והעיקר ע"ד הבכח והפעולה לתועלת כל עניני כפר חב"ד, אשר שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

בברכת הצלחה ולבשו"ט בכל האמור ולחנוכה מאיר ושמח לכל תושבי הכפר — ה' עליהם יחיו.

ה'תקמ"ד

ב"ה, כ"ג כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה ישראל נח שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו — מבלי הוראת זמן הכתיבה — ות"ח ת"ח על הסיפורים אודות רבותנו נשיאנו זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, וכבר ידוע ומפורסם שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר, שספר בראשית בא מקודם וכהקדמה והכנה להספרים שלאחרי זה, והרי קדימה בתורה שגם הסדר שלה תורה היא אין זה רק קדימה במקום ובזמן אלא גם קדימה ע"פ המבואר בתניא פרק ל"ו.

ובקשר עם זה לפלא קצת אף שמסיים מכתבו לאחר יום הבהיר י"ט כסלו ראש השנה ללימוד החסידות ודרכי החסידות, בכל זה אינו מזכיר דבר מההתועדות, שהרי בודאי נאמרו בה דברי התעוררות, דברי תורה ודברי דא"ח, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה, ויהי רצון שהרושם יפעל על כל השנה כולה, וכדיוק הלשון ראש שכולל בתוכו וממשיך חיות לכל האברים שהם ימות השנה הבע"ל.

בברכה לבשו"ט.

ה'תקמ"ד

מו"ה ישראל נח: בליניצקי, פריז. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתא, ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתקמה

בי"ה, כ"ג כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מטו"ב לחדש הגאולה, ומ"ש שמצבו לא השתנה לדאבונו וכו', אינו רואה שום התפתחות, ושמצבו בכל רע ר"ל.

הנה דעתי ברורה שכל הנ"ל אינו מתאים, ז.א. שמה שמצבו לא השתנה, אין זה כפי שמסיים לדאבונו, אלא בפשיטות מפני שאמר הכתוב וברוך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, ותעשה פירוש, עשי אמתית, ולא בכדי לצאת ידי חובתו לחוד, שיוכל לאמר שכבר עשה מה, ובמילא אין בזה דאבון שלא השתנה המצב כיון שזוהי דרך עולמנו שהודיעה התורה, וכמבואר בכ"מ ומהם בקונט' ומעין מא' כ"ג שצ"ל דוקא ע"י עשיית האדם, ומכש"כ וק"י בעניני שידוך, שעל זה אמרו רז"ל שצריכה להיות כמחזור אחר אבדתו, ובמילא בענין זה מוזר שהחליט בעצמו שקשה לפניו למצוא שידוך באה"ק ת"י ודוקא בחו"ל — שזהו היפך המציאות, ואם לדעתי ישמע יעקור כלה החלטתו האמורה וישתדל באופן המתאים ליראי ה' בהנוגע לשידוך טוב והקב"ה המזווג זיווגים ימציא לו זיווגו בשעה טובה ומוצלחת, ויהי רצון שיחליט כהנ"ל בהקדם ובמילואו, וישתדך ג"כ בהקדם.

וע"ד כל האמור, הוא גם בהנוגע להסתדרותו, ואף שבעניני הסתדרות אין דרושה כ"כ יגיעה כהנ"ל וכמרז"ל דלעיל, אבל גם זה צ"ל יגיע כפיך ועשיי וכאמור, ויהי רצון שכיון שהמוח שליט על הלב בטבעו ותולדתו, ישליט בעצמו להסתדר באה"ק ת"י בהנוגע לשידוך וכן הסתדרות בכלל, ואז יבשר טוב בהנ"ל בהקדם.

בברכה.

ה'תתקמו

בי"ה, כ"ד כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מכ"ב כסלו, ולפלא שאינו כותב דבר אם השתתף בהתועדות יום הבהיר י"ט כסלו, אשר זה עתה באנו ממנו, שתקותי שנודע לו פרשת יום זה ועניינו.

ובמ"ש אודות ענינו הפרטי, שלאחרי כל השתדלות לא בא דבר לפועל וכו'.

הנה כיון דאזלינן בתר רבא, הנה ברוב הפעמים בכגון דא הסיבה היא אשר מדקדקים בהצעות בענינים בלתי עיקרים כלל וכלל, ובמילא אין שמים לב להצעות אשר בענינים העיקרים ואפילו בענינים הטפלים מתאימות הן לגמרי (אלא שבטפל דטפל נמצא איזה פרטים שאינו לפי הרצון), וכשמתבוננים בהאמת הגמור, שאין שלימות בעולם ושלם בתכלית הוא רק הקב"ה, מובן הן החתן והן הכלה חסרים בשלימות, והרי על זה ניתנה תורתנו תורת חיים בשביל לעלות מדרגא אל דרגא בדרך העולה לשלימות מין האדם.

מובן שאין כוונתי בהנ"ל להטיף מוסר, כי אם לעוררו אשר אולי גם בענינו כן הוא המצב, ואם כן אין פלא שלע"ע לא נגמר ענין, אבל לאידך גיסא בידו הדבר תלוי, כי באם מכאן ולהבא יתענין בהצעות כאמור בהעיקר, היינו בהנוגע לתורה ומצות וכו', ויתפלל להמזווג זיווגים, כמרז"ל וכמה שנאמר מה' אשה משכלת, ימציא לו השי"ת זיווגו הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות.

כיון שהשגחה עליונה העמידתו על התפקיד לחנך בני ישראל הרי מובן שכל שיוסיף בתפקידו מלאכת שמים זו באמונה, תמהר ברכת השי"ת בהמצטרך לו בכלל ובהנ"ל ביחוד, ויהי רצון שיבשר טוב בכל הנ"ל בקרוב.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקמז

ב"ה, כ"ד כסלו, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

... כיון שכל עניני האדם ובפרט עניני האדם הישראלי בהשגחה פרטית הם, וכיון שביחד עם זה כל עניני האיש הישראלי תכליתם הוא כדבר משנה אני נבראתי לשמש את קוני.

מנצל הנני מכתבי זה לעוררו ע"ד דברי האריז"ל הובא באגה"ק לרבנו הזקן סי' כ"ו, אשר בדורותינו אלו מצוה לגלות זאת החכמה (פנימיות התורה), ובקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר – זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, מבואר בארוכה איך שנוגע הדבר, ומוסיף גם בלימוד הגלה דתורה, ולקיום המצות ועבודת האדם בכלל, והלומד דברי הר"ח וויטאל תלמידו המובהק של האריז"ל בהקדמתו לשער ההקדמות, בהכרח לימוד האמור, הרי תסמרנה שערות הראש, ויעוין ג"כ פסק הלכה, וגם הוא דבר משנה, בשו"ע או"ח ריש סי' צ"ח וברמ"א שם, שבמוחש רואים שרק ע"י לימוד פנימיות התורה והליכה בעניני היכולת לאדם בתקופתנו יתומה זו, לקיים האמור שם ג"פ ביום, ואם בכל אדם הדברים אמורים, עאכ"כ בהעוסק בחינוך בני ישראל אשר כל הוספה בעניניו נכפלת פי כמה בהמחונכים שלו, וק"ל.

בכבוד וברכה.

ה'תתקמח

ב"ה, כ"ד כסלו, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מח"י כסלו, ערב יום הבהיר י"ט כסלו ראש השנה ללימוד החסידות ודרכי החסידות כהודעת רבותינו נשיאנו – זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ותקותי שהשתתף בהתועדות דיום זה, והרי עת רצון הוא אז להתעוררות ולהחליט בעניני תורה ומצות, שהרי אכל בי עשרה שכינתא שריא ובמילא תוספת בסיוע ישנה אז.

ובמ"ש שכשמגיע בלימוד תורת החסידות למילות קבלה, נתעורר אצלו הספק, מה אני ומה אני וכו'.

והנה פשיטא אשר מאז שאמר הקב"ה וירד ה' על הר סיני גוי וידבר וגוי אנכי, ופירשוהו רז"ל אינא ניפשי כיתבית י'הבית, שהתוכן הוא שהקב"ה הכתיב עצמו בתורתו ובלימוד התורה איזה ענין שיהי' לוקחים אותו, וה"ה בהנוגע לקיום המצות, וכמפורש בזהר הק' הובא בספר תניא קדישא פרק מ"ז, הרי לא רק שניתנה היכולת לבטל הטענה, מה אני, אלא שגם מוכרח לבטל אותה, ואף שבדורות הקדמונים לימוד פנימיות התורה הי' זה ענין ליחידי סגולה, הנה לא כדורות ההם דורותנו אלה, וכמבואר בארוכה באגרת הקדש לרבנו הזקן סי' כ"ו ומבואר בארוכה יותר בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר — זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ומובן הדבר עוד ביתר שאת ע"פ המשל מרבנו הזקן שאמרו להרה"ג הרה"ח הרה"צ וכו' הרי"פ מקאריץ (נדפס בהתמים), המשל מאבן הטובה שבכתר מלך גדול, עיי"ש בכל הנ"ל, ותקותי שעיי' כל זה — עוד ירבה בהתמדה ושקידה בלימוד החסידות ובהליכה בהדרכותי.

ובמ"ש שגונב מזמנו בשביל הנ"ל, גם על זה יש להמליץ הכתוב אשר בלא תגנוב טעם מפסיק תחת התיבה לא, כי גניבה דאורייתא — מותרת היא (זהר יתרו צג, ב).

כשיודיע שמות בניו בצירוף שם אמם, שיי', יזכירם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרף להם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולחנוכה מאיר ושמח,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

לאחר זמן: תוספתא ב"ק פ"ז, ג. ש"ך חו"מ רצב, סקל"ה. מיל"ש משלי.

קעא

אדמו"ר שליט"א

ה'תתקמט

בי"ה, כ"ה כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה – שנתארך דרך הילוכו, – בו כותבת אודות היחסים אשר בבית, ושבמדה מסוימת מפריע ללימודי באופן הנראה לה, ושואלת באיזה דרך תוכל להסתדר בכדי ללמוד כראוי ובשיטה הראוי'.

וכיון שכוונת . . . מהראוי להוודע ע"ד האפשרות שתסדר שם בבית הספר אשר לבנות או בבית ספר בית יעקב מקום שיש שם פנימי, בכל אופן מובן שאין ליפול ברוח ח"ו ממה שיש מכשולים בדרך החיים, ולא הכל מן המוכן, אלא שזקוקים ליגיעה והשתדלות ולפעמים תכופות השתדלות יתירה, כי כן הוא הסדר דעולמנו זה, וכפי שיודע כאו"א בהנוגע אליו, אלא שמאי ידיעות בפרטיות הנעשה אצל חבירו, לפעמים טועה שהוא היוצא מן הכלל, במה שאין דרכו בחיים נוחה בתכלית, ורואים אשר דוקא נסיונות ועכובים אלו מחסנים את האדם ומכשירים אותו ללכת יותר בטוח בדרכו בחיים . . .

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקנ

ב"ה, כ"ה כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים
מו"ה משה יצחק שי' וזוגתו הרבנית מרת רבקה תחי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מנר הראשון דחנוכה עם המוסגר בו.

ויהי רצון אשר עוד רבות בשנים יתעסקו בעניני תורה ומצותי מתוך
הרחבה ובאופן דהרחבה וכמ"ש ואתהלכה ברחבה, וכחוראת ימי חנוכה אלו,
דמוסיף והולך מיום ליום.

אשר אז אף שבחוץ שקעה החמה, הנה לא זו בלבד אשר לבני ישראל הי'
אור במושבבתם, אלא שניתן להם הכח והיכולת להדליק נר על פתח ביתם
מבחוץ ולהוסיף גם בזה, עד שיגיעו לְמַטְרָה וּכְרָמָא המבואר בתורת החסידות
מלשון רז"ל דשיעור נר חנוכה עד דכליא ריגלא דתרמודאי (שבת כג, ב) שאיש
ואשה הישראלים על ידי הנהגתם האמורה, מכלים את הרגל (אפילו מדריגות
האחרונות) דתרמודאי — אותיות מורדת — בה' ובמשיחו בתורתו
ובמצותיו — שזה הי' ג"כ ענין תרמוד בעת ההיא דידם תקיפה וכמובא
ברז"ל.

ואם בכאו"א אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר שיחיד הוא רבים, ז.א. שיכול
לפעול על רבים להעלותם מדרגא לדרגא ומחיל אל חיל, עאכו"כ אלו
שהשגחה עליונה העמידתם בשטח החינוך על טהרת הקדש, שרבים צריכים
להם שראוים הם להצלחה מיוחדת בעניניהם הכללים והפרטים, וכחוראת
הכתוב דיום הבהיר י"ט כסלו, פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו
עמדי, אשר הפדי' בעניניהם כיון שרבים צריכים להם תהי' באופן דשלום
אמיתי, ז.א. שלום בגשמיות ושלום ברוחניות.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל ולבשו"ט בכל הנ"ל.

ה'תתקנ

מו"ה משה יצחק שי': העכט, ניוהייזען. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תשעה, ובהנסמן
בהערות שם.

שיחיד הוא רבים: ראה גם לעיל אגרת ה'תתח, ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתקנא

ב"ה, נר ראשון דחנוכה, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

לאני"ש אשר באה"ק ת"ו, ולהצעירים והנוער ביחוד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בחג הנרות זה, בודאי אשר למותר לבאר ולהדגיש תוכן הענין אשר רבותינו נשיאנו זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, קראו לתלמידיהם תלמידי תומכי תמימים, בשם נרות להאיר, וכמבואר במ"א בארוכה הדיוק בזה, אשר הנקודה היא — שעל כאו"א להאיר גם את סביבתו בנר מצוה תורה אור ומאור שבתורה. וקריאת שם הרי זהו ענין גילוי, המשכה מן השרש והמקור וההעלם, לענינים שבפועל. וכמבואר בדא"ח בכ"מ, ענין קריאת שם, שענינה לחבר הנשמה עם הגוף וכו'.

ועפ"ז יש להסביר ג"כ המחלוקת שישנה, אם אדם קרא שמות גם לדגים, שהרי דוגמתם הם נבראים בעלמא דאתכסיא, היפך ענין הגלוי. אלא שעלמא דאתכסיא זה — לגבי עולם שלמעלה הימנו, גם לזה גילוי יקרא, שזהו יסוד לדיעה שגם הדגים נקראו בשם. יעוין תוס' חולין סו, ב, חזקוני ורד"ק לבראשית ב, יט, מדרש חסר ויתיר ועוד.

והנה אף שהכתירו בתואר זה את תלמידי התמימים, בודאי מובן שתלמידי תלמידיהם, גם עליהם חל התואר, שהרי זוהי מטרת החינוך דמחנך טוב — שיהיו תלמידיו כמותו. ובפרט מעת גלות תומכי תמימים ממקומה הראשון בליובאוויטש, שהתואר והתפקיד דנרות להאיר, מוכרח למלאות אותו בכל מקום שגלה אחד מהם, ופשיטא במקום בו נמצאים כמה מהם בניהם ובני בניהם.

ומובן שהתפקיד להאיר יש בו כמה אופנים ודרכים, מהם עיקרים ומהם טפלים ומהם — בשעת הדחק. אבל האופן העיקרי הישר והפשוט, הוא

ה'תתקנא

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 310.
ועפ"ז יש להסביר: קטע זה נדפס כאגרת לעצמה לעיל ח"ז א'תתעה. ואולי התאריך שם מוטעה.

על ידי חינוך, והשתדלות בהנוגע לחינוך הרצוי, השתדלות בגופו בממונו ובנשמתו. וכמבואר שלשת האופנים בהנוגע לצדקה וגמ"ח, שהחינוך מכללם הוא.

מובן ג"כ, אשר תפקיד זה חשיבות גדולה פי כמה לו, בתקופה ובמקום אשר כל רגע ורגע יקר הוא ביותר בשטח החינוך, כי ניתנה האפשריות להעלות מחיל אל חיל כמה מבני ובנות ישראל, והעדר העשי' בזה – מעמיד בסכנה את עתידם.

בודאי למותר להאריך, אשר בארץ הקדושה, תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, מצב זה עתה הוא בתקפו, כיון שרבים העולים ומשפחות בניהם ובנותיהם, ובאופן שישתדרו, בעניניהם בכלל ובעניני חינוך ביחוד, במשך תקופה הראשונה, תלוי כל עתידם.

ע"פ האמור, קריאתי ובקשתי לכל אנ"ש, וביחוד להצעירים, שיחי – אשר כאו"א מהם יבחון את עצמו, באם מסוגל הוא לעבודה בחינוך בני ובנות ישראל. וכיון שאדם קרוב אצל עצמו, ויכול לטעות בחשבון, יתייעץ עם המומחים בענין זה. ואלו אשר כשרון להם בדבר, ישתדלו ככל הדרוש להסתדר באופן שיוכלו לעסוק בגופם ממש בעניני חינוך, ז.א. בתור מורים – ות, מדריכים – מנהלי בתי ספר וכיו"ב.

– בטח, בכדי למלאות תפקיד זה, זקוקים ידיעות בכמה מקצועות, הנה ודאי שכמה וכמה ישנם להם כבר ידיעות בזה, ואין זקוקים אלא להשלמה. וחלק מהם יש להם כבר ידיעות אלו בשלימות. ובהנוגע לשאר, הרי בודאי ישנה אפשריות לרכוש ידיעות אלו, באופן מזורז, ולמלאותם אח"כ במשך התעסקותם בחינוך. והרי גם עבודת החינוך עצמה, מלמדת ומורה את האדם העוסק בה, איך להשתלם.

אלה אשר ברור הדבר שאין להם כל כשרון בשטח האמור, עליהם להתגייס לחיזוק וביסוס מוסדות החינוך – על טהרת הקדש. ובזה הנקודה העיקרית – התעמולה בין ההורים, אשר, אם באמת חפצים באשרם של בניהם ובנותיהם, ואשרם לא רק בבא אלא גם בזה, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, מוכרחים לחנך את בניהם ובנותיהם על טהרת הקדש, ברוח ישראל סבא, וכל יגיעה והשתדלות כדאיות בזה, שהרי הדבר נוגע לכל עתידם של בניהם ובנותיהם.

המורס מכל הנ"ל, אשר כל מי שיש סברא, שמסוגל הוא להיות מורה ומורה, מבקש הנני אותה להתחיל לחפש תיכף דרך ואופן איך שאפשר יהי

לנצל כשרונותיה בשטח זה, ובמדה הכי גדולה, שהרי דרישת השעה והכרח השעה היא.

ויהי רצון אשר ימי חנוכה אלו, דמוסיף והולך אור על פתח ביתו מבחוץ, יוסיפו ג"כ בהנרות להאיר, אשר אלו המאירים כבר, יתוסף באורם עד למרחקים, וכדיוק הלשון יפוצו מעינותיך חוצה, ואלו שמפני איזה סיבה עדיין אינם מאירים, יעלו את הנר שלהם עד שתהא שלהבת עולה מאלי, וע"פ האופן האמור באגרת התשובה לרבנו הזקן סוף פרק ט' שיהי' כפלים לתושי', בכדי למלאות את המגרעות מהשנים שעברו מבלי לנצל הכחות שניתנו להם.

ומכיון שאמרז"ל עה"כ מגיד דבריו ליעקב וגו' מה שהוא מצוה לישראל עושה בעצמו, יעשה השי"ת את ה"ושננתם לבניך", בני ובנות ישראל, לחננם חכמה בינה ודעת בענינים הכללים ובענינים הפרטים, ומתוך הרחבה ובשמחה ובטוב לבב, יאירו את כל סביבתם, בנר מצוה תורה אור ומאור שבתורה.

המצפה לבשו"ט בכל האמור, וחותרם בברכת הצלחה מופלגה לכל המשתתפים ע"פ האמור, הם וכל ב"ב שיחיו – יעמדו על הברכה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

מנחם שניאורסאהן

ה'תתקנב

בי"ה, כ"ו כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מכ"ב וכ"ג כסלו עם המוסגר בהם, ומוסגר בזה מכתבי ל... ש"י, ובאם זקוק לתוספת הסברה, בטח ימצא אותיות המתאימות בזה, ומוכן אשר בהנוגע לבריאות – הרי ימי חנוכה ענינם שמוסיף והולך בטוב הנראה והנגלה עד שנראה גם בחוץ, ופשוט אשר כן הוא בעניני גוף הישראלי אשר קדוש הוא (וכמובא בתניא אשר בהגוף החומרי

ה'תתקנב

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 324 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

הנדמה לעיני בשר וכו' בחר בנו מכל עם ולשון, ובפרט שבחירה האמיתית אין זה אלא במהותו ועצמותו וכו'*) וילך גם בזה באופן דמוסיף והולך עד לשמונה, שהוא – הכולל שבעת ימים ימי ההיקף ומה שלמעלה מהם, וכמבואר בדא"ח בכ"מ, וכביאור הרב המגיד שמיני מלשון שמן.

ולהודעתו מיום ההולדת שלו, ובטח ינהג במנהג אנ"ש ביום ההולדת, ויהי רצון שתהיי שנת הצלחה אצלו בענינים הכללים ובענינים הפרטים, אשר הא בהא תליא, ובזה ג"כ – הענין פון פאלגען (כי מהעדר המענה שלו בהנוגע לשאלתי בזה ובפרט בהמשך לשיחתנו כאן כשבקר עם זוגתו תחיי חוששני שעדיין ענין זה דורש מילוי שיפור ושלמות).

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל.

ה'תתקנב

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הישיבה הק' אשר בקהילה קדישא בוענאס איירעס,
התלמידים, הר"י, המשפיע וההנלה
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

בנועם נודעתי זה מזמן על דבר יסוד הישיבה הק' ותוספת תענוג גרמו לי הידיעות, אשר התפתחה מעת הוסדה בכמות, ז.א. במספר התלמידים, וכן באיכות – טיב הלימודים.

ובודאי אשר התפתחות זו, תוסיף בכל אחד ואחד מהם חיזוק ועודד לעשות עוד יותר ועוד יותר כל אחד בענינו, להתפתחות הישיבה וכאמור הן בכמות והן באיכות.

(*) עיין שיחת שמח"ת תרס"ט.

שהרי כל אחד ביכולתו לעשות בשני הענינים, כיון שלכל אחד מישראל, הן גוף והן נשמה, הן נפש האלקית והן נה"ב.

ובכל חלקים אלו נצטוו לעבוד את בוראו וקונו, נותן התורה ומצוה המצוה, וכדבר משנה אני נבראתי לשמש את קוני.

ומסוגלים ימים אלו להחלטות טובות ולהנהלת פעולה בכל האמור, שהרי עתה באנו מיום הבהיר, זה היום י"ט כסלו, שהוא, בלשון הרב נשיא ישראל הוא כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) במכתבו לבנו כ"ק מו"ח אדמו"ר – זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, "החג אשר פדה בשלום נפשנו ואור וחיות נפשנו ניתן לנו וכו' להמשיך גילוי אור פנימיות תורתנו הק' וכו' שיאיר בפנימיות נפשנו וכו' לגרש מאתנו כל מדה רעה ומגונה מהמדות הטבעיות, כי אם כל עשיותנו ועניננו (הן בעבודה, היינו תפלה ותומ"צ, והן בעיני עולם המוכרחים לקיום הגוף) יהיו בכוונה אמיתית לשם שמים אשר חפץ ה' וכו'".

ונכנסנו לימי חנוכה, אשר ענינם, אשר אף שבחוץ שקעה החמה צריך להדליק נר ה' נשמת אדם ונר מצוה תורה אור ובאופן דמוסיף והולך מיום ליום, ולא להסתפק בהנוגע לעצמו, כי אם על פתח ביתו מבחוץ דוקא, והרמז מובן, וכהודעת רז"ל אשר אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ודאי לכאוי"א ניתנו הכחות הדרושים למלאות תפקיד קדוש זה, וכציווי הבורא בשמחה ובטוב לבב דוקא, וכדברי המורה הגדול הוא רבנו הרמב"ם ביי"דו החזקה שלו, סוף הלכות לולב.

מוסג"פ המחאה בתור השתתפות סמלית בהוצאות הישיבה הק'.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש ולבשו"ט בכל האמור.

ה'תתקנד

בי"ה, כ"ו כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה יעקב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת שלוחו, ויהי רצון אשר כיון שזה עתה באנו מיום
הבהיר י"ט כסלו, ראש השנה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות, וידוע דיוק
אדמו"ר הזקן ובנו אדמו"ר האמצעי בלשון ראש ולא תחלה, שהוא כמו
הראש שכולל וממשיך חיות בכל האברים, ז.א. בכל ימות השנה, ונמצאים
אנו בימי חנוכה שענינם מוסיף והולך, ודוקא על פתח ביתו מבחוץ, אף כי
שקעה החמה, הנה כל אחד מאתנו בתוככי כלל ישראל, ימלא תוכן הפנימי
של הנ"ל בפעולות בסביבתו להאירה בנר מצוה תורה אור ומאור שבתורה
זוהי תורת החסידות שמחזיר למוטב.

והרי גם זה הוראת ימי חנוכה, שאין להתרשם באם כמות השמן
(שמפעפע בכולו — שו"ע יו"ד קה, ה), לכאורה רק ליום אחד תספיק, כי על
האדם לעשות כל מה שהוטל עליו והי' הטוב בעיניו יעשה, ואם עושים אליבא
דנפשי הנה מספיק השמן עד שמכינים שמן חדש, וק"ל.

בברכה לבשו"ט.

ה'תתקנה

בי"ה, כ"ז כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת שני מכתביו עם המוסגר במכתבו הראשון, ות"ח על

ה'תתקנד

נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 1257 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה יעקב שי: זילברמן. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ח ב'שפב.

קעט

אדמו"ר שליט"א

הבשורה טובה מהתחלת הסתדרות גיסו ומשפחתו שי' באה"ק ת"ו, ויהי רצון שיהי הענין של פרנסה, פרנסה בגשמיות וברוחניות גם יחד, ובודאי מצדו מעוררו ומחזיקו לא רק בגשמיות אלא גם ברוחניות, וק"ל.

במ"ש אודות הצעת קנין בית. — אינו מבאר ע"ד השכונה אם זוהי שכונה שמעתיקים ממנה או לתוכה או במצבה עומדת, שהרי קנין בית לא לאיזה חדשים אלא לכה"פ לאיזה שנים, כן אינו כותב דעת מומחה בנכסי דלא ניידי, באם תנאי הקני' טובים הם, ובאם המענה לשתי השאלות הפרטיות משביעים רצון, כדאי לעשות הדבר.

לפלא שאינו מזכיר ע"ד התועדותו ביום הבהיר דיי"ט כסלו ראש השנה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות, ובעיקר ע"ד ההוספה בעניני תורה ומצות, ובעניני מעינות החסידות והפצתם ביחוד, וע"ד פתגם הידוע של רבותינו נשיאנו, שבכל ראש השנה צריך איש הישראלי לקבל על עצמו איזה הוספה במ"ע ובמל"ת ובמנהג ישראל, שעד"ז הוא בהנוגע להענינים של י"ט כסלו ר"ה לחסידות, ויהי רצון שיבשר טוב בכל האמור, ובשו"ט בטוב הנראה והנגלה.

בברכה.

ה'תתקנו

ב"ה, כ"ט כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מערב חנוכה, בו כותבת על דבר הצעת הנכבדות ואשר ישרה בעיני ההצעה, ורואה היא בזה מצוה כפולה הצלת נפש יהודי על ידי שיבה לכור מחצבתה (אורח חיים על פי התורה והמצוה) ומצות הנשואין.

והנה בכלל על מצות כאלו, אמרו חז"ל, אין עושים מצות חבילות, והנהוג שבעולם, אשר הנשואין הן לא כמטרה בכדי לחנך זא"ז עאכו"כ לא בכדי לשנות ענינים הכי עיקרים בחיי הצד השני, ובפרט שכנראה ממכתבה יהי זה שינוי באורח חיים שנהג בו המדובר כמה שנים, ולפתע פתאום יודרש ממנו לקבל על עצמו עול תורה ומצות בחיי היום יומי, ז.א. כמה פעמים ביום לשנות מרגילותו, וביחוד שאפילו כשמקבלים על עצמם שינוי זה, לא תמיד משערים מראש את הקושי שבדבר לזה שזמן ארוך התנהג באופן הפכי.

אינה מזכירה במכתבה מה הי' מענה המדובר על התנאי שאמרה, והעיקר אופי המענה, כוונתי באם כיון שאין הברירה בידו מסכים על זה, או שעושה בחפץ לב או גם בשמחה ובטוב לבב.

ובכל אופן, באם אפילו המענה הי' בנוסח הכי טוב, הנה כיון שכהסיוס במכתבה לא קבעו המועד, מהנכון שהמדובר יתחיל להתנהג תיכף באותו אורח חיים שדורשת היא ממנו, ויהיו שבועות הבאים מעין תקופת נסיון בשבילו ובשבילה.

והשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, ינחה בדרך הטוב לפני' בטוב הנראה והנגלה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקנו

ב"ה, כ"ט כסלו, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום 16/12, בו כותבת שזה איזה פעמים שהציעו לה עניינים בשידוכין, אבל כשמתקרב הדבר לידי גמר, לא יצא מזה דבר, ושואלת להסיבה בזה, ומה עלי' לעשות.

והנה ברוב הפעמים זהו מפני שאין מחליטים באמת לבנות הבית בישראל אחרי החתונה על יסודי התורה והמצוה, שלכן השם יתברך ויתעלה מחכה עוד זמן, אולי בינתים יכירו את האמת לאמיתתו, שהכרחי הדבר שיהיו הנשואין והחיים אחרי זה על יסודי תורתנו תורת חיים, ומובן שהעיקר בזה, שמירת חוקי ודיני טהרת המשפחה, שבת וכשרות המאכלים וכו', וכשתחליט בזה באמת ובתוקף הדרוש, שאם אפילו יהי' איזה קישורים תתנהג היא כראות לבת שרה רבקה רחל ולאה, ימציא לה השם יתברך זיווגה הטוב לפני'.

אלא כדי למהר הברכה, הנה תפריש בכל יום חול בבקר איזה פראנק

קפא

אדמו"ר שליט"א

להכנסת כלה, כלות עניות, וכן תאמר איזה תפלה, שמע ישראל וכיו"ב, ובאם
אי אפשר לה לאמר התפלה בלשון הקדש, תוכל לאמרה בשפה שהיא מבינה.

בברכה לבשורות טובות,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

במזכירות שלי אין כותבים צרפתית, ולכן בא המענה בלשון הקדש, אבל
היא תוכל גם להבא לכתוב צרפתית, כיון שקורא הנני שפה זו.

ה'תקנח

ב"ה, אדר"ח טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ג כסלו, ולפלא שאינו מזכיר דבר ע"ד התועדות יום
הבהיר י"ט כסלו, שהרי כדיוק תוארו הוא ראש השנה, שהראש כולל בתוכו
וממשיך חיות לכל האברים שבגוף, ז.א. בכל ימות השנה שתה"י השפעת יום
זה ניכר בכל ימות השנה.

ובמ"ש אודות . . . שי' הלומד בישיבת תו"ת ב . . . שהוא כתב לו מה
שילמוד וכו', מובן שפלא גדול הדבר וגם תמ"י, שהרי הלימוד דתלמיד שנכנס
לישיבה, עליו לקבל הוראת הנהלת הישיבה ולא מבחוץ לה, ובדאי זוכר גם
הוא איך היתה הנהגה בזה בישיבת תו"ת מימים ימימה, מובן שאין הנ"ל
שולל שיכול להציע סברתו להנהלת הישיבה שם, אבל מופרכת הנהגה
האמורה.

במ"ש אודות . . . שי', הנה בכגון דא ישנם תרופות שפועלות לא רק
להקל אלא שמגדילים ההפסק בין פעם לפעם, וההוספה ההולכת וגדלה,

ה'תקנח

תרופות: לחולי נפילה.

ולפלא שהרי הרופא שמזכיר במכתבו מומחה הוא במקצוע ואפשר אין ממלאים הוראתו, ולכן לעי"ע לא ניכרת הפעולה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקנט

ב"ה, א' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

נשי ובנות חב"ד בעיר קלעוולאנד סניף קינזמאן
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

סיאיז ערהאלטען געווארען אייער ביישטייערונג פאר דער מגבית יום
הבהיר י"ט כסלו, דער באפרייאונגס טאג פון רבנו הזקן בעל התניא והשולחן
ערוך, לטובת דעם שכון חב"ד בארצנו הקדשה תבנה ותכונן על ידי משיח
צדקנו, און בייגעלייגט דא איז די קבלה.

און השם יתברך זאל העלפען אז נאך פילע יארען זאלט איר קענען טאן
אין ענינים פון מצות, און אין א אלץ שטייגענדען אופן, וואס דאס איז דאך
די אנווייזונג פון די חנוכה טעג, אז יעדער טאג דארפמען צוגעבען. נאך
ליכטיקייט.

ניט רעכענדיק זיך מיט דעם וואס עס טוט זיך אין גאס, וואס דאס איז
אויך אפלערונג פון חנוכה, אז מ'צינדט די ליכט דוקא משתשקע החמה,
ובחוף, ד.ה. ווען די זון איז שוין פארגאנגען און אין גאס איז שוין טונקעל.

און וואס נאך מער, אזוי ווי אין יענע ערשטע טעג פון דעם ערשטען מאל
חנוכה — נס, האט מען געזעהן אז בדרך הטבע, קען די ליכטיקייט
אנהאלטען ניט מער ווי איין טאג, וואס נאר אויף אזוי פיל איז געווען בוימל,
איז אבער דורך דעם שטארקען בטחון פון די אידן דענסטמאל אין השם
יתברך, האט די ליכטיקייט פון די ביסל בוימל אנגעהאלטען גאנצע אכט טעג,
ביז מ'האט צוגעריכט נייע בוימל, אויף צו לייכטען ווייטער און ווייטער.

קפג

אדמו"ר שליט"א

אזוי אויך אין אונזער צייט, דורך שטארקען זיך אין אמונה און פעסטען
בטחון בהשם יתברך וועלכער איז דער באשעפער פון דער וועלט און פירט אן
מיט דער וועלט, קענען אידען אויפטאן אז עס זאל זיין ליכטיג בא זיי און
ארום זיי, סיי בגשמיות און סיי ברוחניות, נאך מער און פיל מער וויפיל עס
ווייזט דער חשבון על פי דרך הטבע.

און אזוי ווי דענסטמאל טאן דאס, געזונטערהייט און פרייליכערהייט.

בברכה צו אלע מיטגלידער פון נשי ובנות חב"ד מיט זייערע פאמיליעס
שי' צו א ליכטיקען חנוכה און מיטציהען פון דער ליכטיקייט אויף א גאנץ
יאהר בתכ"י.

ה'תתקס

ב"ה, א' טבת, תשי"ח

ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מנר הראשון, בו כותבת אודות נתוח להוציא בלוטה

וכו'.

והנה כבכל עניני נתוחים, ז.א. מעשה שאי אפשר להחזירו, צריך לשאול
דעת מומחים במקצוע, לכה"פ שנים ומה טוב שלשה. ובטחוני שגם חמ"י שי'
לא יקפיד על זה, והרי גם על פי הוראת תורתנו תורת חיים יש תוקף לדעת
שנים ושלשה שלא בערך לתוקף דעת יחיד, והרי גם שכל האנושי מסכים על
זה, כי האדם יהי' מי שיהי' אינו אלא נברא מוגבל והתייעצות שנים שלשה
יחד הרי תשועה ברוב יועץ, וכיון שכותבת מכתבה ונתקבל ונשלח המענה
בימי חנוכה, דענינם מוסיף והולך באור, הנה יהי רצון שיאיר מזלם במילוי
משאלות לבבם לטובה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ה'תתקסא

ב"ה, א' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים
מו"ה יהושע שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ז כסלו, הכתוב גם הוא בקיצור נמרץ בהנוגע לחגיגת הנחת אפן הפנה, ואין בו כלל בהנוגע להתועדות יום הבהיר י"ט כסלו, וכבר כתבתי כ"פ לכמה מאנ"ש בכ"מ, אשר ברור הדבר שכל עניני חסידות ומוסדותי אברים דקומה אחת הם, ובמילא השתדלות והוספה בענין אחד באופן המתאים, לא לבד שלא תחסיר במוסדות וענינים אחרים דחב"ד אלא אדרבה ואדרבה, ובפרט בהתועדות י"ט כסלו במעלבורן, שבודאי יכולים הם לאסוף כו"כ מאנשי העיר, הרי פשיטא שאפילו אם לא היו מדברים בפירוש ע"ד הישיבה ובית רבקה, הרי התקרבות עצמה ודברי חסידות הנשמעים שם, מוכרח לפעול פעולות גם בהנוגע לישיבת אהלי"י וב"ר, ואפשר סומך על מי שהוא אחר שיכתוב, וכנראה שהתוצאות כבכל קדירא דבי שותפי . . .

בברכה לבשו"ט בענינים הכללים ובענינים הפרטים.

ה'תתקסא

מו"ה יהושע שניאור זלמן שי: סרבנסקי, מלבורן. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תפג, ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתקסב

בי"ה, נר שביעי דחנוכה, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יוסף שי' המכונה ד"ר בורג

שלום וברכה!

הנני מאשר בת"ח קבלת מכתבו אישור מכתבי בברכת השנה.

ועל של עתה באתי להביע צערי בקשר עם הידיעה שקבלתי אשר נסע לכפר חב"ד להתועדות יום הבהיר י"ט כסלו, ומסיבת הצפיפות ואולי ג"כ מצד איסדר, לא יכול לחזור בין הקהל, ואח"כ הלך יו"ר ועד הכפר לפנות לו דרך שיוכל לעלות על הבמה, ומאיזה טעם לא רצה. ומובן שהדבר מצער אותי ומשני צדדים, מצד הקהל שנתאסף שם שבטח אם לא סרב הי' מהנה אותם בדברי התעוררות וכו', ויסלח לי אם אוסיף שגם מצדו, שאם בכל עשרה מישראל אמרו רז"ל דשכינה שרייא, וכביאור בעל השמחה דיט"כ הוא רבינו הזקן אף שאינם מדברים בדברי תורה בעת מעשה (יעויין אגה"ק סי' כ"ג דברים נפלאים בזה), על אחת כו"כ במעמד כמה עשירות מישראל ושבודאי נשמעו דברי תורה ביניהם, ובפרט כשחדורים באור וחוס, ודברים היוצאים מן הלב נכנסים בלב. והרי כמה דרגות גם בלב עצמו, חיצוניות ופנימיות ועצם הפנימיות (ובל' רבינו הזקן הארת נקודת הלב ועצמיות נקודת הלב — לקו"ת תצא ל"ו ע"א טור א'), וחזקה להתועדות חסידותית אשר המשתתפים משתדלים שתהי' בפנימיות הכי אפשרית ולפעמים תכופות גם מצליחים בזה. ובפרט על פי דבריו בשיחתנו, שנכנס למשפחת הרב ע"י זוגי שתחי', הרי זה מוסיף תוקף לכל הני"ל.

ואף שאין צועקין על העבר, אבל כמובן שאין זה פוטרני מלהביע את תגובתי הני"ל והעיקר לשלול או על כל פנים להחליש את הרקע ממנו נצמח הני"ל, כוונתי לתגובתו על העדר הסדר או איך שמכנים להני"ל, והרי זה נוגע גם להבא, כיון שכל ישראל ערבים זה בזה, ופעולת האחד משפיע על כל שאר בני ישראל, ועל דרך הצחות של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאיש המתעטש בנקודת ציר הצפוני הרי זה נוגע לכל יושבי תבל.

ה'תתקסב

לכבוד .. בורג: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"י ג'קנט. ג'רמו.

ומגלגלין ענין דומה לימים דומים. והרי הגיעתני הידיעה האמורה בימי חנוכה, שמצותם להרבות אור — ואי אפשר לאור בלי חמימות — ובאופן דמוסיף והולך ומתפשט, וחמימות שוללת אפילו האפשריות דתגובה האמורה.

בכבוד ובברכת חנוכה.

כנראה מקטעי ידיעות ממשמש היום ובא להשקו"ט ע"ד . . . חזית מאוחדת, אבל אין מערבין "שמחה בשמחה" ועוד חזון למועד, למרות האכזבה מתועלת מכתבי בזה בעבר, אבל הרי ידוע הפתגם החסידותי שצריך לנסות פעם אחר פעם, ובאמת דין הוא בתורה ובלי חז"ל עד מאה פעמים.

ה'תקסג

ב"ה, ב' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה זמן רב ביותר שלא נתקבל ממנו כל מכתבים, ובפרט שמכתבו האחרון מטי תמוז כתוב הי' כנראה מצב רוח בלתי רצוי, וארשה לי לומר בלתי חסידותי כלל, וכמבואר באריכות בחסידות שעצבות מופרכת מעיקרא, ואפילו מרירות רק לעתים זמנו הוא, וק"ל, ותקותי חזקה שמאז ועד עתה הוטב מצב רוחו ובחלק מהנקודות שגרמו לנמיכות רוח, חלה ג"כ הטבה, ואשמח אם יודיעני בזה, ובפרט שבאים אנו מימים הבהירים של י"ט כסלו ראש השנה לתורת החסידות ולדרכי החסידות ובסמיכות לו — ימי חנוכה דתמניא אינון (יעוין תשובת הרשב"א סי' ט' במעלת דשמונה ימים דוקא ומבואר היטב בדרוש חנוכה דבעל התניא בתורה אור (לד, ג)) שהנר והמצוה הוא בשמן, רזא דרזין דאורייתא כמבואר בזהר הק'.

ויהי"ר שיומשך מהם על כל השנה כולא מרזא דרזין ועד לגלה דאורייתא והמעשה הבא מלימוד זה וכפסק תורתנו שהשמן מפעפע בכל מקום לקיים מ"ש תמים תהי' הגלה הנסתר והמעשה כולם יחד.

בברכה לבשו"ט ולהצלחה בעבודתו הק',

מ. שניאורסאהן

ה'תתקסד

ב"ה, ב' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ בעל מדות
מו"ה חנניא יוט"ל שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ט כסלו, בו כותב אודות המצב של בית החולים ובית הבראה שערי צדק בירושלים ת"ו בהמשך להשיחה בעת בקורו.

וכיון שאינו מזכיר ע"ד ההכנות להמשתה השנתי של הועד להחזקת ביה"ח שערי צדק, בטח זהו סימן שההתעסקות בזה בסדר היא, והסדר בענינים כאלו במדינה זו, שכמה מהמשתתפים תורמים נדבות עוד מלפני המשתה ובלבד שיכריזו אודותם בעת המשתה.

ובכ"א יהי רצון שיצליח בהשתדלותו הכי חשובה לביסוס מעמדו ומצבו הכספי של המוסד חיוני זה, והרי ודאי שחברי ועד המקומי שרבים מהם בעלי שם ובעלי עמדה בצבור היהודי, ישתפו פעולה ככל יכולתם שהרי חובתם וזכותם היא.

בכבוד ובברכת הצלחה.

נ.ב.

מוסג"פ המחאה מאחת הקופות מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ויה"ר שתקוים בזה הודעת רז"ל כל הנוטל פרוטה מאיוב ה"ז מתברך.

ה'תתקסד

מו"ה חנניא יוט"ל: מאי, ברוקלין.

ה'תתקסה

ח' חנוכה, תשי"ח

... מובן שהארכת זמן החתונה לשנת תשי"ט תמיי גדולה ביותר, ובודאי יהי כסיומו במכ', באמצע הזמן, ולאחר רגע ההתחלה, לדעת כמה וכמה — אמצע נקרא (ראה תרומות פ"ג מ"ה ובירוש' ומפרשים שם).

ה'תתקסו

ב"ה, ב' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג הרה"צ וו"ח אי"א נוי"נ בנשי"ק
מו"ה שלום יחזקאל שרגא שליט"א

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתב כהדר"ג אלא שנתקבל בימי טרדות נוספות על טרדות הרגילות, אשר בעוה"ר לא כולם הם טרדות של שמחה, אף שגם טרדה של שמחה מונעת בעיון הדרוש, בכ"ז מפני דרישתו גזלתי מזמני עכ"פ לעבור על הענין מקופיא וכרשום לקמן.

ויהי רצון אשר יום הבהיר י"ט כסלו יום הנצחון והגאולה של תורת הבעש"ט ותורת חב"ד, אשר כלשון כ"ק אדמו"ר מהורש"ב אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר — זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, באגה"ק שלו הידועה ע"ד י"ט כסלו שהוא ראש השנה לדא"ח אשר הנחילונו אבותינו הקדושים זצוקלה"ה נ"ע זי"ע והיא היא תורת הבעש"ט ז"ל, ובסמיכות לימי חנוכה דתמניא אינון (יעוין תשובת הרשב"א סי' ט' במעלת דשמונה ימים דוקא, ומובן בביאור היטב ע"פ הדרוש דחנוכה דבעל התניא הנדפס בתורה אור לד, ג) שהנר

ה'תתקסה

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 511.

ה'תתקסו

נדפסה בלקו"ש חכ"ז ע' 311 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה שלום יחזקאל שרגא: רובין-הלברשטם, ברוקלין, האדמו"ר מצעשינוב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"א ג'תשפט, ובהנסמן בהערות שם.

והמצוה הוא בשמן רזא דרזין דאורייתא כמבואר בזוהר הק', יומשך מהם על כל השנה כולה מרזא דרזין ועד לנגלה דאורייתא ולהמעשה הבא מלימוד זה, וכפסק תורתנו שהשמן מפעפע בכל מקום לקיים מ"ש תמים תהי הנגלה הנסתר והמעשה כולם יחד.

בכבוד ובברכה.

נ.ב.

כפי הבקשה מוחזר בזה הקונטרס.

הערות. לעצם הענין — לקרות פ' הנשיאים (בתחלת ניסן) בס"ת — לא נהג כן כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכן לא שמו"ת (אף שהובא גם בשו"ע אדה"ז (רפה ס"ד) שטוב שיקרא ב' מקרא בס"ת כשר). וידוע אשר הנהגות כ"ק מו"ח אדמו"ר היו כהנהגות אביו ולמעלה בקודש. — וכבר אחז"ל נהרא נהרא ופשטי.

לעצם השאלה. אלו הקורין פ' הנשיאים בס"ת — האם נכון אשר בש"ק יסמכו קריאה זו לקרה"ת של הצבור, ובס"ת זו עצמה — היינו שיגוללוה לפי נשא — בכדי למעט בטלטול ס"ת. — ואף שלא העיר כת"ר עד"ז — מובן שהספק הוא גם בהנוגע לר"ח ניסן ולימי ב' וה'. ומטעם הנ"ל.

לפענ"ד אין לעשות כן: א) נראה כמוסיף על קרה"ת דהציבור. ואף דמוסיפין על הקרואים אבל, לא מצינו בשום מקום דיוסיפו על הקריאה, ואף שיש היכר (ואפילו להנכנסים באמצע) עי"ז שאינו מברך (לאחרי"י) — הרי גם בקריאה דחיובא מצינו אופן דאין מברכין (שערי אפרים ש"ח סכ"ט).

ב) אין גוללין ס"ת בצבור, כ"א בלית ברירה (או"ח סי' קמד).

והנה אולי אפשר הי' לחתר למצוא היתר בהנ"ל:

[א) סו"ס מאי איסור ישנו להוסיף על קריאה דחיובא. והרי בברכת כהנים צריך לימוד מיוחד שאסור להוסיף (ר"ה כה, ב). וכמו ששם יש סברא להוסיף שצריך לשוללה — הרי גם כאן הוא הענין דנ"ת. (מובן שהנ"ל הוא רק באם אין מוסיף בברכות ואין טורח הצבור).

וכדמות ראי' דמוסיפין מהא דלקרה"ת בצבור מספיק לגמור התורה בגי"ש וחצי (וכבמערבא (יש"ש סוף ב"ק)) ובכ"ז מנהג הפשוט להשלים בשנה אחת. — אבל כעין ראי' להיפך מהא דבשמח"ת כופלין פרשה א' כמה פעמים אבל אין מוסיפין מפרשה הקודמת. ועיין שו"ת אאזמו"ר הצ"צ חאו"ח בסופו דעדיף לקרות דבר חדש כו'. (ויש לדחות, שהכוונה שתהי הקריאה

בענין ברכות דוקא). כן ראי' לאסור מהשקו"ט והתנאים בהשלמת קרה"ת. שהחמירו הצבור (נקבצו הדעות בשערי אפרים ש"ז ונ"כ). ולא אמרו אשר בכל אופן יש לקרות בלא ברכה וכמו שבדיעבד משלים שמו"ת עד שמח"ת. וצ"ע בכ"ז. ואכ"מ.

(ב) בשו"ת נהר אפרסמון — הובא בשערי רחמים על שערי אפרים ש"ט סקכ"ג — דגוללין ס"ת בצבור בשביל למנוע טלטול ס"ת. אבל יש לדחות, דהיינו דוקא כשהצבור עצמו משתכר מניעת טלטול ס"ת — ועדמ"ש מג"א סי' קמד סק"ז. משא"כ בנדו"ד].

באם הי' עי"ז ריוח במק"א, אבל ג) חשש טלטול ס"ת באופן הנ"ל — ז.א. בביהכ"נ עצמו — לאלו הנוהגין לטלטל ס"ת לקריאת פ' הנשיאים — עכצ"ל אשר החשש אינו כלל, כיון שמטלטלין ס"ת לצורך קריאה שאינה אלא מנהג, ומנהג שלא הובא בשו"ע ורמ"א. ועי"כ דלדידהו רק מבית לבית אין מטלטלין. ועיין זח"ג ע"א, ב: מביהכ"נ לביהכ"נ וכ"ש לבי רחוב. ובשערי רחמים שם סקכ"ב הביא דעות דמחדר לחדר אפילו אין חשש כ"כ בטלטול.

ד) ועיקר, לפענ"ד: בכלל אין לקרות פ' הנשיאים קודם למוסף — שהרי הקריאה זכר ולעורר הקרבת קרבנותיהם וקרבן מוסף שהוא תדיר ומקודש — קודם לקרבנות הנשיאים.

לצרף קריאת פ' הנשיאים לקריאת מנחה, צ"ע — מלבד הנ"ל — גם בהנוגע להקדיש.

איזה הערות בקונטרס כת"ר:

ע"א. פ' טעם לקריאת פ' נשיאים בס"ת מפני שקורין שנים מקרא בס"ת. — מובן שחלוקין הן, שהרי קריאת שמו"ת הוא מדין הש"ס, משא"כ פ' הנשיאים.

וחילוק מהותי ג"כ — כי קריאת שמו"ת יש לה שייכות לקרה"ת בצבור, וכלשון הרמב"ם הועתק בשו"ע ר"ס רפ"ה: אע"פ שאדם שומע כה"ת כולה כל שבת בצבור חייב לקרות כו' שמו"ת (ולראב"ן — מחוייב רק כשלא שמע בצבור) — ולכן יש להשוותה גם לענין קריאה בס"ת. ועייג"כ בט"ז ר"ס רפ"ה.

ע"ט. שלא לקרות קודם מוסף מפני טירחא דציבורא. — צ"ע אם שייך טעם זה בנדו"ד שהרי עתה הצבור המתפללים בביהכ"נ אלו נוהגין בקריאת פ' הנשיאים. ומאי טורח נוסף ישנו. ואלו הפורשים מן הצבור בזה — צע"ג אם יש לעודדם ולחזקם בפרישה זו עיי דחית קריאה האמורה.

כן מש"כ לדחות על אחרי מוסף, כמו שדחו ובלצ"ג (טושו"ע סרצ"ב) — מטעם זה יש לדחות קריאת פ' הנשיאים עד לאחר הסעודה או גם למנחה. וכמו בהנוגע לובלצ"ג. ומטעמי.

ע"ט-יא. שוב ראיתי שכת"ר מביא הענין דנראה כמוסיף על קרה"ת המחויבת וכן דאין גוללין בצבור — וכ"כ לעיל בזה.

בענין גזירה חדשה — להעיר גם משו"ע רבנו הזקן או"ח שש"א סו"ס סי' (ע"פ המג"א שם). [ועכצ"ל ממש"כ בסת"ב ס"ח: גזירה שמא כו'. עיי"ש בב"ן]. בכל אופן מש"כ בבית שלמה הוא היפך ממש"כ בראשונים ובאחרונים. ועייג"כ עקרי הד"ט לאו"ח ס"א הובא בשד"ח אס"ד מע' ר"ה.

— מסיבה נתעכב שילוח מכ' זה ואת כת"ר הסליחה.

ה'תתקסז

[ג' טבת, תשי"ח]

מיט גרויס פאָרגעניגען האָב איך באקומען אייער בריף אין וועלכען איר שרייבט וועגען דער התועדות פון יום הבהיר י"ט כסלו יום גאולת רבנו הזקן, און ווי נשיאינו רבותינו הק' רופען אָן דעם טאג ראש השנה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות, און ראש השנה זאָגט מען דאָך לשנה טובה תכתב ותחתם, אזוי אויך י"ט כסלו בהנוגע צו די אויבען געזאגטע ענינים, וואס מדרכי החסידות איז דאך אויך עבודת השם יתברך בשמחה ובטוב לבב, און ווי דער געהויבענער וואָרט פון בעל שם טוב, וואס מיר האבען געהערט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, צו דינען השם יתברך מיטן גוף צוזאמען, און ניט אָפּשטופען עס דורך תעניתים וסיגופים,

ויהי רצון אז איר זאלט שטענדיג אנזאגען גוטע בשורות מתוך בריאות הנכונה ועבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ה'תתקסז

ה'תתקסח

ב"ה, ששי בטבת, תשי"ח
ברוקלין.

ועד תומכי בנין המקוה בכפר חב"ד
אשר באה"ק תובב"א
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם נודעתי ע"ד פעולתם לתמוך בבנין המקוה אשר בכפר חב"ד,
מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, למען
יוכלו לבנות ולשכלל הבנין ככל הדרוש ולמהר גם בהקדם האפשרי.

ובודאי אשר כל חובבי תורה ומצוה, אין זקוקים לביאור גודל הענין
וחשיבותו, ומה לנו הוכחה גדולה מפסק דין הידוע, אשר מוכרים ספר תורה
לצרכי בנין מקוה טהרה.

ולא נצרכה אלא להעדפה ולזריזות בעזר האמור, וביחוד ע"פ המבואר
באגה"ק לרבנו הזקן ס"י כ"א גודל מעלת הזריזות בכל המצות, ובפרט מצוה
האמורה, אשר גם בה יש מעין הצדקה ועשיית חסד המבואר באגה"ק שם.
וידוע עד כמה הפליגו רז"ל בענין זה אפילו בקדימת יום אחד (עירובין סג, ב).
וביחוד בדורנו עקבתא דמשיחא אשר מתקרב קץ גלותנו (וכידוע ביאורי כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כ"פ), אשר טהרה מביאה כו' אלי'
הנביא, מבשר גאולתנו, ובאתעדל"ית אתעדל"יע וקיום היעוד ולקחתי אתכם
וגו' וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו' וישבתם בארץ וגו' והייתם לי
לעם ואנכי אה"י לכם לאלקים.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש בהרחבה,

מ. שניאורסאהן

ה'תתקסח

ולא נצרכה: ראה גם לקמן אגרת ה'תתקפג.

קצג

אדמו"ר שליט"א

ה'תתקסט

בי"ה, ז' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

מר הלל שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מה' טבת, בו שואל למה שבמספר העשר ספירות
נמצאים שני אופנים חב"ד או כח"ב חג"ת נהי"מ.

והנה הנ"ל קוטבו הענין הידוע בקבלה, כשהכתר נמנה אין הדעת נמנה,
ומבואר הענין באיזה מקומן בתורת החסידות, ומהם בלקוטי תורה לרבנו
הזקן פ' שלח, דף מ"ט ע"ג.

(ב) מהו ענין עיקר שיטת חסידות חב"ד וכו'. — מובן ששאלות כאלו אין
מקום לענות עלי' במכתב, ובפרט שמבוארים כבר הענינים בדברים שבדפוס,
ויעוין קונטרס תורת החסידות וקונטרס לימוד החסידות לכ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בטח יודע משלשת השיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים ותניא
הידועים, ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקסט

הלל: דאויד, באלטימור.

ה'תתקע

ב"ה, ז' טבת, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יצחק ש"י דמיאל

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מו' חנוכה, וכן נתקבלו בעתם שני מכתבים שקדמו לו וספרו "ישראל ליחודו" וקטעי מכ"ע, ות"ח ת"ח.

בו כותב ע"ד מצב בריאותו ואשר נכנס לביה"ח ולהבראה לטיפול רפואי. ואמחר להביע לו איחולי לטיפול בהצלחה ולרפואה קרובה וגם שלמה. והרי רבים צריכים לו כיון שניתנה לו היכולת והאפשרות לקרבם לה' לתורתו ולמצוותיו, וזכותם זכות הרבים מסייעתו, ואצפה לבשורות טובות בכל האמור.

בברכה לבשורות טובות ובבריאותו ביחוד.

ודאי ופשוט שמה שנתעכב המענה שלי ואפילו אישור המכתבים הקודמים, הסיבה היחידית לזה הוא רבוי הטרדות אשר גברו ביותר בשבועות האחרונים בקשר עם ההדפסה של שני ספרי מאמרי רבנו הזקן, שבדאי ידוע לו מכבר ע"ד פעולותינו בזה, טרדה של מצוה וביחד עם זה של עלי, ושלפעמים רבות, אף שלא הרשה הזמן ללמוד המאמרים בעיון הדרוש, בכל זה נרגש בהם ומתאמת הפתגם של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) — "די מאמרים פון פאר פעטערבורג האבן געברענט", וכנראה חלק גדול מהמאמרים שבשני ספרים אלו הם מלפני פ"ב. ובחבילה בפ"ע נשלחו לכי, והי' זה לתוספת עדוד במפעלו להפצת היהדות והמעיינות חוצה.

ה'תתקע

נדפסה בלק"ש חכ"ג ע' 526 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
לכבוד .. דמיאל: אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תע"א, ובהנסמן בהערות שם.
שני ספרי מאמרי רבנו הזקן: ס' מאמרי אדה"ז — אתהלך לאזניא וס' מאמרי אדה"ז — הנחות הר"פ. ראה גם לעיל חט"ו אגרות ה'תקפ"א. ה'תרכ"ט. לקמן ו"ט. ר"א-ב.

ה'תתקעא

ב"ה, ז' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח איינא נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מו"ה אהרן שמואל שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מנר החמישי, בו כותב אשר חפץ ה' בידו הצליח
לסדר ת"ת במחננו ה"ט ואשר משתדל להגדילה, בכמות, ז.א. במספר
התלמידים, וגם באיכות, רמת הלימודים.

ויהי רצון שיהי זה בהצלחה מופלגה, ובפרט שזהו ענין חיוני בימינו
אלה בכלל ובאה"ק ת"ו בפרט, וא"כ הרי זכות הרבים מסייעתו.

ובמדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה אלא שכי"פ ככה, ימלא השי"ת
משאלות לבבם לטובה שהוא וזוגתו שיחיו יגדלו את כל ילידיהם שיחיו
לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה אמיתית.

בברכה לבשו"ט.

נ.ב.

במ"ש אודות היחס לאלו אשר הוריהם עדיין אינם שומרי תורה ומצוה,
פשוט שאין לדחות אותם, ואדרבה, ובהשתדלות המתאימה הנה סו"ס
מצליחים לא רק לקרב הילדים לתורה ולמצותי" אלא להשפיע על ידם גם על
ההורים וכל ב"ב וכנראה במוחש.

ה'תתקעא

מו"ה אהרן שמואל: זינגר, רעננה.

ה'תתקעב

ב"ה, ז' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר בלוד
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מא' טבת — ר"פ מסדרי התועדות דחג הגאולה י"ט כסלו ושלפניו ושלאחריו, ונהניתי במאד ממה שכנראה התחילו להמשיך תלמידים משאר ישיבות להתועדויות אלו, ובאופן דמוסיף והולך, שהרי זהו ענינו של כל נר להאיר, ועאכו"כ של מוסד המקיס תלמידי-נר-להאיר בכוונה להדליק הנרות על פתח ביתו, שתוכנה המשכה בחוץ, ולא עוד אלא דוקא באופן דמוסיף והולך. ואם בתקופה שלפנים כשהיתה התנגדות בחוגים ידועים ה'י כזה עאכו"כ שתמורת התנגדות התחיל החיפוש והחקירה ודרישה לפנימוות התורה ועניני', (אף שכמה מהמחפשים אינם יודעים עדיין שאותה הם מחפשים, וע"ד פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר שכשהגוף רעב ללחם, פנימיות הענין הוא — מפני שהנשמה רעבה לניצוץ האלקי, למוצא פי ה' אשר בהלחם).

מובן שעל הני"ל נוסף גם התועלת הכי גדולה בהשתתפות כמה בע"ב בהתועדות באוירה כזו, שגם ערכה גדול ביותר וביותר, אבל נוסף בענין הראשון — שזהו תפקיד עקרי של ישיבת תו"ת, וק"ל, וכיון שזכות הרבים מסייעתם בודאי יצליחו גם בזה, באם רק יהי' באופן דיגעת — שהרי זוהי הדרישה בכל עניני קדושה.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש ולבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

ה'תתקעב

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 249 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
תלמידים משאר ישיבות: ראה גם לעיל אגרת ה'תתקלז.

ה'תתקעג

בי"ה, ז' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה חיים ברוך שליט"א

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה רבה נתקבלה הידיעה מעליתו שלום ביחד עם זוגתו תחי' לאה"ק ת"ו. ועתה נתקבל מכתבו מערב יום הבהיר י"ט כסלו, ראש השנה לחסידים (שהרי ענינם ועצמותם לימוד החסידות ודרכי החסידות).

ויה"ר אשר כשם שיצא אל המרחב בחסדי השי"ת, תקוים בו הבטחת רז"ל שכל המטיבין לו הי"ז לאורך ימים ושנים, לו ולזוגתו, בטוב הנראה והעגלה.

ובעת רצון אזכיר אותם וכל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להמצטרך לו מתאים לתוכן כתבו, שבודאי עומד כ"ק מו"ח אדמו"ר ומשמש גם עתה במרום ומעורר ר"ר להמשיך ממקור הרחמים והחסדים על כל השייכים ומקושרים, וכל אלו שנמצאו או שעדיין נמצאים במיצר יגאלם השי"ת בעגלא דידן בחסד וברחמים ובשובע שמחות לוקחים חלק בראש בכל המצטרך להם, שהרי שמירתם היהדות והחסידות ביחוד היתה בתנאים מבהילים ובאופן דמיצר ומצוק ביותר, אשר רק ע"י פנימיות התורה המקשרת פנימית ועצמית הנפש עם פנימית אי"ס עצמותו ומהותו ית' שהוא למעלה מזמן ומקום אפילו במדריגות היותר נעלות, הנה גם בעומק התחת נמשך האיתן וככל שלשת הענינים שבאיתן, ישן הארט שטארק (כמבואר בארוכה בד"ה משכיל לאיתן האזרחי לרבנו הזקן וביאוריו), וסו"ס דידהו נצח עד לנצחון גלוי בטוב הנראה והעגלה, ויה"ר שיזכה להוסיף עודד וחיוזוק בתוככי אנ"ש והחסידים אשר באה"ק ת"ו אשר מתוך הרחבה אמיתית בכל המובנים יעמדו באותו

ה'תתקעג

מו"ה חיים ברוך: דוכמן, תל אביב.
שיצא: מרוסיה.

רצון ובאותו המרץ, כאשר עמד שם, וכידוע פירוש הבעש"ט עה"פ צמאה לך נפשי וגו' בארץ צי' ועיף בלי מים (הלואי) — כן בקדש חזיתך.

בברכה להסתדרות טובה בגשמיות וברוחניות מתוך בריאות הנכונה ולבשו"ט.

נ.ב.

ת"ח בעד תמונתו וב"ב שי' — שצירף למכתבו.

ה'תתקעד

ב"ה, ז' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מז' חנוכה, וכפי בקשתו נשלח המענה מבלי לחכות על התור.

בו שואל שמזדמן הצעות טובות וגם מצוינות בהנוגע לעניני שידוכין, והאם יש להתחשב במה שנמצא באיזה ספרים בהנוגע לחשבון השמות וכו'.

הנה, אנו אין לנו אלא דברי רבותינו בכגון דא, ומיוסד על מה שנאמר תמים תהי' עם ה' אלקיך, ובעניני שידוכין ביחוד — עליהם נאמר, ומה' אשה משכלת, הרי צריך להוסיף בעניני תורה ומצות ולדון בההצעה בהנוגע לשמירת הדת ועניני שתהי' אשה משכלת יראת ה', ומאן דלא קפיד בכל האמור בס' שמזכיר פשיטא ופשיטא דלא קפדינן עמי', ובפרט שבהנוגע לספרים כאותם שמזכיר במכתבו, הנה צ"ע רב אם הם בר סמכא, ואפשר שלא נאמרו אלא למקומם ועדתם וכו' וכו', ובמכש"כ מאזהרות רבי יהודה החסיד שבכמה מסעיפיו אומרים כהנ"ל, שלא נאמרו אלא לזרעו, אף שר"י החסיד סמכו אבות הקבלה ידיהם עליו, ואם אפילו בשנים קדמוניות אמור כל הנ"ל — עאכ"כ עתה שכמה העלמות והסתרים בעניני שידוכין —

קצט

אדמו"ר שליט"א

שמלבד הציונים המיוחדים של ר"י החסיד וכיו"ב אין להקפיד כלל*. ובאם
ההצעה טובה ומצוינת ע"פ תורה ויראת שמים יגמור, ויה"ר שיהי' בשעה
טובה ומוצלחת.

בברכה.

ה'תתקעה

ב"ה, ח' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מה' כסלו, שנתקבל ז"ע (שכנראה הלך בדואר רגיל),
בו כותב אודות הרצון להתקשרות לכה"פ ע"י מכתב וכו'.

והנה ידוע שקישור של שנים מבני ישראל ה"ז מוסיף ביכולתם יותר
מכפלים של אפשרית של כל אחד, וכידוע מרז"ל בזה (סוטה לד, א), ואמיתית
ההתקשרות היא של הנשמות, וכמבואר במ"ש רבנו הזקן בספר התניא שלו
פרק ל"ב, ובענינים דתומ"צ, שתורתנו תורה אחת וענינה וענין המצות הוא
להמשיך שיהי' ה' אחד ושמו אחד, גם בארץ, בעניני ארץ, עיין אגה"ק לרבנו
הזקן סי' ט', ובזה הרי המקום אינו מפסיק, כוונתי בזה, שכאשר ההתקשרות
תתבטא בהוספה בעניני תורה ומצות בכלל ובהמאור שבהם שנתגלה
בדורותינו אלה ע"י תורת החסידות הדרכותי ומנהגי, ה"ז התקשרות
אמיתית, ופשיטא אשר ההוספה בתומ"צ מוסיפה בברכות השי"ת בהמצטרך
לאדם וב"ב הן בגשמיות והן ברוחניות, ובפרט באיש משרת בקדש וכאומנות
השו"ב שדורשת יראת שמים ביותר וביותר, כמבואר בכ"מ ומהם לאדמו"ר
הזקן ואדמו"ר הצ"צ, כמבואר בשו"ע ושו"ת שלהם, ואין לך דבר העומד בפני
הרצון.

בטח ידוע משלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים, אשר
שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ ז"י"ע, אשר שוים הם לכל
נפש וסגולה לכו"כ ענינים.

(*) ולהקפיד על דבר משנה בן י"ח לחופה ומרז"ל הידועים (קדושין כט, ב. פסחים ק"ג, א.
ועוד), שבדאי בר שמכא הם ולכל העדות נאמרו וכו'.

ה'תתקעו

ב"ה, ח' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מבדר"ח עם המוסגר בו, בו כותב אודות הדיונים והשקו"ט . . . והרי הובטחנו בהבטחה גמורה ככתוב מכ"ק מו"ח אדמו"ר דברי אדמו"ר האמצעי (בהנוגע לאדמו"ר הזקן), אשר בגלל מס"נ הלזו על תורת החסידות פסקו בבי"ד של מעלה, אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות, תה"י יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה, ופשיטא שאין מקום כלל לרוח דפחד ח"ו בו נכתבים שורות האמורות במכתבו, והרי כבר ראה בעבר שכמה העלמות והסתרים היו לא פחותים מהנ"ל ואדרבה יותר גדולים, ובכ"ז דידן נצח, כיון שזהו הכרח השעה להפיץ המעינות חוצה, וביחוד בין אחינו הספרדים שיחיו שלפני איזה דורות היו לשם לתהלה ולתפארת, ומפני צוק העתים נשתנה המצב כו"כ לא למעליותא, שזה מגדיל עוד יותר זכות כל אלה המחזירים עטרה ליושנה, ובפרט במאור ואור פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות שלפני כמה דורות ה"י זה נחלת הספרדים, לימוד הזהר ועניני קבלה, ואין להאריך בדבר הפשוט.

נעם לי במיוחד לקרות מהתועדות יום הבהיר י"ט כסלו וחלוקת הש"ס אחרי זה בחנוכה, ומובנת כפשוטו שייכות שני הענינים, שהרי נס דחנוכה ה"י בשמן רזא דרזין ובדוקא על פתח ביתו מבחוץ, ז.א. רזא דרזין בשכל הנמצא בחוץ שכל דנה"ב.

ויה"ר אשר הענינים די"ט כסלו שהוא ראש השנה ללימוד החסידות ודרכי החסידות, וכדיוק הלשון ראש ולא תחלה, שהראש כולל בתוכו וממשיך חיות לכל אברי הגוף, ז.א. ימות השנה, יומשכו בהם בטוב הנראה והעלה.

בברכה לבשו"ט.

ה'תתקעז

ב"ה, ח' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מהורנ"ן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב מעש"ק עם הרשימות של שמות התלמידים שקבלו דמי חנוכה, ויהי רצון שיפעול הענין פעולתו במילואו בענינים המדוברים בעת החלוקה כאן דהאי שתא, שכללותם ופנימיותם, אשר מרזא דרזין, שזהו ענין השמן, יאיר בכל הענינים, ולא רק בהענינים שבבית אלא גם על פתח הבית מבחוץ ובאופן דמוסיף והולך מיום ליום, שהנקודה בזה היא, שבכל המחדו"מ יהי' ניכר שזהו מחדו"מ של זה שפנימיות התורה זוהי תורת החסידות מפעפע בכל מקום, וכדין השמן, וכיון שרבותינו נשיאינו השקיעו כחות עצמיים ופנימים בזה, בודאי שניתנה היכולת והאפשרות, אלא שהענינים הם באופן שכל אחד צריך להביא מכח אל הפועל בכדי שלא יהי' נהמא דכסופא.

לפלא מה שאינו מזכיר דבר בהנוגע להתלמידים שחלק מזמנם לומדים ספרות, שתקותי חזקה שמתעלים הם בזה, שהרי זוהי מלאכת הקדש, **ובודאי** באם נמצאים עוד מוכשרים לזה, יצרפוס אל הקודמים . . . ואצפה לבשו"ט בזה.

בברכת הצלחה.

ה'תתקעז

מהורנ"ן: מוה"ר ניסן נמנוב. אגרות נוספות אליי — לעיל ה'תתלב, ובהנסמן בהערות שם.

ה'תתקעח

ב"ה, ט' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במ"ש אודות פורונקול, — לפעמים רבות בא זה מהתרגשות
הניערווין ומאופי המאכלים, ותיקון קצת בשתי הנקודות מביא לשינוי לטוב
תומ"י, ויטיעץ גם בזה עם הרופא ששאל בעצתו.

ה'תתקעט

ב"ה, ט' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך, נתקבל מכתבו מכ"ט כסלו, הוא חדש הגאולה,
בו כותב ר"פ אודות הפעולות בקשר עם יום הבהיר י"ט כסלו חג הנצחון
והגאולה של רבנו הזקן וכל השייכים ומקושרים. ויה"ר שתפעול ההתעוררות
על כל השנה כולה במחשבה דבור ומעשה בחיי היום יומים.

ובודאי למותר לעוררו, וכל המשתדלים בזה, לעמוד בקישור עם
המשתתפים בהתועדות גם לאחר זה, וכמבואר במ"א אשר התועדות היא
ע"ד חרישה וזריעה, ולכל היותר ראשית הקצירה — אבל עיקר הקצירה צ"ל
לאחרי כן, וק"ל.

במ"ש אודות קביעות זמן חתונת אחותו תח"י לחדש מנ"א, מובן הפלא
על אריכות הזמן, ובפרט שהחתן והכלה נמצאים בעיר אחת. וכן בעצם הענין
דקביעות לחדש מנ"א, שאפילו בחדשים כגון דא — טוב יותר בתחלת תמוז
מאשר באיזה יום שיהי בחדש אב. [להעיר מתוס' סוף מגילה ושו"ת חת"ס
חלק או"ח סי' ק"ס, ואף שהקשו עליו בזה, בכ"ז מה לנו וכו']. ועל כגון נידון
דין — כל ההקדם בזה הי"ז משובח, וק"ל.

ה'תתקעט

במ"ש אודות מקום דירת הזוג לאחרי החתונה בשעה טובה ומוצלחת,
נכון הדבר — במקום ועיר דיר"ש ושמחיר הדירות הוא בזול, עכ"פ זול לפי
ערך.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שלי"א
א. קווינט
מזכיר

ה'תתקפ

ב"ה, י"א טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון ו' טבת מיט דאס בייגעלייגטע, אין
וועלכען איר שרייבט וועגען אייער עלטערן שוואגער ש' וואס עס האט
פאסירט נאכן קויפן די צווייטע קאר.

והנה איך ווייס ניט די מנהגים אין דעם קרייז וואו ער באלאנגט לויט
אייער שרייבען, אבער מיר דאכט, מפי השמועה, אז דארטען איז שטארק
אפגעפרעגט די זאך אז די פרוי זאל פירן א קאר, חאטש אין אנדערע פרומע
קרייזען, האט מען א אנדער השקפה אויף דעם, אבער עס איז דאך אויך
באוואוסט דער כלל פון תורה, אז באתר'י דרב דארפמען זיך אויפפירען ווי
דער פסק פון רב, און באתר'י דשמואל כשמואל, איז פון דעם פארשטענדליך
אז דער פרסום אין דעם ענין, אז דאס באלאנגט צו דער פרוי, און ווי עס
זעהט אויס האט מען זיך משתדל געווען צו מפרסם דאס זיין, צוליב דעם
טעם וואס איר שרייבט, איז דער פרסום האט נאך פארגרעסערט די זאך, פון
ניט אויפפירען זיך לויטן מנהג פון דעם קרייז וואס ער איז שייך בעבר
ובהווה. און דאס איז מעגליך די סיבה פון דער פאסירונג.

איז אויב אזוי, איז דער תיקון צו מפרסם זיין פארקערט (און דאס איז

גרינג, וויבאלד דער פאקט איז דאך אזוי, אז ניט זי נוצט די קאר), אבער אין ענין פון תיקון, דארפמען מוסיף זיין אויף דאס פריערדיקע, וכמבואר באגרת לרבנו הזקן אגרת התשובה פרק ט', מהנכון אז לערך א חומש פון דעם וואס ער האט באצאלט און וועט באצאלען פאר דער קאר זאל ער געבען אויף צדקה וועלכע איז פארבונדען ביחוד מיט יראת שמים. והשי"ת יצליחו.
בברכה לבשו"ט.

נ.ב.

וויבאלד אז יעדער ענין איז דאך בהשגחה פרטית, און הנ"ל האט זיך געווענדעט צו מיר דורך אייך, איז ס'דאך פשוט, אז אין קאר אנגעלעגנהייטען פארשטיי איך ווייניגער ווי אין עניני תורה ויראת שמים, און דאך פרעגט ער מיר וועגען דעם, ענטפער איך אויך בנוגע צו עניני תורה, אז ער האט געדארפט נעמען אויף זיך צו אפהיטען — בלי נדר — די שיעורים פון חומש תהלים ותניא וואס מיר האבען געהערט מערערע מאל פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אז זיי זיינען שוים לכל נפש, ובמילא איז ניט נוגע צו וועלכען חוג (קרייז) ער זאל ניט באלאנגען, וק"ל, און זיכער וועט איר געפינען די פאסענדע ווערטער צו מסביר זיין דאס עס, חאטש עס פאדערט זיך ניט קיין סך הסברה.

ה'תתקפא

ב"ה, י"א טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ רב פעלים כו'
מו"ה אלחנן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מערב חג הנרות שהגיעני שלשום בצירוף הספר מרגניתא דר"ב השלם, ות"ח ת"ח על תשובה זו ושימת לבבו בשלוח הספר אלי, ויהי רצון שיגביר חיילים לאורייתא להגדיל תורה ולהאדירה,

ה'תתקפא

מו"ה אלחנן: היילפרין, לונדון.

שבזה נכלל תלמוד תורה מאופן הכי נמוך ועד תכלית השלימות לימוד תשב"ר (עיין רמב"ם הל' ת"ת ספ"ב), ובלשון רבנו הזקן אף אם הוא שלא לשמה ממש מיראת הרצועה שביד הסופר (תניא קנה, א), וע"ד הלימוד שהוא למעלה מתלמוד המביא לידי מעשה (חולין סו, ב), ובדורנו זה הי"ז עיקר בהנ"ל המצוה וההכרח לקרב את שני העצים שבתורה, עץ החיים ועץ הדעת, לקרב אותם אחד אל אחד וכו', והיו לאחדים בידיך, עיין זהר ח"ג קכו, ב וקנו, א. ונתבאר ע"פ תורת חסידות חב"ד באגה"ק לרבנו הזקן סי' כ"ו ובלקו"ת שלו פי' שלח מב, ע"ב ואילך עד שיפוצו המעינות חוצה, ויקוים היעוד, כמו שאני נכתב אני נקרא, אחדות דגליא וסתים דקוב"ה.

בכבוד ובברכה.

נ.ב.

כדרכי לחביבותא דמילתא, הרי למרות שאין הזמן גרמא ראיתי בספר עכ"פ בחפזה ומהערות בעברי מקופיא.

א) בתחלת ספר עה"פ ויהי אור :

לכאורה צ"ע החידוש בפירוש הענין, שהרי זוהי הנקודה דרז"ל בב"ר מ"ב סי' ד' המצוין בתחלת הפירוש.

כן מ"ש שהאור שנגזר הוא אור השמש וכו' המובא בכ"מ הוא אור שנברא ביום ראשון ואור השמש שני ענינים נפרדים, וכדמוכח ג"כ מזה שאור השמש הרי נגזר בנרתקו (ולע"ל מוציא חמה מנרתקה), משא"כ אור הגנוז, שנאמר עליו גזזו לע"ל (אף שכמובן דיוק זה יש לו תירוץ).

ב) בסיום הספר, שמו"ע וכו' ועל יסוד מאמר דע' פנים לתורה, הוא ע"פ מרז"ל דישראל עושין תשובה ואח"כ בא מלך המשיח [אף שמחולקין באיזה אופן עושין תשובה (סנהדרין צז, ב)]. ועיי' י"ז הקללות הראשונות הרי עשיית התשובה קשה ביותר, כיון שאפילו אלו שעושין תשובה על עניניהם, הרי מצד ענין ערבות ערבים הם בעד כלל ישראל שהיי' בידם למחות, ואפילו אלו המוחים הרי אמרו רז"ל עד כדי הכאה נזיפה וקללה, ואף שגלוי וידוע לפניו שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם, הנה להם מי גלוי, וכסיפור רז"ל (שבת נה, א) ולתקן זה פרסם ישעי' הנביא ירהבו הנער בזקן, בכדי שגם להם יהיי' גלוי

שבזה נכלל: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ד'שכת, ובהנסמן בהערות שם.
שמו"ע: שמונה עשרה קללות קלל ישעי' ולא נתקרה דעתו עד שאמר להם המקרא הזה ירהבו הנער בזקן כו' (חגיגה יד, א).

שלא יקבלו מהם, ובמילא בטלה טענה זו, ועי"פ הני"ל הנה נתקראה דעתו כיון שענין זה מתקן תוצאות כל הי"ז שלפני, ועי"ז מובנת ג"כ דיוק רז"ל, שכשעושין תשובה מיד נגאלין, וכלשון הרמב"ם הלי תשובה פרק ט' ה"ה. וכלשון רבנו הזקן באגרת התשובה שלו פרק י"א.

ה'תתקפב

ב"ה, י"א טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מז' לחדש טבת.

בעת רצון יזכירוהו וכן כל אלה שכותב במכתבו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, להמצטרף להם מתאים לתוכן כתבו.

וכיון שזכה ללמוד בישיבת תומכי תמימים, אשר בה מתאחדים שני העצים אילנא דחיי ואילנא דטו"ר [ראה זח"ג קנז, א, ועיין, בביאור, באגרת הקדש לרבנו הזקן סי' כ"ו ובלקוטי תורה, שלח מב' ב ואילך], הנה מובן ופשוט שעליו להוסיף בלימוד תורת החסידות בחיות עד שיחדירה בכל עניניו בלימוד הנגלה בקיום המצות ובעניני הרשות דבכל דרכיך דעהו, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתקפג

בי"ה, י"א טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"י עוסק בצ"צ
מו"ה חנני יום טוב ליפא שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום השני, ובודאי לדכוותי אך למותר להביע תודה להשתדלותו והתעסקותו בענין המקוה טהרה דעיר טרנטה, ויהי רצון שיבוא הדבר לפועל בהקדם הכי אפשרי ובהידור הכי גדול, וע"ד שכתבתי לאחד ימים אלו, ע"פ המבואר באגרת הקדש לרבנו הזקן סי' כ"א גודל מעלת הזריזות בכל המצות, ובפרט מצוה האמורה, אשר גם בה יש מעין הצדקה ועשיית חסד המבואר באגה"ק שם, וידוע עד כמה הפליגו רז"ל בענין זה אפילו בקדימת יום אחד (עירובין סג, ב), וביחוד בדורנו עקבתא דמשיחא אשר מתקרב קץ גלותנו (וכידוע ביאורי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע כ"פ) אשר טהרה מביאה כו' אלי' הנביא מבשר גאולתנו, ובאתעדל"ת אתעדל"ע בקיום היעוד ולקחתי אתכם וגו' וזרקתי עליכם מים טהורים וגו' וישבתם בארץ וגו' והייתם לי לעם ואנכי אהי' לכם לאלקים.

בכבוד ובברכה.

ה'תתקפג

מו"ה חנני יום טוב ליפא: דייטש, קליוולנד, הרב דהעלמיץ. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתנה, ובהנסמן בהערות שם.
שכתבתי לאחד: לעיל אגרת ה'תתקסח.

ה'תתקפד

ב"ה, י"ג טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"י עוסק בצ"צ
הרב מו"ה משה חיים אפרים שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת ספרו, מי נתן למשיסה יעקב, ות"ח על שימת לבבו
לשלוח הספר האמור אלי.

ובהזדמנות זו הנני לעוררו, על אשר כמדומה שבאחת משיחותינו סיפר
לי כ' אשר עורך הוא אוצר פתגמים מספרי ימי הבינים של גדולי ישראל,
וכמדומה שבשעת מעשה עוררתי על נחיצות הדבר ועל הדרישה שישנה בזה,
ומאז לא שמעתי ממנו דבר אודות הענין.

והנה ז"ע נודעתי אשר באה"ק ת"ו הדפיסו אוצר המשלים והפתגמים
מספרות ימי הבינים מאת פרופ. דוידסון, בהוצאת מוסד הרב קוק הכולל
יותר משלשת אלפים פתגמים (ותולדותיהם, ז.א. נוסחאות שונות בתוכן
דומה), וכיון שלדעתי המספר הנ"ל הוא מועט ביותר, הרי מקום הניחו למי
שיזכה בזה להתגדר בו, ואתענין לדעת אם עובד כ' בהנ"ל, שאז בטח יש לך
מקודם לראות הספר דפרופ. דוידסון הנדפס, לשם השוואה ומילואים.

בברכה.

נ.ב.

מוסג"פ המחאה להוצאות המשלוח.

ה'תתקפד

מו"ה משה חיים אפרים: בלאך, בראנקס. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תמח. תנז.
אוצר .. הביניים: ראה גם לעיל שם.

ה'תתקפה

בי"ה, י"ג טבת, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

בהמשך לביקורה עם בעלה ובניהם שליט"א כאן, בו התבטא שהענין
הידוע הי' קשור בקישורים, שכנראה זה הי' ביאור על עכוב הענין עד עתה.

אבל נודע הבטחת חכמנו במשנתם לפוס צערא אגרא, ובפרט שכאשר
מתבוננים בהענין, רואים אשר הצער יותר בדמיון מאשר במציאות, ובפרט
בהעריך שכר הדבר, ובלשון הזהר (ח"ג קכו, א) הק' בשכר הדבר, וז"ל: אי
עבדת כן כו' בנהא יסתלקון דחשיבו על שאר בני עמא בעלה מתברך בכולא
בעותרא, בבנין בבני בנים, נוסף על שכרה עצמה, שכרה מצד הענין ושכרה
מפני שממשיכה שפע ברכה לכל בני ביתם.

ובודאי יקיים השם יתברך ויתעלה הבטחתו האמורה, והיא ובעלה
שיחיו יגדלו את ילידיהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך
הרחבה אמיתית בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

ה'תתקפה

שהענין הידוע: כנראה — שייטל. ראה בזה לעיל חט"ו אגרת ה'שלג, ובהנסמן בהערות שם.
לקמן ו'קה.

ה'תתקפו

בי"ה, י"ד טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים
מו"ה טובי"י שי

שלום וברכה!

... במ"ש אודות פ' העורך תיקונים של מלקות לכל מאן דבעי כו',
מובן האחריות שבזה, ופלא גדול שמי זה בדורנו שיכול לקחת ע"ע אחריות
זו, ואפילו בההוספה "לכל מאן דבעי", אעפ"כ נשאר מקום לעיון גדול, ויעוין
בשו"ע לרבנו הזקן הלכות נזקי גוף ונפש וביחוד סעיף ד' שם.

דא"ג קבלתי מהני"ל שני ספריו . . . וכדאי להוודע אם הוי"ל עוד מה
ולעוררו ע"ד הני"ל שישלח לכאן.

וביחד עם זה כדאי למצוא דרך איך להעירו על ההכרח ללמוד פנימיות
התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, וכמבואר בכ"מ.

ברכה לבשו"ט ולהצלחה בעבודת הקדש וביחוד בישיבת הערב.

ה'תתקפו

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 469 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה טובי"י שי: בלוי, ירושלים. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תעב, ובהנסמן בהערות
שם.

ריא

אדמו"ר שליט"א

ה'תתקפז

ב"ה, י"ד טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ וכו'
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — עם המוסגר בו שמצורפת בזה קבלה.

ויהי רצון שעוד רבות בשנים יוסיף בעניני תורה ומצותי, ובזה מצות הצדקה השקולה כנגד כל המצות, ולא עוד אלא שמעלה עמה את כל (הד') חלקים.

נהניתי להוודע מההתועדות דיום הבהיר י"ט כסלו, אבל חבל וחבל שאין מתרבה מספר המשתתפים בהתועדויות אלו, והרי יומא דא קגרים להפיץ המעינות חוצה, שאפילו את"ל שמספר אנ"ש במחנם הט' לע"ע מועט — הוא רק בכמות, הרי פשיטא שחוצה ישנו שעדיין לא הפיצו בו, וכיון שמוכרח הדבר הרי בטח שניתנה האפשריות והיכולת להביא הענין לידי פועל.

בכבוד ובברכה לאריכות ימים ושנים טובות ולבשורות טובות.

ה'תתקפז

מו"ה שניאור זלמן: ווילנקין. קליוולנד. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"י ג'קטז.

ה'תקפח

ב"ה, י"ד טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרבנית מרת לאה תחי

ברכה ושלוש!

בעתו קבלתי מכתבה, ונתעכב המענה שלי, מפני רצוני להודיע יותר ברור בהנוגע לסידור הלימודים בביתם, ונעם לי לקבל ידיעות אשר השיעור נלמד בקביעות ובהמשך ובאותם הענינים בס למדו בחיים חיותו של בעלה הרב ע"ה להבדיל בין חיים וכו'.

והרי זוהי המעלה הכי גדולה בקורת רוח שגורמים לנשמת נפטר כשממשיכים באותן ד' אמות כפשוטו ובד' אמות רוחנים, ז.א. המשפחה בכללה ובני הבית ביחוד, באותו הכיוון הגורם עליית נשמה בעולם האמת.

ויהי רצון אשר עוד רבות בשנים תרווה רוב נחת מכל יו"ח שי, נחת מתאים לתקותיו של הנפטר, ולאורך ימים ושנים טובות תבשר טוב בהנוגע לעצמה ובהנוגע להם.

בטח נודע לה שבסוף קיץ העבר שלח בעלה הרב ע"ה ביכלעך חסידות לכאן, ותקותי שאוכל בקרוב להקציב מזמני לעבור על תוכן ביכלעך אלו, ובאם ימצאו בהם ענינים הראויים להדפיסם, שעדיין לא נתפרסמו, יוזכר בההדפסה שזהו לעילוי נשמת הנפטר ומהביכלעך ששלח ע"מ לפרסם את הראוי לפרסום.

בברכה לבריאות ולאורך ימים ושנים טובות.

ה'תקפח

מרת לאה: חן. ירושלים.
בעלה הרב: אברהם יהודה חן.
שלח .. ביכלעך: ראה לעיל חט"ו אגרת ה'תפח.

ה'תקפט

ב"ה, י"ד טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הארוך נתקבל מכתבה, ומובן שמה שכותבת ברוע הגזירה על וכו', פשוט שצריך לשרש מחשבות כאלו וכיו"ב: (א) מפני שאין להן יסוד. (ב) כידוע פתגם הוראת רבותינו נשיאינו דור אחר דור, טראכט גוט וועט זיין גוט, (ג) לפי הידוע אבן הבוחן בהנהגת האדם במקום ספק, האם רצוי הדבר או לא, הוא לראות השפעת הדבר על הפועל והמעשה, ורואים במוחש, אשר מחשבות כהאמור (בהנוגע לרוע הגזירה), מביאות לחלישות בפעולות טובות, לעצבות יאוש וכו' דברים האסורים ומושלים לא רק מצד שכל דקדושה אלא גם מצד שכל האנושי, ותמורת זה הרי לדעתי, **חוב** קדוש על כל חברי המשפחה להשתדל ולחזור ולהשתדל אשר יו"ח הנפטר . . . ע"ה ילכו בדרך התורה והמצוה **בחיי היום יומים** . . . מובן שזהו העיקר הגדול. ולא רק בהנוגע לעצמם אלא גם בהנוגע להנפטר, וחשוב שלא בערך הרבה יותר מהספדים הנדפסים או הנאומים באסיפת עם, ובודאי אין צורך בהוכחת דבר פשוט כזה או בביאורו . . .

ה'תקצ

ב"ה, י"ד טבת, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . . במ"ש אודות הנסיעה לטבריא והצדדים החיובים והשלילים שבזה.

לאחרי בקשת סליחתה, הוא בדוגמת סוחר המחשב חשבונות באם יפתח בית מסחר, הרי עליו להשקיע בשכירת המעון וקניית הסחורה מאה זוז ובאם לא יפתח הרי אין מקום להרויח מאה פעמים מאה זוז, שהרי בעולמנו אין ענין שאין צריך להשקיע בו אם כחות נפשים או כחות גופניים או ממון, וזוהי היכולת להרויח כ"פ ככה, וחשבון כזה הוא גם בהנוגע להנסיעה, ז.א. להאי נעימות הכרוכה בנסיעה לחמי טבריא בערך להרויח כ"פ ככה ולאורך ימים ושנים טובות שיבוא ע"י נסיעה זו, והלואי היתה נוסעת שנה שעברה,

ריד

אגרות קודש (ה'תתקצ)

אבל אין צועקין על העבר, ומזכיר הנני את זה רק כהוכחה שנסיעה זו לא רק מותרת ועולה על גבי הצדדים השלילים שמזכירה אלא גם רצוי, ואפילו לטובתן של אלו שלשעה קלה אולי יסבלו ע"י נסיעה זו.

בברכה לבשו"ט ולחורף בריא בכל המובנים.

ה'תתקצא

ב"ה, ט"ו טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במ"ש אודות הצעת נכבדות עבור בתו . . . תח"י עם אברך הנמצא כאן, בכלל — נכונה הסברא. אבל כדאי שמי שהוא המכיר את בתו תח"י וגם את האברך שי, ז.א. מהנמצאים כאן, או מי שהי' כאן וראה הנ"ל, יחווה השערות בזה. ואם ישער לטוב, אזי יבררו אצל הנ"ל השקפתו בזה.

ת"יח על מ"ש אודות המלוה מלכה, ויהי רצון שמתוך קירוב הדעת יפוצו המעינות בסביבתו הלוח והוסיף הלוח וגדול, עד לקיום היעוד ומלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים בעגלא דידן.

בברכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

ה'תתקצב

ב"ה, ט"ז טבת, תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

מר פנחס שי' שטיינוואקס

שלום וברכה!

בקשר עם מה שמסר לי הרב חדקוב שי' אודות שיחתו עם מר, כותב הנני עתה מכתב זה, למרות רבות המכתבים שקדמו לענין זה והמחכים למענה. ומתחילים בתודה.

אישור קבלה ותודה על ספרו "יידן צום געדענקען". ויהי רצון אשר, מתאים לתכליתו של ענין הזכרון, שצריך הוא לקשר את האדם להענינים אותם מעלה בזכרונו, קשר שיביא להשפעה עליו.

הרי גם זכרון אישים אלו אודותם כותב, ישפיע על קוראי הספר, שימשיכו באותה הדרך בה הלכו היידן צום געדענקען, דרך חיים ברוח ישראל סבא.

* * *

בשאלתו — הערתו בהשיחה עם הרב חדקוב שי:

א) ידועה השיטה בהנוגע לבעית השם: ארץ ישראל, או מדינת ישראל. — מדגיש הנני בעית השם, כי אין כאן המדובר, כי אם בהנוגע לקביעות השם —

והיא:

אשר אין בזה מקום לספק, לאחר שנקבע השם מאז ומקדם על ידי אלקי ישראל, וכנאמר בתורה בנבואת יחזקאל: במראות אלקים הביאני אל ארץ ישראל (מ, ב) ועוד. וחכמינו ורבותינו ז"ל במשנתם, בגמרא ובמדרש כן קוראים לארץ קדושה זו (או בשם הארץ — ארץ המיוחדת, וכלשון הכתוב, כי תבואו אל הארץ). ומובן ופשוט אשר, ככל הענינים שנקבעו ע"י בורא עולם ומנהיגו, עניני התורה ומצותי גם שם זה אין ביד האדם לשנותו או להחליפו בשם מדינת ישראל, ואפילו אם יסכים עליו הרוב — כי אין זה בגדר הצבעה.

ושלילת הצבעה על ענין שבתורה, הרי זה עיקרון פרינציפיוני, ואין זה פלפול סתם אודות תיבה וביטוי. — ישנה גם נקודה בהנוגע לפועל המבליטה החילוק שבין שני השמות, והיא: מלכות הכוזרים (לאחרי שנתגיררו) מדינת ישראל הייתה, אבל לא ארץ ישראל.

ומדייק הנני בכל מקום שמזכירים הדבר בשמי, שיהי השם שנקרא בו בתורה, שם מסורתי זה כשלשת אלפים שנה.

ב) המושג ישוב ארץ ישראל, והמושג שיבת ציון, מובן שנפרדים הם, ומה שישנם מערבים אותם ומחליפים אחד בחבירו, הביא וגם מביא, לכמה בלבולים, מסקנות בלתי נכונות ועוד.

ישוב ארץ ישראל, הוא ענין בתורה ויש אומרים אשר נוהג הוא בזמן הבית וישראל על אדמתם, ויש אומרים שגם בזמן הגלות.

שיבת ציון — הוא כפשוטו, ענין הקשור עם הגאולה מן הגלות. וכמובן חל הוא רק לאחר החורבן, שהרי זהו ענין השיבה.

כי גם מושג זה לא חדש הוא וגם לא זכינו בו מן ההפקר. והוקבע מכבר בתורה (תהלים קכו, א).

ואלו הם דברי המורה הגדול רבנו הרמב"ם בספרו משנה תורה, בהנוגע לשיבת ציון (הלכות מלכים פרק י"א): המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל כו' התורה העידה עליו שנאמר ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו', ובסוף הפרק: 'עמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה כו' ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל כו'.

וידועה דייקנותו של הרמב"ם בכל מלה ומלה שבספרו משנה תורה, ובסדר הדברים בקדימה ואחור. וכאמור הסדר ע"פ פסק דין התורה הוא, שבתחלה יעמוד מלך המשיח ויחזיר המלכות, ואחרי כן יבנה המקדש, ואחרי כן יקבץ נדחי ישראל. וזוהי ההבטחה שבתורה: ושב וקבצך וגו', אם יהי נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה'. וכאמור בסעיף הקודם — פסק דין שבתורה אינו ענין להצבעה ולהכרעה על פי דעת הרוב.

כמה מרז"ל ישנם בביסוס ובהרחבת האמור לעיל, אבל בחרתי בפסק דין שבספר הלכה המקובל על כל עמנו בני ישראל, ואשר כאמור מדויק הוא בתכלית בביטוי ובסדרם.

בודאי למותר להדגיש, הצד השווה אשר בהאמור לעיל, ובמה שנדבר מאז בהנוגע לעבר הירדן (ולגבולות ארץ ישראל בכלל) אשר חלק הוא מארץ ישראל, וחלק מגאולת עם ישראל.

כי אסור וגם אין אפשריות — לוותר על השם ארץ ישראל, אפילו אם מציעים להחליפו בשם מדינת ישראל, אסור וגם אין אפשריות לוותר על הענין דשיבת ציון אפילו אם מציעים להחליפו בענין דישוב ארץ ישראל ואפילו כשהישוב ע"י אלפי אלפים, אסור וגם אין אפשריות — לוותר על חלק מארץ ישראל איזה שיהי, ואפילו אם יסכים על זה הרוב.

והובטחנו אשר דוקא שלילת הוויתור — מקרבת קץ הגלות, גלות הגוף וגלות הנשמה, ותביא, סוף סוף, את הגאולה, גאולתנו ופדות נפשנו.

בכבוד ובברכה.

ה'תתקצג

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ רב פעלים
מו"ה אברהם חנוך שי

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתביו מכ"ט כסלו, א' וי"א טבת, כן נתקבלו
התמונות מההתועדות וההקלטה, ות"ח ת"ח.

במ"ש אודות הבטאון, אין ברורה כוונתו, ובכ"א אין כדאי לדלג על
חוברת וגם לא לכללה עם חוברת שבאה אחריי, ולדעתי יו"ל החוברת דח"י
אלול ואח"כ החוברת ליו"ד שבט הבע"ל, והרי נשמרות החוברות ונקראות
בימים הבאים, ואל יחסר המזג.

כבר כתבתי לכמה מאנ"ש, וכמדומה גם לו, שבטח משתדלים להמשיך
בקשר עם אלו שנפגשים אתם בזמני התועדות בכלל וכהתועדות י"ט כסלו
ביחוד, שבודאי ברובם ככולם יש לקוות לתועלת מקשר כזה לשני הצדדים.
ובטח ימסור האמור לאלו שיכולים לפעול בזה, ויהי רצון שגם בזה תהי
הצלחה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ה'תתקצג

מו"ה אברהם חנוך שי: גליצנשטיין, לוד. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתעא. וכהנסמן
בהערות שם.
הבטאון: חב"ד, גליון ח"י אלול שהתאחזה הופעתו. ראה גם לעיל אגרת ה'תתעא.

ה'תתקצד

[י"ז טבת, תשי"ח]

... לפלא שאינו מזכיר ע"ד התועדות יום הבהיר י"ט כסלו, והרי כיון שהוא ראש השנה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות, בודאי שההתעוררות מביאה גם להטבה והוספה בעניני תורה ומצות בכל ימות השנה, וכידוע הדיוק ראש, ולא תחלה, שהראש כולל חיות כל אברי הגוף וממשיך חיות בהם, ז.א. בכל ימות השנה, ובטח ימלא בהזדמנות הבאה.

ה'תתקצה

ב"ה, ח"י טבת, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

צו אלע אנטיילנעמער אין דער יערלעכער ארצות-הברית
חגיגה פון מרכז הישיבות "תומכי-תמימים" ליובאוויטש
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

צו דער געלעגנהייט פון דער היי יאריקער חגיגה, וואס באצייכענט דעם
זעכציג יעהריגען יוביליאום פון דער גרינדונג פון דער ישיבה "תומכי-
תמימים" אין ליובאוויטש און דעם אכצען יעהריגען יוביליאום פון איר
איבערזידלונג אין אמעריקא.

באגריס איך הארציג די חשובע עסקנים, עהרן-געסט געסט און
פארזאמלטע, ווי אויך אלע פריינד פון ישיבת תומכי-תמימים באשר הם שם,
און ווינש זיי הצלחה מרובה אין זייער ארבעט פאר דער ישיבה וואס בריינגט
הצלחה מרובה אויך אין זייערע אייגענע ענינים.

ה'תתקצד

נדפסה בלקו"ש חט"ו ע' 514.

ד'תתקצה

נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 93.

די הייזארהיגע חגיגה קומט פאר אין דער וואך און ערב דער הסתלקות (כ"ד טבת) פון דעם אלטען רביין בעל התניא והשלחן ערוך, דער גרינדער פון חב"ד'שיטה, וועלכע באלעבט די ליובאוויטשער ישיבות, זייער הנהלה, ראשי-ישיבות, משפיעים און תלמידים — שיחיו.

איז א דבר בעתו צו דערמאנען דעם בארימטען ווארט פון אלטען רביין: "אידישע גשמיות איז רוחניות; דער אויבערשטער גיט אונז גשמיות מיר זאלען דערפון מאכען רוחניות".

— וואס איז דאך אויך דער ענין פון זבולון און יששכר, פון לומדי-תורה און תומכי-תורה, אז די וועלכע שטיצען די לומדי-תורה האבען א חלק אין דעם לימוד התורה. — אייגענטלעך זיינען ביידע זאכען איינגעשלאסען אין דעם נאמען פון דער ליובאוויטשער ישיבה — **תומכי-תמימים**, וואס אין דעם איז פאראן די **תלמידים תמימים** לומדי-תורה און די **תומכי-תמימים**, די וועלכע האלטען אויף די ישיבה בגופם ובבמונם. —

איז בשעת דער אויבערשטער גיט א אידען גשמיות (פרנסה) און ער ניצט עס אויס אויף עיני מצוות בכלל און לימוד התורה בפרט, וואס תלמוד-תורה איז שקול כנגד כולם, ער באשטייערט זיך, גיט צדקה, צו מוסדות התורה, וואס צדקה איז אויך שקול כנגד כל המצוות, מאכט ער פון גשמיות — רוחניות.

און וויבאלד אז אלע ענינים פון קדושה דארפען גיין מחיל אל חיל ומעלין בקדש, דארף מען מאכען וואס מער רוחניות פון די גשמיות, במילא ווערט מקוים די ברכה **עשר בשביל שתתעשר**, אלץ מער גשמיות גיט דער אויבערשטער, און דאן קען מען מאכען נאך מער רוחניות, און אזוי גייט מען כסדר מחיל אל חיל. ניט נאר אין כמות נאר אויך אין איכות. דורכדעם גיט מען אויך דער ישיבה די מעגליכקייט גיין שנעלער מחיל אל חיל, אריינצונעמען נאך און נאך תלמידים און כסדר פארבעסערען דעם מצב הגשמי והרוחני אין אלע פרטים.

איך האף, אז אלע פריינט פון דער ישיבה תומכי-תמימים ליובאוויטש וועלען באוויקט ווערען אין דעם אויבנדערמאנטען זין; די וועלכע האבען זיך שוין בייגעשטייערט וועלען מוסיף זיין, און די וועלכע וועלען זיך ביישטייערען אונטערן איינדרוק פון דער חגיגה וועלען עס טאן אין דער

דעם בארימטען ווארט: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ד'שנ"ד, ובהנסמך בהערות שם. ח"ד ה'סט.
חט"ו ה'תנ"ד.

גרעסטער מאס, און אזוי ארום ממשיך זיין אויף זיך און זייערע בני־בית שיחיו ברכות השם יתברך אויך אין אן אופן פון מוסיף והולך מחיל אל חיל אין גשמיות און אין רוחניות.

בכבוד ובברכה,

מנחם שניאורסאהן

ה'תתקצו

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מד' וי"ד טבת והקודמס, נעם לי לקרות במכתבו האחרון אשר מרוצה מאד שזכה להיות בין התורמים וכו', ויהי רצון שגם בזה יקיים מרז"ל מעלין בקודש, ובודאי אשר השי"ת ימלא הבטחתו כמרז"ל כל המוסיף מוסיפין לו שהרי הודיעונו שמה שמצוה לישראל לעשות הוא עושה, ויהי רצון שגם בזה יהי חסיד ובמילא יעשה כדבר משנה (אבות פרק ה"א משנה י"ג) ד' מדות בנותני צדקה, הרוצה שיתן ויתנו אחרים חסיד.

ובזה להעיר שמה שמסיים בענין האמור, הלואי שיקיים בזה וחטאך בצדקה פרוק, אף שמתאימה תקוה זו לבעלי המוסר, גדולה מזה הורונו רבותנו נשיאנו, שאין להסתפק בהנ"ל, שהרי סו"ס זהו בהקו דסור מרע, אלא שצריך להתפלל ולבקש ובתוקף גם בהקו דועשה טוב להמשיך ע"י הנ"ל אור וחיות וכח הן בגשמיות והן ברוחניות וק"ל . . .

ה'תתקצז

ב"ה, כ' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

האברך רפאל פנחס שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ' כסלו חדש הגאולה ובו ר"פ מפעולותיו במשך שבועות שעברו, ובודאי אף שאין מזכיר עד"ז וכן אין מזכירים בכגון דא כמה מהפעילים בהפצת היהדות והפצת המעינות, משתדלים לעמוד בקישור עם אלו שנפגשו גם לאחר זיה, וכנראה במוחש שבכגון דא צריך לעורר ולחדש ההתעוררות מזמן לזמן, אשר לא לבד שהתוצאות הטובות יהיו נמשכות אלא שיש להוסיף עליהן ולהגדילן, וכנראה במוחש, ובפרט בעניני הפצת המעינות, וכידוע בענין חיות המעין שכל שהוא ממנו הוא כמו מ' סאה אף שגם בהם מעלה שלא הי' בהם תפיסת יד אדם, וק"ל.

בברכה להצלחה בלימוד התורה בנגלה ובחסידות וקיום המצות בהידור ולהצלחה בהשפעה על הזולת,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ז"ע נתקבל מכ"פ"נ מט"ו טבת ובעת רצון יזכירו כל אלו שכותב
אודותם על הציון. ויבשי"ט בזה.

ה'תתקצז

רפאל פנחס: גולדשטיין, ירושלים. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"י"ד ד'תתקמא. לקמן ו'קב.

ה'תקצח

ב"ה, כ' טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה ישראל זוסמן שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מט"ו טבת, בו כותב בקיצור הכי נמרץ בהנוגע להתועדות ושיעורים הנלמדים, ולפלא הקיצור בדבר היכול לגרום נח"ר, וכמו שכתבתי כבר לכמה מאנ"ש הרי גם זה בכלל המצוה דואהבת לרעך כמוך.

במ"ש אודות הנגון של ארבע בבות, ידועים הזמנים שהיו מנגנים אותו וכמבואר בכ"מ וכמדומה גם בהקדמת ספר הנגונים, ז.א. שבזמנים אלו בהתועדות חסידותיות מנגנים אותו בודאי.

בשאלתו באם הי' מקום לנגנו באותה התועדות אודותה כותב, הי"ז תלוי בהרגש הלב של המתועדים, באם הרגישו בהתועדות זו מעין רגש ההתועדות בזמנים הקבועים הנזכרים בשיחות האמורות, ולדוגמא מה שנהגו לשוררו בסיום ההתועדות די"ב תמוז, כיון שזהו המשך לגאולת י"ט כסלו וכיו"ב, והרי בהרגש הלב קשה להביא רא"י מאחד לחבירו ובפרט מזקנים על צעירים ולהיפך וכו', ויש מקום לומר שהחלטה בהנ"ל הנה תלוי היא בהאבן בוחן אודותו סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר (מיוסד על הסיפור הידוע אודות הרה"צ כו' הרמ"נ מטשרנוביל, הועתק בהיום יום).

בשאלתו ע"ד הקדישים שאחר ובא לציון, אם לא נשאר עשרה הלא מובא הפסק (שו"ע סני"ה) וכן נוהגים כגון דא שאומרים קדיש אף אם לא

ה'תקצח

נדפסה בלקו"ש חי"ט ע' 531 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה ישראל זוסמן: דבורץ, כפר חב"ד. אגרות נוספות אליו — לעיל חי"ד ד'תתנו, ובהנשמך בהערות שם.

הסיפור הידוע: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'תק"ט, ובהנשמך בהערות שם.
בהיום יום: ראה שם כ"ג סיון, שזהו, כנראה, הסיפור המיוסד על הסיפור הידוע כו'.
הקדישים: כנראה צ"ל: הקדיש.

רכג

אדמו"ר שליט"א

נשארו עשרה כשהקדיש בא על ענין – המשך – להקודמו שאז היו עשרה בביהכ"נ.

בברכה לבשו"ט בענינים הכללים והפרטים אשר הא בהא תליא, ומתוך בריאות הנכונה.

ה'תקצט

ב"ה, כ"ב טבת, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מעש"ק.

חבל על שמקבלת בקושי כ"כ אי-הסתדרות-הזמני בפרנסה, אע"פ שבטח יודעת, שבתקופתנו זו, לדאבון, לא חזון נפרץ הוא ורואים במוחש המבואר בכמה ספרים הקדושים, שכל מה שהאדם חזק יותר בבטחונו בבורא עולם ומנהיגו בהשגחה פרטית, מקודם באה ההטבה ובמדה גדולה, ובטח כמו כן יהי' בעינים . . .

אע"פ שלא מזכירה עד"ז, הנני מקווה שלוקחת חלק בעבודת נשי ובנות חב"ד במקום שנמצאת עתה, וזה נותן לה בטח הזדמנות לנצל כשרונותי לטובת הרבים וזכות הרבים מסייעתה.

בהוספה להנ"ל הי' מהנכון לחקור ע"ד לימוד לשון הקדש עם הילדים מאנ"ש שי' והחוזק בבטחון ושליטת היאוש ח"ו יוסיף הצלחה בכל עניני הפרטים והכללים.

בברכה.

ה'תתר

ב"ה, כ"א טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — עם המוסגר בו.

ובמ"ש בו, רבושי"ע עד מתי וכו', כבר ידוע הוראת הספרים הק' שאין כדאי להתעסק בשאלות קושיות על הק' כי הרי אין כדאי (עס לויננט ניט) שיבדקו החשבון של כאו"א בהנהגתו כלפי המקום, וטוב יותר וביותר לבקש מהשי"ת ברכות וישועות בחסדו חסד חנם, ובלשון תפלה הידועה של כל בני ישראל, לך ה' הצדקה ולנו וכו' לא בחסד ולא במעשים באנו לפניך כדלים וכרשים דפקנו דלתיך כו' (ואז בטוחים אשר) מלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו, והאריכות בדבר המפורש בכ"מ בודאי אך למותר, ובפרט שכנראה ממכתבו קרא ושנה,

ויהי רצון שיבשר טוב בהנוגע לכל אלו שכותב אודותם בטוב הנראה והנגלה, וכיון שגם הוא בכלל זה כמובן, הנה אודות עצמו יבשר טוב שמוסיף בלימוד התורה והידור בקיום המצות והולך מחיל אל חיל, ואשר ברכות השי"ת הולכות ומתרבות מיום ליום.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ה'תתר

בשוה"ג הוספה המהמזכירות: "מהנהג שבא כקא"ש על התחום, כמקרים מיוחדים, אבל בנוגע להמכתב והמענה, לא רק תוכנו אלא כולו קורא אותו, וקודם השילוח נקרא עוד הפעם על ידו". וראה גם לעיל חי"ד אגרת ה'צו — בסופה.

ו'א

ב"ה, כ"א טבת, תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בנועם שמעתי מהור"ך שיחיו ע"ד לימודיך בתורתנו הק', תורת־חיים, תורה מלשון הוראה, שהיא הוראה בחיים בעולם הזה, בחיי יום־יום, ותקותי שגם אצלך יקויים מאמר חכמינו ז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

ובהכירי את הור"ך שיחיו ובידעי גזע מחצבתך, הן מצד אביך והן מצד אמך, הרי גם זכות אבותיך מסייעתך, ואין הדבר תלוי אלא ברצונך, ותקותי שתוסיף בלמוד התורה בהתמדה ושקידה, שבכל הזמנים ובפרט בתקופתנו זו רבת המאורעות ורבת השנויים ההכרח עוד גדול יותר ליסוד חזק בחיים ואיתן שיעמוד בפני כל מיני שנויים ונסיונות, ויסוד זה הוא התורה ומצוות בחיי יום־יום שרק בהם ועל ידם נשאר עם בני ישראל חי וקיים למרות המשברים והנדודים משך אלפי שנים, והיא שעמדה לאבותינו ולנו, וכידוע לכל היודע פרק בתולדות עמנו, שלא השפה ולא הארץ ולא ערכים אחרים הבטיחו קיומנו משך כל הדורות, אלא אך ורק תורתנו הק' ומצוותי שהם חיינו ואורך ימינו בכל הזמנים ובכל המקומות ובכל התנאים.

וינעם לי להוודע ממך באופן ישיר ע"ד התקדמותך בהנ"ל ואשר הנך הולך ומוסיף בלמודיך ומצליח בהם.

בברכה.

ו'ב

ב"ה, כ"א טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג [הרה"ח אי"א נוי"א איש רב פעלים
מו"ה שמואל אבא שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך, נתקבל מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה —
בו כותב אף כי בקיצור נמרץ ביותר מהתועדות חג הגאולה הוא י"ט כסלו,
ואשר השתתפו בה קהל עם רב יותר מבשנים הקודמות.

ומוכן ע"פ מרז"ל הידוע אכל ב"י עשרה שכינתא שריא אף שאינם
מדברים בדברי תורה כלשון רבנו הזקן באגה"ק סי' כ"ג עאכו"כ ברב עם כ"פ
עשרה ומדברים דברי תורה ויר"ש, ויהי רצון שיפעלו הדברים פעולתם בימי
כל השנה כולה הבע"ל, וע"פ הידוע שגילו לנו רבותינו נשיאינו, שהיום הזה
י"ט כסלו הוא ראש השנה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות, וידוע הדיוק
לשון ראש ולא תחלה, שהראש כולל בתוכו חיות כל האברים וממשיך להם
חיות, ז.א. בימי כל השנה הבע"ל.

נעם לי לקרות במכתבו אודות אמירת תהלים לפני התפלה בשבת
מברכים, ויהי רצון שתפלות נעים זמירות ישראל ימשיכו תוספת ברכה
והצלחה בכל המצטרך לכ"א מנפש ועד בשר.

בברכה לבשו"ט תכה"י בענינים הכללים והרי עי"ז בודאי יתוסף
בענינים הפרטים כי הא בהא תליא ויבשר טוב גם בהם.

ו'ב

מו"ה שמואל אבא: סניעג, מינכן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ב ד'עד.

ו'ג

ב"ה, כ"ב טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון י"ד טבת,

זעלבסט פארשטענדליך אז איך בין געווען שטארק איבעררעשיט פון
זיין אינהאלט, און דער עיקר פון דעם שלום פון בריף, וואס ווי עס זעהט
אויס, ווילט איר פאסטען פערציג טעג,

וואס אזא הנהגה, איז פארקערט פון דעם וואס עס שרייבט רבנו הזקן
[בעל התניא - פוסק בנסתר דתורה - והשולחן ערוך - פוסק בנגלה
דתורה -] אין זיין אגרת התשובה, און דעריבער אייל איך מיט מיין שרייבען
צו אייך און שיק דעם בריף עקספרעס, און השם יתברך זאל העלפען, עס זאל
אויפטאן די ווירקונג, ד.ה. אז אויב אפילו איר האט גענומען אויף זיך דאס
אויבען געזאגטע, אין א אופן וואס מ'דארף א התרה פון שלשה, זאלט איר
דאס טאן, און דערציילן זיי, אז איר האט ניט געוואוסט וואס עס שטייט
געשריבען אין אגרת התשובה [זעהט דארט פרק ג' (עמוד צ"ב ע"ב)] און - אז
אויך איז דאס געגען דער בארימטער תורה פון בעש"ט אויף דעם פסוק, כי
תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו גוי' עזוב תעזוב עמו (זעט דעם היום יום,
כ"ח שבט (עמוד כ"ג)).

און די תעניתים פון פערציג טעג קענט איר פארבייטען, דורך טאן צוויי
זאכען.

א) געבען אויף צדקה, אין א אופן אז דאס זאל באצאלט ווערן ביז
פורים אדער פסח הבע"ל די סומע פון 27. דולר לערך.

ב) אומבייטען אויף תענית שעות, ד.ה. אז אין פארלויף פון עטליכע
יאהר, צוטיילען אויף תעניתים ביז האלבען טאג, מען קען דאס צוטיילען
אויף נייען (9) יאהר.

ו'ג

27 דולר לערך: ב' שלישי דולר לכל תענית. וראה לעיל ח"י אגרת ג'לד, ובהנסמן בהערות
שם.
נייען (9) יאהר: ראה אגה"ת שם "בט' שנים או יותר".

אויך איז פארשטענדליך, אז אייער שרייבען וועגן פרישות מאשתו תח"י, איז דאס דורכאויס געגען דעתי, און איר דארפט זיך אויפפירען בשמירת דיני תורתנו הק' לויט די חוקי ודיני טהרת המשפחה, אבער ניט בפרישות, און בפרט אז דאס איז דאך פארבונדען מיט צער פון נאך איינעם, וועלכעס פארנעמט א גרויסען ארט לויט שולחן ערוך.

אויף אייער פראגע בנוגע טאהן לשם תיקון, דארפט איר זעהן זיין קלאהר בעל פה אייניגע פרקים משניות און לפחות א פרק תניא (עס קאן זיין אויך פון די קלענערע פרקים), און יעדער וואכען טאג פארן דאוונען געבען אויף צדקה און אפהיטען די שיעורים פון חומש תהלים ותניא אלע טאג, און פארשטענדליך אז דאס אלץ דארף זיין בלי נדר.

אין ערווארטונג פון גוטע בשורות אין דאס אויבען געזאגטע און וואס פריער.

בברכה.

ו"ד

ב"ה, כ"ב טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
הרב צבי דוב שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מיום החמישי, בו כותב סדר חייו עתה, ושואל חו"ד באם ימשיך בזה, או שישתדל לעבור לדור בעיר גדולה ובה אנשים יראי ה' רבים.

והנה ע"פ מה ששמעתי כ"פ הוראות בכגון דא מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, כיון שזיכתה אותו השגחה עליונה שקולו נשמע השפעתו ניכרת במקום שנמצא, ואשר אנשים שומרי תורה ומצות לא רבים

הם שם, הרי לא לבד שאין עליו להעתיק משם, אלא אדרבה להתקשר שם יותר ויותר, לחפש עצות תחבולות ודרכים איך לנצל במילואה ההשפעה שיש לו, וכפי הנראה במכתבו וסדר חייו, מנצל הוא במדה קטנה ושאינה מספיקה כלל, אף שכנראה ממכתבו מנצל הוא הפנאי ללימוד בעצמו, והרי גדול ת"ת וכו', הנה בתקופתנו ובדורנו ביחוד בארצות"ב, הפצת היהדות בממדים הכי גדולים, ה"ז ענין של פקוח נפש ממש, לא רק הצלה לחיי העולם הבא, כי אם גם הצלה לחיי העולם הזה, וכנראה זה במוחש בחיי הנוער שחינוך לא דתי או דתי במדה פחותה ביותר, מעמיד בסכנה את הנהגתו ועד לקצה התחתון, וק"ל, ומצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים בכלל ומצות פקוח נפשות פשיטא שגדולה אפילו מתלמוד תורה וכפסק רז"ל בכ"מ, ובפרט שזכה להיות במקום כזה ובתקופה דשנים האחרונות, שנרגשת התעוררות לתשובה ודת וחיים דתיים אפילו בכאלה שעד עתה לא הי' נרגש בהם ענין זה כלל וכלל, והמתבונן בהענין דואהבת לרעך כמוך ובפרט ע"פ הפתגם הידוע של רבותנו נשיאנו בשם רבנו הזקן אשר ואהבת לרעך כמוך הוא חד עם ואהבת את ה' אלקיך שהיא שרש כל המצות, וכידוע מרז"ל אינו דומה העובד מאהבה להעובד מיראה, בודאי שלא הי' אצלו מקום לשאלה האמורה, ותקותי חזקה ששורתי המעטות בכמות יספיקו לדכוותי, ולא עוד אלא שימצא גם אותיות מתאימות מסבירות ומאירות את הענין לזוגתו תח"י שלא רק תסכים על האמור לעיל, ז.א. על העסק בהחזקת היהדות במחנם עתה במסירה ונתינה, אלא שגם היא תשתף פעולה בזה, וניצול שניהם יהי' זה באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור וכדרישת תורתנו הק' מעלין בקודש.

המצפה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב.

בסיום מכתבו, שואל, אם יסתפק בעבודתו את השי"ת כמו שהוא עושה עתה הנה ע"פ הנ"ל אסור להסתפק בזה כלל וכלל, כי עליו להוסיף פי כמה בהחזקת היהדות פי כמה, ואין לך דבר העומד בפני הרצון ובפרט שבתקופתנו רואים בעין ההצלחה בעבודה האמורה.

הפתגם הידוע: ראה גם לעיל חט"ו אגרת התקצו, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ר"ד.

ו'ה

ב"ה, כ"ב טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט"ז בטבת, בו כותב אודות שני הדרכים שישנם לפניו, בהנוגע להסתדרותו בעתיד הקרוב, ושואל דעתי בזה.

והנה לפעמים תכופות בכגון דא ההחלטה וקביעותה – באה ע"י החלטה מקודם בהנוגע לנקודות אחרות שהן יותר חשובות מהשאלה אודותה צריכה להחליט שהיא נגזרת אחריהן, ולדעתי, כן הוא גם בהנוגע לנדי"ז, שעליו לסדר חייו באופן: א) שיוכל להתחתן לבנות בית בישראל בעתיד הכי קרוב. ב) שיוכל לקבוע עתים ללימוד תורה"ק, ומה טוב אשר כיון שעד עתה למד בתערובות, ז.א. לימודי קדש עם להבדיל לימודי חול, מהנכון שעכ"פ שנה אחת יקדיש ללימודי קדש בלבד, ובהתאם לשתי הנקודות צ"ל ההחלטה גם בשאלה אודותה כותב, אשר עפ"י מובנת דעתי, שהסברה בלימודים שימנעו בעדו להתחתן קודם ארבע שנים, מושללת היא, באם אפשר להשתלם במקצוע שלו ע"י לימוד של שנה ושנתיים ולא יותר ומה טוב שגם יתחתן באמצע זמן זה, כדאי להתענין בזה.

בהפרט אם להיות בקבוץ דתי או לדור בעיר, אין זה חשוב בערך כל האמור, כיון שדירתו במשך שנה ושנתיים הבאים אינה קובעת כלל וכלל מקום דירתו בקביעות, ואפילו לא במשך חדשי החופש מלימודים, ולכן אין דירתו עראית צריכה להשפיע על שאלתו בהסתדרותו בחיים.

וזאת להוסיף אשר כיון שכנראה יש לו השפעה בחוג מסוים, ובדאי ישנה אפשרית לנצל השפעתו להחזקת היהדות ונקודה העיקרית המעשה העיקר, ז.א. חיי היום יומים ע"פ תורתנו תורת חיים, מההכרח שיתגדר באופן כזה שיוכל לנצל אפשריותו זו, ומובן אשר זה בנקל יותר בקבוץ מאשר בעיר גדולה.

כיון שכל ענין בהשגחה פרטית הבאה מהשי"ת הבלי גבולי, בודאי שבכל ענין יש כמה תועליות, ומנצל הנני הזדמנות זו, לבד להבעת דעתי בשאלתו ששאל גם לעוררו על ההכרח ללמוד פנימיות התורה אשר בדורנו נתגלתה בתורת החסידות, שזהו לא רק ענין ידיעה נוספת בתורה, אלא שנוגע לכל חיי האדם, וגם בחייו היום יומים, כי אורח חיים חסידותי מחולק בנקודה עיקרית מאורח חיים מושלל מאור החסידות, כמובן אין מכתב מתאים

רלא

אדמו"ר שליט"א

לאריכות וביאור בזה, אבל ידוע הפתגם, המפורסמות אינן צריכים רא"י, ופשיטא שדברי האמורים אין כוונתי ח"ו לנגוע בכבודו של מי שהוא, ועאכ"כ אין הכוונה לנגוע באורחי חיים של יראי ה' ושומרי מצותיו, ורק להדגיש שגם בטוב האמיתי כמה דרגות ישנן זו למעלה מזו ועוד זאת שבתקופתנו רבת המאורעות, ההכרח בחוס ואור וחיות חסידותי מודגש ביותר וביותר.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'י

ב"ה, כ"ב טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

...דא"ג זה אתמול קבלתי ידיעה שבמחלקה בריינדיס ניכרת התעוררות לחפש אורח חיים דתי, אף שבטח לע"ע צריך עיון עם מבינים מה הם מחפשים וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר: כשהנשמה רעבה להניצוץ האלקי, אף שהגוף אינו מרגיש ואינו יודע כלל עד"ז, מרגיש רעבון להלחם.

בברכת הצלחה להפיץ היהדות האמיתית ז.א. למצות מעשיות בסביבתו, ובכל מקום שידו מגעת מתוך הרחבת הדעת ולבשו"ט.

ו'ז

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מט"ז טבת בו כותב ר"פ מחתונת בנם שליט"א בשעה טובה ומוצלחת, ויהי רצון שתקוימנה כל הברכות אשר ברכו בני"י את הזוג הצעיר שי' קיום במילואן הן בגשמיות והן ברוחניות, והוא וזוגתו תי' ירוו מהם רוב נחת חסידותי לארך ימים ושנים טובות.

ובמ"ש אשר התחיל המאמר והפסיקוהו מתאים להמנהג, ידוע מה שאירע בכגון דא באחת השמחות שהי' נוכח בה כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שבאו ג"כ בטענה אודות המנהג, ואמר שיגמור המאמר בשלימות, ולקיום המנהג יתחיל לאומרו עוד הפעם ויפסיקוהו.

כיון שאינו מזכיר בהנוגע להבריות, בטח הכל בסדר ובשלום.

בברכה לבשו"ט תכה"י בענינים הפרטים ובענינים הכללים אשר הא בהא תליא.

ו"ח

ב"ה, כ"ג טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ג כסלו שזה עתה הגיע, בו שואל בהנוגע להמשיך לימודו מאז.

והנה מובן אשר כיון שנמצא הוא בישיבה צריך להתאים כהאמור לסדרי הישיבה והנהגתה, ולכן יפנה בזה להנהלת הישיבה בה לומד, והם יורוהו.

במה שכותב אודות קניית דעת עצמית, אינו מפרט ומפרש כוונתו בזה, וכנראה שהוא בשלילת מדת היאוש שקורה לו כפי שכותב, ויעיין בספר התניא קדישא במקומות שמבאר שם, איך שאל יפול לב אדם עליו, ושולל בכל התוקף את העצבות וכו' וימצא מקומות אלו במפתח הענינים הנדפס לבסוף התניא הוצאת קה"ת, אשר בטח נמצא הוא בספרי' של הישיבה או אצלו,

ובפנימיות הענינים הרי שלילת היאוש מיוסדת היא על עיקר בתורתנו, והיא האמונה מוחלטה אשר השי"ת משגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, וכיון שהוא עצם הטוב, בודאי דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

תקותי שיש לו קביעות עתים גם בלימוד תורת החסידות ויודע גם כן על

דבר שלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים וישמור עליהם עכ"פ מכאן ולהבא.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'ט

ב"ה, כ"ד טבת, הילולא דרבנן הזקן, ה'תשח"י
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אליעזר שי' שטיינמן

שלום וברכה!

באתי להודות לך עבור שימת לבו והספרים ששלח לספרי' שלי, ותקותי שגם בעתיד יעשה כך, ואי אפשר למדרש בלי חידוש. ויהי רצון שילך מחיל אל חיל בעבודתו ביחוד בפרסום רעיונות תורת החסידות מתאים לתביעה שתובעים מכל אחד מאתנו שיהי' באופן של מוסיף והולך, ובפרט אשר ניתנה לך היכולת להביאם ולהחדירם בכמה חוגים שיש לו השפעה אישית בהם.

וכמו שמבואר בכ"מ, ובל' החסידות, שמכל ענין צריך להיות "בכך", בודאי גם זה ידגיש, שלמרות ההכרזה שרחמנא לבא בעי — מוכרח להיות המעשה בפועל, ולא עוד אלא שהמעשה והפועל הם ההוכחה על נכונות הלב ותמימותו, וכידוע ביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר על הפתגם "אין חכם כבעל הנסיון" (הובא בכמה מקומות בתורת החסידות, ולע"ע מצאתיו בעקדה שער י"ד, מעבר יבוק שער ב'), שהנסיון והמעשה הם ההוכחה שחכם הוא.

ועל של עתה באתי בהודעה אשר בחבילה בפ"ע נשלח לך ספרי החסידות אשר הוצאנו לאור לאחרונה, ובהם שני ספרים מאמרי כ"ק רבנו

ו'ט

נדפסה בלקו"ש ח"כ ע' 614 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
לכבוד . . שטיינמן: אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'שלא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ו'קכד.

הזקן הנדפסים מכת"י לראשונה. בשני ספרים אלו כמה מאמרים מהתקופה הראשונה, בנוסח הרגיל "מלפני פטרבורג", שאז היו המאמרים ברובא דרובא קצרים, ובלי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע י"די מאמרים וואס פאר פ"ב האבן געברענט די ועלט; פאָטשטן מלמעלה" (שיחת יט"כ תרס"ג, נדפס בסי' תורת שלום).

בהוקרה בכבוד ובברכה.

ו"י

ב"ה, כ"ד טבת, הילולא דרבינו הזקן, תשח"י.
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ עוסק צ"צ רב פעלים כו'
מו"ה משה שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ט כסלו, נעם לי לקרות בו אשר עורר כמה וכמה ממושפעי' בהנוגע לענין המבהיל דחילול שבת בפרהסיא ובסיטוניות על ידי נסיעה באניות (בין אה"ק ת"ו וארה"ב הנוסעות) בשבת קדש, שכידוע הצוות (וכל השירותים נעשים על ידי) בני ישראל. ויהי רצון אשר סוף סוף יתוקן הדבר מעיקרו, והרי כדי בזיון גם כלפי אומות העולם, נוסף על עצם הענין. וכמה מגוחך הדבר, לולא ענין המבהיל דחילול שבת בפרהסיא, אשר כמה מהחרדים לדבר ה' הרוצים לעלות לא"י מפני שהיא ארץ הקדושה ופלטרין של מלך מה"מ הקב"ה, וקובעים נסיעה זו לימים הנוראים וליום הקדוש וכיו"ב, ומהדרין שיהי' דווקא כדרשת רז"ל קנה או מכור מיד עמיתך — ואף על פי כן אין שמים לב להודעת רז"ל לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת, ונוסעים לימים הקדושים להיות בארץ הקדושה על ידי חילול

מכת"י לראשונה: ראה לעיל אגרת ה'תתקע, ובהנסמן בהערות שם.
תורת שלום: ע' 26. ראה גם לקמן אגרת ו"א.

ו"י

מו"ה משה: פרוש, ירושלים. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ד ד'תשנח.
נסיעה באניות: ראה גם לעיל אגרת ה'תתצח, ובהנסמן בהערות שם.

שבת ששקולה כנגד כל המצוות, ואין פוצה פה ומצפצף. ולא עוד אלא שכתגובה על מה שאמרתי לאלה ששאלוני דעתי בזה, הנה תיכף ומיד התחילו להפעיל לחץ עלי (כמובן לא ע"י ראיי משי"ס ופוסקים) וד"ל.

והרי יש ללמוד בנין אב מהנסיון בהנוגע לביה"ח לנייר בחיפה, שכשלקחו עמדה תקיפה הרי כפי הנשמע סוף סוף נתקן הדבר, שזה בטח יוסיף אומץ בהתקוה שאין להתיימש גם מתיקון ענין הספינות, ובלבד שיוודע גלוי פה אחד דעת תורה בזה . . .

בכבוד ובברכת הצלחה בעבודת הקדש להרמת קרן ישראל סבא על ידי הפצת היהדות האמתית הלוח והוסף הלוח ואור.

ו"א

ב"ה, כ"ד טבת, הילולא דרבנו הזקן, תשח"י
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ בעל מדות תרומיות ענף
עץ אבות וכו' מהרש"ז שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל המברק מאשר קבלת שני ספרי רבנו הזקן, ומכמה סיבות נדחה מכתבי זה עד היום, יום ההילולא שלו.

ועל דרך מה שכתבתי במכתבי הקודם אודות בנין בגשמיות, שככל מה שמשערים מה שצריך להשקיע בבנין, אף על פי כן כשבאים לפועל מתמסכנים, וזקוקים לכוחות נעלמים, ועד לכוחות עצמיים, על אחת כמה וכמה בהנוגע לבנין רוחני, וכלי חכמינו ז"ל אני חומה זו תורה, ואפילו כשהמדובר הוא רק בהנוגע לפרסומו גילוי של בנין שכבר הי' קיים.

ונתאמת אצלי הנ"ל, שכשנגשתי לעריכת כתבי"ד הנ"ל שערתי כמה שימת לב, התעמקות וכו' ידרוש הענין, ולכתחילה שערתי במדה בלתי מצומצמת, והנה כשבא הדבר לפועל נוכחתי שאין הזמן ושימת לב וכו'

ו"א

מהרש"ז: שור. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתצג, ובהנסמן בהערות שם.
לעריכת כתבי"ד הנ"ל: ראה לעיל אגרת ה'תתקע, ובהנסמן בהערות שם.

המשוערים מספיקים כלל וכלל, ולא עוד אלא שעצם ההתעסקות וההכנה לדפוס ואפילו ההגה' לאחרי הסידור של מאמרים הנ"ל מעבירים ל"עולם אחר", עולם עליון, ובפרט אשר כמה מהמאמרים בשני כרכים הנ"ל הם מלפני פטרבורג שנאמר עליהם פתגם כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע: "די מאמרים וואס פאר פ"ב האבן געברענט די ועלט: דאס איז פאטשטן מלמעלה". (יט"כ תרס"ג).

רְגִילִים לומר בכגון דא, שאילו היו משערים מראש כל הטורח והיגיעה הכרוכים בעבודה זאת, ובפרט אם יש בה גם ענינים של עג"נ, הנה מי יודע אם היו נכנסים לכל הענין. אבל בנידון דידן, הנה למרות, שכאמור, לא שערתי אפילו בערך שכל כך יודרש לענין, ובפרט בהנקודה שההתעסקות מעמידה בד' אמות אחרות, אף על פי כן הייתי עושה זאת, אף כי אולי בהכנה ארוכה יותר. וכיון שכן הי' מהגורמים בזה, הרי גם לו חלק בכל הטוב שבדבר. בצירוף ת"ח על שהביאני עד הלום.

ומענין זה לענין השיכון, אשר נעם לי לשמוע בההקלטה נאום כי ביט"כ, שפרסם עדי"ז ברבים. וכפי המכתבים שהנני מקבל מועד כפר חב"ד, עדיין הענין מתנהג בכבודות, ואף שבטח כמה סיבות בדבר, בודאי גם עליהן יש להתגבר בהשתדלות המתאימה. ובטוחני שאין כי צריך לזירוז ועידוד בזה, שהרי הענין עצמו הוא המזוז. ועיקר כתבי אודות השיכון כאן הוא כי באם רק יש איזו אפשריות לדעתי כבר באה העת לא רק לשיכון לכפר חב"ד אלא גם ליסוד כפר חב"ד שני, ובאופן שיהי' מתוכנן יותר, שאז התקוה חזקה שלא יוזקקו לחבלי לידה קשים וארוכים כמו בכפר חב"ד זה. ובזה כוונתי גם לענינים גשמיים כפשוטם, ז.א. שלא יהי' ענין הפרנסה בכובד כ"כ ובאופן מצומצם כ"כ, וכן שיהי' קצת מרוחק מהגבול וכו'. וביסוד כפר שני הרי גם כמה ענינים בכפר זה יוכלו לסדרם בטוב יותר, ובזה גם בהנוגע לבתי ספר לנוער מבוגר, וכמו סמינר לבנות, ובי"ס למורים, או הישיבה, שהמטרה ששניהם יהיו בכפר חב"ד ומהנכון, כמובן, שלא יהיו בכפר חב"ד אחד, שזהו ג"כ אחד הטעמים שאיני ממחר כ"כ בהעברת ישיבת תומכי תמימים לכפר חב"ד עתה.

מובן שהנ"ל הוא רק בבחי' נקודה כללית, שהרי איני בקי במקומות הבאים בחשבון ליסוד כפר חב"ד שני, ואחכה לתגובת כי על רעיון האמור, ובטח יודיע ג"כ ע"ד המקומות המתאימים ביותר.

איני יודע בדיוק אופני ומלאכת הבני' באה"ק ת"ו אבל הרי אפשר שעסק בנין כפר החדש יפתור גם שאלת שנת השמיטה — לחלק חשוב של תושבי כפר חב"ד עתה.

וכיון שכבר הרשיתי לעצמי לכתוב ע"ד תכנית רחבה קצת, הנני מוסיף עוד סעיף, שתקותי שהשיכון האמור ויסוד כפר שני בטח לא יגרעו מתכנית שיכון חב"ד בירושלים עיה"ק ת"ו.

אחרי ההתועדות בה נדבר בהנוגע לשיכון ולכפר שני, הזכרתי מה ששמעתי איזה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר, פתגם זקנו אדמו"ר מוהר"ש: די וועלט זאגט, אז מ'קען ניט ארונטער דארף מען אריבער, און איך האלט אז מ'דארף לכתחילה אריבער. ובכמה עניני כ"ק מו"ח אדמו"ר — התנהג עפ"י קו זה, ורגיל הי' לומר שעייז נתוסף בהצלחה. ויה"ר אשר גם בענין השיכון תהי' ההנהגה באופן האמור, ואתהלכה ברחבה, ותתוסף בהצלחה הצלחה מופלגה.

לכבוד ובברכה — המצפה לבשו"ט.

ויב

ב"ה, כ"ה טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ חו"ב צנמ"ס כו'
מוהרש"י ש"י

שלום וברכה!

מוסגר בזה העתק מכתבי לידידנו מר שז"ר שליט"א למען יהי כת"ר בגוף הענינים, שבאם תהי' הזדמנות ינצל השפעתו עליו בדברים היוצאים מן הלב, בכדי למהר הגשמת הענינים במילואם באופן הכי טוב, ויהי רצון שחפץ ד' יצליח ביד כאו"א מהמשתדלים בענינים האמורים בתוככי כל הענינים דהפצת המעינות חוצה.

ומהעתק מכתבי זה המוסג"פ מובנת ג"כ הסיבה לעכוב אישור ומענה על מכתב כת"ר, כי בזמן העסק בההכנה לדפוס של כתבי יד, נתבלבלו כל

שיכון חב"ד בירושלים: ראה לעיל חט"ו אגרת ה'תרס"ט.
פתגם: ראה גם לעיל ח"ח אגרת ב'שכח, ובהנסמן בהערות שם. ח"א ג'תפ"ה. לקמן ו'כו.

ויב

מוהרש"י: זרין, ירושלים. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'שס. ובהנסמן בהערות שם.

הסדרים (להעיר מפסחים קיג, רע"א) ז.א. שכל זמן שאפשר הי' להקדיש לענין הנ"ל הי' קצוב על זה, ואפילו גם מהזמן שלא הי' באפשרות לשנות העסק בו, הנה בעת מעשה מחשבתי היתה על עניני הכתבי יד, אבל לאחרי כל ההפרעות האמורות, הנה לא לבד שהיתה טרדה של מצוה אלא גם טרדה נעימה של מצוה נעימה, ויהי"ר שהקישוים שצצו לאחרי ההדפסה, גם הם יסודו בהקדם ובנקל עכ"פ לפי ערך, והרי ידועים לכת"ר הפרטים ממכתבו של הרה"ח אי"א עוסק בצ"צ הרמח"א שי' חדקוב.

ואחרון אחרון חביב, ז"ע נתקבל הכרך השמיני של האנציקלופדיא התלמודית, וכמעשהו בראשונים מעשהו בו, מלא ענינים והערות מאירות ואפילו בענינים שלכאורה היו מתעסקים בהם משך זמן, ואעפ"כ אי"א לערך בלי חידוש, ומובן שבעבודה ענקית אי אפשר בלי השמטות, ובטח מתקבלים אצל כתי"ר מכתבים כגון דא ומאספס, והרי תהי' אפשרית למלאות לאט לאט גם ההשמטות בחוברת של הוספות וכיו"ב.

דא"ג בהתועדות די"ט כסלו העבר נדבר ע"ד ענין הדבור (בקשר עם סיום התניא, ובמה שמודגש בו פעמים שמים וארץ גשמים, אף כי בחילוק הלשון, בראשונה, מעשות, ובשני' מיו"ד מאמרות, הנה) נזקקתי להענין דדבור חשיב כמעשה ושמוזכר גם בדא"ח, ולפלא שלא הוזכר בערכו החילוק דחידושי הרשב"א לשבועות כ"א בשם הר"י מיגש, ויעוין בלקו"ת לג' פרשיות, פי' נח סוף ד"ה מים רבים (נד, ד).

ויהי רצון אשר יצליח בעבודתו קדושה זו מתוך בריאות הנכונה הרחבת הדעת ולאורך ימים ושנים טובות ושיהי' גם בזריזות, או במלות אחרות שתהי' הצלחה בזמן, כידוע סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה, ובטח תלוי במקצת גם בכתי"ר ע"י שישתמט משאר ענינים שאינם מוכרחים, והרי בעבודה האמורה שני הענינים בה, ענין דת"ת וגם מצוה שא"א לעשות ע"י אחרים (מו"ק ט' ע"ב).

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולהצלחה.

נ.ב.

לשאלתו איפה מובא בספרו בהנוגע להרה"צ כו' הר"ש קרלינר, הוא בסיפורי חסידים למועדים סי' רמ"ו, דא"ג נשמט זה במפתחות השמות שם.

בהתועדות די"ט כסלו: נדפס בלקו"ש ח"א ע' 80 ואילך.
דבור חשיב כמעשה: ראה גם לעיל אגרת ה'תחצו.
איפוא מובא בספרו: ראה לעיל חט"ו אגרת ה'תשעב.

ו"ג

ב"ה, כ"ה טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"א טבת בו כותב אשר קישוים לו בפרנסה, ועד שנאלץ (לדעתו) לעבוד גם בשבתות וחגים (ר"ל) ועם כל זה חסרים לו ולמשפחתו דברים המינימלים.

והנה בודאי אשר מבין הוא אשר השם יתברך ויתעלה בורא העולם ומנהיגו, ומבין גם כן אשר השם יתברך ויתעלה נותן התורה, ועל פי זה הרי אי אפשר בשום אופן שהמנהיג את העולם ינהיגו באופן כזה, שמי שהוא יהי נאלץ לעבור על ציוויו של המנהיג, והוכחה נוספת בזה, שהרי בעצמו רואה שחסרים לו דברים המינימלים, אלא שכיון שהאדם נברא בשלימות שיבוא הטוב בבחירתו חפשית, הרי אין מכריחים את האדם על זה וסוף סוף יראה הטוב לפניו הטוב האמיתי לא רק ברוחניות אלא בגשמיות, וכיון שרוצים לתת לו שכר מרובה ולפוסם צערא אגרא, הרי לפעמים מציגים אותו לפני נסיון, אשר התכלית בזה כמה שנאמר כי מנסה וגו', וכשעומדים בנסיון לא רק שנתן שכר בעולם הבא אלא גם בעולם הזה, ונוכחים לדעת שלא הי' בדבר אלא נסיון בכדי להרבות השכר בהטבת הפרנסה בבריאות הגוף ובהעיקר – בנחת אמיתי מילדיהם שיחיו.

ותקותי אשר שורוטי אלה המעטות בכמות, תספיקנה אשר תיכף יתנהג מתאים לציווי תורתנו תורת חיים, אף שבזמן הראשון לא יעברו הקישוים בטוחני אשר בזמן לא ארוך יראה אשר בחר בטוב ויתוסף בברכות בורא העולם הוא נותן התורה בהמצטרך לו ולב"ב ש"י.

המחכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'יד

[כ"ה טבת תשי"ח]

במענה למכתבו מכי טבת, לפלא גדול אשר כנראה פעל עליו המענה שלי לנמיכת רוח, אף שבודאי ידוע לו ציווי הבעש"ט בהנוגע לאהבת ישראל, וכפתגם רבנו הזקן, אשר ואהבת לרעך כמוך כלי לואהבת את ה"א, וידוע המענה על השאלה שלו מה קודם. והרי אין לפעול באהבת-ישראל יותר מכמו בשטח החינוך על טהרת הקדש. ובפרט אלו שמאיזה סיבה שתהי' היו בצבא, שיחס מיוחד אליהם מילדים/ות, כנראה במוחש. ותקותי חזקה שיכיר שנמיכות הרוח בא פון דעם "קלוגינקען" ולא מהענין ח"ו. ובמילא יש להלחם בזה בכל התוקף, כיון שהוא הוא הדורין מארקא שכל מטרתו לעשות סווארקא, וכנגון הידוע של חסידים.

במ"ש אודות בקור כאן, בודאי שאין מופרך ח"ו הדבר. אבל מהנכון שיבוא לכאן ברכוש (ולאמיתו של דבר יהי' זה רכוש גדול). ז.א. בשעה שתהי' כבר פעילות בחינוך האמור ע"י התעסקותו בזה משך זמן. ועוד זאת — שאז נסיעתו וביקורו כאן הוא לא רק בהנוגע לעצמו, כיון שלוקח אתו עמו את הילדים, אף כי לא בגופן אבל מרוחם. ופשיטא שבחזירתו ישפיע גם על גופן. משא"כ בשעה שאין עדיין כל קשר בינו ובין התלמידים בעתיד. והלואי שכל אלו שנסעו בעבר לכאן וכל אלו שרצונם לנסוע עתה — מכירים היו האמת והחילוק הכי גדול בנסיעה בשני האופנים האמורים, ופשיטא שברשותו לפרסם הענין וגם בשמי, אף שלפעמים בענינים פשוטים צריכים לבאר ולהסביר ועדיין — אין בטוחים בקליטת ההסברה והמסקנא.

ו'טו

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

... במ"ש אודות מצב רוחו והסיבות לזה וכו' פשוט שאין מקום

ו'יד

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 367.
וכפתגם: ראה גם לעיל אגרת ו'ד, ובהנמקן בהערות שם.

להתנצלות על מה שכותב עד"ז כי נחוצה כתיבה זו, אבל מה שיש כן להתנצל הוא על מצב רוחו, ובודאי שלא נשמטה ממנו דבר המשנה, אל תדין את חברך כו' הנה בכ"ז על כ"א מבני ישראל ובפרט אלו שזכו שהשגחה עליונה נתנה להם האפשרות לקרב לב בני ישראל לאבינו שבשמים ולא עוד אלא שלמרות מניעות ועכובים עושים בזה (אף שמוכרחני להוסיף שלא במדה המתאימה כלל ושמצב רוח כהאמור בודאי גם הוא מהסיבות בזה) ולדעת שבודאי הקישוים והעלמות והסתרים הוא ע"ד מ"ש כי מנסה וגו' לדעת וגו', והרי נפלא פירוש בדא"ח בזה, לא רק מנסה ל' נסיון אלא לשון הגבהה כנס על ההרים, והמוסר השכל בנידון דיד' הרי מובן . . .

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולבשו"ט בעניניו הפרטים ג"כ.

ע"ד הנער . . . שי' — צריך להשתדל שיסיח דעתו מעולם המח' בכלל ובתוכן שכותב ביחוד. ומהעצות בזה ע"י חברותא שמחה, לעשותו מנהיג כחה (מסיבות שבת וכיו"ב) שיוצרך להכין תכנית מעשית וכיו"ב. וכמובן שלא יכנסו אתו בשקו"ט ארוכה ע"ד תוכן כתבו כ"א לבטלו בדרך אגב או ע"י הסבת השיחה לענינים אחרים.

ו'טז

ב"ה, כ"ח טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

במענה למכתביו מאור ליום כ"ד טבת הוא יום ההילולא של רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, עם המוסגר בו, ומלמחרתו.

ת"ח על הבשו"ט מבריאות . . . ויהי רצון שגם בשאר הענינים אודותם כותב יבשר טוב בטוב הנראה והנגלה, ומתאים למרז"ל בהנוגע לחדש העשירי

ו'טז

מו"ה אפרים אליעזר: יאלעס, פילדלפיה. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תשצב, ובהנסמן בהערות שם.

הוא חדש טבת עברו מסגיר תרומת השנה חדש שהגוף נהנה מן הגוף, שצריך להיות מבואר גם ע"פ המדרש (הובא במאורי אורי): אחשורוש זה הקב"ה אחרית וראשית שלו, שמזה מובן שגוף, עצמות ומהות נהנה מן הגוף דאיש הישראלי (יעוין בסי' תניא קדישא פרק מ"ט ובנו בחרת מכל עם ולשון הוא הגוף החומרי כו', ועיין הבחירה האמיתית ה"ה רק בזה שאינו כפוף לכל גדר והגבלה**), וכתוצאה מזה — גם בבני ישראל עליהם קאי אמיתת הענין, הן האדם ה"י כאחד ממנו, עיין רמב"ם הל' תשובה פרק ה', לקו"ת לבעל ההילולא, אמור לח, ב), הנאה מן הגוף דוקא — ע"פ המבואר בתניא פרק ל"ו, ודוקא ע"י עניני הגוף מתקיים מה שנתאוה הקב"ה כו' שכל הני"ל מוכרח להקדמה — שיהי' הגוף בריא ושלם, וכמבואר ברמב"ם הלכות דיעות ריש פרק ג' ופ"ד.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור — ובקשר ליום ההולדת — ולשנת הצלחה בגו"ר.

בהתמי' אהבה טבעית בש"ק!! — יל"פ כי ש"ק ענינו עונג בכל פרטי (אפילו בשינה). כשמן שמפעפע בכ"מ. שהוא היפך הטבעי שנקודתו דבר המתמיד, כי תענוג תמידי אינו תענוג. ועיין תניא פמ"ד: וכמו טבע כו' אעפ"כ אינן נק' וכו'. ובמכ"כ כ"ק מו"ח אדמו"ר בהוספה לקונטרס העבודה.

(*) כמדומה גם במחיר יין להרמ"א. ואינו עתה תח"י.
 (** יעוין אגה"ק ס"כ (אשר כי בימים שלפני הסתלקותו בכפר פייענא — דרמ"צ קע, א) דף קל סע"א ושם.

שהגוף נהנה: ראה גם לעיל ח"ד אגרת ה'מא, ובהנסמן בהערות שם.
 התמי' אהבה טבעית בש"ק!! במכתבו: דכירנא אשר כמוצאי ש"ק אמור חש"ד כשנכנסתי לפני ולפנים בקודש, בעת שחיית התה (מסתמא היתה זאת ס"ר), וספרתי בהתרגשות (כדרכי אז, בקטנותי) מישיבתנו יחד בשבת קודש, בשעת סעודת עת"ק, וממה שדברנו, ונפלטו מפי: שהרגשתי את האהבה הטבעית, ותומ"י השיב לי אדוננו הקדוש בלשון תימה: "אהבה טבעית בשבת קודש!! — אהבה מסותרת".

ויז

ב"ה, כ"ח טבת, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה שלום שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ב טבת.

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נב"מ זי"ע, מתאים לתוכן כתבו. ומובן שכיון שהוא הכותב אודותם, הרי הודיעו חז"ל המתפלל בעד חבירו וכו' נענה תחלה, ובזה מהעיקר — מילוי משאלות לבבו לגדל רך הנמול בן ציון שליט"א, הוא וזוגתו ואת בתם שי, לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

במ"ש אודות הנער הרוצה להתגייר וכו', הן ע"פ נגלה ועוד יותר מזה ע"פ פנימיות הענינים, הרי כיון שעד עתה לא התעסק בזה, כדאי שיקשרם עם רבנים חרדים לדבר ה', והם יתענינו בזה ויעשו כפי הוראת תורתנו.

במ"ש אודות האברך . . . הנה מה שאמרתי לו בהנוגע לחלב עכו"ם הוא — ע"פ סיפור הידוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר (וכמדומה גם נדפס), שחלב עכו"ם מעורר ספיקות באמונה, ואלו הדברים שאמרתי לו, ושאלם בכל הזמנים היי צריך להזהר מהנ"ל כמובן ופשוט, עאכו"כ הנוער דארצוה"ב ובפרט באלו הלומדים במוסדות ששם תערובות טו"ר, ולאום מלאום יאמץ, וד"ל. ומ"ש אודות בריאותו של הנ"ל, כמדומה לי שאמר ברור — אשר נמצא ב . . . ולביתו בא רק לעתים רחוקות, בכל אופן, הרי אין הענין בידי לשנותו מהאמור בפירוש. ופשיטא שא"א למי שהוא לקחת ע"ע אחריות להעלים ענין שכנ"ל מתעוררים ממנו ספיקות באמונה. במה שמקשר זה שנמנע להשתמש בכליו של הוריו שי — אינו מובן, שהרי למאכלים של חלב ישנם כלים מיוחדים, ובמילא אין זה נוגע לכל הכלים ובמילא לכו"כ מאכלים.

ויז

נדפסה בלקו"ש חי"ז ע' 468 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מו"ה שלום שי: רבקה, סט' לואיס. אגרות נוספות אליו — לעיל חי"א ג'תצא, ובהנמנן
בהערות שם.
נדפס: ראה סה"מ אידיש ע' 57.

בשאלת הנ"ל אם להחליף מקום לימודו לישיבה אחרת, הרי הישיבה שאודותה כותב — שם לה ששם מורים ברוח יר"ש, ובעוד כמה ענינים דכשרות שמתוקנים בטוב. ובדאי גם בענין דחלב ישראל. ובמה שאומר אביו ש"י שקשה יהי' עליו התשלומין, בודאי אפשר להם להשתדל בזה, שהרי בטח נמצא בעירם כמה מכירים עם המנהלים דישיבה האמורה.

אזכירו בעת רצון על הציון הק' להצליח פעולתו בענין המחיצה. ויהי"ר, מתאים ליסוד כל הדי' חלקי השו"ע (שלכן בא זה לראשונה) שאל יבוש מפני המלעיגים ולא עוד אלא שעוד יהי' טופח ע"מ להטפח ובמילא ישפיע בכל מקום שידו מגעת שגם הם לא יבושו מפני המלגיעים, ואז תצליח ההשתדלות. בברכה לבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

במש"כ בענין הס"ת — הרי ישנה עדות כשרה מה"ת, שגזה"כ היא וכידוע, שלא אירע דבר אלא שכתודה על חסד השי"ת שלא אירע דבר — כדאי שיפריש נדי' דולר לצדקת חנוך עטה"ק.

וי"ח

ב"ה, כ"ח טבת, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יצחק ש"י קורן

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק, קבלתי בנועם מכתבו מי"ז בטבת, והי' לי קורת רוח לקרוא בו ע"ד השתדלותו בענין קידום עניני החקלאות בכפר חב"ד, ההתעצויות בזה עם ועד הכפר וכו'. ותקותי אשר הענינים יגיעו לשלב המעשי ובהקדם.

עדות כשרה: שלא נגעה הס"ת ברצפה.

וי"ח

לכבוד .. קורן: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ה'רלז, ובהנסמן בהערות שם.

ובפרט אשר כבר הגיעה העת לבצע ענין יסוד כפר חב"ד שני. ומובן אשר ביסוס הכפר העכשוי ככל הדרוש, הוא גם הקדמה ליסוד והתפתחות הכפר השני. עד כמה שאני זוכר תוכן שיחתנו בעת ביקור כ' כאן, מקוה הנני לעזרתו רחבה בזה, ולכן ארשה לעצמי לכתוב לועד כפר חב"ד תוכן מכתבי לכ'. ויהי רצון שיהי' בהצלחה מופלגה.

תיכף לאחר התועדות י"ט כסלו בכפר חב"ד — נעמה לי הידיעה משם ע"ד השתתפות כ' בחגיגה, ועתה שמחתי לקרוא במכתבו ע"ד התרשמותו העמוקה מחגיגה זו. ולמרות פתגמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר — (שנאמר בשעת חגיגה כזו שהיתה בה צפיפות גדולה ביותר וחששו לבריאותו) "אָ איד קוועטשט מיר ניט", הנני מסכים עם כ' ע"ד הצורך לסדר מקום מרווח בכפר חב"ד מתאים לקלוט הקהל הרב, כ"י, הבאים להשתתף בחגיגות. וכותב הנני לכפר עד"ז. ותקוטי אשר גם זה — ירבה קהל המשתתפים וכן ירבה וכן יפרוץ.

בכבוד ובברכה ולבשו"ט בכהנ"ל.

ו"ט

ב"ה, כ"ח טבת, ה'תשח"י
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הווי"ח אי"א יו"מ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה משה א' שי'

שלום וברכה!

לאחרי ההפסק הארוך קבלתי בנועם מכתבו מכ"ט טבת.

בהנוגע לשאלתו על דבר אפשריות ביקורי באה"ק ת"ו בראשית הקיץ, הנה כנראה לעת עתה, תכנית עבודתי תאלצני להיות כאן — על כל פנים משך כל הקיץ.

אף על פי שאינו מזכיר במכתבו, תקוטי שהשתתף בהתועדות דיי"ט

כסלו (בכפר חב"ד!) אשר כ' בטח יודע פרשת יום בהיר זה, אשר רבותינו נשיאינו קראוהו בשם "ראש השנה" לענייני חסידות. וענין ראש-השנה הריהו התעוררות כללית על כל השנה, וכן הוא בהנוגע ליי"ט כסלו, שתפקידו לעורר ולהמשיך התעוררות וחום חסידותי בכל ענייני איש הישראלי ובפרט בהחזקת התורה והפצתה.

בכבוד ובברכה.

וי"כ

בי"ה, כ"ח טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ד טבת יום ההילולא של רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, בו כותב אודות מצבו ובעיקר בהנוגע לענייני שידוכין.

ובמ"ש שמצדו עשה הכל וגם לא עכבו בידו עניינים הטפלים, הנה מיוסד על מאמר חז"ל אין צועקין על העבר, הנה מה שהי' הי' ומכאן ולהבא יתענין שתהי' אשה יראת ה' ויעשה בזה כמחזר אחר אבדתו כמובן ע"פ דרכי התורה, ואז יצליח.

ומ"ש שאיזה הצעה דחה מפני שחפצו שיעזוב ענין ההוראה, הרי מובן שענין זה אינו לעכובא, ובאם בשאר הפרטים הצעה מתאמת, אינו דוקא שיהי' מורה, שהרי יכול להועיל בשטח החינוך בתור מורה שלא ע"מ לקבל פרס, ופשיטא להיות מתמכין דאורייתא, והרי הקדים הכתוב זבולון לישכר.

במה שהעיר על הקושיא לכאורה במרז"ל בהנוגע לשידוך אם תלוי בבחירת האדם או גזירה היא שאין לשנותה, הנה בכלל אין גזירה שאי אפשר לשנותה (ענין ר"ה ט"ז א, ובכ"מ) ובהנוגע להנ"ל כבר באה קושיא זו בכ"מ ומהם גם בש"ס ובזהר, ותירצו שרחמים מועילים (מו"ק י"ח ב) ומתקיימת הגזירה בגלגול אחר, זהר חלק א' צ"א סע"ב. ת"ז תי"ד. סי' חסידים שפי"ג. ואכמ"ל.

רמז

אדמו"ר שליט"א

בודאי מוסיף אומץ במלאכתו הק' קירוב לבם של בני ישראל לאבינו
שבשמים, וגדול הזכות להוסיף בברכות השי"ת בכלל ובמצוה רבה היא מצוה
ראשונה בסדר התורה ביחוד.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'כא

ב"ה, כ"ט טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ה טבת בקשת ברכה.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע להמצטרך לו ולכל אלה שכותב אודותם וכן ע"ד המכשול שהי'
אף כי בשוגג, ומובן שהתקון צ"ל באותו הענין, ז.א. זהירות **ודיוק** בעניני
אכילה ושתי' שתהי' כדבעי, וכיון שלכל דבר צריכים לסייעתא דשמיא, הנה
בכל יום חול קודם תפלת הבקר יפריש איזה פרוטות לצדקה, ואחר התפלה
בכל יום גם בשבת ויום טוב יאמר לכל הפחות מזמור אחד תהלים.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'כא

המכשול: שאכל מאכל איסור.

ו'כב

ב"ה, כ"ט טבת, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"א טבת, בו כותב אשר כמה מחבריו קנו שטחים וכו' ושואל אם גם הוא יעשה כזה.

והנה אם התנאים שוים לפי"ע ונכונה הידיעה שכמה מחבריו עשו כזה, נכון שגם הוא יעשה כזה, אבל באופן שלא ישקיע בזה כל כספו, המזומן, ובאם אין האמצעים המזומנים מספיקים להני"ל הרי ילוה איזה סכום להשלים אבל לא ישאיר קופתו ריקם ח"ו.

לפלא שזה מזמן רב שאין כותב כלל בהנוגע לעניינים הכלליים וביחוד בנקודה התיכונה הפצת המעינות ובפרט שהרי על שכמו ה"י הענין סידור אמירת דא"ח בבתי הכנסיות וכו' ואפשר ימלא עד"ז בהזדמנות הקרובה.

בברכה לבשו"ט.

ו'כג

ב"ה, ראש חדש שבט ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד סניף:
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם, בו כותבים ר"פ ע"ד פעולותיהם בקדש, שנקודתן הפנימית והתיכונית — הפצת המעינות חוצה.

ובודאי לא הסתפקו בהנעשה עד עתה, שהרי מעלין בקדש ציווי וגזירה

היא, ובפרט בענין מעינות דא"ח, הדרכותיהם ומנהגיהם, אשר מחי' חיים הם בכל שלשת הקווים תורה עבודה וגמילות חסדים עליהם העולם (גדול, וגם קטן — זה האדם) עומד.

ומגלגלין זכות כתיבת התעוררות זו ליום זה — יום ראש החדש שבט, ראש הכולל ומחי' כל האברים — הימים, ובהם יום העשירי בו — הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.

אשר הנשמה עולה בו בכל שנה ושנה בעילוי אחר עילוי, וגופא — אלו הם חסידיו, מקושריו והשייכים אליו — בתר רישא אזיל,

ויש לרמזו בלשון הכתוב: בעשתי עשר חדש באחד לחדש גוי' הואיל משה (רע"מ) באר התורה (וההוראה) הזאת לאמר (לכל הדורות אחריו) —

והרי בכל שנה ושנה, לתקופת השנה, עניני יום זה — כמו שאר הענינים כגון דא — (כשהם) נזכרים (הרי הם גם) ונעשים.

והתחלת הביאור וההוראה היא: רב לכם שבת בהר הזה (אף שזהו מעמד ומקום מתן תורה. כי על האדם להיות מהלך מחיל אל חיל, וגם — לא להסתפק בפעולותיו וקישוט עצמו, כי אם גם להשפיע על הזולת, ועד להזולת הנמצא בחוץ חוצה. אשר לכך),

פנו וסעו לכם (ואין מספיקה נסיעה בעלמא ודרך מעבר, כי אם) ובואו (בפנימיות. ודבי ר' ישמעאל תנא — ירושה (דניצוצין דנפלי מדרגי' ואיקרו מית) וישיבה דוקא, ובמקום זה שבפני ועמך כולם צדיקים נדמה להם) הר האמורי (הכולל ועיקר דלעומת זה. תו"א הוספות קב, ג) ואל כל שכיניו וגו',

(ועי"ז תזכו לקיום היעוד כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך) עד הנהר הגדול נהר פרת (כי ינחלו גם את הקני ואת הקניזי ואת הקדמוני, — רמב"ם הל' רוצח פ"ח ה"ד. ל"ת להאריז"ל פ' לך. סד"ה הנה אנכי, תרנ"ד).

והבנן והמוסר השכל מובן. וזכות הרבים מסייעתם.

בברכת הצלחה.

ו'כד

ב"ה, ר"ח שבט ה'תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הפ"כ מס' כ"ג. ויהי רצון אשר חפץ ה' בידם יצליח להסיר כל המניעות ועכובים אודותם מדובר בהנ"ל לבטל ההעלמות וההסתרים ולשתף פעולה כולם יחד לעשות רצונו ית' בהפצת התורה והחינוך על טהרת הקדש הלוח והוסיף הן בכמות והן באיכות, והרי זכות הרבים, התלמידות המשתוקקים בנפשם פנימה בחשיקה חפצה ותשוקה לדבר ה' זו תורה, מסייעתם. ובפרט תשב"ר, וכמבואר גודל מעלת הבל פיהם אפילו וכשאלת חז"ל דידי ודידך מאי והתשובה על זה (שבת קט, ב) ודברים נפלאים בזה* בקרי"א לרבנו הזקן (קנה, א) בהנוגע להבל זה דסליק לעילא אף אם הוא שלא לשמה ממש מיראת הרצועה וביחד עם זה מעלים ההבל של תשב"ר עד האצילות, וגודל הפלאה זו הרי מובנת ממה שכתוב בתניא בכ"מ ומהם פרק ל"ט מ', וזה נותן ביאור והארה בדין תורתנו שאין מבטלין תשב"ר אפילו לבנין בית המקדש,

ומגלגלין זכות . . . והבכך והמוסר השכל מובן, וזכות הרבים מסייעתם, כנ"ל.

בברכת הצלחה ולבשו"ט.

(*) עייג"כ קוני חיי אלול תשי"ג רשימה ב.

ו'כד

ומגלגלין זכות: כבאגרת הקודמת.

ו'כה

ב"ה, ראש חדש שבט תשח"י
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ ענף עץ אבות בעל מדות
תרומיות וכו' מהרש"ז שי

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח היום לכי
לרומא במענה למברק, וזלה"ק:

תפילתי להצלחתו מופלגה בהשתדלותו, ובממדים מורחבים, ועמלו
בהנוגע להעבר והעתיד של פראיעקט תניא ושאר הפראיעקטים שגם הם
נקודתם הפנימית הפצת המעיונות. וזכות הרבים וברכת נשיאי המעיונות
לדורותם מסייעתו ותלוהו.

בהוקרה ובברכה חמה,

מנחם שניאורסאהן

מקוים שהמברק הנ"ל נתקבל בעתו ובזמנו.

בכבוד ובברכה

מזכיר

ו'כה

מהרש"ז: שור. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתצג, ובהנסמן בהערות שם.

ויכו

ב"ה, א' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח איי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה זאב דוב אלתר שי

שלום וברכה!

זי"ע נתקבל מכתבו מכ"ג טבת ערב יום ההילולא של רבנו הזקן בעל
התניא והשו"ע, בו כותב אודות מצבו עתה.

והנה בטח שמע פתגם כ"ק אדמו"ר מוהרי"ש (א"ז) של כ"ק מו"ח
אדמו"ר די וועלט זאגט אז מען קען ניט ארונטער דארף מען אריבער און
איך האלט אז מען דארף לכתחלה אריבער, וה"ה בנדון זה שאע"פ שלכאורה
צריך לחכות בהשמחה גלוי עד שיוטב מצב הבריאות בפועל, הנה יש מקום
לומר ע"פ נוסח הני"ל להקדים השמחה על הטבת הבריאות אף שלע"ע אינה
בגלוי, וזי"ע ימרה הענין, והוא ע"ד הפתגם שנשמע כ"פ מנשיאי חב"ד, טראכט
גוט וועט זיין גוט, ופשיטא שכשמביאים זה בדבור של שמחה ובמעשה של
שמחה, וביחוד בהנוגע לכת"ר אשר ע"י עטו עט סופרים יש בידו להשפיע על
הרבים בהאמור, הרי ידוע שכר הני בדוחי (תענית כב, א).

בברכת חדש טוב יום בו התחיל רעיא מהימנא באר את התורה, ובלשון
הכתוב, בעשתי עשר חדש באחד לחדש וגו' הואיל משה (רע"מ) באר את
התורה (וההוראה) הזאת לאמר (לכל הדורות אחריו) — . . . והבן והמוסר
השכל מובן ובפרט שזכות הרבים קוראי מאמרו מסייעתו.

בברכה לבשו"ט.

ויכו

מו"ה זאב דוב אלתר: מאיר, תל אביב. אגרת נוספת אליו — חט"ר ה'תלג.
שמע פתגם: ראה גם לעיל אגרת ו"א, ובהנסמן בהערות שם.
ע"ד הפתגם: ראה גם לעיל חט"ד אגרת ה'ק"ח, ובהנסמן בהערות שם. לעיל ה'תתקפ"ט.
בלשון הכתוב: כדלעיל אגרת ו'כג.

ו'כז

ב"ה, א' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יהודא זרחי מרדכי ליב חיים שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מכ"ב טבת, בקשת ברכה פ"נ,
שיקרא בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע, ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנו.

נעם לי לקרות בסיום מכתבו אודות התלמידים שנתוספו בלימוד
התורה, ובודאי לא רק שלא יסתפקו בזה אלא שזה יעורר התשוקה והצמאון
בשטח זה וכידוע מאמר רז"ל מי שיש לו מנה (מרגיש החסרון ו)רוצה מאתים
(אבל) מי שיש לו מאתים (מרגיש חסרון יותר ו)רוצה ד' מאות וק"ל, ואם על
כאוי"א מוטלת עבודה קדושה זו עאכו"כ על הצעירים שזה לא מכבר נכנסו
למלחמת החיים וביחוד על אלו שחוננו בכח ההשפעה בסביבתם, ואם ריש
גרגותא משמיא קא ממני לי עאכו"כ רב מורה הוראה בעדה קדושה.

אף שמובן שבכדי לפעול על הזולת צ"ל מקודם טופח ע"מ להטפית, הרי
בתקופתנו זו שנתבלבל כל העולם עוה"פ ועוד הפעם נתבלבלו ג"כ הדרכים
בעבודה האמורה וכמבואר כ"ז גם באגה"ק לכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) ני"ע
נדפס במבוא לקונטרס ומעין עמוד כ"ב בהענין של יש סדר והדרגה בהנהגה
יעו"ש.

במ"ש אודות הקישור דתורת הבעש"ט ותורת חב"ד, יעוין בזה בארוכה
מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר, נדפס בהתמים חוברת ב, וידוע מענה רבנו הזקן
בעל התניא ושו"ע להרה"צ הר"ב ממעזיבז נכד הבעש"ט על טענתו שהוא בן
בתו של הבעש"ט.

בברכה לבשו"ט.

ו'כז

מו"ה יהודא זרחי מרדכי ליב חיים: סגל, תל אביב. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ז
ה'חשמב, ובהנסמן כהערות שם.

ו'כח

בי"ה, א' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת כפר חב"ד אשר בארצנו הקדושה
תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו,
ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

במענה על מכתביהם והפ"כ*.

(א) מובן ופשוט בתכלית שאין כל מקום לסברא ע"ד כפר או שיכון שיתופי עם מפלגה — אפילו הטובה ביותר, שהרי זהו בנגוד גמור ומוחלט להנהגת רבותינו נשיאינו, שענין חב"ד הוא על מפלגתי, ותעודתו הפנימית הפצת המעיינות עד שיגיעו גם חוצה, ופשיטא לשאינם בחוץ, שמפלגה, איזה שתהי', ה"ז מפריע בגוף העבודה ובסניפי, ולתמי' גדולה ביותר, אפילו על הקס"ד דענין מוזר שכזה.

(ב) כנראה שחל איזה אי הבנה בדעתי בהנוגע להשכון החדש בכפר חב"ד דעתה, שכנראה פירשוה שאין זה אלא דירה לחוד, בה בשעה שכוונתי היתה שזהו הרחבת כפר חב"ד בענינו, אשר הנקודה הראשונה החקלאות, ובמילא למתיישבי השכון, דין קדימה לחקלאים וכו' וכמו שכתבתי במכתבי הקודם, שמזה מובן שהענין קשור גם בהקצבת חלקי אדמה, אם לחקלאות במוכנה הפשוט, או לגן ירק, לול עכ"פ.

(ג) בענין המקוה גם בזה תמוה, מה שלעתים תכופות ביותר מתחדשים קישורים בלתי צפויים כלל וכלל, שהרי כו"כ מקואות נבנו באה"ק ת"ו, ובודאי שנמצאים מומחים במקצוע זה, מומחים לא רק בשכל עיוני, אלא גם בהנוגע למעשה בפועל, ולמה לא מתייעצים עמהם. סו"ס בכדי לשלול ההפתעות האמורות, ובפרט שבענין המקוה התחלתי לכתוב לעורר עדי"ז לפני כמה שנים, ועד עתה לא זכיתי שתהיי מקוה משופרת זו בפועל.

(*) דימי ג', טו, כד, כט כסלו ח, טבת, מכי מיו"ד טבת עם המוסג"ב. מסיבה לא נתאשרו ע"ע הפר"כ מז' וי"א אלול.

בכדי לשלול צעדים נוספים בענין שותפות עם מפלגה, נשלח המכתב מהיר דחוף.

בברכת הצלחה לביסוס והתפתחות כפר חב"ד מתאים לרצון מיסדה ומנהלו כ"ק מו"ח אדמו"ר ולבשו"ט בגו"ר.

מוסג"ב העתק מכתבי למר קורן שי', ובטח ידונו ע"ד מה שהדגשתי בהעתקה זו. תי"ח על שימסרו מכ' המוסג"פ לצאגו"ח אשר בכחב"ד בהקדם.

ו'כט

ב"ה, א' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' שלמה שי'

שלום וברכה!

לאחרי שתיקתו הארוכה, (וכנראה ממה שכותב במכתבו שנתקבל ז"ע מפני סיבות משונות, כי גם במכתבו זה אין סיבה מספיקה) מאשר הנני קבלת המכתב עם הפ"נ שיקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"י"ע,

וזכות דבורו דברי התעוררות בהתועדויות אודותן כותב תעמוד לו ולכל ב"ב שיחיו לכאז"א בהמצטרך לו בגשמיות וברוחניות גם יחד, ובודאי לא יסתפק בהאמור אלא יוסיף מאמצים בהפצת המעינות חוצה, שפשוט שהכוונה בזה באופן ע"ד מרז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, וכידוע דרישת רבותינו נשיאנו שמכל ענין בחסידות צ"ל בכך, וכיון שדורשים זה בודאי שניתן היכולת והכחות האפשריים למלאות הדרישה במילואה ולא זו

ו'כח

מכתבי למר קורן: דלעיל — ו"ח.

ו'כט

מו"ה שלמה: רחנפולד, בני ברק.

בלבד אלא שברור ג"כ שאוכלים פירות עבודה זו גם בעולם הזה ובענייני עולם הזה, שהרי זהו ענין של צדקה וגמ"ח כי מביאים את המתועדים ואת השומעים והמקבלים לחיי עולם עולם הזה וחיי עולם הבא גם יחד, ואחכה לבשו"ט בכל האמור.

בברכת הצלחה בכל האמור ולבשו"ט מתוך הרחבת הדעת אמיתית.

נ.ב.

בטח אף שלא אישרו עד עתה, נתקבל מכתבי — בעתו — לזוגתו שתליט"א.

ו'ל

ב"ה, א' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

מחות' הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' נפתלי שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו, בו כותב ר"פ מההתועדות ומסירת הפ"ש וכן מההתועדות דכ"ד טבת יום ההילולא של רבנו הזקן, ויהי רצון שדברי התעוררות יפעלו בהנוגע למעשה ומתאים לרצון של בעל ההילולא נשיאנו הגדול, והתעסקות בהאמור ובעיקר ע"פ מה שנדבר בימי ההתועדות דחדש כסלו הוא חדש הגאולה במעלת הצדקה וביחוד הענין דפזר נתן וביחוד צדקת ארץ ישראל ארץ החיים מיוסד ע"פ אגה"ק בכו"כ מקומות בודאי שמצוה המצוה שהוא מנהיג העולם והוא המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, יקיים האמור בהמשך הכתוב קרנו תרום בכבוד, וע"פ המבואר בענין הקרן שזוהי ספירת המלכות שפשטות ענינה כח הפועל בנפעל עולמנו הזה ובהנוגע לעשי והבפועל — שבזה יהיו שני הענינים תרום, ולא זו בלבד אלא שההרמה תהי בכבוד, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, ופשוט שזוהי חל על כאו"א מהענינים אודותם מזכיר במכתבו, ואחכה לבשו"ט בהנ"ל וכן אשר מסר פ"ש ונקודות מההתועדות גם לאנ"ש אשר באה"ק ת"ו.

בברכה לבשו"ט מחות'.

ו'ל

מו"ה נפתלי: דוליציקי, תל אביב.

ו'לא

ב"ה, ב' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' סעדי' שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מז' טבת, ויה"ר שילכו הענינים הלוך וטוב. והרי דרישת השעה היא הפצת המעינות הפצה דוקא, וכיון שדורשים זה בודאי שניתנה היכולת והאפשרות, אלא שמטעמים הידועים ליוצר קשור זה בהעלמות והסתרים, וכשמביטים על הדבר כנסיון, ופועלים מתאים לזה, מתקיים מ"ש כי מנסה ה"א אתכם לדעת הישכם וגוי' מנסה לי נס והרמה, ועיין המבואר בלקו"ת דברים י"ט ב ואילך. ויש לרמז הנ"ל (הפצה) גם ע"פ מ"ש לאחד בזה, שהעתק מוסג"פ.

בברכה לבשו"ט בטוב הנראה והנגלה,

מ. שניאורסאהן

ו'לב

ב"ה, ב' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

בתמהון גדול הגיעתני ידיעה, אשר עד היום אין כל מצבה ואין כל ציון על קבר אביו ע"ה, ולא עוד אלא שגם הבנין הנעשה בשביל שלא ישקע הקבר אינו, ובמילא שוקע הקבר ועזוב.

והנה אפשר לגודל התמ"י שכל הידיעה אינה אמיתית אבל פשיטא שאם כן הוא הדבר, הרי בודאי יעשה כל התלוי בו לתקן הענין בהקדם הכי אפשרי, וידועים דברים הנפלאים בזהר חלק ג' סוף פרשת בחקותי שנוגע גם להנ"ל

ו'לא

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 478 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מו"ה סעדי': ליברוב, צפור. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתע, ובהנסמן כהערות שם.
מ"ש לאחד: אגרת ר"כג.

נוסף על הפס"ד בשו"ע, ואם ישנם כמה שמערתרים על הנוהג לחכות בהקמת מצבה עד לאחר י"ב חדש מפני גודל ענין המצבה עאכ"כ לאחר י"ב חדש, והאריכות בדבר הפשוט אך למותר ואצפה לבשו"ט ממנו בכל הענינים בהקדם, ות"ח.

בברכה.

ו'לג

ב"ה, ג' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו ממוצש"ק.

(א) איך לזכות להצלחה בלימודים ולעזר השם גדול בזה.

ידוע מאמר חז"ל, יגעת ולא מצאת אל תאמין, ז.א. שבאם יתייגע בלימוד תוה"ק בטוח הוא שימצא ויצליח ואין הדבר תלוי אלא ברצונו החזק בזה, ובכדי להגדיל עזר השי"ת בזה שאז תגדל גם ההצלחה ויתמעטו הקישוים בזה, הנה יפריש לצדקה בכל יום חול לפני תפלת הבקר ואמירת השיעור תהלים חדשי בכל יום גם בש"ק ויום טוב אחרי תפלת הבקר, ומה טוב שישמור גם השיעורים דחומש ותניא הידועים, אשר כ"פ שמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ששויים הם לכל נפש וסגולה לכו"כ ענינים.

(ב) כיון שנצטוונו עבדו את ה' בשמחה, מה לעשות כשנכנסים קצת לעצבות.

הנה יעיין ברמב"ם סוף הלכות לולב, שמשם מובן איך שכל אדם בכל מעמד ומצב אפשר לו להיות בשמחה בעת עבודתו את בוראו, ולא רק שאפשר אלא שעבודה גדולה היא מוכרחת ועיקרית. והעצה איך להפטר מעצבות ולשוללה, מבוארת בתניא קדישא בכ"מ (כמצוין שם במפתח), ויהי רצון שיבשר טוב בכל האמור. ואשר מוסיף בלימוד תוה"ק והמאור שבה זוהי פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

וילד

ב"ה, ג' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

מחות' הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה' שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

לאחרי השתיקה הארוכה מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ועשי"ק, ולפלא שכותב שעד עתה לא קבל אישור קבלת הביכל ששלח ע"י מחו' הווי"ח מוה' דובער שי' לאדמיר, שהרי אשרוהו מכבר ומכבר, ומובן שכשידפיסו מה מהביכלעד ששלח, יצינו את הביכלעל ובצירוף שם הבעל של הביכלעל, ז.א. אביו ע"ה ואשר נתקבל ע"י כי שליט"א והרי נוהג ישראל הוא.

ובזה להעיר שמזכיר במכתבו, שהי' מעלי' הראשונה של חסידי חב"ד ששלח אותם אדמו"ר הזקן, ואתענין לדעת אם פליטת הקולמוס הוא וצ"ל אדמו"ר האמצעי, כי כמדומה עלי' הראשונה של חסידי חב"ד היתה בזמנו ולא בזמן אדמו"ר הזקן (כי עליית החסידים שבשנת תקל"ז היתה עליית חסידים בכלל תיכף לאחר הסתלקות הרה"צ המלאך שעדיין לא נתפרסמה חסידות חב"ד כחטיבה בפ"ע, עד שאדמו"ר הזקן קבל נשיאותו בפרסום איזה שנים אחרי זה).

בעת רצון יזכירו אותו וב"ב שיחיו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ ז"י"ע כאו"א להמצטרף להם.

בתי"ח עוה"פ על שילוח הביכלעל.

בברכה לבשו"ט.

וילד

מו"ה שניאור זלמן: שמרלינג, תל אביב. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ג ד"שא. וראה שם בקשר לביכלאך כתה"ז.
מהעלי' הראשונה של חסידי חב"ד: ראה ס' תולדות חב"ד בארה"ק ע' לה; עג אודות עלייתו ושליחותו של ר' שמעון שמערלינג.

וילה

ב"ה, ה' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' דוד שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו כותב בענין ההצעה להכות על ראש הבהמה תיכף
אחר השחיטה למהר מיתת הבהמה, כדי ליתן אפשריות להפועלים להתחיל
בטפולה.

והנה רואים במוחש בכל ההצעות כמו אלו, הן לפני השחיטה ואפילו
לאחר השחיטה, באם מסכימים לאחת מהן, בונים בנין אָב והולכים "מהיתר
להיתר" נוסף על החששות שיש בענין זה **מצד עצמו** ואכמ"ל, וכיון שהתועלת
בדבר קלה היא, כי החילוק הוא רק באיזה רגעים, הרי אין היזק שזה אפילו
לדעת אלו שירצו "להתיר", וק"ל.

תקותי אף שאינו מזכיר עד"ז שהשתתף בהתועדות יום הבהיר י"ט
כסלו, ויה"ר שההתעוררות תהיי רישומה ניכר בכל השנה כולה.
בכבוד ובברכה לבריאות כפשוטו וכמשמעו ולבשו"ט.

וילו

ב"ה, ה' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בעת רצון וועט מען מזכיר זיין אייך אויף דעם ציון הק' פון כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע לויט דעם תוכן פון אייער שרייבען,

וילה

מו"ה דוד: ווינשטער, שיקגו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג ד'רצו. ד'שסד.

און געוויס איז איבעריג צו אויפמערקזאם מאכען, אז וואָס אלץ מער מ'גייט צו אין ענינים פון תורה ומצות, די אלע פאראינטערעסירטע אין דעם ענין, איז השם יתברך מוסיף אין זיינע ברכות אין דעם וואָס מ'נויטיגט זיך.

חאטש ס'איז ניט באקוועם צו שרייבען דאָס ווייטערדיקע, דאָך געפין איך פאר מיין חוב ניט צו אויסמיידען דאָס, אז מערערע מאָל, זיינען אזעלכע פאלען בא קינדער, א רעזולטאט פון דעם וואָס די עלטערן האָבען זיינער צייט (ד.ה. ווען די מוטער האט פארשווענגערט מיט דעם קינד) ניט געווען אפגעהיט ווי געהעריג אין די חוקי ודיני טהרת המשפחה, און אויב אין דעם פאל איז דאָס ח"ו אויך געווען אזוי, איז זעלבסט פארשטענדליך ווען מען וויל באזייטיגען דאָס געשעהענע, מוז מען צוערשט גוט מאכען דאָס וואָס פאראורזאכט אזא געשעהעניש, און חאטש לכאורה איז דאָך דאָס שוין אזאך פון עבר, אבער ווי באוואוסט איז די אנווייזונג פון תורתנו הק' אין לך דבר העומד בפני התשובה האט מען צו דעם אויך געגעבען א עצה, אז די תשובה דארף זיין א גרעסערע, דאָס מיינט אז עס דארף זיין א דאָפּעלטע אז זיי אליין (די עלטערען) זאָלען שטריינג אָפהיטען להבא די חוקי ודיני טהרת המשפחה און אז זיי זאָלען אויך איינווירקען אויף אנדערע אויף וויפיל עס איז נאר אין זייער מעגליכקייט צו פארשפרייטען די ענינים פון טהרת המשפחה, און דענסטמאל איז על דרך ווי דער לשון המדרש הידוע, אתה הצלת נפש וכו' אז השם יתברך וועט זעהען, אז דורך זיי זיינען געראטעוועט געוואָרען פילע קינדער פון דער זאך, (דורכן אפהיטען טהרת המשפחה פון זייערע עלטערען) וועט דאָס בריינגען א תרופה מיט אלע תוצאות צו זייער קינד. און השי"ת זאָל העלפען איר זאָלט געפינען די פאסענדע ווערטער בדברים היוצאים מן הלב באופן עס זאָל בריינגען לפועל.

ברכה לבשו"ט.

נ.ב.

בהזדמנות זו אעוררו על שמירת שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, שכ"פ שמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר, ששנים הם כל נפש וסגולה לכו"כ ענינים.

ו'לז

ב"ה, ו' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

צו די בראנזוויל-איסט-ניו-יאָרק
ליידס אקזילערי פאר די ישיבות
תומכי־תמימים ליובאוויטש,
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

מיט פארגעניגען האב איך באקומען אייער מיטטיילונג וועגן דעם
יערלעכן באנקעט, וואס דארף פארקומען די וואך, יום ד' פ' בשלח —

דאס איז די וואך פון שבת־שירה און דער טאג פון דער שירה, ווארום
גראדע געפינט זיך די שירה אין רביעי, וואס געהערט צו מיטוואך, רביעי
בשבת.

דער סיום פון דער שירה — וואס אלעס גייט דאך לויטן סיום — איז
די שירה פון מרים הנביאה. אָן דער שירה פון מרים וואלט די שירה פון משה
רבינו ניט געווען פאלקאם. די שירה פון מרים **בשמחה** און **כל הנשים**
פארפאלקאמט דעם אז ישיר משה ובני ישראל.

דערמיט גיט די תורה הקדושה אן אנווייזונג פאר די אידישע פרויען פון
אלע דורות, אז די אידישע פרוי האט א גרויסע פאראנטווארטלעכקייט און
זכות אין די הייליקסטע מאמענטן און וויכטיקסטע געשעענישן אין דער
געשיכטע פון אונזער פאלק.

קריעת ים־סוף איז געווען א צוגרייטונג צו קבלת התורה און צו דער ג-
טלעכער אנטפערלונג ביים בארג סיני. די אידישע פרויען האבן געהאט א
וויכטיגען חלק אין דער צוגרייטונג.

אויך היינט שטייען מיר אויפן וועג צו דער ג-טלעכער אנטפערלונג, על
ידי משיח צדקנו במהרה בימינו. די צוגרייטונג דערצו איז דורך תורה און
מצוות און פנימיות התורה אין דער באלויטונג פון תורת החסידות. פאר

ו'לז

דעם צוועק איז געגרינדעט געווארן ישיבת תומכי-תמימים ליובאוויטש און איז איבערגעפלאנצט געווארן אין אמעריקע דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר, וועמענס יום הילולא קומט אויך אויס די וואך.

איך האף אז דאס אויבנדערמאנטע וועט געבן יעדער איינער פון אייך די נויטיגע דערמוטיקונג צו פארגרעסערן אייער ארבעט לטובת הישיבה מיט מסירות-נפש און שמחה. און גלייכצייטיק וועט איר פארשטארקען אלע ענינים פון תורה און מצוות, מיט חסידישער ווארימקייט און ליכטיקייט, יעדע איינע בא זיך אין שטוב און אין דער סביבה ארום, וואס דערמיט ברענגט איר אראפ די ג'טלעכע ברכות מצליח צו זיין אויך אין אייערע ענינים פרטיים בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשורות טובות אין דאס אלעס אויבן געזאגטע.

ו'לח

ב"ה, ז' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מועש"ק עם הפ"נ שיקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בו שואל איך אפשר להנצל ממחשבות רעות.

והנה כבר מלתו אמורה בראשית והתחלת כל הארבעה חלקי שו"ע שוית' ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה וכו' מיד יגיע אליו היראה וכו' עיין שם בטור ובשו"ע ריש סי' א' בהרמ"א ובשו"ע רבנו הזקן,

ומהנכון בכדי לחזק פעולת ההתבוננות בהאמור שילמוד עד שידע בעל פה התחלת ריש פרק מא' אשר בספר תניא קדישא עד לדף נ"ו ע"ב תיבות לפני המלך.

וכיון שלכל דבר צריך סייעתא דשמיא, הנה מהנכון אשר בכל יום חול קודם תפלת הבקר יפריש איזה פרוטות לצדקה, וישמור על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה.

וילט

ב"ה, ז' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשרים קבלת מכתבו מועש"ק עם הפ"נ שיקרא בעת רצון על הציון
הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע,

בו שואל מה היא העצה היעוצה בכדי לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך.

ולפלא השאלה בזה לאחר שזהו ציווי מפורש בתורה ולא עוד אלא
שאמר רבי עקיבא שכלל גדול הוא בתורה, ובכדי להוסיף גם טעמים שכלים
בדבר, ילמוד בעיון הדרוש בפרק ל"ב בספר תניא קדישא ובספר טעמי המצות
לאדמו"ר הצ"צ מצות אהבת ישראל, ויראה שם דברים נפלאים עד היכן
הענין מגיע.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'מ

ב"ה, ז' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ז טבת, בו שואל מה לעשות בעזר להתמדה בת"ת
וכן בעזר כנגד המלעיגים וכו'.

והנה כבר מלתו אמורה בראשית והתחלת כל הארבעה חלקי שו"ע
שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה וכו' מיד יגיע אליו היראה כו' ולא
יתבייש כו'. עיין שם בטור ובשו"ע ריש סי' א' בהרמ"א ובשו"ע רבנו הזקן.

ומהנכון בכדי לחזק פעולת ההתבוננות בהאמור, שילמוד עד שידע בעל
פה התחלת ריש פרק מ"א אשר בספר תניא קדישא עד לדף נ"ו ע"ב תיבות
לפני המלך.

(ב) באיזה דרך להשפיע על חבריו.

כללות הנקודה בזה כמאמר חז"ל הידוע, דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, והרי הלב נקרא מלך בגוף שע"י משפיעים על כל האברים שהם כלי המעשה הדבור ואפילו המחשבה, ומובן שכלל שיוסיף הוא בהנהגת עצמו שתה"י מתאימה להוראת תורתנו הק' יצליח גם בהשפעתו על חבריו שהרי אין לך תעמולה גדולה מאשר דוגמא חי' באותם הענינים בם רוצים להשפיע בהסביבה, ובכלל הרי הודיעונו חז"ל כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין (ברכות ו' ע"ב).

הפ"נ שלו יקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע,

ובודאי יודע משלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא הידועים וגם שומר עליהם, אשר שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר אשר שוים הם לכל נפש וסגולה לכר"כ ענינים.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'מא

ב"ה, ח' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' יהושע שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מבי' שבט ע"ס שנים הקודמים לו, ונעם לי לקרות בו אשר רואים הצלחה בהפצת המעינות, אבל חוששני מפני שתיתקו בנקודה זו וכן שתיתקו שאר המתעסקים שמספר המשתתפים בשיעור דא"ח

ו'מא

מו"ה יהושע שי': אלכויס, ירושלים. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תריט, ובהנסמן בהערות שם.

לא נתרבה ואולי וכו' ומובן הצער בזה, שהרי סו"ס ענין ההפצה היא לא רק באיכות כי אם גם בכמות ויש מקום לומר שאפשר שזהו העיקר ובפרט בדרא דעקבתא דמשיחא וע"ד המובא במד"ר שלמתן תורה צריך הי' להיות מספר שלם של ששים רבוא וכו' ויהי רצון שזכות בעל ההילולא הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע יגן על כאו"א מהמתעסקים בהני"ל והמשתתפים בהשיעור ויוסיף הצלחה בעבודתם הקדושה האמורה.

בברכה לבשו"ט.

ו'מב

ב"ה, ח' שבט, תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה' אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

... להעיר מהקישור והסדר — מלמטלמ"ע — דערש"ק, תעבור עליו שבת א', ומילה ופרשת היום (ששי — כפי שפרסם ע"י תקנתו כ"ק מו"ח אדמו"ר) פרשת המן, שהוא המוכיח (ונדחה מפני) קדושת שבת (עין לקו"ת סד"ה למנצח על השמינית השייכות ליוסף) מטרוניתא קטנה שמילה, מטרוניתא גדולה נסמכת עלי'. ויפה היא המילה (נדרים לא, ב דמכלל לאו כו'), ובנות ישראל נאות הן, כי אשה כמאן דמהילא דמיא.

ו'מב

מו"ה אפרים אליעזר: יאלעס, פילדלפיה. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תשצב, ובהנסמן בהערות שם.

ו'מג

ב"ה, ח' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

מחות' הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ ענף עץ אבות
מוה' שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השני עם הפ"נ המוסגר בו שיקרא בעת רצון על
הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

בו מבשר טוב על התיסדות המוסד הק' על טהרת הקדש בבית המדרש
עדת ישראל ונשלח* מכתבי על שם המתעסקים, ובודאי יוסיף הסברה באם
זקוקים לזה,

ונעוץ תחלתן בסופן אשר רבותינו נשיאינו הק' השקיעו כחות עצמים
ביסוד הישיבה הראשונה עוד ע"י רבנו הגדול אדמו"ר הזקן וביתר שאת
וביתר עז למרות ההעלמות וההסתרים ביסוד ישיבת תומכי תמימים,
ופועלים כחות אלו בדורנו דור יתום להגדיל תורה ולהאדירה בחוגים
ההולכים מתרחבים ומתפשטים וכלשון וכדיוק — הפצת המעיינות **חוצה**
דוקא אשר עי"ז מתקרבים לקיום היעוד חכמות בחוץ תרונה וכמבואר
בארוכה בתורת החסידות (בתורת חיים בתחלתו), חכמות ל' רבים אשר ח"ע
וח"ת גם יחד תרונה בגילה ובשמחה דוקא בחוץ, וק"ל.

והרי ידוע פתגם הבעש"ט אשר נשמה יורדת למטה ומתלבשת בגוף
לשבעים ושמונים שנה בשביל לעשות טובה ליהודי בגשמיות או ברוחניות
עאכ"כ בענין נעלה כאמור חינוך עטה"ק שהוא ענין נצחי שהרי המחונכים
בונים בנין עדי עד זרע ברך ה' דורות ודורי דורות עד סוף העולם.

(*) נשלח בפ"ע.

ו'מג

מו"ה שניאור זלמן: בעזפאלאוו, פריסקא. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ד'תתקעד,
ובהנמקן בהערות שם.
התיסדות המוסד: ראה לקמן אגרת ר'עז.

ויהי רצון אשר לאורך ימים ושנים טובות ומתוך הרחבת הדעת ובריאות הנכונה יבשר טוב מפעולתו בקדש בהאמור ובמדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה אלא שכ"פ ככה ירוו רוב נחת מיו"ח שי' — הוא וזוגתו שי"ב שתליטי"א.

בברכה לבשו"ט.

בכדי למנוע עגמ"נ דעתיד ולשלול אפשריות טענת רועי גרר לאמר לנו המים (ובפרט אם במשך הזמן ישתף איזה מוסד דמחנם בההוצאות) — (שבמילא מונע ההנהגה דרחובות ואדרבה, עיין ברמב"ן שם) — כדאי לקבוע בהקדם מסמרות בענין, עיי' קביעות שם למוסד ועוד. והצעתי "אהלי יוסף יצחק — ליובאוויטש" שכבר נמצאים סניפים אלו באה"ק ת"ו, מרוקו, אוסטרליא וכו'. ואפשר מהנכון גם לעשות הטשארטער שגם עיי"ז מקום להבטיח (באוווארענען) האמור, ובפרט שבטח נחוץ טשארטער בלאה"כ בכדי שיוכלו לנכות התרומות להמוסד ממס ההכנסה, ובשם הנ"ל אפשר שיש לצרפו לטשארטער המל"ח או מחנה ישראל שיש לו כבר זכיות אלו.

ו'מד

ב"ה, ח' שבט, ה'תשח"י
ברוקלין.

... צום יום ההילולא, יאָרצייט, פון שווער כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע פרייטאָג ערב שבת קודש פרשת שירה, וויל איך ווידער אַמאָל ערמוטיגען און מעורר זיין יעדערע פון די נשי ובנות חב"ד תחינה, בתוך כלל ישראל, צו פארשטארקען זייער ארבעט פאר אידישקייט בכלל, און לויט דער פראגראם און אין די ראמען פון אייער סניף בפרט. פארשטארקען און אויך פארגרעסערן — לויט די אומשטענדן פון אונזער צייט, די לעצטע שעות פון פינצטערן און ביטערן גלות, עקבתא דמשיחא, וועלכע פארלאנגט א פארברייטערונג און פארטיפונג פון דער ארבעט פאר אידישקייט, דורכגעלויכטען און דורכגעדרונגען מיט חסידישע ליכט און ווארימקייט.

און ווי אין אלע וויכטיגע מאַמענטען פון אונזער געשיכטע, אַזוי אויך איצט, דארפן אידישע פרויען, לויט די אופנים און וועגן פון תורתנו הקדושה, נעמען אין דעם אַן אקטיווען אנטוואָרט.

אויך פון דער סדרה פון דעם טאָג, פון פרשת שירה, לערנען מיר עס אָפּ. דער אבשלום פון דער שירה – וואס אלעס גייט דאך לויטן סיום – איז די שירה פון מרים הנביאה. די שירה פון מרים **בשמחה** און **כל הנשים** פארפאלקאָמט דעם ישיר משה ובני ישראל*.

דערמיט גיט די תורה הקדושה אן אנווייזונג פאר די אידישע פרויען פון **אלע דורות**, אז די אידישע פרוי האט א גרויסע פאראנטווארטלעכקייט און זכות אין די הייליקסטע מאמענטען און וויכטיקסטע געשעענישען אין דער געשיכטע פון אונזער פאלק.

קריעת ים-סוף איז געווען א צוגרייטונג צו קבלת התורה און צו דער ג-טלעכער אנטפלעקונג ביים בארג סיני. די אידישע פרויען האבען געהאט א וויכטיגען חלק אין דער צוגרייטונג.

אויך היינט שטייען מיר אויפן וועג צו דער ג-טלעכער אנטפלעקונג, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו. די צוגרייטונג דערצו איז דורך תורה און מצוות אין דער באלויכטונג פון חסידות.

די ריכטיגע אַריינטראכטונג אין דעם גרויסען זכות און גרויסער אחריות וועט זיכער געבען יעדער איינער פון אייך די נויטיגע דערמוטיקונג צו פארגרעסערען אייער ארבעט מיט שמחה און מיט חסידישער ווארימקייט און ליכטיקייט. יעדע איינע בא זיך אין שטוב און אין דער סביבה ארום.

און דערמיט ברענגט איר אויך אראפ די ג-טלעכע ברכות מצליח צו זיין אין אייערע ענינים פרטיים . . .

* ערקלערט אויך אין דער שיחה פון אחרון של פסח, תרח"ץ (לקוט לח).

ר'מה

ב"ה, ט' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ ענף עץ אבות
מו"ה יעקב שי

שלום וברכה:

בנועם קבלתי בעתו הסידור שהו"ל, סידור תפלה צלותא דאברהם חלק
א', מעוטר הערות והארות מכתר מקורות לתפלה ומנהגי'.

ומצאתי בו אוצר בלום של בירורי נוסח התפלה וענינים הקשורים בזה.
והרי ידועים דברי רז"ל בהנוגע לתפלה, שזהו דברים העומדים ברומו של
עולם (ברכות ו, ב), שמזה מובן וגם פשוט חשיבותו של כל פרט ופרט בזה.
וביחוד ע"פ דיוקו של פירש"י על אתר בכוונת רומו של עולם — שעולה
למעלה. וכמובן ג"כ ממה שראשוני ראשוני דייקו בכל עניני תפלה ועד
לתיבה, וכאמרם — שהיו שוקלין וסופרין מספר מנין תיבות התפלות
והברכות (טור סי' קיג).

וכידוע גם מרבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, אשר מנה לעצמו זכות
מיוחדת — מה שבירר וקבע נוסח התפלה בסידורו. ומסופר בפי חסידים,
אשר בבירורו נוסח התפלה — הי' לפניו וצירפה מששים סידורים.

וגדל עוד יותר ערך ציוני מקורות לעניני התפלה בתקופתנו זו, כיון
שהמובא בברכות שם, שבני"א מזלזלים בהם — נתרבה הזלזול בדורנו דור
יתום, זלזול המתבטא לפעמים קרובות עד כדי כך — שכל הרוצה אומר אשר
יש לו שם, ועושה בנוסחאות התפלה כרצונו, משנה מקצר ומדלג, ופשיטא
שמתקן תפלות חדשות אשר לא שערון דוגמתן אבותינו ואבות אבותינו.

בהיפך ממה שהוזהרנו בתוקף ובהחלט במקרא מפורש: אל תבהל על
פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלקים וגוי' (קהלת ה' א). יעוין שם

ר'מה

חלקה נדפס בלקו"ש ח"ט ע' 270 חלקה שם ע' 275 חלקה בחי"ג ע' 199 חלקה שם ע' 264
חלקה בח"ד ע' 591 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה יעקב: וורדיגר.

מששים סידורים: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'תרעה, ובהנסמן בהערות שם.

בפירוש הראב"ע שהאריך בזה. והודיע הרח"ו בשם מורו הוא האריז"ל בהנוגע אפילו לפיוטים ולפזמונים, שאישרו רק אלה "שנתקנו ע"ד האמת אך אלה האחרונים שלא ידעו דרך קבלה אינם יודעים מה שהם אומרים וטועים בסדר דבורם בלא ידיעה כלל" (פע"ח שער א' בתחלתו).

וליוקר הענין ולחביבותא דמילתא — באתי בשולי הגליון באיזה הערות.

בתקוה אשר רבים יביאו סדורו-ספרו אל ביתם ויעיינו בו, והעיקר אשר גם זה יביאם לתכלית המכוון — להתבוננות קודם התפלה, וכמצווה עלינו: וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים. והרי פסק דין מפורש הוא: יחשוב קודם התפלה (ז.א. לכל הפחות שלש פעמים ביום חול, וד' פעמים בשבת ויו"ט! — הכותב) מרוממות האל יתעלה ובשפלות האדם ויסיר כל תענוגי האדם מלבו (שו"ע או"ח ריש סי' צ"ח) ומיוסד הדין על דבר משנה: אין עומדין להתפלל אלא כו',

ואז ודאי אשר בעת התפלה והתפלה עצמה תהי' מתאימה לענינה, ובלשון רש"י, כנ"ל — תעלה למעלה.

בכבוד ובברכה.

הערות

בתחלתו. יד, א. דינים א. ט"ק. יברך על הציצית קודם הלבישה. והנה מובן אשר **פסקי דינים** בכלל, ואשר בסידור ביחוד — צ"ל המסקנא האחרונה, ובהנוגע למציאות ולפועל.

ומציאות כזו אשר יהי' הדין כנ"ל — בתקופתנו זו נדירה היא ביותר וביותר, כי הט"ק צריך שיהי' בו שיעור ובאם לאו — הי"ז ברכה לבטלה וככל חומר דין זה (והובא זה דרך אגב — לקמן בסידורו, אבל בחלקו המיועד למעיינים כד, ב). ובעוה"ר רבים מאד ישנם שאין בט"ק שלהם השיעור הרצוי וכו'. — וכבר פסקו, בלאה"כ, אשר הלובש ט"ג — בעת ברכתו עליו יכוון לפטור את הט"ק ועי"ז סומך אפילו ביש בו שיעור. ומזה מובן, אשר כל אלו שאין בט"ק שלהם שיעור ודאי ועדיין אין לובשים ט"ג — ישמעו מהמברך על ט"ג. ומבוארים הדברים באחרונים לשו"ע או"ח ס"ח, טז, יז. ואכמ"ל.

סוף ההקדמה. מא, ב. ד' טפחים, כצ"ל. ובהביאור כמה נדחק כו'. — הנוסחא ד' **טפחים** ומשהו — כן הוא בסי' האריז"ל להר"ש מרשקוב. וראה ג"כ פע"ח שער חה"ס פ"ג. ובשער הכוונות ענין סוכות ד"ד — בענין פס ד' טפחים.

דרך אגב במש"כ שם (בביאור) על מה דאיתא בסי' האריז"ל שאור בכזית כו' – יעוין בשער הכולל (על הסידור – לאאזמו"ר הרא"ד לאוואט) שער מח ס"ב (ושם הביא גם משו"ת השיב משה. והוא בחאו"ח סט"ז, תשובה להחת"ס).

סידור בתחלתו. א. הדיוק שהחזרת בי נשמתי. – מתאים לנוסח הברכה "המחזיר נשמות. ובברכה זו י"ל הטעם ע"פ פשט – דמזכירים ומעוררים מעשה בראשית: ויפח באפיו נשמת חיים.

במה שהעיר בלישני דקרא בידך אפקיד רוחי – עיין בזה שער הכוונות דרושי הלילה ד"י: וטעם אומרו אפקיד רוחי ולא נפשי או נשמתי כו'.

סידור בסופו. תמח ר"ח. יוצא מן הכלל לענין תענית – יש להוסיף אי בתשרי – ר"ה (ולהעיר מצפנת פענח – להגאון מראגאצוב – מהד"ת ע' 142, ב).

שם. איסור מלאכה בר"ח והובא מצוואת ר"י החסיד שלא להסתפר ולא לגזוז הצפרנים. – תלוי בבירור טעם הרי"ח בזה משום איסורא או משום סכנתא (שאז, אינו ענין לאיסור מלאכה) – וכבר העיר ע"ז בפי' דמשק אליעזר –. וכמו דמצינו י"א דאחר חצות אין להסתפר כו' (סי' ושו"ע האריז"ל. פע"ח).

ו'מו

[ט' שבט תשי"ח]

במענה למכתבו מה' שבט.

במ"ש אודות כח הזכרון, מובן שלכל לראש יש לחזור על לימודו כמה וכמה פעמים ומבפנים גם כן, ולהתנהג בצניעות. ולהוסיף בסייעתא דשמיא בהאמור – הנה בכל יום חול קודם תפלת הבקר יפריש איזה פרוטות לצדקה, וישמור על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים...

יוצא מן הכלל לענין תענית: ר"ח ניסן ר"ח מנ"א וכו'.

ו'מו

נרפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 362.

ו'מז

ב"ה, י"ב שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
הרב ישראל שי הכהן

שלום וברכה!

בעתו נתקבל המכתב בו כותב אודות התיסדות אגודת נשי ובנות חב"ד
במחנם הט', ולפלא אשר מאז אין כל ידיעות בזה ובטח ימלא בהזדמנות
הבאה הכי קרובה, וכיון שזה עתה באנו מיום ההילולא של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אשר כ"כ השתדל בהנוגע לנשי ובנות חב"ד
ובכמה אופנים בודאי שבאם תעשה כ"א כל התלוי בה בדרך הטבע תתברך
עבודתן והצלחתן גם למעלה מדרך הטבע שהרי רבותנו נשיאנו הק' מעוררים
ר"ר על הצלחת עבודה האמורה, וק"ל.

ויהי רצון אשר אך טוב יבשר גם מעבודתו בקדש התפתחות המוסד הק'
אשר בהנהלתו וכן מפעולתו בהפצת המעינות בכל האופנים האפשרים
במחנם ובסביבתם, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה המחכה לבשו"ט.

ו'מז

הרב ישראל: סטאק, ברידזשפארט.
התיסדות: ראה גם לקמן אגרת ר"צב.

ו'מח

ב"ה, י"ב שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אייזא נוי"נ הרא"ש שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מבשר טוב מההתועדות בבית הכנסת ובית המדרש אשר הוא מהראשים שם, חגיגת יום הבהיר י"ט כסלו ראש השנה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות, וידוע הדיוק ראש ולא תחלה שהראש כולל וממשיך חיות לכל האברים, ימות השנה,

הנה יהי רצון שבכל ימות השנה הבאה לטובה ולברכה יתוסף כח חיות ואור בכל ענייני בית הכנסת ובית המדרש שיהי מתאים לשמו ביהכ"נ חב"ד התאמה במילואה.

וזכות כל המשתדלים והמתעסקים העומדים בראש מבוארת בכו"כ מקומות, ומקרא מפורש דבר הכתוב (דניאל יב, ג) ומצדיקי הרבים ככובים לעולם ועד, ותקותי שכ"א ישתדל שיהי מתאים גם לרישא דקרא, והמשכילים וגוי ע"י הוספה בלימוד תורת חב"ד שזהו המשכיל האמיתי, ובודאי שתקוים גם הבטחת הכתוב שיזהירו כזוהר הרקיע, ופירשו בתקו"ז בתחלתו אשר זוהר הרקיע איהו כליל כל גוון כו' מהאי זהר זהרין כמה נשמתין כו' ואילן משכילים דאית בהון שכל לאשתמודעא ברזין דמריהון,

וכיון שכל האמור בתורתנו ה"ז הוראה בודאי שביכולתו של כל אחד מהם ואין הדבר תלוי אלא ברצון ולא עוד אלא שברצונם הנה מסייעין להן מלמעלה בסיוע הכי גדול שהרי זכות הרבים מסייעתם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ו'מח

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 233 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
הרא"ש: ה"ר אלי' שקלובסקי, פתח תקוה. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתיג.

ו'מט

ב"ה, י"ג שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ וכו'
מו"ה מנחם נחום שי

שלום וברכה!

עיי' הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ רב פעלים מו"ה שמואל דוד
שי' הלוי רייטשיק שד"ר, נמסר לי פ"נ בקשת ברכה עבורו ובנו שבתי שי',
ובעת רצון אזכירם על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע להמצטרך להם מתאים לתוכן הפ"נ.

ובודאי למותר לעוררו שככל שמוסיפין בעניני תורה ומצות מוסיף נותן
התורה ומצנה המצות שהוא מנהיג העולם ומשגיח על כאו"א בהשגחה
פרטית, בברכותיו בהמצטרך לאדם ולביתו,

ומהעיקר בזה בהענין דואהבת לרעך כמוך אשר אמר ר"ע שהוא כלל
גדול בתורה, וזהו ג"כ מתוכן פרשת השבוע פרשת יתרו ומתן תורה, כמבואר
בזהר הקי', אשר אימתי ניתנה התורה לאחר שגם יתרו הודה לאמר עתה
ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים, יתרון האור מתוך החושך, ועד"ז בכל זמן
וזמן שבכ"י צ"ל מתן תורה, בכ"י יהיו חדשים בעיניך, וכנוסח הברכה בא"י
כו' נותן התורה לשון הווה, צ"ל הענין דלהוציא יקר מזולל, אם בזולתו או
גם בעצמו בדקות בהענינים דאתכפא כאו"א לפי מעמדו ומצבו, וראה ג"כ
תניא פרק ז"ך (עמוד ל"ד ע"ב) והיו מרעיבים עצמם שתי שעות לכוונה זו
וכו'.

בטח יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים אשר כ"פ
שמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר שהם שוים לכל נפש וסגולה לכו"כ ענינים ועכ"פ
ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

ו'נ

ב"ה, י"ג שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
הרב נתן דוד שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הראשון.

ובעת רצון אזכירו וזוגתו תחי' על הציון הק' של בעל ההילולא כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שזה עתה אזלין מהילולא דילי'
מתאים לבקשתו.

ובמה שהעיר בתקו"ז תקון ס"ט סמוך לתחלתו (צ"ט, ב): ועוד והאדם
ידע כו' תמן אמר קניתי איש, ומקשה שהרי בתורה נאמר שחיה אמרה זאת.

והנה הגר"א הגיה, אמרה קניתי איש, אבל מוקשה הגהה זו שהרי כל
ההמשך בתקו"ז שם מדבר ע"ד אדם, וכאמרו והאדם ידע, ידע חובה דילי' כו'
ידע זוהמא כו' חמא גלגולא וכו' שכי"ז בלשון זכר, ומובן שתמי' גדולה לשנות
בכל הנ"ל ללשון נקבה.

ולדידי יש לתרץ בלא"ה, והוא כי אף אשר בתחלה ותאמר (חיה) קניתי
איש, הרי הוקבע שם זה, שבדאי אי אפשר לקביעות השם מבלי שיסכים אדם
הראשון על השם שהרי הוא העיקר, ולכן מפרש הת"ז למה הסכים על זה.

ולהעיר גם מפירוש דעת זקנים בעלי התוספות, בראשית ל"ח ה, מפי
מורי ז"ל שמעתי כי כך הי' מנהגם, הוא הי' קורא שם לבנו ראשון והיא
קראה שם לבנו שני (אף שהרמב"ן חולק על זה).

ו'נ

נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 1248 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
הרב נתן דוד: רוזנבלום, בוענאס איירעס. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג ד'תרנח,
ובהנשמך בהערות שם.

ו'נא

בי"ה, י"ד שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח איי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה מאיר שלום שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מה' שבט, בו כותב אף כי בקיצור הכי נמרץ מפעולותיו בהפצת המעינות. ויהי רצון אשר יבשר טוב בזה מאשר מעלין בקדש וחודרים לחוצה דרגא אחר דרגא וע"ד המבואר בהנוגע לעתיד לבוא דהמקיפים דעתה יכנסו בפנימיות ויהיו מקיפים מבחינה יותר עליונה, הנה גם בלעו"ז כשמהפכים החוצה לפנים, הרי קודם שבא משיח תמיד מוצאים עדיין עוד דרגא בחוצה שיש לפעול שם ולחדור לתוכה, וק"ל.

נהניתי ממה שעומד בקישור עם אלה היחידים אשר השפעה להם על הרבים אודותם כותב, ובודאי מוסיף בהם באופני השפעתו, כוונתי לעומקה וע"ד האמור למעלה בהנוגע לחוצה באנשים שונים וע"ד זה הוא גם בהנוגע לחוצה באלו האנשים עצמם זמן אחר זמן וק"ל.

ויהי רצון אשר זכות בעל ההילולא שזה עתה אזלינן מני' תביא הצלחה מופלגה בפעולותיו בכל השטחים עליהם מסר נפשו הק' ויתוסף ברכת השי"ת והצלחתו בכל הפרטים של כאו"א מהמשתדלים הם וב"ב שי' בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ו'נא

מו"ה מאיר שלום שי: בליזנסקי, רמת גן. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'שצ, ובהנסמן בהערות שם.

ו'נב

ב"ה, י"ד שבט, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו כותבת אודות אחי
שי ואשר לדעתו עומד עתה על פרשת דרכים, כיון שגמר את השירות בצבא
ואחרי כן לימוד בקורס של מכוונאות ועדיין לא החליט איך להסתדר, והוא
בגיל כ"ב שנה.

ודעתי ברורה מיוסד על מה שראיתי בבני הנוער בכמה מדינות וגם
בחנתי בהנוגע להנוער באה"ק ת"ו אשר תקופת איזה שנים בגיל של אחי,
ברוב הגדול הרי הוא הכנה לכל משך החיים שלאחרי זה, ז.א. שכל השתדלות
במשך שנים אלו בביסוס השקפת עולם והשקפת חיים כדאית היא ואין לקמץ
בזמן על זה, כיון שהשקעה זו משתלמת כמה פעמים ככה, ז.א. במשך
עשירות שנים שנות חיים לאחר זה, כן בודאי למותר להאריך אשר תקופתנו
רבת המאורעות והבלבולים מכריחה השקפת עולם מבוססת יותר ואיתנה
יותר, ובפרט שהרי בלעדי זה אי אפשר למנוחת הנפש והרמוניא בנפש שהם
התנאים העקרים לחיים תקונים.

על פי האמור מובנת המסקנא בהנוגע לאחי שי, עליו להקדיש לכל
הפחות כחצי שנה ושנה ללימוד תורתנו הק' הנקראת תורת חיים, ואין
התואר יוצא מידי פשוט, הוראה בחיינו בעולם הזה וגם בחיים היום יומים
של ימי החול ולא רק בימי השבת וימים טובים וימים הנוראים, וכאמור אין
זה בזבוז זמן אלא אדרבה התחזקות במשך עשירות השנים שלאחרי זה,
ולאחרי שיעבור אחי שי תקופת חסון זה, יחליט מתאים להשקפתו אז
בהנוגע להסתדרותו אודות אופנה ומקומה.

רואים במוחש אשר תעמולה היותר פעילה היא הבאה לא רק על ידי
דבור אלא על ידי מעשה, ז.א. דוגמא חי' להענין והאידיאל אודותו מנהלים
תעמולה זו, ובודאי גם בנדון זה, באם בהנהגתה היא ובכל אורח חיי' תהי'
היא דוגמא חי' להנהגת בת ישראל שכל אחת מהן נקראת בת שרה רבקה רחל
ולאה בודאי שגם זה ישפיע בהרבה ובהרבה על הנהגת בני משפחתה ואחי'
בכללם.

לאחרונה עלי להגיב על התחלת מכתבה, שאינה "חב"דניקית" ובכל זה

כותבת אלי, שזהו סותר לפתגם רבנו הזקן בעל התניא מייסד שיטת תורת חסידות חב"ד אשר אמר ששיטה זו היא נחלת כל עם ישראל כל אחד ואחת מהן, והרי אין השיטה ותוכנה אשמה במה שלעת עתה נמצאים חוגים שעדיין לא קבלוה בשלימותה, ובפרט בהנוגע לכמה חלק חשוב מחוגים אלו אין הם אשמים בדבר כי אם סיבות צדדיות וחיצוניות, ומובן שאין ביכולתם למעט השייכות שלהם אל השיטה שהרי אין זה אלא חסרון ידיעה, שבטח יתוקן במשך הזמן.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור ולהצלחה בהשפעתה בסביבתה מתאים להאמור לעיל.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'נג

ב"ה, י"ד שבט, תשי"ח
ברוקלין.

האברך אהרן שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ההילולא עם הפ"נ שיקרא בעת רצון על הציון הקי של בעל ההילולא הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.
בו כותב אודות העסקנות אשר כלשונו במכתבו היא חדשה במינה, כוונתו עסקנות בהנוגע גם לבנות.

אבל באמת הרי ישן נושן הוא וכמדובר גם בהתועדות דמוצש"ק העבר במ"ש ותען להם מרים, להם לי זכר (ולא לי נקבה שלכאורה צ"ל ע"פ דקדוק), ובתנחומא כיון שעלו ישראל מן הים באו ישראל ומה"ש לאמר שירה אמר הקב"ה למה"ש הניחו לישראל תחלה כו' (לאח"ז) נמצאו הנשים ומלה"ש עומדים מי יקלס תחלה, ואמר ר' חייא שבתחלה המלאכים ואח"כ הנשים

(וזהו להם לי זכר להמלאכים, אבל) אמר לוי השמים (בשבועה) לא אקבל הדבר הזה אלא הנשים קלסו תחלה, ואפילו לדיעה ראשונה, נזקקו מה"ש לקבל רשיון מהנשים, וידוע שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא (בשבועי של פסח מלפני עשרים שנים) מעלת הנשים שבתופים ומחולות על שירת משה וישראל, עיי"ש.

ויהי רצון שגם עסקנות זו תהי' בהצלחה מופלגה שבזה נכלל לכל לראש להגדיל מספר המשתתפות הן המושפעות והן המשפיעות וק"ל, ואשרי חלקם של אלו המתעסקים בזה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

וינד

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
הרב ישראל חיים שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מאור לר"ה לאילנות עם המוסגר בו שמצו"פ הקבלות.

לפלא שאינו מזכיר שם האיש שכפי כתבו ירא וחרד אבל עני בכסף, ובודאי כוונתו רצו"י, ותקותי שימצא אותיות מאירות להסביר להנ"ל מאמר וסיפור חז"ל (ויקרא רבה פ"ג, ה') בענין קרבנו של עני קדמך, וידוע המבואר בדא"ח המיוסד על מאמר הזהר (ח"ג קצה, א) בענין דומה להנ"ל בהנוגע לתפלה שבמקום קרבנות, שישנה תפלה למשה, תפלה לעני ותפלה לדוד, ותפלה לעני היא הקודמת.

ובהזדמנות זו יסביר להנ"ל גם שיעורי חומש תהלים ותניא הידועים, ויהי רצון שיהיו דברים יוצאין מן הלב ונכנסים אל הלב.

בברכה לבשו"ט גם מהסתדרותו הפרטית.

וינד

הרב ישראל חיים: פרידמן, ברוקלין.

ו'נה

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ח
ברוקלין.

מרת סאניא תחי'

ברכה ושלום!

נאך א ליינגערן איבערייט בין איך געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון י"ב שבט, אין וועלכען איר שרייבט וועגען די סדרי אסיפות נשי ובנות חב"ד אין לונדון, און האטש איר דערמאנט ניט וועגן דעם, טוט מען געוויס אלעס מעגליכע אויף צו פארגרעסערן די צאל פון די באטייליגטע אין די אסיפות און אין דעם לערנען, און אויך אז די איינטיילנעמער פון פריער זאלען זיין מער פאראינטערעסירט, וואס איינע פון די וועגען אין דעם איז, אז מען זאל זיי געבען די מעגליכקייט פון צייט צו צייט, אז זיי אליין זאלען פארלייענען (נאך א געהעריגער צוגרייטונג) און ענליכעס, און השם יתברך זאל העלפען עס זאל זיין בהצלחה גדולה, און לויט ווי עס איז ערקלערט בתורתנו הק' אז בא די אלע וועלכע טוען און זיינען זיך משתדל אין דעם קומט צו אין די ברכות פון השם יתברך אין דעם וואס עס נויטיגען זיך זיי און זייערע פאמיליעס.

און השם יתברך זאל העלפען איר זאלט אנזאגען גוטע בשורות אין דאס אויבען געזאגטע און אויך בקרוב וועגען אייער געזונט בעסערונג און צוזאמען מיט אייער מאן ש' לאורך ימים ושנים טובות זאלט איר האבען פיל אמת'ן נחת וואס דאס איז חסידות'שער נחת פון אלע אייערע קינדער שיחיו.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'נה

מרת סאניא תחי': ~~הערה~~ לונדון.

ר"נ

ב"ה, ט"ז שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מור"ה ניסן שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מר"ה לאילנות עם המוסגר בו.

בעת רצון יזכירו את זוגתו הרבנית שתליט"א וכן את כת"ר על הציון
הק' של כ"ק מור"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרך להם מתאים
לתוכן כתבו.

ומגלגלין זכות ליום זכאי, כי האדם עץ השדה, וראש השנה לאילן
ממשיך חיות בכל עניני השנה הבאה לאחר זיה, וכידוע דיוק הלשון ראש ולא
תחלה כפי שנתבאר ע"י אדמו"ר הזקן ובנו אדמו"ר האמצעי, שתומשך
הוספה בברכות השי"ת בהמצטרך לכאור"א בתכ"י,

ובפרט להמפיצים ומשתדלים בעניני אילנא דחיי דלית תמן כל ענינים
בלתי רצוים, וכמאמר רע"מ הידוע מבואר באגה"ק סי' כ"ו, ויהי רצון אשר
לאורך ימים ושנים טובות ירבה חילים לאורייתא בכלל ולתורת החסידות
ועניני ביחוד, שהרי זהו כרמי שלי ביחוד נוסף על החלק בכללות הכרמים,
שגם הם כרמים הם ע"פ תורה, ובכ"ז אינו שלי, וי"ל שזה בגדר דין הנגלה,
מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים, אשר היא בקצה היותר עליון קודמת
לתורה אף שחפצי שמים ז.א. מצוה סתם לא ישוו בה אפילו לדבר אחד וכו'
(מו"ק ט' ב) ובטח נוצל ע"ז גם כרך השלישי דספרו אודותו כותב בסיום
מכתבו על הו"ל בקרוב, ובפרט שמוקדש הוא להימים שאז הכל מודים שעל
איש הישראלי לעסוק בעניני יראת שמים.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

ר"נ

מור"ה ניסן: טלושקין. ברוקלין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג ד"שכב, ובהנסמן בהערות
שם.

כרך השלישי דספרו: התורה והעולם.

ו'נז

ב"ה, ט"ז שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב ראשי פרקים מאשר עבר עליו במשך שנים האחרונות, ואשר בטוח שלא אבוא אליו בטרוניא, כי כלשונו במכתבו לא יכול לעזור את וכו' אינו יכול כו' בהנוגע ללמוד התורה כו' לעבודת התפלה, להתעסק בחנוך על טהרת הקדש וכו'.

וכנראה שאינו חושד את עצמו כלל שאולי ישנו ספק ספקא שאין הענין כן "דלא יכול", אלא הענין — דלא רוצה, וה"ה בהנוגע לסיום מכתבו שיכתוב כשאר אנשים פשוטים, הנה הסוג דאנשים פשוטים בהנוגע להמעלות שלהם מובן שכו"א עליו להגדיל ולהשתדל בזה, אבל לפטור את עצמו מכל אלו ההתחייבויות שבאו ממורשת אבות ע"י החינוך שקבל במשך כמה שנים וע"י הסביבה בה הי' נמצא, ולפטור אי"ע מכל זה בהכרזה, שאיש פשוט הנני, מובן שאין לזה כל מקום.

ובמה ששואל אם לפעול בכיוון כו' בהנוגע להסתדרותו בעתיד, הרי גם זה פשוט שעל כ"א מבני ישראל להשתדל בהסתדרות כזו שיוכל למלאות תפקידו כדבר משנה, אני נבראתי לשמש את קוני, וככל שהאפשרויות גדולים יותר (אע"פ שהאפשרויות באו בלא יגיעה ובלא השתדלות כי אם בירושה או בחנוך אבות וכנ"ל) הרי גם האחריות והתפקיד גדול יותר, וביחד עם זה גם הזכות והסיוע מלמעלה.

ויהי רצון שיכיר בהאמת תוכן פתגם חז"ל אדם קרוב אצל עצמו, ולכן אינו דן על מצבו לאמיתתו, ולפעמים נוטה לימין ולפעמים לשמאל, ויעשה כהוראת המשפיע אצלו למד דא"ח, עשי אליבא דנפשי ויהי רצון שיבשר טוב בכל האמור.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'נח

ב"ה, י"ז שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתב כת"ר מר"ה לאילנות, בו כותב תוכן שיחתו עם ד"ר . . . ש"י בהנוגע לענין ההפרדה, ואף שאינו כותב הנקודות אשר מסר בשמי מר . . . ש"י, בודאי מסר גם זה אשר אין זה ענין דוקא של דת ישראל, אף שגם זה די ומספיק, כי גם או"ה בשנים האחרונות התחילו לראות ההיזק בענין התערובות וכנודע להמחנכים מהמצב המבהיל בכמה בתי ספר בזה, אלא שמטעמים מובנים אף כי מופרכים משתיקים את הידיעות בזה, כן כמדומה הזכרתי גם בשיחתי עם מר . . . ש"י אשר כיון שסו"ס לכל לראש צריך לתקן הבפועל, הרי אפשרית גישה גם באופן אחר, כוונתי להרבות תלמידים בהכתות באופן שיוצרכו בלא"ה למורה השני או עכ"פ לעזר מורה, ויש מקום לומר שבאם אפילו ירגישו שמשתדלים בהפרדה, מטעם האמור יעלימו עין מטעם הפנימי, כיון שיהי' פתח חרטה של כבוד, וק"ל . . .

נעם לי לקרות במכתבו בסיומו ע"ד נאומו לפני קהל המתפללים בהנוגע לבעל ההילולא הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל, ויהי רצון שזכותו תגן על כאו"א בתכ"י למילוי תפקידו של כ"א מבג"מ כדבר משנה אני נבראתי לשמש את קוני באופן של חיות פנימי וטוב לבב כהדרת בעל ההילולא וכדרישתו.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ו'נח

ההפרדה: בין נערים ונערות.
אין זה . . . ישראל: ראה גם לעיל ח"ד אגרת ה'רכ.

ו'נט

ב"ה, י"ז שבט, תשי"ח
ברוקלין.

האברך יוסף שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ' שבט, בו כותב שישנה שיטה ללמוד דינים (קיצור שו"ע) וכן גמרא, רק עם אלו התלמידים שמתחייבים לאכול כשר, וכנראה הכוונה להכריח ע"ז אחדים מהם עכ"פ לאכול כשר,

ובכ"ז אין דעתי נוחה מהאמור, שהרי לימוד הגמרא עאכ"כ לימוד הדינים בפ"ע תכלית הוא ומצוה הכי גדולה, כיון שבתקופתנו זו רק בכותלי מוסד חינוך יש אפשרות מתאימה להחדיר בהתלמיד ידיעות התורה והמצוה (ודלא כהתקופה שלפנינו שהיתה הידיעה בזה נקלטת בבית ואפילו בחוץ), שמה מובן שכל חסרון בזה במשך שנות המצאו של התלמיד במוסד החנוך, ה"ז מעוות שקרוב לומר שאי אפשר יהי לתקנו,

עוד סניף לשיטתי, שעצם לימוד הדינים ולימוד הגמרא, מכשיר את הלומד ומקרבו לקיום המצות, אף שמצ"ע אינו עדיין שייד לזה, והרי זה מיוסד ע"פ המשנה מצוה גוררת מצוה ומאמר חז"ל המאור שבה (דתורה) מחזירו למוטב, וגם בטבע מובן הדבר, כי כשלומד פעם אחר פעם ענין זה, חושבים אודותו בתכיפות יותר ובעמקות יותר, ועוד טעם בהאמור, אשר אין ברשות האדם למנוע לימוד התורה מתשב"ר ואפילו ממבוגרים, וק"ל.

במ"ש אודות נוסח התפלה שלו, מובן שעליו לאחוז בנוסח ספרד דארי"י, וכמובא בתשובות האחרונים, שיש לשנות מנוסח אשכנז לספרד אבל לא להיפך ומבוארים שם הטעמים.

ויהי רצון שיוסיף בתורה ומצות חדורים אור ותורת החסידות ויהי טופח ע"מ להטפח גם במושפעי ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'נט

יוסף שי' - קייובמן. אגרת נוספת אליו - לעיל ה'תתצו.

ו'ס

ב"ה, י"ט שבט, תשי"ח
ברוקלין.

תלמידי מכינת הישיבה הק' תורת אמת
אשר בעיה"ק ירושלים ת"ו,

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מאור ליום הבהיר הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בו כותבים אודות החלטתם להשרות האהבה ואחווה אמיתית ביניהם, לשמור הסדרים של הישיבה הן בכמות והן באיכות ולהתדבר ביניהם מזמן לזמן על דבר חיזוק הלימוד והנהגה בדרכי החסידות והחסידים.

ויהי רצון אשר זכות בעל ההילולא אשר מסר נפשו הק' על הפצת היהדות בכלל והחסידות וענייני ביחוד, תעמוד להם שתהיי החלטתם בת קיימא לאורך ימים ושנים, ובאופן כמצווה בתורתנו תורת אמת דמוסיף והולך מוסיף ואור, והרי נאמר שפת אמת תכון לעד, עאכ"כ במדת אמת, וביותר באמת לאמיתו, וכמבואר בדא"ח בשלשת החילוקים דשפת אמת, אמת, ואמת לאמיתו, ואף שעליהם מוטל לעשות כל התלוי בהם בכל האמור וכמ"ש ובחרת דוקא בחיים, אבל אתעדל"ת זו מביאה אתעדל"ע ובאופן בלי ערך, כמובן ממרז"ל פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם.

ויהי רצון אשר מהמכינה יעלו בעתם ובזמנם מדרגא לדרגא וישמשו דוגמא חי' להנהגת תלמיד מוסד אשר מיסודו הוא של רבותנו נשיאנו זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ובהנהלתם, ואחכה לבשוי"ט מהתקדמותם והליכתם מחיל אל חיל בכל האמור.

בברכה לת"ת ביר"ש.

ו'סא

ב"ה, י"ט שבט, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבה מח' שבט . . . ושואלת איך להשפיע עליו ועל בני המשפחה בכלל לקרבם לתורה ולמצותי,

וידועה הוראת תורתנו תורת חיים בזה, שהדרך הוא כמה שנאמר דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום, שאף שעניני יהדות אין מקום בהם לפשרה, אבל בכדי לפעול גם על הזולת לקרבו לזה, מצליחים במדה גדולה ובהקדם זמן יותר על ידי הדרכים האמורים דרכי נועם ונתיבות שלום, וכנראה גם במוחש, וזה מביא גם כן שיש די סבלנות לדבר פעם ועוד פעם ולא לכעוס ח"ו באם בימים הראשונים עדיין אין מצליחים בהדבור וכו' . . .

לפלא שאינה מזכירה דבר בהנוגע להענינים הצבורים במ היתה עוסקת, המצב בהם עתה, ומה שעושים בזה להרחבתם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'סב

ב"ה, י"ט שבט, תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

. . . במשיכ ע"ד אי ראותו בעצמו העלי בעניני דא"ח וכו' — ודאי שאין זה אלא מפיתויי היצר, שהרי א"א שלא יפעל פעולתו, ח"ו, קיום התומ"צ, ובפרט דאילנא דחייא דלית תמן כו' (ע"ין אגה"ק ר"ס כו).

וכיון שהעלי במציאות אלא, שלע"ע, אינו רואה אותה — הרי העיקר ישנו. ובטח במשך הזמן תבוא גם הראי. ובפרט — ע"י מלחמה כנגד היצר בעניניו, שבמילא תביא לחלישות היצר גם בפיתוי האמורים ובהעלם

שפועל. — אלא שצריך שמזמן לזמן ילמוד דא"ח לפני . . . וזכות רבים אלו מסייעתו לעלי' נוספת בהנוגע לעצמו. וק"ל. ואחכה לבשוי"ט.

ויסג

[י"ט שבט, תשי"ח]

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מראש השנה לאילנות, בו כותב אשר אף שעלה בידו להקים ב' בתי כנסיות במעברה וכו' קשה המצב גם מבחינה רוחנית אפילו בערך למצבם כמו שהי' קודם עלייתם לארצנו הקדושה ת"ו.

ובודאי למותר להאריך שאם בחו"ל ארץ העמים נצטווינו מעלין בקדש, עאכו"כ בארץ אשר עיני ה"א בה מראשית שנה עד אחרית שנה פלטרין של מלך מה"מ הקב"ה, אשר לא לבד שאין מקום לירידה ח"ו בערך הנהגה בארץ העמים אלא שמוכרחת הוספה ועלי' לגבי המצב בעבר, ואם הדבר כן אפילו באלו שאנוסים היו לעלות לאה"ק ת"ו, מכש"כ וק"ו באלו שהברירה בידם היתה ומעצמם החליטו לעלות לארץ קדושה שהחלטה זו דורשת ומוכרחת החלטה מקודם לזה להוסיף בקדושת הגוף לגבי ארץ העמים, וק"ל.

ויהי רצון שימצא אותיות המתאימות ומאירות להסביר את האמור לכל אלו שהשפעתו עליהם ומגיעה אליהם, וכמובן באופן שיבוא הדבר לפועל, ז.א. בהנוגע לתוספת בהנהגה היום יומית, ויבשר טוב בכל האמור, בקרוב.

ו'סד

ב"ה, כ' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח איי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
רב פעלים מו"ה יצחק שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מט' שבט ושלפניו ושלאחריו, בו כותב ראשי
פרקים מעבודתו בקדש בעניני הרשת בעניני צעירי אגו"ח וכו',

ונעם לי לקרות בו ביחוד בהנוגע לכנוס הנוער אשר בכפר חב"ד ובטח
יתקבלו דו"ח יותר מפורטים בזה.

ויהי רצון שיהי' הרושם מכתובים אלו (ולא רק רושם אלא פעולות
ממשיות) במשך הימים שלאחרי זה וכמו שכתבתי כ"פ שכתובים כהנ"ל
ואפילו התועדויות יותר פנימיות הם בגדר חרישה וזריעה, ופשיטא שלאחר
זה דרושה עבודה בכדי שיהי' הגדולים כדבעי ובהצלחה, וק"ל.

כנראה ממכתבו הנה למרות כל מכתבי הזרוז והתעוררות מכאן, עד
עתה לא חדרה ההכרה המוחלטת, שעניני צעירי אגו"ח הם לא בגדר חוב
ומשא על חברי צעירי אגו"ח, כ"א ענין של זכות ולא עוד אלא שגם הצנור
והכלי לפרנסה רוחנית וגם פרנסה גשמית, ופרנסה כאן הכוונה לכל צרכי
האדם שזקוק הוא אליהם, במזון ולבוש ובית ובבני חיי ומזוני רוויחא, אף
שלכאורה פלא הדבר איך זה אין מכירים באמת זו, והרי כבר מובנת היא
בפשיטות מכמה מאמרי דא"ח שיחות וכו', הנה מאמר העולם, אויף א מעשה
פרעגט מען קיין קשיא ניט, ובפרט שהדורין מארקא הוא באמצע, אבל ידיעה
זו עצמה הרי צריכה להקטין את ההעלם וההסתור ואדרבה להפוך חשוכא
לנהורא ע"ד המבואר באגה"ק סי' כ"ה בסופו בפירוש הכתוב אשר שלט
האדם באדם לרע לו, שהיינו דעי"ז עצמו מתעורר האדם להתפלל יותר

ו'סד

חלקה נדפס בלקו"ש ח"ט ע' 484 חלקה בחכ"ג ע' 524 חלקה שם ע' 541 והושלמה ע"פ
העתק המזכירות.
מו"ה יצחק שי: גנובורג, חל אביב. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתפד, ובהנסמן בהערות
שם.

בכוונה מעומקא דלבא וכו' והרי כוונת כל התורה והמצוה ואפילו הענינים דבכל דרכיך דעהו הוא ענין התפלה התחברות צוותא וחבור עם השי"ת. ויהי רצון שימצא אותיות מאירות להסביר הדבר לעצמו וגם לשאר חבריו, ובחוגים ההולכים ומתרחבים שהרי סו"ס נקודה האמורה עמוד ויסוד הוא להקל העבודה בעבודת השי"ת.

במ"ש אודות נתינת מעשר לצדקה, לפלא קצת השאלה, אחרי שענין הוא בשו"ע ובפרט בתוככי עדת החסידים, ואדרבה באם כלשונו אינם מסתדרים במשכורתם דעד עתה, הרי אז מקום ועצה דעצת חז"ל מלח ממון חסר ולא להיפך ח"ו.

במ"ש אודות ניצול תוכן מכתבי דנר הראשון דחנוכה בהנוגע גם למגבית כספים, לפלא הספק, כיון שבפירוש מדובר בו אודות זה, והחשש שיקרר זה רצינית הדבר שיתגייסו להוראה ממש, הנה אלו שירצו לנצל זה להאמור, אין זקוקים להודעה ממי שהוא בהנוגע לתוכן המכתב כיון שמכתב כללי הוא וכל המעונין מאיזה טעם שיהי יכול להודוע אודותו.

במ"ש אודות הוראות מפורטות בהנוגע לעבודת צעירי אגו"ח, — לפלא מה צריך להיות מפורט יותר לאחר **המון** המכתבים שנתקבלו, אמת שבמכתבים אלו לא נתפרש שפלוני יתעסק בפרט זה ופלוני בפרט זה, כיון שזה צריך להיות **באתעדל"ת** — בכדי שתהי' ההתעסקות בת קיימא, וכידוע שהענין דקבלת עול הוא יסוד ושרש אבל אי אפשר לעבוד משך זמן ארוך בקבלת עול גרידא וצ"ל גם ענין של תענוג שביעת רצון וכו' . . .

מכתבי דנר הראשון דחנוכה: דלעיל ה'תתקנא.

ו'סה

ב"ה, כ' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מו"ה זאב שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב אודות הכתה שלו לאחר הצהרים, ומסיים בשאלה אם ידבר עם ההורים שלהם בהנוגע להמשך לימודם באופן המתאים ורצוי.

ומובן שפתרון הדבר ואופנו תלוי במהות ההורים, ז.א. איזוהי הדרך שיש לפעול עליהם ולא להפחידם שיאמרו שרוצים לקחת בניהם ולשלחם לעיר זרה כו' אף שכמובן ישנם הורים כאלה שאדרבה שבעים רצון מזה בידעם שזהו אשרם האמיתי של בניהם, וכיון שבטח מכיר אותם – ההורים – גם בהנוגע לחשש האמור, הרי בהתאם לזה יתעסק בזה.

בכל אופן כפי שכותב רצוי הדבר שידבר עם התלמידים בעצמם בהנוגע לזה, ומה טוב שיחפש הזדמנות מתאימה שיבקרו בברוקלין ובעת הכושר שיוכלו לשמחם ולכבדם וכו' וכמו שעשו באיזה התלמידים מבאסטאן ועד"ז מדעטראיט שבודאי יודע הפרטים בזה.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש מתוך בריאות הנכונה שלו ושל כל ב"ב שיחיו.

ו'סה

מו"ה זאב שי: שילדקרויט, ניהייזען, אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ד ד'תשסא, ובהנסמן בהערות שם.

ו'סו

ב"ה, כ' שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח איי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
רב פעלים מו"ה חיים זוסיא שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מט' וי"א שבט עם המצורף אליהם, ותקותי שלע"ע הוטב בריאות כל אלה שכותב אודותם, וילך מצבם פון גוט צו נאך בעסער, ויהי רצון שיבשר טוב אודות כל הענינים אודותם כותב, וגם בהנוגע להכנוס והתועדות שהיו בכחב"ד בשבועות האחרונים, וכל המפרט היז משובח.

כפי ידיעות הראשונות שקבלתי אודות הנ"ל — תקותי שהתחילו להכין איזה תכנית להתועדות **בעוד** מועד. ויהי רצון שיתנהגו ככה מכאן ולהבא, ובודאי ניכרות תוצאות הטובות שבזה כבר.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ו'סז

ב"ה, כ"א שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מר"ה לאילנות, בו כותב:

א) אשר עומד הוא בשינוים ואף שמחליט מזמן לזמן אחרת אינו עומד בהחלטתו זו וכ"ו.

ו'סו

מר"ה חיים זוסיא: ווילימבסקי, תל אביב. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תקנ"ד, ובהנסמן בהערות שם.
תכנית להתועדות: ראה בזה לעיל חט"ו אגרת ה'תרפ"ט.

והנה כבר מלתו אמורה בכ"מ בדא"ח ומהם בספר התניא אשר ולאום מלאום יאמץ וגו' ואין ליפול ברוחו ובעצבות ח"ו, על ידי זה כיון שאצל כו"כ זוהי דרך עבודתם וכמו שנתבאר בארוכה בכ"מ שם (וימצאם במפתח הענינים שלבסוף ספר התניא), וכל יאוש בהנוגע לענינים רוחניים ויאוש כהנ"ל בפרט אין זה אלא מפיתויי היצר ותחבולותיו, וק"ל.

(ב) כותב סברתו לבוא ללמוד בישיבת תו"ת אשר בכאן אבל אינו ברור, מפני מה אינו יכול ללמוד בהתמדה ושקידה בהישיבות הנמצאות במקומו עתה, ובאם ברצונו ללמוד בישיבת תומכי תמימים כדאי שישע ללמוד בישיבת תו"ת אשר בסמיכות מקום אליו, זאת אומרת בסביבת פאריז, כמוכן לאחר שיתכתב עמהם ויודיע להם ידיעותיו וכו' ויברר היש שם חברות מתאימה בשבילו.

בטח יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

ו'סח

ב"ה, כ"א שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במ"ש אודות עניני סטאקס, הנה למה לו להכנס בענינים של געמבלינג, והרי כמה דרכים למקום להמציא המצטרך לו מבלי ענינים של פזור הנפש כהנ"ל וכו'.

בטח שומר שיעורי חומש תהלים ותניא, ועכ"פ ישמור עליהם — בלי נדר — מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"טן

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ויסט

[כ"א שבט תשי"ח]

מאשר הנני קבלת מכתבו מא' וארא עם המצורף אליו, ובודאי בינתים קבל מכתבי הקודם, אשר כנראה כוונתי בסגנונו להצעתו במכתבו האחרון.

בהכתוב במכתב האמור בהנוגע לק"ש, בהשלמת מספר רמ"ח תיבות, ובפרט בסיום במ"ש בענין זה בק"ש שעה"מ, שכנראה הי' בזה אי-דיוק, ממחר הנני לתקן זה, ע"פ מה שמצאתי ברשימותי והועתק גם ב"היום יום", יום כ"ח אדר. וז"ל: בק"ש שעה"מ, בסיום הג' פרשיות אומרים תיבת "אמת". ושם ביום י"ז אייר: בק"ש שיש אומרים בבקר — קודם התפלה — כדי לצאת חובת ק"ש בזמנה, ג"כ כופלים ג' התיבות ומסיימים בתיבת אמת. בק"ש דתפילין דר"ת ושמ"ר אין כופלים אבל אומרים "אמת" עכ"ל. — ובמ"ש בהנוגע לק"ש שעה"מ שאומרים גם תיבת אמת, בא זה בשלילת מה שיש מפרשים בהכתוב בסידור אדמו"ר הזקן בקשעה"מ "שמע ישראל עד סוף כל ג' הפרשיות", שבא לשלול תיבת "אמת" — שאין הפירוש כך, אלא כוונתו שיאמרו כל הג' פרשיות, ובהנוגע להשלמת רמ"ח תיבות בקשעה"מ, לא שמעתי בפירוש, אבל כמדומה אנ"ש נוהגים כמ"ש בשער הכולל על הסידור פרק ל"ו ס"ק ד' — לחזור התיבות אני ה' אלכיכם.

(ב) במ"ש בענין יושב בסתר בקשעה"מ, ושינוי המנהגים אשר בזה, לפלא קצת שאינו מזכיר שהשינוי הוא לא רק בהנוגע להסיום, אלא גם בהנוגע להתחלה — שלדעת כמה מתחילים מויהי נועם. ומה שיש להעיר בהמקומות שצ"י:

(א) להספר חסידים דיעה בפ"ע בזה, כי לדעתו שיר של פגעים כולל ומתחיל ה' מה רבו צרי, ובהגהות ברית עולם על ספר חסידים — שהוא ע"פ הירושלמי דשבת וסוף עירובין.

(ב) בכלל — תמוה, וכמדומה לא נמצא בשום מקום, שיאמרו על קפיטל בתנ"ך איזה תואר ותהי' הכוונה רק לחלק ממנו ולא על כולו, וכהנ"ל שבשיר של פגעים הכוונה רק על חלק המזמור ולא על כולו. — ובעטרת זקנים — סי' רצה — מס' צרור המור ויקרא — משמע בפ"י דכל המזמור הוא שיר של פגעים (וגם הפסוק ויהי נועם?).

(ג) בטעם כל אלו האומרים לסיים עד מעונך, י"ל שגם לדעתם המוכרח הוא עד מחסי, אלא שמתאים למרז"ל כל פסוקי דלא פסקי וכו' מסיימים הפסוק. ולא מפשינן במחלוקת.

(ד) בכל אופן, יש לעיין מהנוהג במוצש"ק — לכל הדיעות — לאמר כל המזמור יושב בסתר עד גמירא, ולדעת הזהר חלק א' יד, ב, — וראה מטה משה — הטעם מפני שאז הזמן לאמר שיר של פגעים, ומאי שנא מקשעה"מ. אף שכמובן י"ל שבמוצש"ק עוד טעמים לאמירת מזמור זה — נוסף על טעם הזהר, ומפני טעמים האמורים אומרים המזמור עד גמירא. וכבר ידוע מ"ש בטור — הביאו מג"א — ס"י רצ"ה ובמחה"ש שם שהמזמור כולו שהוא קל"ו תיבות מסוגל לברכה ומטעם זה גם כופלים הפסוק אורך ימים, אלא שאז צ"ל גם כתוב ויהי נועם כמבואר שם. אבל בעט"ז הנ"ל שהוא מפני שיר של פגעים.

ויע

בי"ה, כ"ב שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"י שבט, בו כותב,

(א) בנוגע למצב בריאותו ולהסתדרותו, ומסיים שלפעמים בא למצב של יאוש כו' ר"ל.

ובודאי למותר להאריך אשר הענין של יאוש מושלל הוא בתכלית, וכציווי תורתנו הק' תורת חיים, לעולם אל יתייאש אדם עצמו, ומבואר בארוכה בספרי חסידות ומהם בספר תניא קדישא איך שאין כל מקום לזה, ובאמת ה"ז מעניני אמונה הפשוטה של כל בני ישראל שהם מאמינים בני מאמינים, אשר הקב"ה הוא עצם הטוב והוא המנהיג את העולם בפועל ומשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, שמוזה מובנת המסקנא שכל מה דעביד רחמנא לטב עבד לטובתו של האדם המושגח.

כיון שכותב במכתבו ששומר שיעורי חומש תהלים ותניא וחוזר מאמרי דא"ח, בודאי לדכוותי האריכות בהאמור — אין בזה צורך, והתבוננות אפילו רק לשעה קלה בהאמור בודאי שתספיק להטבת מצב רוחו, והרי נוסף

על כל הענינים שבזה, ידוע פתגם רבותנו נשיאנו הק', טראכט גוט וועט זיין גוט.

(ב) אודות אחיו מר . . . שי' שמזדמן לו שידוך ועומד בספק באם עליו לספר את אשר עבר עליו בעניני בריאות וכו',

והנה ככל עניני האיש הישראלי, גם פתרון לשאלה זו היא ע"פ השו"ע ולכן לאחר שיברר הפרטים אצל הרופא שטפל ומטפל בו, יציע שאלתו לפני מורה הוראה בישראל ויעשה ע"פ הוראתו.

נעם לי לקרות במכתבו ע"ד השתתפות אחיו שי' בעניני צעירי אגו"ח ובודאי יוסיף גם בזה נוסף על ההוספה העיקרית בשיעורים בתורת חסידות חב"ד והליכה בהדרכותי ומנהגי.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'עא

ב"ה, כ"ב שבט, תשי"ח
ברוקלין.

מר משה שי'

שלום וברכה!

במענה לשאלתו, במה שמצא בסידור תפלה "תהלת ה'" שם הנקודה שבא באות
ב' ולדעתו צ"ל באות וא"ו,

ו'עא

האגרת היא מהמזכירות — מוגהת בכתי"ק.
חשה: קיפנים, ירושלים.

הנקודה שבא: בדף האותיות והנקודות שבתחלה הסידור כתוב "שבא" ולא "שוא".

אבל הנכון הוא כמו שנדפס בסידור כיון שהוא מיוסד על המבואר בכ"מ, ומצוין בשולי הגליון איזה מהם*.

בכבוד וברכה,

המזכיר

ו'עב

ב"ה, כ"ג שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"ז שבט,

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו,

וע"פ המבואר באיזה מקומן בתורת החסידות, יש לו להוסיף בזהירות
בהנוגע לדברים בטלים (ועאכו"כ דבורים האסורים), ולא נצרכה אלא
להוספה כי בודאי בלא"ה זהיר בזה וכן שירבה באותיות התורה והתפלה,
שהרי אותיות הן ענין העור (תו"א נח, א) ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה
אלא שכ"פ ככה, והרוחניות והגשמיות הרי יחדיו יהלכון, וק"ל.

בטח יודע משיעורי חומש תהלים ותניא הידועים ושומרם, ומובן שכל
הוספה בעניני תורה ומצות בכלל מוסיפה במילוי משאלות לבב האדם לטובה
הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה לבשו"ט.

(*) תיקוני זהר ת"י סט (קד, ב. קכו, ב. קכט, ב). תיקוני זוהר חדש (צט, ג). מאורי אור מעי
שבא. קהלת יעקב מעי שבא. ועוד.

ו'עג

ב"ה, כ"ג שבט, ה'תשח"י
ברוקלין, נ.י.

הנהלת חברה גמילות חסדים שומרי שבת,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבם מכ"ב שבט, הדו"ח ע"ד פעולות החברה פעולתם בקדש, גמילות חסדים, אשר אוכלים פירותיהם בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא,

בצירוף הידיעה על דבר האסיפה השנתית במוצאי שבת קדש מברכין חדש אדר הבע"ל,

בה נגמרת שנת המ"ט שבע שבועות.

וע"פ פתגם כ"ק הבעש"ט אשר כ"פ שמענוהו מכ"ק מו"ח אדמו"ר אשר מכל דבר יש ללמוד ענין בעבודת הבורא, י"ל גם בזה — בקשר עם זה, אשר השנה שנת ה'תשי"ח היא שנה הששית לשמיטה לדעת הגאונים, הובא לפסק הלכה בשולחנו הטהור של כ"ק אדמו"ר הזקן (הלכות הלואה סעיף לו), ואמר הכתוב ביחוד על זמן זה, אשר קרבה שנת השבע שנת השמיטה גוי' הנה נתן תתן לו (ואין זה מספיק אלא עוד תנאי) ולא ירע לבבך בתתן לו (ומתן שכרו בצדו, כסיום וחותם הכתוב) יברך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך (דברים טו, ט"ז),

ויהי רצון אשר אף שכתובים האמורים מדברים בזמן שאין עושין רצונו של מקום, כמ"ש לאחר זה, כי לא יחדל אביון וגוי' וכפירוש רז"ל בספרי שם, הנה מיוסד על דבר המשנה, מצוה גוררת מצוה, ובפרט מצות גמילות חסדים וצדקה, ששקולה כנגד כל המצות, יביא זה לאופן עבודה דעושין רצונו של מקום, ויקוים היעוד לא יהי' בך אביון.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש מתוך הרחבה אמיתית בגו"ר

נ.ב.

מוסג"פ המחאתי פרטית בתור השתתפותי בעבודתם בקדש

ו'עג

רצט

אדמו"ר שליט"א

ו'עד

ב"ה, כ"ג שבט, תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו:

בודאי נהג במנהג אני"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ת
שתהי' שנת הצלחה אצלו בלימוד התורה וקיום המצות בהידור.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים ואשר סו"ס יבוא להכרה שצריך
לקיים הוראות הנהלת תו"ת בה לומד ע"פ השגחה העליונה, ויקיימן בפועל,
ומה תועלת בזה שמרמה את עצמו שיש הסברה אף דעם ניט פאלגען —
ולגדולים אפילו בהשכלה ובנוגע אפילו ללמוד לעצמו נאמר סיום שיחת
שמח"ת תרס"ז.

ו'עה

ב"ה, כ"ד שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' נפתלי שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו בהנוגע להשיחות לנוער, ונמסר להמל"ח
לענות עליו כמפורט.

והנקודה הכללית אשר ודאי צודק הוא שאין תרגום מלולי מתאים

ו'עד

סיום שיחת שמח"ת תרס"ז: תורת שלום ע' 77-78.

ו'עה

הו"ה נפתלי שי': קראוס, תל אביב. אגרת נוספת אליו — לעיל חי"ד ה'רפג.

לנוער, וכמו שכתבתי זה כ"פ גם בהנוגע לתרגום בשביל מבוגרים, שתרגום מלולי מפריע מלהרחיב חוג הקוראים וגם חוג הלומדים ומעיינים משא"כ בהנוגע לשער השיחות, כוננתי להציורים ואופנם צ"ל כמו שהוא בהשמועסין והטאקס וכן גם בהוצאה הצרפתית שלהם, בכדי להדגיש האחדות שלו כל הוצאות אלו.

לפלא שאין מזכיר במכתבו מקביעות עתים בלימוד תורת החסידות ומהוספה עליהם בהמשך למ"ש בזה לפני איזה חדשים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור וכן מאשר מנצל האפשרויות שניתנה לו להשפיע על חוג קוראים בהפצת המעינות וגם חוצה שבטח גם סוג זה ישנו בין קוראיו.

ובברכת הצלחה בזה

ויעו

ב"ה, כ"ו שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ג שבט, בו כותב אשר התחיל טפול רפואי אצל רופא,

ומהנכון להמשיך בהטפול ויהי רצון שיהי בהצלחה ולרפואה קרובה, ובודאי למותר לעוררו שכלל שיוסיף בבריאות הנשמה, ז.א. בלימוד התורה הנגלה והנסתר וקיום המצוות בהידור יתוסף גם בבריאות הגוף ובה גם המיחוש אודותו כותב, ויעיין ג"כ בלקו"ת פ' דברים ד"ה כי המצוה הזאת עה"פ תמים תהי'.

בברכה להוספה בתלמוד תורה וקיום מצותי ולבשו"ט בכל האמור

ויעז

ב"ה, כ"ו שבט, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד המנהלים המתעסקים והמשתדלים במוסד החינוך
על טהרת הקדש אשר בביהכ"נ עדת ישראל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם נודעתי על ידי מחו" הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' הרב ר'
שניאור זלמן שי' בעזפאלאו מהתקדמות מוסד חינוך הני"ל ומהתעסקותם
והשתדלותם הנאמנה לביסוסו ולהתפתחותו.

והנה על הצורך החיוני של חינוך הכשר על טהרת הקדש בזמננו זה
בפרט, האריכות אך למותר, וכן דעת לנבון נקל על דבר החובה והזכות
הכרוכים בעבודת הקדש הלזו, כיון שחינוך הבנים והבנות הוא ענין נצחי
ואין-סופי הנוגע לדורות ודורי דורות, שלכן כל פעולה טובה בזה יש בה מן
הטוב הנצחי, נוסף על הטוב הנראה והנגלה בהוה.

ובימים אלו שלפני חודש אדר, שמשנכנס אדר מרבים בשמחה, היינו
שמחה ברבוי ובתוספת, ואין לך שמחה גדולה משמחת קירוב לבם של בני
ובנות ישראל לאביהם שבשמים על ידי מסורת אבותנו הק' תורתנו הק' תורת
חיים ומצוותי בחיי היום-יום, בטח יוסיפו אומץ בעבודתם בקדש להרבות
השמחה במעונו של הקב"ה דירתנו בתחתונים לקיים את הכתוב ועשו לי
מקדש ושכנתי בתוכם, ובמדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה תתרבה השמחה
במעונם של כל אחד ואחד, בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר.

בברכה להצלחה בעבודתם בקדש ולבשורות טובות

ויעז

לתוכנה ראה לעיל אגרת ר'מג.

ויעה

ב"ה, כ"ו שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בא דער געלעגנהייט, מוז איך נעמען שטעלונג צו דעם שלוש פון אייער בריף, אז עס האט געדארפט אנדערש געשריבען ווערען, איך מיינ דעם שלוש וואָס איר שרייבט, אז זיי האָבען ניט אויפגעטאן קיין שום ממשות כו' וכו',

ווי קען דאס א איד אפשאצן א אידישע הארץ, און זאגען מיט א זיכערקייט, אז ווען מען רעט צו איינעם דברי התעוררות, אז דאס האט זיכער ניט אויפגעטאן קיין ממשות'דיק? און נאך מער, אז תיכף גיט איר צו, אז דאס איז ניט נאר אייער פערזענליכע מיינונג, נאר אויך די מיינונג פון מערערע!

דאס איז ניט ריכטיג אפילו ווען מען זעהט ניט קיין ממשות'דיק אויף מארגען אדער איבערמארגען, ובפרט אז איך קען אייך איבערגעבען, אז מ'האט שוין געזעהן, און האף אז מ'וועט נאך זעהען, און הלואי וואלט מען געקוקט אויף אידען מיט דער רעכטער אויג וואלט דאס פארגרעסערט די דערנעהנטערונג פון אידען איינער צום אנדערן, און דאס וואלט פארגרעסערט די ברכות פון השם יתברך אין דעם וואס עס נויטיגט זיך יעדער איינער בתוך כלל ישראל, ווי דער דיוק הלשון פון שמונה עשרה, ברכנו אבינו (וויבאלד אז) כולנו כאחד, און ווי ערקלערט אין פילע ערטער, ווי גרויס איז דער ענין השלום.

איך וויל האפען, אז ס'איז ניט ווי איר שרייבט, אז דאס איז דער סענטימענט פון מערערע, נאר דאס איז נאר א פערזענליכע רעאקציע און לויטן מאמר חז"ל כיון שבא לכלל כעס וכו'.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ויעט

ב"ה, כ"ז שבט, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה' יצחק זלמן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת ספרו רעיונות על הסדרות וכן הקטע ממכ"ע ומזל טוב אשר הופיע כבר בדפוס, ובטח עושה כפי הדרוש בהנוגע לפרסומו באופנים המתאימים, ולפלא שלא ניצל האסיפה חצי השנתית של אגוד הרבנים שהיתה שבוע העבר, והרי שם נאספו מכמה בתי כנסיות וכו' כן לפלא אשר חסרה הקדמה להספר, היפך הנהוג בכגון דא, ובהנוגע לספר כגון דא, נוגע ביותר — שצריך הי' שיהי' ניכר תומ"י שאפשר לנצל הספר בהנוגע לדרשות שהרי זוהי הסחורה המהלכת ביותר במקומות אלו, אף שבמקצת יש למלאות הדבר ע"י מאמרי הבקורת שישתדל שיפרסמו אודותו, אבל מובן שאין זה דומה אם הי' בספר עצמו עכ"פ איזה שורות עד"ז אם בהקדמה או גם על השער. . .

ויהי רצון שיזכה כאו"א שהן כוונתו והן מעשיו יהיו רצויים ומתאימים לתכלית הפנימית והנקודה העיקרית היא הפצת המעינות חוצה.

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ויעט

מו"ה יצחק זלמן שי: פויזנר, פייטסבורג. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג ד'תצח, ובהנסמן בהערות שם.

ו'פ

בי"ה, כ"ז שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו — בו כותב ר"פ מההתועדות בעת רצון,

ויהי רצון שיפעלו דברי התעוררות פעולתם מתאים לדבר משנה, לא המדרש עיקר אלא המעשה, ובפרט שהרי זה עתה באנו מיום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיאנו, אשר בכל שנה ושנה עולה בעילוי אחר עילוי גם לגבי העלי' דשנה שלפני, וגופא — אלו המקושרים, השייכים וההולכים בהדרכתו — בתר רישא אזיל (אלא שמוכן שצ"ל גם אתעדל"ת וגם פעולות התחתון), וכמובן גם ממאמר התיקונים (כן הוא באגה"ק. ולע"ע מצאתי כל הענין בזח"ג רעג, א. וראה ג"כ שם רטז, ב. ובתיקונים (תס"ט קיב, א. קיד, א. ת"ע קלח, א) מצאתי רק חלק מהמבואר באגה"ק שם. — ואולי טעות המעתיק הוא באגה"ק — ונשתרבו לו ממשיכ בתניא פמ"ד "בהתיקונים") המובא באגה"ק סי' ז"ך כמו שמש המאיר מתחת לארץ לששים רבוא כוכבים.

בברכה לבשו"ט בהנ"ל ובעניניו הפרטים

ו'פא

[כ"ח שבט, תשי"ח]

... נעם לי לקרות בו ר"פ מפעולותיו בקדש — הפצת היהדות בכלל, והפצת המעיינות ביחוד.

כן, ת"ל, על הרושם שעשה הבקור כאן על אלו שכותב אודותם, אבל ביחד עם זה מובן שצריך בזה זהירות יתירה שלא להסתפק בהנ"ל, ולומר שישו בני מעי כיון שכבר נראות פעולות טובות.

ו'פ

נוסח האגרת נשלח לכמה.

ו'פא

נדפסה בלקו"ש ח"כ ע' 611.

כי, וכמדומה נכתב עד"ז כמה פעמים — רושם מהתועדות וכיו"ב, הרי זה בגדר חרישה ולכל היותר זריעה, וכמה מלאכות, ומלאכות חשובות, צריכות לבוא לאחרי כן — בכדי שתהיי הצמיחה ועשית פירות כפי הדרוש,

ואדרבה — כיון שהצליחה החרישה והזריעה, שבזה הרי השקיעו כחות וראו גם סייעתא דשמיא, מובן שגדולה פי כמה אחריות כל אלו הצריכים להתעסק לאחרי זה בכל המלאכות הדרושות בכדי שתהיי צמיחה כדבעי ועד לקצירה ולקיטת פירות.

בודאי אין הנ"ל צריך לביאור נוסף לרוב פשיטות הדבר, אלא שלהיות העבודה במקומו בגדר התחלה, ה"ז התקופה להבטיח (באוואראנען) שלא תהיי הערכה — (אָפּשאַצונג) — מוגדלה של תופעות אפילו של תופעות טובות ונעימות שיש להעריך אותן, אבל לא להגזים ההערכה. וק"ל.

מובן שכל הנ"ל שייך גם לאלו שהתרשמו מהבקור — שגם הם זקוקים לזהירות האמורה, ז.א. — לדעת שאין ההתפעלות תכלית המכוון, וצ"ל דוקא שוב — בקיום התורה והמצוה ועד לחיי היום יומים.

ויהי רצון שיבשר טוב גם בזה, ובמדה ההולכת וגדלה — כציווי (והבטחת) התורה מעלין בקדש.

ו'פב

בי"ה, כ"ט שבט, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... לפלא גדול שבנו שי לא התחיל להניח תפלין שני חדשים קודם הבר מצוה והרי הוראה מפורשת היא מכ"ק מו"ח אדמו"ר אשר כולנו נמצאים באתרי דילי וחל חייב הנחת תפלין מתחיל מיום זה עכ"פ מצד הפס"ד דבאתרי נהוג כמותי ובפרט את"ל דדון מיני ואוקי באתרי — ה"ז חייב גם מצד מצות תפלין. ואכ"מ.

ו'פג

[אדר"ח אדר תשי"ח]

אין ענטפער אויף דיין בריוו פון כ"ב שבט, אין וועלכען דו שרייבסט אַז
 "דער קאַפּ זאגט, אז קיין בעסערע הצעה קאן ניט זיין, אבער די הארץ זאגט
 אויף ניט". דו שרייבסט אבער ניט דעם טעם, פארוואס (די הארץ זאגט אויף)
 ניט.

בנוגע לפועל, איז בכלל אין עניני שידוכים פארנעמט די הארץ אן אַרט
 מער ווי טפל. דערפאר דארף מען האָבן ווייניקסטנס א התחלה פון אַ המשכה
 צו דער זאך, אָדער לכל הפחות א פאַרשטעלונג אז דאס וועט קומען. אויב
 אבער דאס פעלט, און די הארץ זאגט אויף ניט, דארף מען זיך דערמיט
 רעכענען.

וואס עס איז מיר ניט קלאר אין דיין בריוו איז וואס דו שרייבסט אז
 אויב די הארץ איז ניט טפל וכו' "וועל איך דארפן נאָך וואַרטן". — צי די
 כוונה איז צו ווארטן אויף אן אנדער הצעה, אדער אויף אן ענדערונג אין דער
 הצעה גופא, ובהתאם צו דעם וואס די מיינונג דערפון איז — דארף מען
 ענטשיידן וואס צו טאן ווייטער.

ויהי רצון אז דער אויבערשטער, וואס איז משגיח על כל אחד ואחת
 בהשגחה פרטית, זאל דיר פירן אין וועג ווי עס איז גוט באמת, ובטוב הנראה
 והנגלה.

ו'פג

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 457.

טפ: שמבואר בכמה אגרות. שבעניני שידוכין צריך להתחשב בעיקר ולא בטפל.

ו'פד

ב"ה, אדר"ח אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הווי"ח אי"א נוי"מ בנשי"ק וכו'
מוה"ר יוסף דוד שליט"א

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו בצירוף ה"קונטרס תיקון עירובין" של כת"ר
שיי, ומוחזר בזה הקונטרס.

ומשי"כ בענין הסכמה — הרי ידוע שאין זה בנוהג בית הרב. ומנהג
אבותינו בידינו. ובפרט אשר אין הזמן גרמא כלל, לעיין בהספר כפי הדרוש.
ועוד זאת — ועיקר הוא אצלי — אשר בכל מקום הנה אנא באתרי דרב אנא,
הוא אאזמו"ר רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, ונהוג דוקא כרב. ובזה כמובן
גם משי"כ בשו"ע שלו (ששסי"ג סל"ה) דהים אינו עולה משום מחיצה.

ומה שרוצה כת"ר לדחוק ולפרש פס"ד זה — דוקא באם יש חשש שגם
האשפה תנטל ותשאיר מחיצה אחת — במח"כ אין לזה מקום כלל, כי בפירוש
כתב דינו בשו"ע שם — באשפה של רבים שאינה עשויה להתפנות. וכשיעלה
הים שרטון ישארו ב' מחיצות סמוכות זל"ז כדל"ת ולחי או קורה בצד ג'.

* * *

והנה, אף כי, למרות הנ"ל, שמחתי לקרות בסיום הקונטרס אשר שכר
משכירו ולקוטו כו',

(אף כי בטח בלא ברכה, ודלא כמשמע משטחיות הלשון, שהרי מידי
כמה ספקות לא יצא. וברכות אין מעכבות)

ולדעתי זכות גדול ונפלא הוא לכת"ר, אפילו את"ל אשר לכמה דעות יש
מקום לדון ע"ד כמה פרטים וספקות.

ו'פד

מוה"ר יוסף דוד: מאסקאוויטש, ברוקלין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ט ב'תשפו.
ב'תתקל.

קונטרס תיקון עירובין: ראה גם לעיל שם.

בכ"ז ברור לדעתי מוחלטת ותקיפה — שאין להדפיס, וגם לא לפרסם באופן אחר, שגמר הענין ותקן העירוב (עכ"פ לפי דעתו).

ומשי"כ בסיומו דהקונטרס תועלת הפרסום — בכדי להציל אף אלו דלאיסורא מכווני וכש"ס (נזיר כג, א),

בודאי גם כת"ר משער כמה מאלו המזידים — לומדים או אפילו רק יודעים ע"ד ספרים וקונטרסים כאלו,

משא"כ בהנוגע לשומרי תומ"צ, שעליהם דוקא אחז"ל דמורי היתרא לנפשיהו (באם רק ימצא איזה יסוד ואמתלא שיהי') שעלול פרסום הדבר להביא אותם עד לפרצות כו'. ולאחרי הפרסום יהי' הענין בגדר לא יוכל לתיקון, אפילו אם ירצה.

— האזהרה רבה שבפתיחת הקונטרס — כבר ראו במוחש, שאין זה מועיל בדבר הנדפס ומתפרסם, כיון שבעוה"ר רווחת השיטה דבהיתרא ניחא. ובפרט במדינה זו, אשר ה"רע-בנים" עומדים על משמרתם — משמרת לעומת ה' ולעומת תורתו — לפרוץ חומת הדת והיהדות.

ויהי רצון שבימיו ובימינו יקוים בפועל מאמרז"ל (ירושלמי תענית פ"א סוף ה"א) אילו היו ישראל משמרין שבת אחת כתיקונה מיד הי' בן דוד בא,

— בבבלי (שבת קיח, ב) איתא שתי שבתות כהלכתן. ואינו סותר להמאמר בירושלמי דתענית הנ"ל, וכמו שביאר רבנו הזקן בספרו לקוטי תורה פ' בהר רד"ה את שבתותי תשמרו. עיי"ש. —

ובהוספה בשמות רבה (סוף פכ"ח): למה — שהיא שקולה כנגד כל המצות.

בכבוד ובברכה.

נ.ב.

כדרכי לחביבותא דפטטיא דאורייתא, באתי באיזה הערות בעברי בין הדפים :

בתחלת הקונטרס. ס"א (ע"י). מצות דרבנן הם בעשה או בלאו: ומעיר משבת (כג, א): היכן ציוונו ר' איוויא אמר מלא תסור ר' נחמ"י אמר שאל אביך ויגדך גוי' — אשר בהנ"ל פליגי.

איברא כן, לכאורה, מפרש מחלוקת זו בדרושי הר"ן דרוש ה'. אבל לא מצינו במוני המצות שימנו שאל אביך גוי במנין מ"ע. וא"כ יחידאה הוא בפירושו. (ואיש לא העיר על חידוש זה!)

אבל לכל מוני המצות עכצ"ל דשאל אביך גוי ציווי הוא, אבל אינו מ"ע מה"ת מרמ"ח מ"ע. ולדידהו — אין שום דיעה אשר מצות דרבנן הם מ"ע לבד.

— כן הוא גם ע"פ המבואר פנימיות הענין בתורת החסידות בדרוש ד"ה מאי מברך (דשנת תר"ף, ו) דשנת תרצ"א לכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע. —

דעת הרמב"ם בהנ"ל — כתבה בפירוש, והיא, שהם בלאו דלא סתור וגם בעשה אשר יאמרו לך תעשה (סהמ"צ שרש ראשון (ועיין בהשגות הרמב"ן שם) סוף מנין המצות שבהתחלת ס' הי"ד. הלי ממרים רפ"א). ולפירוש זה י"ל — מה שר' איוויא הביא סיומא דקרא לא סתור — מפני שלא חמור מעשה. — ומה שהרמב"ם בהלי ברכות פיי"א ה"ג הביא רישא דקרא אשר יאמרו גוי — מפני שאין מברכין על מל"ת, וכמוש"כ ג"כ בבני בנימין על היד שם ובתורה תמימה לדברים (יז, יא). וצ"ע מה שבהלי ברכות פ"ו ה"ב הביא הרמב"ם רק רישא דרישא דקרא — ע"פ התורה אשר יורוך, וכן בריש הלי ממרים. ובסהמ"צ הוצאת הר"ח שליט"א העליר — העיר המו"ל שחסרה תיבת וגוי אחר תיבת יורוך. וכ"מ קצת מזה שבס' החנוך מצוה תצה — שכידוע נמשך בכ"מ אחר ל' הרמב"ם — מעתיק כל הכתוב.

במנין מצות דרבנן ואיזה מהן נמנו — מועתק בזה מה שכתבתי בזה מכבר :

ז מד"ר : וסימנס נ"ע בשמח"ה : נטילת ידים, עירובין, ברכות, (נר) שבת, מגילה, חנוכה, הלל (מגלה עמוקות אופן עה. הובא בילקוט חדש ערך מצות ס"ק עה). וכן מנאם גם בס' החינוך בסוף המפתחות. — ומה שנמנו מצות אלו דוקא ולא זולתם, פ"י בס' מצות השם דאין נכנסין במנין אלא אלו שתיקנו חז"ל לברך עליהם ושארין להם עיקר מן התורה. וראה בתורה אור — לרבנו הזקן — (סד"ה ויאמר גוי מי שם פה) ובלקו"ת (ביאור לד"ה אלה פקודי פ"ג. סוף הביאור לד"ה שחורה אני) שכולן הן בקום ועשה דוקא. *

(*) להעיר מדעת הראב"ד (הלי ממרים ספ"ד) דבקים ועשה דוקא שייך לא תסור.

שמצות דרבנן מספרן שבע הביא גם בשלי"ה (פי' יתרו חלק תו"א בתחלתו) בשם **הקדמונים**, במאורי אור אות ז ס"ק יג, ועוד. — ולכאורה צ"ע דהסמ"ג (בסוף חלק מ"ע) מונה רק חמש מ"ע מדברי סופרים (עירובין, אבל, ט' באב, מגילה, חנוכה) ומסיים שכבר ביאר מצות נט"י שהיא מד"ס — (וי"ל שאינו מונה ברכות — משום דשייך למ"ע דברכת המזון, וגם לא הלל — משום דכוללו במצות חנוכה, או דס"ל שהוא מן התורה וכדעות הפוסקים שהובאו בני"כ ספר המצות להרמב"ם שורש א ובביאור להר"פ פערלא על סהמ"צ להרס"ג מ"ע נ"ט ס') — וביותר יקשה דבשערי קדושה להר"ח ויטאל ח"א שער ד מונה כמה מצות דרבנן. — וכדי שלא יחלוקו על כהנ"ל, י"ל בפשיטות, דהסמ"ג והרח"ו בשערי קדושה לא באו למנות **מספר** מצות דרבנן, אלא להודיענו כל תקנות חכמים ולבאר הלכותיהן. אבל גם הם ס"ל דיש שבע מצות דרבנן המשלימין למספר תר"ך עמודי אור. — ואלו הסוברים דהלל דאורייתא, י"ל דמכניסים מצוה מד"ס אחרת במקומו להשלים מנין ז' מצות דרבנן, וכמו שמצינו ג"כ כמה דעות איזה מצות נכנסות במנין תריג מצות מה"ת.

ואף שבמספר תר"ך אותיות שבעשה"ד — כמה רמזים נאמרו במספר ז' אותיות הנוספות על תרי"ג (שפירשוהו כנגד תרי"ג מצות מה"ת) — ולא רק הרמז הפשוט שהם כנגד זמ"צ דרבנן,

— (וביותר יקשה ממדב"ר פ"י, טז: כנגד ז' ימי בראשית. וממתנות כהונה לבמדב"ר פ"ח, כא — שהמקובלים כתבו שרומזים לז' ספירות) — י"ל דלא פליגי על עצם מספר המצות דרבנן הנכנסות למנין, וכנ"ל, אלא שעי' פנים לתורה.

דרך אגב: הר"ת עשיר — עינים שינים ידים רגלים, הובא במדרש שמואל אבות רפ"ד.

שיא

אדמו"ר שליט"א

ו'פה

ב"ה, ג' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד, באה"ק ת"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה להמברק בו כותבים אשר ישנה שמועה ע"ד פתיחת בית חרשת לשמורי בשר, והכדאי להשתדל שיפתחוה בכפר חב"ד, אף שלע"ע אין ידועים עוד פרטים.

והנה בכל אופן דעתי, שהנ"ל יהי ענין העומד ברשות אחרים בהנוגע להכשרות וכו' וכן כפי שכותבים זהו בית חרשת, ז.א. תוצרת במדה מורחבת ובודאי שלא ינהגו בה בחומרא יתירה, ועצם ההודעה שזהו בכפר חב"ד תשמש ברור להכשר (בפרט אם מי שהוא מכפר חב"ד יהי מהעובדים שם וכו') והרי לא בכל שעה ושעה תועילנה מחאות (אפילו אם ידעו הפרטים בזה וכו') – שמטעמים האמורים אין כדאי הענין כלל, ואפילו אם לא היו עוד ענינים לחששות, ובהנוגע גם לעתיד בכגון דא לדעת, שעל הכפר לשמור על העצמאות שלו ככל האפשרי, ובפתיחת בית חרשת ע"י מי שהוא אחר בשטח כפר חב"ד, בודאי שישמש זה צנור להשפעות וכו' וד"ל.

דא"ג להצעה האמורה בודאי ידוע להם שע"פ רוב נוגע גם לעניני **בריאות**, מפני השירים של הבשר וכו'.

בהזדמנות זו הנני לעורר עוד הפעם ועוד הפעם על מה שכתבתי זה כמה פעמים לאחדים ולרבים מאנ"ש שמהנחוץ ביותר וביותר להתארגן ולעשות ארטעל וקאפערטיוו מן אנשי הכפר עצמם, שכמה תועליות בדבר הן גשמיות והן רוחניות, אף שמובן שזה מכריח שיתוף פעולה בלב שלם ולאידך גיסא גם בשביל זה בלבד כדאית העשי'.

וענין זה חשיבותו עולה פי כמה בקשר שנמצאים אנו בשנה ששית ערב שנת השמיטה, ולפלא ביותר שבהפ"כ מועד הכפר אין נראה שדנים בבעיא זו.

ו'פה

אין כדאי הענין כלל: ראה כעין זה גם לעיל ח"ו אגרת א'תת.

בהמשך להני"ל איני יודע הנוהג באה"ק ת"ו בשנת השמטה בהנוגע
ללחם וכו' ואולי יש מקום לאפיית מצה באופן שתהינה שמורות לכל השנה
כולה, אף שכמובן זה דורש מכוונות ואופני אריזה מיוחדים וכו'.

בברכה לבשו"ט.

נ.ב.

הפ"כ מי"ד וכ"ב שבט נתקבלו.

ו'פו

ב"ה, ג' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' הרב אפרים שי שו"ב

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ו שבט,

א) איך יש לנהוג בבית הכנסת בהנוגע לתפלה בלחש וחזרת השי"ץ, באם
רק ששה לא התפללו עדיין.

נוהגים ע"פ מ"ש במג"א סי' ס"ט ס"ק ד' הובא לפסק הלכה בשו"ע רבנו
הזקן בעל התניא — פוסק בנסתר דתורה — והשו"ע — פוסק בנגלה דתורה
— דמתפללין בלחש ואח"כ חזרת השי"ץ בקול רם, ובמה שמציין לשערי
תשובה סי' נ"ה ס"ק ט' שמעתיק דברי המג"א וכותב עשרה במקום ששה,
כנראה שטעות נפל בדפוסים הראשונים במקום וא"ו כתבו יו"ד, כיון שכו"כ
מעתיקים דברי המג"א וכולם כותבים ששה ומפרשים הטעם מפני שהוא רוב
מנין.

ב) איך יש לנהוג בקריאת ויחל בד' צומות: הנה מועתק להלן מהנדפס
באחד הקונטרסים.

ו'פו

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 281 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
הרב אפרים שי: גרינבלט, מעמפיס.

שיג

אדמו"ר שליט"א

ובהזדמנות זו אעוררו על שמירת שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, אשר שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אשר שוים הם לכל נפש וסגולה לכו"כ ענינים.

בברכה,
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

בקונטרס רשימות על מגילת איכה, לקוטי מנהגים, ושם:

קריאת ויחל – בד' צומות – אם יש בביהכ"נ אף רק ג' מתענים שו"ת הצ"צ שער המילואים ס"ח, שקו"ט בשו"ת: חת"ס או"ח סקנ"ז, מהר"מ שיק סרפ"ט, שד"ח פאת השדה אס"ד ביהמ"צ ס"ב סק"ג. צפנת פענח ח"ב סל"א. מנחת יצחק סי' סה.

ו'פז

ב"ה, ג' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר בלוד,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה למכתביהם והשאלות שבהם:

א) שילוח שד"ר לחו"ל: כמדומה כבר כתבתי כמה פעמים, שבכלל נכון במאד, ומופת חותך בזה – מה שרובם ככולם ממוסדות אה"ק ת"ו עושים זה, וזה משך כמה שנים. – אלא שכמו שכתבתי, וגם זה כ"פ, צ"ל שהשלוח יהי' באופן שלא יבלבל מוסד אחד לחבירו, אלא שבשיתוף פעולה ודעת יתדברו בקל בכל האופנים באופן טוב.

ב) בהנוגע מי יהי' השד"ר ולאיזה מדינה: – עליהם לדון בזה בהתאם להאישים ובהתאם להמדינה המתאימה. והרי בכל מדינה ומדינה נמצאים מאנ"ש, ובפרט באותן המדינות ששם יש סיכויים להצלח ביותר.

ג) בהנוגע לזמן הנחת אבן הפנה וכו': — הרי גם בזה עליהם להחליט על אתר, בהתאם להשערה בעתיד הקרוב איזה תאריך מסוגל יותר. ועוד, והוא העיקר — שיהי' די זמן מספיק להכנות הדרושות.

ד) כשיחליטו באופן סופי בהנוגע להתאריך, יודיעוני. ובל"נ אכתוב מכתב כללי בקשר עם זה. נתעכב הענין עד עתה — כי זה כ"פ וכ"פ החליטו זמן הנחת אבן הפנה ואח"כ בטלה החלטתם וכו'.

ה) בקשר עם זה שכותבים שמתרבה מספר התיירים באה"ק ת"ו, ובפרט בחדשים הקרובים: — חוזרני עוה"פ על מה שכתבתי לאיזה ממוסדות חב"ד, שלתמהוני מזניחים לגמרי ענין דהמשכת תיירים לביקור בהמוסדות ובאופן שיבוא הביקור לענין ממשי מצדם. ולצער, הוא הצד השוה לכל מוסדות חב"ד באה"ק ת"ו, ורק במקרים נדירים ביותר המשיכו התיירים לבקור במוסדותיהם ואפילו במקרים נדירים אלו — קטן הוא ביותר מספר אלו שהביא הבקור לפעולה ממשית. למרות שזהו כעשר שנים לקיום מוסד שלהם באה"ק ת"ו, ועוד יותר לקיום מוסדות אחרים דחב"ד שם.

איני יודע בפרטיות הסדר דתו"ת בחדש ניסן, אבל בודאי בעוד מועד יעבדו תכנית מפורטת, בכדי שלא יהיו חילוקי דיעות ובלבולים בשעות האחרונות.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש — לביסוס והתפתחות תומכי תמימים אשר בהנהלתם, ויהי רצון שיהי' מתוך הרחבת הדעת אמיתית.

מ. שניאורסאהן

ו'פז

ב"ה, ג' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף פון כ"ז שבט מיט דאס בייגעלייגטע וועלכע זיינען איבערגעגעבען געוואָרען לויט אייער אנווייזונג,

ובעת רצון וועל איך מזכיר זיין אייך אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח

אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בכלל און בפרט צום געזונט בעסערונג לויט
אייער שרייבן און אויך אייער פרוי שתליט"א

בהנוגע צו מחשבות וואס איר שרייבט וכו',

לויט ווי מיר האבען גערעט מערערע מאָל, איז צו דעם איז א עצה
שמחה, און לערנען משניות אויף אויסווייניג, און דעם משניות לערנען אויך
בשמחה און אזוי אויך די אנדערע ענינים, און אויב פון אלע אידען פאָדערט
מען דאָס און מען קען דאס באווייזען, על אחת כמה וכמה בא חסידים און
בא די וועלכע האבען זוכה געווען צו נעמען איינטייל אין דער שטארקונג און
ענטוויקלונג פון מוסדות הקדושים ווי ישיבות וכולל חב"ד וכו'.

ויהי רצון אז גאר אין גיכען זאלט איר סוף כל סוף מקיים זיין דעם
ציווי התורה, עבדו את ה' בשמחה, און די התחלה זאָל אזוי אנהאַלטען א
גאָץ יאהר און ווייטער.

בברכה לבשו"ט ולחג פורים שש ושמה.

ו'פח

ב"ה, ד' אדר, תשח"י
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ כו' מו"ה נחום שי'

שלום וברכה!

הפ"נ שלו נתקבל, ויקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ובמענה על שאלתו בשם הגבאי דביהכ"נ אודות זמן לימוד המאמר בין
כגוונא לערבית וכו',

הנה אם כוונת שאלתו היא בירור הדין, ידוע כי בליובאוויטש כשהיו

ו'פח

מו"ה נחום: חנוך, ירושלים. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ט ב'תשנב.
בין כגוונא: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'תשיז.

מפסיקים בקבלת שבת לאמירת מאמר, היו עושים זה בין מזמור שיר ליום השבת וכגוונא (ולא אחר כגוונא).

אבל במה שנוגע למנהגי ירושלים ת"ו ביחוד — צריך לברר הדבר מזקני אנ"ש שי' שעל אתר.

בכבוד ובברכה.

מזכיר

ו'פט

ב"ה, ד' אדר, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר שלמה זלמן שי'

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו (וחליפת מכתבינו מאז) בהנוגע לשאלת האניות, הנה אף שלא שמעתי שוב מכ"מ עד"ז, אבל בטח עושה בזה ככל יכלתו מתאים למה שנדברנו. ומוסג"ב — כמדובר — העתק מנוסח מכתבי באנגלית שנמנו בו כמה פרטים — אבל לא כולם — בהנוגע להנהלת אני' שיש בהם מלאכה דאורייתא שאי אפשר לבטל אותם בהנהלת איזו אני' שהיא לרבות הכי חדישות והכי "אוטומטיות"...

בכבוד וברכה לבריאות ולבשוי"ט

ו'פט

מוה"ר שלמה זלמן: שרגאי. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג ד'תקלא, ובהנסמן בהערות שם.
לשאלת האניות: ראה גם לעיל אגרת ה'תתצח, ובהנסמן בהערות שם.

ו'צ

ב"ה, ד' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הווי"ח איי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מוה' דוד שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו עם הפתקא המוסגרה בו.

נהניתי במאד לקרות בו, אשר סו"ס עלה בידו לקיים בקשתי ולמסור למר ז. שי את הדברים. וטוב במיוחד שלא נכנס לכל ויכוחים וכל שקו"ט, כי לא זו הכוונה. ועפ"י מובן ג"כ, שגם להבא אין לו להכנס בוכוחים בזה. והרי עשה שליחותי וגם אני עשיתי שליחותי שלי. מזה מובן ג"כ — שאין מקום לשלוח הפתקא. ובהנוגע באם לשלוח להנ"ל העתקת דברי שבמכתבי אליו, גם זה אין צריך לבוא באתעדל"ת דילי, כ"א — אם יחפש מר ז. שי הזדמנות להפגש עמו או לבוא עמו בקישור מכתבים, וידרוש במיוחד העתקת הדברים, אזי יעשה את זה. ועד אז לא יעשה בהענין דבר.

תקותי שכבר הוטב, וביותר, מצב בריאותו בתו תחי'. ואצפה לבשו"ט גם בזה.

בתודה וברכה,

מ. שניאורסאהן

ו'צ

נדפסה בלקו"ש חכ"א ע' 395 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מו"ה דוד שי': לסלברים, כפר חב"ד. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תחקז. ובהנסמן בהערות שם.
ז: זרובבל.

ו'צא

ב"ה, ה' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ מלאכתו מלאכת שמים
מוה' יוסף שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק והשתיקה הכי ארוכה, נתקבלו שני מכתביו מג' אדר עם המוסגר בהם והפ"נ.

ובעת רצון אזכירו וכל אלה שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להמצטרך לו מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון שבקרוב ממש יבשר טוב בהענינים אודותם כותב,

ונעם לי במיוחד לקרות במכתבו אשר למרות שקשה לו הענין הבטיח לסלק בקרוב הבטחתו בהנוגע לקנין החדרים, והרי ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכאשר איש הישראלי מבטיח לצדקה ביד נדיבה, ז.א. שנדמה לו שהוא למעלה מיכולתו, הרי אם גם באמת כן הוא, הנה באותה שעה פותחים מלמעלה צנור הפרנסה בכדי שיוכל למלאות הבטחתו זו, ויש להוסיף על דברי הרב, אשר כיון שאומר נותן התורה ומצוה המצוה, עבדו את ה' בשמחה ובפרט בעניני המצות, הרי ברור שלא לבד שפותחים צנורות סתם אלא גם שתתרבה הפרנסה באופן של שמחה, ומגלגלין זכות ליומין זכאין, הם ימי חדש אדר עליו נצטוונו להרבות בשמחה, שזה ירבה ג"כ בברכות השי"ת והצלחתו ובכל הענינים המובאים בסיום מדרש אסתר רבה. — שהם בריבוי. בברכה לבשו"ט בכל האמור וגם אשר מנצל הוא כשרונותיו דוקא בשטח החינוך על טהרת הקדש והחלטתו מוחלטת גם בעתיד לעשות כן ויהי רצון שגם בזה יקוים הפתגם אין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לפורים שמח.

זי"ע נמסר לי ממח' הרב הרי"ד שליט"א גראנער — תשורת כ' פוטוגרפא מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר מיום כד טבת תשי"ג. ותי"ח ת"ח.

ו'צא

חלקה נרפס בלקו"ש חכ"ג ע' 463 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה יוסף: פלייער, שיקגו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ד'תשנ, ובהנסמן בהערות שם.
ידוע פתגם: ראה גם לעיל ח"ד ד'תתקע — אליו, ובהנסמן בהערות שם.
מכתב... כ"ד טבת תשי"ג: אג"ק שלו ח"ו א'תחקל.

ומהנכון ביותר וביותר אשר במחנו הטי' יעורר כ' את כאו"א אשר משער שגם אליו כיון כ"ק מו"ח אדמו"ר בכתבו במכ' "אנ"ש", ע"ד תוכן מכתב זה ויציע לכאו"א לעשות סה"כ מהזמן שעבר מאז (חמש עשרה שנה! ובתקופתנו, כנוסח דאמרי אינשי — תקופת האטום): הנעשה בכיוון אודותו מדובר במכתב, מהנעשה בכיוון ההפכי. והרי כיון שזכה כ' לקבל מכ' הנוגע לרבים — עכ"פ "עניי עירך" עליו הם. וידוע סיפור חז"ל (שבת נה, א) שאם לפני הקב"ה גלוי מי לא קבל הדברים — לבנ"א מי גלוי?

ו'צב

ב"ה, ה' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

נשי ובנות חב"ד סניף ברידזשפארט,
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען דעם בריף וועגען דער גרינדונג פון אייער ברענטש נשי ובנות חב"ד, און זיכער וועט די ארבעט פון די אנדערע אפטיילונגען ווייזען אייך די וועג ווי צו פראַגרעסירען אויך אין אייער ארבעט, און השם יתברך זאל העלפען עס זאל זיין מיט פיל הצלחה אין אלע הינזיכטען, און דער עיקר אויף צו אויסברייטערען די ארבעט אין אלץ גרעסערע און ברייטערע קרייזען פון אידישע נשי ובנות פון ברידזשפארט. און ווי באוואוסט דער וואָרט פון רבנו הזקן, אז חסידות (חב"ד) איז א ענין ניט נאר פאר א געוויסען טייל פון אידען, נאר דאס איז דער אייגענטום פון אלע אידען.

און אזוי ווי מיר זיינען אריינגעקומען אין דעם חדש אדר, אין וועלכען עס איז דער נס פון פורים, אין וועלכעס אסתר המלכה אלס אידישע טאכטער האט בייגעטראגען מיט איר מסירות נפש צו דעם פערפאלקאמען פון דעם נס

ו'צב

נשי ובנות חב"ד: נוסח דומה לכמה סניפים.
גרינדונג: ראה לעיל אגרת ר'מז.

פורים, אזוי זאלען אויך די אידישע טעכטער פון היינט, אנערקענען אין דער פולסטער מאס זייערע מעגליכקייטען און פאראנטווארטליכקייט, וואס דאס וועט זיכער בריינגען אויך צום פארשטארקען און פארגרעסערן די ארבעט פון נשי ובנות חב"ד אין אלע הינזיכטען.

בברכת הצלחה.

נ.ב.

ביגעלייגט איז דאָ אַ קאָפּיע פון לעצטן מכתב כללי צו די סניפים פון נשי ובנות חב"ד.

ו'צג

ב"ה, ששי באדר, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

כבוד משתתפי השיעור בש"ס אשר בבית הכנסת
צמח צדק נוסח האר"י, בניו יארק,
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה על דבר המשך לימודם תלמוד תורה דרבים, ואשר ימים אלו מסיימים מסכת פסחים, דבר בעתו שלשים יום קודם החג,

ויהי רצון אשר מתאים לחותם וסיום מסכת זו ברכת הפסח וברכת הזבח במשנה וברכת פדיון הבן וברכת שהחיינו בביאור המשנה היא הגמרא,

שהקרבן הפסח וענינו תלויים במילה, המעכבת בהם, שלכן שניהם מסוג אחד, וכמשנה ריש מסכת כריתות, וענינם הפנימי — שווה — כריתות ברית שבין הקב"ה וישראל, המבדיל אותם מבין האומות (מילה) וגואל בני ישראל מן הגלות (שכל הגליות נקראו מצרים) וענין הזבח שלמים, העושה שלום בעולם א, ממשיך הרוחניות בהגשמיות, שלכן הבשר נאכל לכהנים וגם לבעלים, אכילה כפשוטה,

שמזה מובן הביאור בגמרא והשייכות פדיון הבן, בדוגמת פסח ומילה

א! תזייכ לויקרא ג, א.

ו'צג

וסיום מסכת זו: בהבא לקמן ראה גם לקו"ש ח"א ע' 42 ואילך.

האמורים, פדיון בני בכורי ישראל ביחד עם ברכת שהחיינו, שמברכין אותה על הטוב הנראה ונגלה דוקא ב', והלכתא אבי הבן מברך שתיים הוא אבינו שבשמים,

אשר בעגלא דידן על ידי משיח צדקנו יפדה את בנו בכורו ישראל מבין הגליות, ונאמר לפניו שיר חדש ג, הנה אלקינו זה, כסיום מס' תענית, שהחיינו וקימנו לזמן הזה.

בכבוד בברכה לבשו"ט.

נ.ב.

בעת רצון אזכיר את כל אלה הנקובים בשמותם במכתבם – על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

ו'צד

[ו' אדר תשי"ח]

בעתו קבלתי מכתבו, וכמובן אשר בריחוק מקום אי אפשר להכנס בגוף הענין והחילוקי דיעות שביניהם. ואין צריך לומר שהענין גרם לי צער רב.

מה שברור ומוכרח הוא שיהי' שלום בין כל אלה המעוניינים ועוסקים בהחזקת היהדות והפצתה במחנם ובפרט בשטח החינוך על טהרת הקודש, ואם ירצו באמת לקרב הלבבות זל"ז שיהי' השלום שורר ביניהם, הרי בטח ימצאו הדרך לזה, וכמים הפנים אל הפנים כו', ואז יתן השם יתברך ויתעלה, שהשלום שלו ועושה שלום במרומיו ולא מצא כלי מחזיק ברכה אלא השלום, את ברכתו שלום וישפיע ברכה והצלחה ממרומיו שיצליחו בעבודתם בקדש וביחוד בשטח החינוך הכשר. וכיון שדבר זה נוגע לחינוכם וגורלם של כו"כ מבני ובנות ישראל, כדאית כל יגיעה והשתדלות בזה.

ובידעי אשר העסקן הנכבד והנעלה איש המעלה בעל מדות תרומיות מו"מ באמונה וכו' וכו' . . . נמצא כעת במחנם ובמדינתם, התקוה תאמצני שעייז יצמח ויגדל ויתרבה השלום במחנם בקרוב ממש.

ב) תודי"ה העושה (השני) סוכה מו, א.

ג) תודי"ה ונאמר פסחים קטז, ב.

ו'צה

[ו' אדר, תשי"ח]

אין ענטפער אויף דיין בריוו פון ד' אדר, אין וועלכען דו שרייבסט, אַז דו קענסט ניט אויך איצטער זאגען באשטימט אבער וכו',

וויבאלד אז עס איז דא א מעגליכקייט אז איר זאלט זיך נאך אמאל טרעפן, דארפמען זעהן — וואס פאר א ווירקונג וועט דאס האבען. וואס דענסטמאל וועסט דו קענען קלאהר מאכען דיינע געפילען, און נאכדעם באשליסען. און ווי געשריבען אין מיין פריערדיקען בריף — השם יתברך זאל דיר פירען אין דער וועג וואס גוט פאר דיר איז בגשמיות וברוחניות בטוב הנראה והנעלה.

ו'צו

ב"ה, ז' אדר, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו שואל באיזה אופן לנהוג במנהגי חב"ד.

אין שאלתו מפורטת כדי צרכה, וחסרים גם כן פרטי סביבתו, ויתייעץ עם זקני אנ"ש אשר להם יציע הנ"ל ויעשה כהוראתם.

(ב) שואל מהו שרש נשמתו למעלה.

הנה ידועה הוראת תורתנו הק' לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה, וה"ה בהנוגע לידיעות האדם שעליו להוודע הענינים בהם תלוי תורתו ומצותיו ית' ואופני קיומם, ובהנוגע אליו מאי נפק"מ בזה ברור שאלתו האמורה, והרי ישנו לפניו השו"ע ובו נאמר כל מה שעליו לעשות ומה לו עסק בנסתרות?

(ג) מבקש עזרה ללימוד תורה בנגלה ובנסתר.

ו'צה

שכנ

אדמו"ר שליט"א

ידוע מאמר רז"ל יגעת ולא מצאת אל תאמין, ובמילא בו הדבר תלוי להיות עמל בתורה ומהדר בקיום המצות, ואז יצליחו השי"ת.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ו'צז

ב"ה, ז' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בציצ
מוה' שמואל אלעזר שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ו שבט, ובעת רצון אזכיר את כל אלו שכותב אודותם על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א להמצטרף לו מתאים לתוכן כתבו . . .

במ"ש אודות הסכם בהנוגע לאניות ישראליות, הנה אף שבכלל אין לחוות דיעה כל זמן שאין ידיעות מוחלטיות, אבל כפי הנראה מקטע מכה"ע צ"ע אם זהו תיקון או להיפך, שהרי דבר ברור שהנסיעה עצמה ולא רק העגנה אסורה כי קשורה היא במלאכות **דאורייתא** וכו' וזהו חלול שבת בפרהסיא מן התורה אשר יינם של זה ופתם וכו' כמבואר בשו"ע, ומה מועיל בזה משגיח, ומזה גם תוצאה שאדרבה אישור משגיח ע"י רב ה"ז וכו' ואחכה לידיעות יותר ברורות, ויהי רצון אשר סו"ס יכירו שהשם ארץ **הקדושה** שנתאשר ונתקבל אפילו מאו"ה, אינו על שם העבר, וכעין טענה דימים אלו אלקיהם ישן הוא (גם מלשון יושן וזקנה) אלא שנצחיים העניינים בחיי היום יומים **ובתקפם** הם עומדים, שלכן במקום שיד ישראל תקיפה או עכ"פ במקום שאין יד אוה"ע תקיפה, הרי חלים כל ענייני תוה"ק **בתוקף**, ואם אמרו ששקולה שבת כנגד כל התורה כולה (ירושלמי נדרים ג' ה) הרי אין מאמר רז"ל יוצא

ו'צז

מו"ה שמואל אלעזר: שאולזון, ירושלים. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ד'תתסז, ובהנסמן בהערות שם.
לאניות ישראליות: ראה גם לעיל אגרת ה'תתצח, ובהנסמן בהערות שם.

מדי פשוטו עם כל התוצאות הכרוכות בזה, ומצער לדבר בדברים מבהילים כאלו, וההבהלה היא ביותר מזה שאין שמים על לב לעשות מה בתקון הענין ולא אפילו להודיע ברור הפס"ד, שאז עכ"פ לא הי' מקום לרמאות והיו מתבררים ומתלבנים הדברים, הלנו אתה וגוי

ויהי"ר שכמו בימים ההם בזמן הזה אשר רבים מעמי הארץ מתייהדים גוי' ויתראו עתה התוצאות אשר דתנו שונה מכל עם ולא בשכל עיוני ובחדרי חדרים, אלא בחיים המעשיים ובריש גלי'.

בברכה.

ו'צח

ב"ה, ז' אדר, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

מכתבה נתקבל (אף שקשה הי' מחתימתה לברר את שמה), בו כותבת ע"ד פלונית שבעלה חסר כח גברא ושואלת דעתי אם צריכה להתגרש, וכו'.

והנה קודם כל צריך לברר אצל רופאים מומחים אם יש תרופה לבעלה של הנ"ל, כי בשנים האחרונות נתוספו כמה מיני טיפולים רפואיים חדשים במקצוע זה, ומהם מנוסים ומוצלחים, ואפשר שיכולים. להשתמש בהם בהנוגע לבעל הנ"ל. וכמובן שכדאית כל יגיעה והשתדלות בזה. ואם ח"ו הטיפולים הנ"ל אינם מתאימים בנידון דידן, צריכים לעשות שאלת רב. כיון שאינה מזכירה ע"ד היחסים שבין הבעל ואשתו, מניח אני שאם יבוא הדבר לידי גירושין לא תהיינה מניעות מצד הבעל.

ויהי רצון שתוכל לבשר טוב.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'צט

ב"ה, ז' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

ליידס אוקזילערי פון מוסד חינוך אהלי תורה
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

איך בין געווען צופרידען צו דערוויסען זיך, וועגען דעם אנפאנג פון
אייער ארבעט אין א גוטער שעה און אויך פון דער ערשט פארגעקומענער
פאראנשטאלטונג אין צוזאמענהאנג מיט פורים, וועלכעס איז אדורך
בהצלחה.

און השם יתברך זאָל העלפען אז דאס זאָל דינען אלעס ביישפיל פאר
פילע צו מיטהעלפען אויסברייטערן די העכסט וויכטיגע ארבעט פון
פארשטארקען חינוך על טהרת הקדש בכלל און אין די ראמען פון אהלי תורה
ספעציעל,

און דער שכר פון די אלע וועלכע נעמען איינטייל אין דער הייליקער
ארבעט, איז שוין דייטליך ערקלערט געווארען אין די הייליקע ספרים, סיי
פאר זיי און סיי פאר זייערע פאמיליעס שיחיו.

און אזוי ווי מיר געפינען זיך אין דעם חדש אדר, אין וועלכען עס איז
דער נס פון פורים, וואָס אסתר המלכה אלס אידישע טאכטער האט
בייגעטראגען מיט איר מסירות נפש צו דעם פערפאלקאמען פון דעם נס
פורים, אזוי זאָלען אויך די אידישע טעכטער פון היינט אנערקענען אין דער
פולסטער מאָס זייערע מעגליכקייטען און גלייכצייטיג
פאראנטוואָרטליכקייט, וואָס דאס וועט זיכער בריינגען אויך צום
פארשטארקען און פארגרעסערען די ארבעט פון דער ליידס אוקזילערי פון
מוסד חינוך אהלי תורה אין אלע הינזיכטען.

בברכת הצלחה.

ויק

ב"ה, ז' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

האברך מימון שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיי"ג שבט. בו כותב שאלותיו בלימודו,

ויפנה בכזה להמורה או הראש ישיבה והם יענוהו.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע להצלחה בלימודו ולהידור בקיום המצות, ויהי רצון שיוסיף בזה
הלך והוסיף.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

הפעם כיון שכבר שאל לכאן המענה הוא: יסוד האש שמוזכר בתניא
ריש פרק י"ט הרי שם עצמו מבואר, שמקומו תחת גלגל הירח, ולא כמו
שכותב במכתבו שזהו בירח עצמו, וראה ג"כ במדרש במדבר רבה פ"ד יב'
קרוב לסופה, שהוא סובב כל העולם כולו למעלה, וראה ג"כ ביד החזקה
להרמב"ם הלכות יסודי התורה סוף פרק ג'.

ג) פ"י הכתובים: ותקרא שמו ראובן (מכמה סיבות ומהם) כי אמרה כי
ראה גוי. אבל בשמעון: ותאמר כי שמע (ולכן) ותקרא שמו שמעון. ובה
מובנת שאלת חז"ל (ברכות ז, ב) לטעם שם ראובן, ולא שאלו זה בשאר
השבטים. כן מובן מה שרש"י מביא דרשה זו בפ"י עה"ת — כי היא מוכרחת
בפשט הכתובים. וראה סי' צרור המור.

ויק

מימון: סג, כפר חב"ד.

ו'קא

ב"ה, ח' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ט שבט, בו כותב:

א) בהנוגע למצבו בקיום המצות, אשר נדמה לו שרוצה לעשות תשובה, ולא עוזר.

והנה ידוע פסק תורתנו תורת חיים, אין לך דבר העומד בפני התשובה, ובודאי מה שנדמה לו הני"ל, זהו מפיתויו של היצר הרע הרוצה להשפיע עליו נמיכת רוח ויאוש ח"ו כמו שכותב, וילמוד בספר תניא קדישא במקומות המבארים איך שמופרכת העצבות, כן אשר לא יפול לב אדם עליו באם רואה שנמצא במלחמה עם היצר, ויעין במפתח הענינים אשר בסוף תניא הוצאת קה"ת.

ב) בשאלתו בעניני שידוך, איך לגשת לזה, לדעת שזהו הזיווג.

ידוע הוראת תורתנו הק' גם בזה, שעל האדם להתעסק בדרך הטבע (ומובן באופן דצניעות ע"פ שולחן ערוך) בחיפוש שידוך, ובורא עולם המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, ינחה אותו למצוא זיווגו הטוב לפניו.

תקותי שלא רק מהדר בעצמו בקיום המצות אלא שגם על חבריו משפיע בזה, ודלא כהטועים טעות מבהילה אשר כשנמצאים בצבא, אי אפשר ח"ו לקיים התורה והמצוה, והרי גם זה מתחבולות היצר הרע הרוצה לצוד את האדם ברשתו, ומקרא מלא דבר הכתוב, שאדרבה — על האדם הנמצא בצבא להוסיף בעניני תורה ומצות, ובזה תלוי הצלחת היחיד ולא עוד אלא שבה תלוי גם הצלחת הרבים וכללות הצבא, וכמה שנאמר כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויבך לפניך והי' מחנך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחרריך (דברים כג, טו) שמזה מובן שיכולה להיות ההצלה ונתינת האויב **דוקא** כאשר ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך ובאם לאו ה"ז גורם שיהי' ח"ו ושב מאחרריך, שמביא לתוצאות הפכית ח"ו, ואם פוגש איזה קישורים בעניני תורה ומצות, תקותי חזקה שכאשר יפנה להרב הצבאי, בודאי יסודר הדבר, ובפרט שכאמור זה נוגע **לכל** הצבא, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט.

ו'קב

ב"ה, ח' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

האברך רפאל פנחס שי

שלום וברכה!

זה מזמן נתקבל מכתבו בר"פ מפעולותיו בהפצת המעינות ובהחזקת עניני יהדות בכלל, ולפלא שמאז (ז.א. משילהי כסלו!) אין ידיעות ממנו, ובטח ימלא בקרוב עדי"ז, שהרי חזקה שליח עושה שליחותו, וכאוי"א מישראל שלוחו של מקום הוא להפיץ יהדות ועניניי, ובאופן דהולך ומוסיף כי מעלין בקדש, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

א. קווינט

מזכיר

בשאלתו ע"ד איזה מנהגים שבאה"ק ת"ו איך יעשו אנ"ש שי' — יחקור בזה אצל זקני אנ"ש אשר שם.

במש"כ ע"ד ברכת האילנות וכו' — הרי הוזכרה בפ"י בברה"נ לאדה"ז. ואפילו ברכת הקשת שלא הוזכרה שם (כנראה מפני שאינה מצוי' כ"כ באותן המדינות) — מברכין אותה, וכהוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר הועתקה בהיום יום.

ו'קב

נדפסה בלקו"ש ח"י"ז ע' 422 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
רפאל פנחס: גולדשטיין, ירושלים. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתקצו, ובהנסמן בהערות שם.

חפני שאינה מצויה: ראה גם לקו"ש ח"י ע' 200.
בהיום יום: לכ"ט תשרי.

שכט

אדמו"ר שליט"א

ו'קג

ב"ה, ח' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' ליפמאן שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מג' אדר, בו כותב ר"פ מפעולות צעירי אגודת
חב"ד.

ויהי רצון שעוד רבות בשנים יבשר טוב בכגון דא ובאופן דמוסיף והולך,
והרי נמצאים אנו בחדש אדר הוא חדש הסגולה שבו נאמר ונהפוך הוא וגו'
ורבים מעמי הארץ מתייהדים וגו' ועד"ז בדקות שהעניינים דעמי הארץ (עייין
לקו"ת דברים צ' ד) נעשים באופן שהם מתייהדים (וכדו"ל כל הכופר בע"ז
נק' יהודי) ויהי רצון שיעשה כל זה מתוך הרחבה אמיתית בגשמיות
וברוחניות.

בברכה לפורים שמח ולבשו"ט.

ו'קד

ב"ה, יו"ד אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מר"ה לאילנות (כי האדם עץ השדה).

בו כותב אודות הצעת נכבדות עם נערה אשר מצאה חן בעיניו, ובודאי
כוונתו שיראת ה' היא כיאות לבת ישראל כשרה.

אלא ששמה כשם אמו, ומסיים אשר תלמיד הוא בישיבת פורת יוסף,

אם כנ"ל יראת ה' היא ויחליטו שניהם בתוקף הדרוש לבנות בית

ו'קג

מו"ה ליפמאן שי': שפירא, קליוולנד. אגרת נוספת אליו — לעיל חט"ו ה'תקצד.

בישראל על יסודי התורה והמצוה, יוסיפו לה שם, וכמובן שיקבעו שם זה במי שברך בעלי' לתורה של מי מבני המשפחה וכיו"ב ואז — מה טוב, לאחר שלשים יום מפעם הראשונה דקביות השם הנוסף — יגמרו הענין ויהי בשעה טובה ומוצלחת, והרי יודעים תשובת כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מיוסד גם על פס"ד של זקנו אדמו"ר הזקן בעל התניא (פוסק בנסתר דתורה) והשו"ע (פוסק בנגלה דתורה) שכשאין השמות שוות אין מקום לחשש כלל וכלל.

והנה כל האמור הוא בהנוגע אפילו לאשכנזים, אבל בתוככי הספרדים ידוע, שכמה עדות מהן אין חוששים כלל לשמות שוים דכלה וחמותה.

בטח יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ו'קה

ב"ה, יו"ד אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעש"ק עם הפ"נ שיקרא בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בו כותב ראשי פרקים מעסקנותו עתה בהחזקת עניני יהדות והפצתם וכן ממצב החברה שיסדו.

ובמ"ש שלא השתדלו כ"כ עבור הבחורים שמעולם לא למדו בישיבה בראותו שאף בני הישיבות עצמם צריכים חיזוק, — אינו מובן מהו הסתירה בין שני הענינים, כי הרי אדרבה רואים במוחש, שכשמטילים על מי שהוא תפקיד בהחזקת אהבת התורה ויראת שמים על הזולת, גם זה מוסיף אומץ לעצמו, ובלשון חז"ל שיהי' טופח ע"מ להטפיה. ומ"ש שמצב הגשמי של החברה, הוצאה יתירה על הכנסה, כמובן אין להתרשם מזה, כי כך היא דרכה של תורה ועסקנות כדבעי, שמעלין בקדש ומוסיפין ולא שמצמצמים הענינים כפי מצב הקופה.

במ"ש אודות כיסוי הראש — כבר גליתי דעתי זה כ"פ, שכיסוי במטפחת (טיכל) בעוה"ר בדורתנו אלה, אינו מחזיק מעמד, כיון שבכל פעם

שלא

אדמו"ר שליט"א

ופעם עומדת האשה בנסיון, אם לכסות כל שעה או רק חלק מהם או כו', מפני שלא תתבייש מפני המלעגים (אף שאינם אלא בדמיונה, או לפעמים גם במציאות) משא"כ בלבישת שייטל, הרי אי אפשר להסיר השייטל כשנמצאים במסיבה וכיו"ב, ובפרט כפי שכותב שתגלח השערות ושניהם מסכימים על זה, הרי זוהי הדרך היותר נכונה, ומה שתלך בהשייטל מגולה, הרי כבר איזה דורות שאין מקפידים כלל על זה, אלא שכמובן צריך לברר הענין במקומם, אם אין זה בגדר פרצה ח"ו, אבל הענין מצ"ע מובן שהסדר לגלח וללבוש שייטל, לא בערך טוב מאשר אופנים אחרים.

בודאי כמו שכותב במכתבו כבר התחיל בלימוד ברבים שיעור תניא וחסידות ויוסיף בזה והרי זכות הרבים מסייעתו.

ובמענה להודעתו ממצב זוגתו תחי',

השייטת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחוי"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה לבשו"ט ולפורים שמח ופעיל.

ו'קו

בי"ה, י"א אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב ע"ד טבעו ושאינו יודע איך לשנותו, כי כלשונו במכתבו, דבר זה מושרש בו כ"כ וכו',

הנה ידועה הוראת תוה"ק לעולם ילמד אדם תורה שלא לשמה שמתוך כו' בא לשמה [אף שכמובן אין זה כלל וכלל ענין של הידור ולא עוד אלא "שלא לשמה" כמה דרגות בזה, ואפשר לצאת ידי חובתו דמרז"ל הנ"ל וגם בדרגא דקה מן הדקה].

ו'קה

שייטל: ראה גם לעיל אגרת ה'תתקפ"ה, ובהנסמן בהערות שם.

ו'קו

נדפסה בלוקו"ש חכ"ד ע' 362.

ומה שפשוט הוא שצריך להתמיד ולשקוד בלימודו וכן עד"ז בנוגע לקיום המצות וכלשון רז"ל לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות שלא לשמה כו', ומהמצות ומהעיקרים שבהן ה"ז עבודת התפלה, שמביאה רפואה לכל עניי האדם כשעובד עבודתו צעד אחר צעד, וכמ"ש מעט מעט אגרשנו וכמובן גם בתניא באיזהו מקומן.

המורס מהאמור, שעליו ללמוד בהתמדה ושקידה וכלשון הידוע לימוד בשופי הן בנגלה והן בחסידות ולהדר בקיום המצות ופשוט שכל זה אפשרי להעשות מבלי לנגוע בעניי בריאות הגוף (שגם זה מפיתויי היצה"ר לנגוע בבריאות, בכדי להחליש אח"כ העבודה), ויסח דעתו לע"ע מהענין אודותו כותב, שלפעמים ההתבוננות בזה גם היא באה ממקור בלתי טהור, וק"ל. בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ו'קז

ב"ה, י"א אדר, תשי"ח
ברוקלין.

. . . במ"ש בענין הידוע שאין חבוש מתיר את עצמו, מוכרח שלא על ענין זה נאמר הדבר, כיון שחייבוהו חז"ל לחפש ודוקא כאדם המחזר אחר אבדתו ז.א. במרץ הכי גדול, ויהי רצון שיקוים במוחש ציווי תוה"ק בהנוגע לחדש אדר להרבות בשמחה, שהכוונה לשמחה בטוב הנראה והנגלה (וכמבואר החילוק דפורים וחנוכה), והרי כל הנס בזה דרכו בטבע הי' ע"י שדוך ונשואין.

ו'קח

ב"ה, י"א אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה הלל שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ממוצש"ק יתרו, ומובן שהתחלת מכתבו בהתרוץ להעדר ההתועדות ביום הבהיר י"ט כסלו יום הנצחון והגאולה שהוא מפני שנתרוקן הביהכ"נ חב"ד דפה מזקניו וכו'.

הנה לא לבד שאין זה מתרץ הדבר אלא אדרבה עוד מגדיל הקושיא, כי הרי מחובת עסקן צבורי אמיתי ובפרט רב בעדתו, לא רק לדבר על אודנין דשמעין שהכינו העסקנים והמנהיגים שקדמו לו, אלא להשפיע על הצעירים והנוער שיעשו אודנין דשמעין וילכו בעקבות הזקנים, והרי רואים במוחש שבשנים האחרונות חלה הקלה בעבודה זו, ע"י שהנוער והצעירים מזועזעים מהמאורעות ורבות המהפכות. ולכן אין זקוקים לעקור דבר מגידולו ולנטעו במקום חדש, כי בלא"ה כבר נעקרו ממקומם, והרי לשון חז"ל הידוע דבלבל כל העולם כולו, אין זה בדוקא ע"י טלטול ממקום למקום במובן הגשמי כ"א גם ע"י הרקת המקום והבסוס מתוכנו, והרי נוכחו הנוער והצעירים, בעלי האידעאלים הידועים, שמה שחשבו עד עתה לבסוס — דבר ריק הוא.

במה שציין לאיזהו מקומן ע"ד יום הולדת, ולא נראית בעיניו הראי' מירושלמי (ר"ה ג' ה"ו) ומחליפה בראיות ממקומות אחרים, בשתי הנקודות פליאני: א) בירושלמי מפורש אשר המזל גובר באותו היום, ב) בכל שאר המקומות שציין, אין שום רמז אפ"י לזה.

בברכה לחג פורים שמח ולבשו"ט בכהנ"ל.

ו'קח

מו"ה הלל: מדליה, ליד. אגרות נוספות אליו — לעיל ה'תתכב, ובהנסמן כהערות שם.
ע"ד יום הולדת: ראה לעיל שם.

ו'קט

ב"ה, י"א אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו פ"נ מיום הששי,

בעת רצון אזכירו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
בג"מ זי"ע להמצטרך לו מתאים לתוכן מכתבו.

וכיון שמזכירים בתפלה בצירוף שם האם, בודאי יודיע שם אמו בלשון
הקדש.

ובודאי למותר להדגיש שככל מה שמוסיפין בעניני תורה ומצות מתוסף
בברכות השי"ת בהמצטרך ובפרט שכן ישיבה הוא עליו להוסיף בלימוד
תורתנו הקי הנקראת גם כן תורת חיים, תורת חיים גם כפשוטו בעולם הזה.

וביחוד במ"ש אודות השכחה, ידועה הסגולה בזה להיות זהיר בטבילת
עזרא, ללמוד תורה ולהתפלל מבפנים מתוך הספר והסידור ולהיות בקי בעל
פה איזה פרקים משניות ולכל הפחות פרק אחד תניא, וכן מהנכון אשר בכל
יום חול קודם תפלת הבקר יפריש איזה פרוטה לצדקה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ו'קי

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במשי"כ שמי שהוא אפשר נחלש, מאיזה טעם, בעבוה"ק דהפצת
המעיונות — הנה בטח יתבונן הנ"ל ככל הדרוש ואליב"י דנפשי בהתחלת
ויסוד כל הדי' חלקי שו"ע — שיל"ת ובמילא לא יבוש מפני המלעיגים וכו'.
ודי ומספיק העיון בהנ"ל — שאדרבה מכאן ולהבא עוד יוסיף אומץ בההפצה

שלה

אדמו"ר שליט"א

האמורה, וגם בהחוצה שבאדם עצמו. ויה"ר שיהי' זה באופן המבואר באגה"ת ספ"ט: ה"י רגיל כו' ב' כו'. כפליים לתושי'.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים ולהצלחה מופלגה בעבודה"ק הפצת המעיינות דא"ח (עד ל)חוצה וחוצה דחוצה.

ו'קיא

ב"ה, י"ג אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

בצער רב קראתי הפ"כ שלהם הנשלח יו"ד אדר, ובודאי למותר לבאר סיבת הצער, כיון שבטח נשארה אצלם העתקת הפ"כ בו מובלט ומודגש חסרון הפעולות עם הזולת, ומצער לא פחות ואולי עוד יותר חסרון הפעולות גם בהנוגע לעצמו, שמודגש זה ע"י ההיפך דקירוב הלבבות.

והנה אין צועקין על העבר, ויהי רצון שעכ"פ מכאן ולהבא יתקרבו הלבבות זה לזה ככל הדרוש, ויוסיפו אומץ בהנוגע לעצמם ובהנוגע לזולתם וע"ד המבואר בכ"מ, שכיון שידוע מראש אשר כל ידח ממנו נדח ומוכרח הוא בכל מקום ומקום להעשות, שהרי פקודה רבותנו נשיאנו ע"ד הפצת המעיינות חוצה גזירה היא וכדדו"ל עה"פ לא"ל גומר עלי, שהתורה משנה אפילו המציאות דהטבע, הרי אין כל תועלת בדיחוי הדבר מיום לשבוע ומשבוע לחדש כו', כיון שסו"ס צריך יהי' להעשות ע"י פלוני, הרי טוב שיעשנו בהקדם האפשרי ובשמחה ובטוב לבב דוקא.

ובפרט שנמצאים אנו בימי סגולה ביחוד לענינים האמורים שהרי מבואר בספרים אחד הטעמים דמצות פורים היא במשלוח מנות וכו' להרבות הקירוב לבבות של כל בניי זל"ז ועד לאביונים שזהו עוד פחות מעני, ואין עני אלא בדעת, שזהו ענין דהפצת המעיינות לחוצה ועד לחוצה דחוצה וק"ל וכשיחליטו בתוקף הדעת הגמור, בודאי שתומ"י יראו הצלחה, וע"ד המבואר בענין הנסיונות, שכשאין שמים לב לנסיון רואים שלא הי' בזה אלא נסיון ולא

דבר שבמציאות, ורק שנשאר התועלת כמה שנאמר כי מנסה ה"א אתכם גוי – דפירושו גם מנסה מל' ארים נסי על ההרים הגבהה והתנשאות,

ויהי רצון שמכאן ולהבא ענין אורה ושמחה וששון ויקר יהי תוכן כל הבשורות המגיעות ממחנך הט'.

בברכה לבשו"ט ולחג פורים שמח.

ויקיב

ב"ה, י"ג אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במ"ש שהציעו לו להופיע במקומות שונים בשם חב"ד, והרגיש בעצמו שעדיין אינו ראוי לזה, ושהענינים אודותם דבר נפלאים הם ממנו וכו',

בודאי למותר להסביר שזהו מפתויי היצר וע"ד המבואר ברשימות כ"ק מו"ח אדמו"ר בהנוגע לתורה (ועד"ז גם בענינו) שאפילו הגדול שבגדולים אין יכול למצות הענינים עד תכליתם, שהרי ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ואפילו הפשוט שבפשוטים שבישראל יש לו חלק בתורה, ובמילא גם הבנה, ובפרט בזה שהשגחה העליונה העמידתו בחינוך הכשר ועטה"ק, הרי בודאי שניתנו לו האפשרויות למלאות התפקיד, אף שכמובן גם הוא בכלל בני ישראל שכולם נצטוו להיות הולכים מחיל אל חיל ומעלין בקדש, שזה עצמו הוכחה שעדיין אינם בגדר השלימות וחסרים אפילו בהשי"ת המצב דיום אתמול לגבי מחרתו, ובלבד שתהי' שעתו ... זמן עבודה בעצמו ועבודה עם הזולת.

ישנם כאלו שמתרצים את יחסם לתפקידם בזה שלא יתקבלו דבריהם כיון שאינם ראויים מצד רגשי הלב וכיו"ב, אבל הרי ידוע ההוראה קבל את האמת ממי שאמרו, אפילו אם הוא צודק בתאור מצבו, וספק הוא – שהרי אדם קרוב אצל עצמו, ולכן מטה הדין לפעמים לימין אבל לפעמים גם לשמאל, וק"ל).

והנקודה התיכונה בכל ענינים כגון דא, שאנן פעלי **דיממא** אנן, וכמאמר הצמח צדק להאיר, וכמ"ש ויקרא אלקים לאור יום, וכדרך הפועל שכאשר הבע"ב מעמידו על מלאכתו, בודאי ראוי הוא למלאכה זו, וגם אין מענינו של הפועל לחקור ולדרוש מפני מה לא בחר בעה"ב בפועל אחר וכו' והנמשל מובן.

שלז

אדמו"ר שליט"א

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש בכל הנ"ל ולבשו"ט גם בהנוגע למושפעי ופשיטא בהנוגע לעצמו.

בברכה לפורים שמח ולבשו"ט בזה.

. . . בשאלתו למה עיי "דילוג" דוקא יכול להתהוות גשמי מרוחני — הביאור הוא בהתיבה עצמה: **דילוג** על סדר "הטבעי", על האפשרי ע"פ סדר ההשתלשלות. והטעם — כמו שלדילוג (כפשוטו) זקוק לכח גדול יותר מאשר בהליכה מדרגא לדרגא, כן הוא בהתהוות הנ"ל. וזאת למודעי: שדרגות ישנם בדילוג דילוג קפיצה וכו'. ועיין לקו"ת שה"ש ט"ו, ב.

ו'קיג

ב"ה, טו"ב אדר, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו,

ומגלגלין זכות ליומין זכאין, ימי חדש אדר, אשר נצטוונו בתורתנו הק' תורת חיים, להרבות בשמחה, ובפרט בנקודה התיכונה, ימי הפורים (אשר זה עתה באנו מהם), אשר חייב אינש לבסומי עד דלא ידע,

והרי ככל ימי עת רצון — גם עניני ימים האמורים צ"ל נמשכים בימים וזמנים שלאחריהם באופן שתהא פעולתם ניכרת בהבפועל, וכדבר משנה: המעשה הוא העיקר.

ומכיון שנצטוונו על זה, הרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ובודאי אשר מלמעלה נעשה כל הדרוש ונמשך טוב הנראה והנגלה (ופשיטא להסיר כל ההעלמות והסתרים) בכדי שתהיי השמחה — בימים הנ"ל — בריבוי ועד דלא ידע, ויהא רישומם ניכר לאחר זה כנ"ל וימשיכו ברכות השי"ת: הטוב בריבוי, החסד בריבוי וכו' וכמו שנמנו עיי רז"ל במדרש רבה. בחותם אסתר רבה.

בברכה לבשו"ט.

ו'קיג

נרפסה בלקו"ש ח"א ע' 309. נוסח דומה נשלח לכמה.

ו'קיד

ב"ה, י"ז אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף דיין בריף פון ט"ו אדר שושן פורים אין וועלכן דו שרייבסט וועגען דיין מצב ברוחניות, און פרעגסט עצות אין דעם וכו',

זיכער האסט דו בא דיר דעם ספר תניא, וועסט דו דארט געפינען א ענטפער אויף אלע דייענע שאלות, און געוויס האסט דו דעם תניא מיט דעם מפתח ענינים, וועלכער וועט גרינגער מאכען דעם זוכן.

וואס דו פרעגסט, מזה וואס עס ווערט דערציילט אין ספרים און אויך בעל פה, וועגען אזעלכע וואס אין די יונגע יארען זיינען זיי געווען עילולים און גדולים בישראל,

בכלל וואס איז די נוצען פון פרעגען קושיות, פארוואס אין דיעותיהם שוות, און בפרט ווי ערקלערט אין תניא ריש פרק ד' אז השגת התורה איז תלוי ביכולת השגתו ושרש נפשו למעלה, און ווי ערקלערט אויך אין פרק ל' אויף דער משנה והוי שפל רוח בפני כל האדם, אז יעדער האט זיין מעלה לגבי דעם צווייטען, אזוי ווערט אויך דערמאנט אין אגרת הקדש סוף סי' ז' אז די הצלחה פון א באשטימטען מענשן אין א באשטימטער מצוה, איז דאס כך עלה ברצונו יתברך,

און עס וואונדערט מיר דער גאנצער שטעל דיינער, ווארום דער תכלית פון א מענשן איז ניט איבערשטייגען און זיין גרעסער פון דעם צווייטען, נאר ווי הודעת המשנה, אני נבראתי לשמש את קוני, און אויב הקב"ה וויל אז איינער זאל זיין גרויס אין מצות הצדקה און דער אנדערער אין תורה, וכיו"ב, דארף יעדערער אויספילען כוונת הבורא צו וואס ער איז באשטימט,

זעלבסט פארשטענדליך אז דאס איז נאר געזאגט בהנוגע (אגה"ק שם) צו זירוז והעדפה, אבער אלע אידען זיינען מחויב אין אלע תרי"ג מצות ותלמוד תורה כנגד כולם.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב.

זיכער ווייסט דו פון די דריי שיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים

און אלענספאל וועסט דו היטען זיי פון איצטער אן און ווייטער, און אויך געבען א פאר סענט אויף צדקה יעדער וואכען טאג אינדערפריה פארן דאוונען.

ו'קטו

ב"ה, י"ז אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הנהלת הרשת באה"ק ת"ו

ה' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

במענה להמכתב כתוב ע"י הרה"ח אי"א מו"ה יצחק שי' גנזבורג בו מועתק מכתב מר . . . שי' ותוכנו, אשר מוכן להמליץ למסור ב"ס לרשת חב"ד בשלשה תנאים, אשר החינוך יהי מעורב, המורים לא יתעסקו בענינים פוליטיים, יהיו מדריכים מצד חב"ד והם ישתפו פעולה הדוקה עם ועדת הנוער של תנועת המושבים וכו', ושואלת הנהלת הרשת דעתי בהאמור.

ובכל שלשת הסעיפים, המענה **פשוט ובתכלית**:

(א) בענין התערובות, הרי כו"כ פעמים נדבר עדי"ז, שזהו עיקר **בחינוך**, ולא רק מנקודת מבט דתי, אלא גם מנקודת מבט מוסר, והכרת נקודה זו מתפשטת אפילו בין אינם יהודים ובלתי דתים, וכנראה בארצות"ב ועוד בכמה מדינות, מפני הנראה במוחש התוצאות מחינוך מעורב, ואפילו את"ל שבמקרה יוצא מן הכלל, ובגיל צעיר ביותר ולזמן מועט ביותר, אפשר להעלים עין ממקום מסוים ומכתה מסוימת, אבל איך אפשר לספק כשענין התערובות בא בתכנית ובתור תנאי פרינציפיוני היפך השו"ע!!

(ב) וה"ה בהנוגע לסעיף ב', הרי ידועה שיטת חב"ד שאין לו כל ענין עם פוליטיקה איזה שתהי, ולפלא גם התנאי מצדם כיון שזהו תנאי מצד חב"ד שלא יתערבו בכל עניני פוליטיקה שתהי הן מימין והן משמאל,

(ג) וה"ה גם בהנוגע לסעיף ג' — כיון שהוא בנגוד **גמור** להנאמר בסעיף ב' הקודם, שהרי ועדת הנוער של תנועת המושבים, בהתכנית שלה כמה קוים פוליטיים וזהו בנגוד בהחלט לסעיף ב' שחב"ד לא מתערבים בכל ענינים של

פוליטיקה ובודאי שלא ישנו תכנית ועדת הנוער באותן המקומות שיהי בייס חבי"ד בתור יוצא מן הכלל משאר מושבי תנועת המושבים, ופשיטא שהדרישה שחב"ד תשתף שם חניכי חב"ד בכנוס נוער ארצי אשר יאורגן ע"י תנועת המושבים, שלו אופי פוליטי מובהק, וכידוע בעבר ובהווה, והוא חלק תכנית עבודתם בכלל, וסיום הסעיף שיקחו בחשבון הצרכים הדתיים של המשתתפים, אינו מתקן כלל בהאמור, כי אפשר לספק הצרכים הדתיים במאה אחוז ובה בשעה להיות פוליטיקאי דכו"כ מפלגות, ותכנית הכנוס והתוצאות יהי בחותם פוליטי מובהק.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

ו'קטז

ב"ה, י"ז אדר, תשי"ח

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הששי, בו שואל אודות שרש נפשו למעלה, בקשר עם הכתוב בתניא פרק ד',

כבר עניתי בכגון דא, אשר על האדם להשתדל בידיעות שהם סיוע ולהוספה במילוי תפקידו בעולם כדבר משנה, אני נבראתי לשמש את קוני, משא"כ בידיעה האמורה, מאי נפק"מ לו בזה, והרי ענינו בת"ת מפורש בהלכות ת"ת בהנוגע להתמדה ושקידה בלימוד התורה, ומ"ש בתניא שם, זהו ביאור על מה שאין השגות כל בני ישראל שוות. ולא עוד אלא שאפילו השגות צדיקים העובדים את ה' כל ימיהם ג"כ חלוקות הן, שהביאור בזה הוא, שחלוקים ביכולת השגתם ושרש נפשם למעלה.

נעם לי מ"ש אודות השתתפותו בשיעור תניא הנלמד בחבורה, אבל מובן בפשיטות שאין זה מספיק כלל, ובודאי נוסף על האמור יש לו שיעורים לעצמו בכל יום עכ"פ משך זמן קצר לפי"ע ויהי רצון שגם בזה יקוים ציווי התורה דמעלין בקדש ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בטח שומר שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

שמא

אדמו"ר שליט"א

ויקיצ

בי"ה, י"ח אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו ע"י הרה"ח אי"א נוי"נ רב פעלים מו"ה שלמה זלמן שי קצנלנבויגן, עם תרומתו, וכיון שנתקבל בימים שגובים למעות חטים, נמסרה תרומתו לקופת מעות חטים, ממנה עוזרים לעניים לקמחא דפסחא.

והנה בודאי למותר להאריך במה שמקרא מלא דבר הכתוב הלא פרס לרעב לחמך וגו' (ישעי' נח, ז) ומבשרך לא תתעלם, כוונתי בזה – אף ששקולה צדקה כנגד כל המצות, הרי נצטווה כ"א מישראל לשמור תרי"ג מצות, ז.א. תרי"ב מצות לבד מצות הצדקה, ומובן שקיום המצות טובה היא להאדם המקיימם וניתנו לו מראש הכחות שיוכל לקיים אותם, ואם בהנוגע לכל או"א מבני ישראל הדברים אמורים, עאכ"כ בהנוגע לאלו שזכו ללמוד בישיבת תומכי תמימים, אשר כפי ששמעתי גם הוא מכללם, והרי בישיבות אלו המשיכו רבותנו נשיאנו כחות עצומים וחיות מיוחד בהחינוך ואופנו, ובהיותם (כוונתי לנשיאנו) גם כפשוטם מחנכים טובים ומנוסים, בודאי שנעשה כל זה באופן שיהי' רישומם ניכר ופועלים אפילו לאחר כמה שנים שיצאו מן הישיבה, וכלל כללו חז"ל זרוק חוטרא לאוירא ואעיקרי קאי.

וינעם לי לקבל ממנו ידיעות מזמן לזמן ע"ד האמור, ומובן שיוכל לכתוב באיזה לשון שקל לו יותר או גם להודיע ע"י אחרים.

בברכה לבריאות ולבשו"ט בכל האמור.

ויקיה

ב"ה, י"ט אדר, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון יום א'.

בעת רצון וועט מען מזכיר זיין אייך און אייער מאן שי' אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע לויט דעם אינהאלט פון אייער בריף, און בפרט צום גוטען געזונט און דעם פראבלעם פון דער דירה.

זיכער איז איבעריג צו אויפמערקזאם מאכען, אז בא יעדער מענשן זיינען פראן וויכטיגע ענינים וועלכע קומען צוערשט, און ענינים ניט אזוי וויכטיגע וועלכע קומען אויף דעם צווייטען און דריטען פלאץ, און פון די גאר וויכטיגסטע, איז דאס נחת פון קינדער שי' און געזונט, און אויב אפילו די אנדערע צווייטע אדער דריטע ראנג ענינים זיינען עפס ניט אין ארדנונג, דארפמען אבער ניט פארזעהן די הויפט וויכטיגע ענינים.

און אין אייער פאל איז דאס אויך אזוי, אז השם יתברך האט אייך — אן עין הרע — געוויזען זיין גרויסען חסד, מיט אידישען נחת פון קינדער און אייניקלעך, און אויך אין געזונט, און בפרט ווען איר וועט פארגלייכען מיט דעם מצב, וואס איז געווען פריער, דארפמען דאך יעדער טאג געבען א שבח והודי' צו השם יתברך אויף זיינע גרויסע חסדים, און וואס נאך וויכטיג, צו נאך מער שטארקען זיך אין בטחון בהשם יתברך, אז אויך אין דער צוקונפט, וועט מען זעהן די ברכות פון השי"ת און זיין הצלחה אין דעם וואס מען נויטיגט זיך, און דעריבער איז ניטא קיין שום גרונט צו נעמען זיך צום הארצען פון דעם דירה פראבלעם, וואס זיכער וועט זיך דאס איינשטעלען ווי בעסער איז אויף א אמת, וואס ניט שטענדיג קען א מענש אויסרעכענען ווי אזוי.

און דעריבער אלס א ענטפער אויף אייער פראגע בהנוגע דער דירה איז לויט מיין מיינונג דארפמען טאן אויף דעם נארמאלען וועג, און ניט איבערגעאייילט זוכען א דירה אבער ניט נעמען זיך צום הארצען, און זיכער איז דאס דאך נוגע לפועל ערשט נאך פסח, און אויב עס וועט אונטערקומען א גוטע זאך פאר פסח, איז אפשר כדאי, וואס דענסטמאל וועט מען שפארען צו מאכען פסח'דיק די אלטע דירה.

שמג

אדמו"ר שליט"א

אבער דער עיקר איז ווי געזאגט אויבען, צו שטארקען זיך אין בטחון
בהש"ת און דענסטמאל זעהט מען זיין ברכה והצלחה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

וואס איר שרייבט וועגען אויסצאלען דעם חוב, זיכער ניטא וואס צו
נעמען זיך צום הארצען פון דעם, און ווען אייך וועט ווערען געראמער אין
פרנסה וועט איר פארטזעצען די צאלונגען.

ו'ק"ט

ב"ה, י"ט אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף, אין וועלכען איר שרייבט אייניגע
פונקטען פון אייער לעבענס געשיכטע, און שליסט מיט דעם פראבלעם פון
אייער איינגערען זון ש"י, וועלכער האט פילע אויסצייכנונגן, אבער עס פעלט
עס דער ווילען און געדולד צום לערנען א.ז.וו.

אין אזעלכע פאלען, קען מען דאס פארזיכערען, נאר ווען מ'געפינט זיך
אין א אומגעבונג וואו עס ווערט געלערנט מיט התמדה ושקידה לימודי קדש
דאס מערסטע פון טאג, און דעריבער וואלט געווען גלייך, אויב מעגליך, אז
צום ווייניגסטען אויף א געוויסע צייט זאל ער פארען לערנען אין איינע פון די
ישיבות אין אירופא, וואו מען לערנט דורכאויס לימודי קדש (און זיכער קען
מען דאס אויסוויקלען בא עס, וויבאלד עס רעט זיך נאר וועגען א געוויסע
צייט), און ערשט נאך דעם זעהן די ווירקונג פון דער אומגעבונג אזא אויף
עס, און קומען צום שלום, אויב ער האט באמת קיין ווילען און לוסט ווי איר
שרייבט, אדער די גוטע אומגעבונג און די ישיבה קענען דאס ענדערען צום
גוטען.

אויב עס וועט זיך ארויסווייזען, אז אויך דאס בריינגט ניט דעם לערנען
בהתמדה ושקידה, איז דאך באוואוסט דאס וואס ווערט ערקלערט בתורתנו

הק' אין מערערע פלעצער, אז צווישען אידען זיינען פראן פערשידענע איינטיילונגען, צווישען שומרי תורה ומצוה זעלבסט, אזעלכע וועלכעס דער עיקר זיינען זיי תלמידי חכמים, וואס גיבען זיך אפ מער מיט לערנען (חאטש אויך זיי זיינען מקיים אלע מצות), און אזעלכע וואס איבערהויפט גיבען זיי זיך איבער צו מקיים זיין מצות (חאטש אויך זיי האבען באשטימטע שיעורים צו לערנען תורה יעדער טאג), און מען קען זיין א גדול בישראל, און בריינגען נוצען פאר זיך און פארן כלל, אין איינעם פון די צוויי סוגים, און השי"ת זאל העלפען אייך צו האבען פון עם אמת'ן נחת וואס דאס איז אידישער נחת אין אלע הינזיכטען.

מ'האט געדארפט בודק זיין (איבערזעהען) די תפילין פון אייער זון, און אויך די מזוזות אין אייער וואהנונג, אז זיי זאלען זיין אלע כשרים ווי דער דין איז, און מרת . . . תחי' זאל אפהיטען דעם גוטען מנהג פון בנות ישראל הכשרות, צו געבען אויף צדקה יעדער מאל פאר ליכט צינדען ערב שבת און ערב יום טוב.

בברכה צו גוטע בשורות,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מוכיר

ו'קכ

ב"ה, כ' אדר, ה'תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

צו די טשערלייט, עסקנים און אנטווערנעמער אין 16-
יעריקער קאמפיין אונטערנעמונג פאר **ישיבת תומכי-**
תמימים ליובאוויטש אין מאנטרעאל

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

צו דער געלעגנהייט פון אייער יערלעכן דינער-אונטערנעמונג וואס דארף פארקומען אי"ה דאנערשטאג, כ"א אדר, באגריס איך אלע טשערלייט, עסקנים און געסט ווי אויך אלע פריינד פון דער ישיבה תומכי-תמימים ליובאוויטש - שליט"א.

מיר שטייען ערשט א וואך נאך פורים, און בא יעדן דארף נאך זיין פריש אין זכרון דאס וואס ער האט פון פורים געלערנט, און דאס דארף האבן א ווירקונג אויף דעם טאג-טעגליכן לעבן פון פרט און פון כלל.

איינע פון די וואונדערבארע ערציילונגען פון דעם מסירת-נפש פון די אידן אין דער צייט פון מרדכי און אסתר, איז אז ניט קוקענדיק אויף שווערע איבערלעבונגען פון דער שרעקלעכער גזירה, האט מרדכי דאן צונויפגעקליבן צוויי און צוואנציק טויזנט אידיש קינדערלאך און האט מיט זיי געלערנט תורה. און בזכות דעם האט דער אויבערשטער געהאלפן אז דאס גאנצער אידישער פאלק איז געראטעוועט געווארען.

די מגילת אסתר, ווי די גאנצע תורה, איז אויף אייביק. וואס עס ווערט דארטן דערציילט האט א באדייטונג אין אלע ערטער און אין אלע צייטן.

דערפאר דארפן די טעג ספעציעל דערמאנען יעדן איינעם און יעדער איינער פון אונז, אויף ווי ווייט מען מוז זיך איבערגעבען מיט אלע כחות אויף געבן די מעגליכקייט צו אלע אידישע קינדער, זיי זאלן קאנען לערנען תורה על טהרת הקודש און ערצויגן צו ווערן צו קיום המצוות מיט מסירת נפש.

איך האף אז אלע אנוועזענדע אויף דעם דינער וועלען ארויסווייזן זייער גרויסן באוואוסטזיין פאר זייער הייליקער אויפגאבע, און וועלן מיט דער גרעסטער ברייטהארציקייט שטיצן די ישיבה תומכי-תמימים ליובאוויטש אין מאנטרעאל, שטארקנדיק דורכדעם ממילא דעם קיום פון אידישן קיבוץ שיחיו אין מאנטרעאל בפרט און אין דער גאנצער וועלט בכלל.

און דער זכות פון דעם זאל ביישטיין יעדען איינעם פון אייך מיט אייערע בני בית שיחיו, געבענטשט צו ווערן פון השם יתברך בכל המצטרף בגשמיות וברוחניות.

בברכת כל טוב.

ו'קכא

ב"ה, כ' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במ"ש אודות ענין האניות (ובטח קבל העתק השאלות אשר בשפה האנגלית), אף שאינו מזכיר עד"ז, הנה המצב הולך ומבהיל יותר ויותר, כי מחד גיסא מתברר ביותר וביותר איסורים נוספים ע"י מלאכות נוספות באניות שגם הן אינן מתנהגות באופן אוטומטי, אף שמצד הטכניקה בהוה אפשר ה"י לעשות זה, ולאידך גיסא ובפרט בקשר עם התעמולה דעתה רבו המסייתים לעבור על איסור זה, ואף ואפילו באופן שגם בקש אי אפשר להאחז.

ולדוגמא מכינים נסיעה מיוחדת בשביל חברי אחת "המפלגות הדתיות", ז.א. שרוב המכריע של הנוסעים באניי זו תהי' נסיעתם רק לשם תענוג ורק מאלו המתיחסים למפלגה דתית ונוסעים "רק לש"ש", שבוה הרי בטלים ומעיקרא כל טענות ההיתר אפילו באם היתה אניי של נכרים ומתנהלת ע"י צוות נכרי ויוצאת ביום הראשון בשבוע,

מה שמבהיל בכל ענין זה נוסף על עצם הנהגת חילול שבת בפרהסיא ובסיטונית הוא, שאין פוצה פה ומצפץ, וכמו שהסביר כאן אחד המכונה בתואר רב, בהנוגע לנסיעה באניי ישראלית, (כמובן משתייך "למפלגה דתית") שמוכנים הם למסור נפשם על ענין זה, שהרי יראים וחרדים הם לדבר ה' לתורתו ולארצו הק', ואמרתי ע"ד הצחות — שצודק בדבר שזהו דוקא מס"נ **אמיתית**, כי הרי מס"נ במובן הרגיל הוא שמוסרים הגוף (בשביל שתעלה הנפש ע"י קידוש השם בקיום תורתו ומצותיו), משא"כ הנהגה האמורה הוא מוסר הנפש וממיתה ע"י חילול שבת בפרהסיא שעושה סקילה (בשביל שהגוף "יעלה" למקום פלוני ובאופן פלוני) ...

ויהי רצון שכיון שכמה נסים נעשו לאבותנו בימים ההם בזמן הזה הנה עכ"פ בדרך נס — יהי' ונהפוך הוא גוי ותהי' אורה — זו תורה — מאירה בכל ענין ופנה, כי נפל פחד היהודים עליהם, וכפירוש הרמ"א — פוסק בישראל — בספרו מחיר יין, שהפחד שהיהודים פוחדים, ז.א. יראת ה' נפל עליהם.

בברכה לבשו"ט.

ו'קכא

האניות: ראה גם לעיל אגרת ה'תתצח, ובהנסמן בהערות שם.

ו'קכב

ב"ה, כ' אדר, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

... במ"ש אודות דרך תשובה, הנה לכל לראש עלי להקדים נקודה בענין התשובה מתורת החסידות, שאחד מהיסודות שלה, הוא ענין השמחה ובטחון גמור ומוחלטי בבורא העולם ומנהיגו,

שענין התשובה אינו דוקא על עון, כי אם וזוהי הנקודה התיכונה בכל סוגי תשובה, השיבה למקור ולראשית הכל אל האלקים אשר בראנו, ע"י אורח חיים מתאים להוראת תורתנו תורת חיים, וזהו צד השווה בכל אופני תשובה מהקל שבקלים ועד הצדיק שבצדיקים, אשר על כולם יש חיוב התשובה.

וכשאין יודעים פרטים על מה לשוב ובאיזה אופן לשוב הרי האמור זוהי הדרך הכוללת הכל, ובודאי למותר להאריך שאורח חיים על פי התורה אינו מוגבל לר"ה ויום הכפורים ושבת ויום טוב כי אם בחיי היום יומי כפשוטו, והרי ימות החול רבים הם בכמות מאשר ימי השבת ויום טוב, והם הדורשים זהירות נוספת.

אבל כאמור כל זה יכול להעשות וצריך להעשות מתוך שמחה ובטחון, ויהי רצון שאתבשר טוב במכתבי הקרובים בהנוגע לעצמה וב"ב וכן מכל בני המשפחה שליט"א.

בברכה לבשו"ט.

ו'קכג

ב"ה, כ' אדר, ה'תשח"י
ברוקלין, נ.י.

לכבוד המתפללים בבית הכנסת עדת ישראל במאנשטער,

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

עס האט מיר געפרייט צו באקומען די ידיעה, אז אייער שול האט זיך איינגעארדענט אין איר נייער היים בשעה טובה ומוצלחת, און אזוי ווי מיר זיינען איצט אין דער צייט צווישן פורים און פסח, אין די חדשים פון שמחה און גאולה, ווינט איך אייך, אז עס זאל זיין בא אייך עבודת ה' בשמחה, עבודה זו תפלה, וואס דער ענין פון תפלה איז אויך יציאת מצרים וגאולה, ווי עס ווערט דערקלערט אין תורת החסידות, און האפנטלעך וועט אייער בית הכנסת זיין אויך א בית המדרש צו לערנען תורה וחסידות, ניט נאר שבת און יום-טוב נאר לכל הפחות עטלעכע מאל אין דער וואך אויך, כדי אריינצוברענגען פון דער קדושה אויך אין די וואכעדיקע טעג און אלע ענינים פון טאג-טעגלעכן לעבן.

ספעציעל וויל איך אייך ווינשן דאס וואס האט זיך גערעדט היינטיקן פורים אויף דעם ענין פון "ורבים מעמי הארץ מתייהדים", וואס אויסער דעם ענין כפשוטו, איז פאראן א טיפערע באדייטונג אין דעם פאר יעדן איד. ווארום וויבאלד אז דאס לעבן איז א נשמה בגוף, זיינען פאראן ענינים מצד הגוף וואס אין זיי דריקט זיך אויס דער ענין פון "עמי הארץ", דאס זיינען ענינים פון אכילה ושת"י, מסחר און בכלל צרכי הגוף. פאדערט די תורה אז א איד זאל זיך אויסטילן ניט נאר בשעת ער לערנט תורה, דאוונט און איז מקיים מצוות, נאר אויך אין דער צייט פון מסחר, אכילה ושת"י וכו': דער מסחר זאל זיין על פי תורה, בכשרות, אן השגת גבול, אן לשון-הרע אויף א קאמפעטיטאר וכדומה, און דאס עסן און טרינקען זאל אויך זיין על פי תורה, אין דער ריכטיקער מאס און מיט דער ריכטיקער כוונה, נוסף אויף

שמט

אדמו"ר שליט"א

כשרות פארשטייט זיך, און דאס איז בכלל דער ענין פון "בכל דרכיך דעהו", ווי עס ווערט דערקלערט אין רמב"ם און טור שו"ע או"ח סי' רל"א.

הויבט זיך אן דער טאג בא א אידן מיטן דאוונען — מיט די ברכות השחר אין דערהיים און תפלה בציבור אין בית־הכנסת, און נאך דער תפלה א שיעור אין תורה און דערנאך הויבן זיך אן די ענינים פון בכל דרכיך (טור שו"ע או"ח סי' קנ"ה, קנ"ו). דערפון איז פארשטאנדיק אז דער בית הכנסת דארף זיין אזוי איינגעשטעלט, אז די השפעה זאל אריינדרינגען און באלויכטן די הנהגה א גאנצן טאג.

ויהי רצון אז בקרוב זאלט איר — פון דער נייער שול, וואס דאס איז א מקדש מעט, זוכה זיין בתוך כלל ישראל, גיין צום מקדש השלישי שיבנה — בגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו.

בברכת כל טוב,

מ. שניאורסאהן

ו'קכד

ב"ה, כ' אדר, ה'תשח"י
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר אליעזר ש"י שטיינמן

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה קבלת שני ספריו ילקוט משלים כ"י לעם ולנוער וגן החסידות, ות"ח על שימת לבבו לשלחם הנה, ובטח גם עם פרסומי הבאים ינהג כן. הספרים ששולחו לו מכאן בטח הגיעו לו.

קראתי בהתענינות המבוא שלו לספרו ילקוט לעם ולנוער בהנוגע משלים, ואיני זוכר בשעה זו אם מובא בספריו השקפת חב"ד על ענין המשלים בתורה ובספרות החב"דית בכלל זה כמובן, שהרי התורה כוללת תורה שבעל

ו'קכד

נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 259 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
לכבוד .. שטיינמן: אגרות נוספות אליו — לעיל ו'ט, ובהנסמן בהערות שם.
המשלים .. החב"דית: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'חקמג.

פה עד סוף הדורות כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש על יסודי המסורה העולה בקדש עד למשה רבינו.

וענין המשל בתורה הוא – אי אפשר למשל שלא תהי' לו שייכות לנמשל, **שנשתלשל** ממנו, ולדוגמא משל למלך בשר ודם כו' על אחת כמה וכמה מלך מהקב"ה כו' שתוקף המשל הוא מפני שמלכותא דארעא שרשה במלכותא דרקי'ע, וכיו"ב בכל המשלים ובכל הדוגמאות שבתורה, וכמדוייק ג"כ בפתגם קצר בתניא ריש פרק ג' המדבר בנפש האדם ומבאר אשר נר"נ כלולה מעשר בחי' כנגד עשר ספירות עליונות ומוסיף הטעם "שנשתלשלו מהן". ועל דרך זה הוא בכל המשלים. ונקודת רעיון זו מבוארת בכמה מקומות ולדוגמא בתו"א פ' מקץ (מ"ב טור ב') בביאור הנאמר על שלמה המלך וידבר שלשת אלפי משל, שהם שלשת אלפים מדריגות זו למעלה מזו באותו ענין עצמו אלא כלי' הזהר דא מוחא לדא ודא קליפה לדא וכלי' התו"א שם: שהנמשל – רוחניות המדריגה התחתונה, וממנה נשתלשלה גשמיות המדריגה העליונה וכו'.

וכשנדייק הרי מוכרח ביאור האמור בענין המשלים על פי השיטה שאין כל דבר בעולם במקרה ובע"ב ישנו לבירה זו לכל פרטי' ופרטי' ולכן אי אפשר שבדרך מקרה ובלי שייכות פנימית יוכלו להמשיל מענין אחד לחברו.

אפשר יש להסביר בזה שכ"כ מועטים המשלים בתורת החסידות חב"ד שהרי ענינה ביאור משנת אלקות ואיך שאין עוד מלבדו, ולזה הרי המשל והדוגמא הוא ומבשרי אחזה גו' הגוף ולמעלה מזה תורת הנפש לפרטי'. וכיון שבכל דבר ישנו האלקות ומטרת תורת החב"ד לגלות את זה מובן שיש למצוא הדוגמא והמשל בתורת הנפש בחינותי' ומדריגותי' ואין זקוקים למשלים מסוג אחר.

בכבוד וברכה.

אביא עכ"פ הערה אחת פרטית ואת"ל גם זה ענין כללי הוא, והוא בהמדור "מפי חסידים" (בספרו ילקוט) ע' ש', מעשה בחסיד חב"די סוחר גדול שעשה את המאזן השנתי שלו ומתחת לשורה התחתונה כתב סה"כ אין עוד מלבדו. דרך אגב מסורה בפי החסידים שהמדובר הוא בחסידו של רבנו הזקן ר' בנימין מקלצק, והנקודה בדבר, כפי המודגש בפי חסידים, שלאחרי שכתב פרטי' החשבון הנה מבלי חשבון וחושבן כשהגיע להשורה סה"כ כתב אין עוד מלבדו. ז"א לא על ידי שהתבונן וכו' וכו' כ"א בפשיטות, אשר הסה"כ של איזה ענין שיהי' הוא – הואין עוד מלבדו. וכהמשך לזה מסופר אודותיו אשר פעם שאלוהו איך זה קובעת תורת החסידות שיהי' בכל דרכיך

שנא

אדמו"ר שליט"א

— גם בענייני **ובשעת** אכו"ש ומסחר — דעהו, וכביאור ענין הדעת בתורת החסידות שהיא הבנה עמוקה עד כדי הכרה והרגשה חודרת כל האדם, וענה שהרי רואים במוחש אשר בעת התפלה אפילו בהנקודה התיכונית שלה תחילת העמידה נופלות מחשבות ע"ד יריד בלייפציג ומה זה פלא אם בעת היריד בלייפציג יפלו מחשבות ע"ד אין עוד מלבדו.

ו'קכה

ב"ה, כ"א אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו,

בו שואל עצה וברכה, בהנוגע לעבודת ה' בכלל ולענייני לימוד התורה וקיום המצות.

והנה כבר הודיעו חז"ל, יגעת ולא מצאת אל תאמין, שמזה מובן וגם פשוט, שבידו הדבר תלוי, ובאם ירצה באמת יצליח, בענייני תפלה תורה ומצות, ומ"ש שבמקום פלוני יש לו חברים בלתי רצוים, הרי גם בזה בידו הדבר, ורואים במוחש, שכאשר מתחילים להתחבר עם חברים טובים, הרי בדרך ממילא מתרחקים אלו הבלתי רצוים, ואפילו מבלי השתדלות יתירה.

בטח בשיעורי לימודיו יש גם כן שיעור לימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים, וכמו הלכות קריאת שמע, תפילין, תפלה, ברכות הנהנין, שבת וכו' וחוזר עליהם מזמן לזמן.

ברכה לתלמוד תורה ביראת שמים וקיום המצות בהידור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'קכו

ב"ה, כ"א אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו,

נעם לי לקרות בו אשר הכיר חסידי חב"ד, ובטח נוסף על מה ששמע מאתם סיפורים נפלאים ומנגינות שונות, חקר גם אודות תורת החסידות והדרכותי, שהרי זה כל האדם להתנהג באורח חיים מתאים להוראת תורתנו הק' תורת חיים, הוראות חדורות מדות חסידותיות. ואין הדבר אלא ברצון, שהרי הבטיחו חז"ל יגעת ולא מצאת אל תאמין.

בשאלתו אודות חסידי חב"ד וכו' הרי כמה ספרים וגם חוברות נדפסות ישנם בענין זה, ויוכל להוודע אודותם אצל החסידים עמהם נפגש.

תקותי שהקישור מכתבים אתי יביא להוספה בהתמדה ושקידה בלימוד התורה והידור בקיום המצות, והשי"ת יצליחו.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ו'קכז

ב"ה, כ"ב אדר, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה בו כותבת אודות הקישורים שבפרנסת הבית ובמילא משפיע זה על המשך לימודי ועל גמר שלהם, אף שמתכוונת לעבור בחינות למורה מוסמכת, הרי המשך המצב האמור מפריע גם לזה.

והנה רואים בחיי עולמנו זה, שהכנה מתאימה להסתדרות בעתיד אין זה אבוד של זמן ומרץ, אלא אדרבה ככל שתהי' ההכנה מבוססה יותר ובמילא במשך זמן הדרוש לזה, תהי' ההסתדרות מתאימה וטובה יותר,

שנג

אדמו"ר שליט"א

וקצוץ זמן או מרץ הדרוש להכנה גורמת לעתיד כמה פרטים וענינים הגורעים בהסתדרות בעתיד.

ומזה מובנת השקפתי, שעלי להתאמץ ככל האפשרי בכדי שתהי בעלת מקצוע בשטח המסוגל לה שכנאה זהו שטח החינוך והוראה וכיון שהכרחי הדבר בודאי שימצאו אופנים, שלמרות המצב שמתארת במכתב תוכל להכין את עצמה באופן הדרוש והשיי"ת יצליחה, ובודאי שידידי ועאכו"כ בני המשפחה יסייעו בידה אם בגוף או באופנים אחרים בכדי שתוכל לבוא למטרה האמורה ואחכה לבשו"ט.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'קכח

ב"ה, כ"ב אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מח"י אדר, בו כותב אשר נתן דמי קדימה לדירה בתקוה להשלים בזמנים המיועדים מה שהתנו, אבל בינתיים חלו שינויים בתכניתו וקשה עליו לסלק את ההתחייבות שלו,

וכשיודיע שמו ושם אמו בלשון הקדש במילואם, אזכירו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להצלחה בזה,

וכיון שנמצא בעיר גדולה כירושלים ת"ו זה כמה שנים, הרי על כגון דא נאמר ותשועה ברוב יועץ, והרי כיון שכבר נתן הדמי קדימה ונמשך בהענין מובן שצריך להביאו לידי גמר טוב.

שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר בהנוגע להקופות שלו, מאמר רז"ל כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך, ועי"פ האמור מצו"פ המחאה מאחת הקופות של

ו'קכח

נרפסה בלקו"ש חט"ז ע' 506 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

כ"ק מו"ח אדמו"ר הקימות ונמשכות גם עתה, ויערב פרוטות אלו בהכספים שאוסף לסלק התחייבותו ובטוחני שתקוים הבטחה האמורה.

אלא שבכדי להרבות הברכה לחזק הקישור עם בעל הקופה הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר והמקבל, ידוע גם בזה הוראת תורת החסידות, שהוא על ידי לימוד תורתו ושמירת ההזכרות שלו והתקנות שתקן, לכן מהנכון שבל"י ישמור מכאן ולהבא שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים וכן בתורת הרב (ומה טוב באופן שלא יעברו שלשה ימים בלא זה) קביעות שיעור בלימוד תורת החסידות מאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ובודאי שהרש"י שליט"א ז"ל שכותב שהוא מתלמידיו, ייעצו וידריכו בהאמור.

בברכה לבשו"ט.

ויקח

ב"ה, כ"ב אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... כפי שמתאר המצב בקהלתו ובית הכנסת שלו, הרי בטח כשימסור כל פרטים אלו להמשרדים המחלקים ספרי תורה, יחקרו בדבר איך למלאות בקשתו.

והנה אף שבדאי גדול ענין ספר תורה במחנה וקהלת ישראל וקריאה בצבור, הרי זה עצמו מכריח את ענין הכי גדול דחנוך הבנים והבנות על טהרת הקדש קדושת התורה וקדושת מצותי, ועיין ג"כ שו"ע יו"ד סוף סי' ע"ר, האידנא מצוה לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיהן, ובני"כ השו"ע שם, שמזה מובן צריכה להיות השתדלות ויגיעה בהחנוך עטה"ק דוקא ביותר וביותר, והרי אין לך דבר העומד בפני הרצון, ותקותי שהוא וחבירו לדיעה מתעסקים בזה ככל הדרוש, ויהי רצון שגם בזה יצליח.

בהזדמנות זו אעוררו על שמירת שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, אשר כפי ששמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שוים הם לכל נפש וסגולה לכוי"כ ענינים.

בברכה לבשו"ט.

שנה

אדמו"ר שליט"א

ויקל

ב"ה, כ"ב אדר, תשי"ח
ברוקלין.

האברך יוסף צבי שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מתחלת אדר,

במ"ש אודות הנוהג בקדיש דרבנן (הנאמר באה"ק ת"ו או בירושלים
עיה"ק) להוסיף תיבת קדישא.

כבר כתבתי בכגון דא שיש לחקור על מוצא המנהג ומקורו, ומובן שזה
צריכים לחקור על אתר.

נעם לי לקרות במכתבו ע"ד יסוד שיעור לימוד תניא ואשר מוסיף בזה
גם בתור מגיד שיעור, ובודאי עובר על הענין שצריך ללמוד איזה פעמים,
וכידוע הוראת חז"ל בזה, ויהי רצון שזכות הרבים תסייע אותו להצליח
בלימוד שיהי' כמארו"ל תלמוד המביא לידי מעשה, ולהרבות המשתתפים
בלימוד זה כהנה וכהנה, ואין לך דבר העומד בפני הרצון, ובפרט בימינו
עקבתא דמשיחא שזהו זמן האחרון למלאות הציווי דהפצת המענינות חוצה
וק"ל.

ולהודעתו מיום הולדתו, ובטח נהג במנהג אנ"ש דיום ההולדת, ימי
רצון שתהי' שנת הצלחה אצלו בתלמוד תורה ביראת שמים וקיום המצות
בהידור ובזה עבודת התפלה שהיא חוט השדרה של כללות ציור קומת אדם
וכמבואר בלקו"ת ספר במדבר ע' ד'.

בברכה לבשו"ט.

ויקל

יוסף צבי שי: סגל, ירושלים.
כבר כתבתי: לעיל ח"ד ד'תתסז.

ו'קלא

ב"ה, כ"ד אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... במענה לשאלתו, מובן שעליו להמשיך ללמוד בישיבה בה למד עד עתה ובאופן דיגעת שתתקיים הבטחת תוה"ק ומצאת, ולהשתדל ג"כ ככל האפשרי שלא יגרע לשמור סדרי לימוד הנגלה שם, ויעיין הקדמת בני רבנו הזקן להשו"ע וכן בהלכות ת"ת לרבנו הזקן בחשיבות לימוד הנגלה; וכמובן ג"כ מאגה"ק סי' כו, והמפורסמות אין צריכים ראי', ובפרט שעליו לרכוש נוער עשיר בכשרונות וגם בדיעות לחסידות ולחב"ד ביחוד, וכל הוספה בהאמור תוסיף בהצלחת מפעל נשגב זה.

במ"ש אודות השיחות לנוער, כותבים בזה להרה"ח אי"א נו"י וכו' הר"א שי' פאריז.

נעם לי ביחוד לקרות ביחוד מ"ש אודות תלמידי ישיבת הערב שי התועדות עמהם וכו' ובודאי משתדלים כל המתעסקים בזה שתוצאות ההתועדות תהינה מורגשות בהנוגע לפועל, כמובן פועל שבערך תלמידי ישיבת הערב, שאז בודאי שיעשה זה רושם גם על ההורים שלהם וסביבתם בכלל, וכידוע שפנימיות התורה הוא הנמשל דשמן ודין השמן שמפעפע בכל מקום השייך ומחובר לנקודה בה חדר השמן, וק"ל.

נעם לי לקרות במכתבו אשר בא בדברים עם הר"מ ור"י שי' בדרכי נועם אף כי כמובן מבלי לוותר על נקודה עיקרית, והרי רואים גם במוחש שבדרכי נועם ודרכי שלום פועלים יותר ממה שבדרכים אחרים, נוסף על הנקודה שזוהי דרך תורה שדרכי דרכי נועם וכו'.

במ"ש בהנוגע לתלמיד מסוים, איך יהי אופן ומקום לימודו בעתיד, מובן שבוה צריך להתייעץ עם זקני אנ"ש על אתר שהרי תלוי הדבר בפרטי פרטים של הת' ביתו סביבתו וכו'...

בעת רצון אזכיר את כל אלה שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק

ו'קלא

האגרת היא אל מו"ה נפתלי שי' ראטה. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'שסז. ובהנמקן כהערות שם.

מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע. ויהי רצון שיבשר טוב בעינינו הכללים והפרטים תכה"י בטוב הנראה והנגלה.

מתאים לבקשתו נשלח המכתב דחוף בתוספת הערה אף כי מובנת היא ופשוטה, שעכוב המענה מכאן הוא רק מפני רבוי הטרדות שבכאן ולכן מובן שמשדלים לענות תחלה לאותם האישים ואותם הענינים שעלולים לטעות גסה או לקלוקל גס או שיקפידו, משא"כ הנמצאים בפנים הרי בודאי שלא יקפידו וכן שלא יטעו באופן החמור, ולכן בא המענה על שאלותיהם לאחר זי [דוגמא כמו שתפלת שלמה שבהנוגע לבניי כמה תנאים במענה התפלה, וק"ל].

בברכה לבשו"ט ולהצלחה מופלגה בכה"ע.

ו'קלב

ב"ה, כ"ד אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון יום ב',

בעת רצון וועט מען מזכיר זיין אייער זון . . . שליט"א אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע צו דעם וואס ער נויטיגט זיך און בפרט צום געזונט בעסערונג אין דעם ענין וואס איר שרייבט, און זיכער וועט מען פרעגן א דאקטאר ספעציאליסט וועגן די נייע באהאנדלונגען וואס מ'האט אויסגעפונען אויף דעם געביט אויב מען קען דאס אנווענדען אין דעם פאל.

לאחרי בקשת סליחתו, מוז איך אבער זאגען דעם אמת, אז אין מערסטע פאלען, איז אזא זאך ווי איר שרייבט, קומט דאס אלס רעזולטאט פון דעם וואס זיינער צייט בעת די מוטער האט פארשוועגערט מיט דעם קינד, איז ניט ווי געהעריג אפגעהיט געווארען די חוקי ודיני טהרת המשפחה,

בתוספת הערה: ראה גם לעיל אגרת ה'תתקלט.

ו'קלב

אזא זאך: מחלת העור.

און אויב ח"ו אין אייער פאל איז דאס אזוי געווען, איז אין א געוויסע מאס קען צו דעם העלפען און גוטמאכען, דורכן אפהיטען איצטער אין דער שטריינגסטער מאס די חוקי ודיני טהרת המשפחה, און אויך צו זעהן איינווירקען אויף אנדערע צו אויפפירען זיך אזוי, און השי"ת הרואה ללבב, אז מען איז ענטשלאסען צו טאן אזוי, סיי אליין און איינווירקען אויף דער סביבה, וועט ער שיקען זיין הצלחה אין דער מעדיצינישער באהאנדלונג צו פאריכטען דאס אויבען געזאגטע אין א גאר גרויסער מאס, און ווען איר וועט דאס טאן אין דער פולסטער מאס אויך צו דער פולסטער רפואה, און האפנטליך וועט איר געפינען די פאסענדע ווערטער צו ערקלערען דאס אויך אייער פרוי תחי', ויהי רצון איר זאלט קענען אנזאגען גוטע בשורות אין דעם.

מ'האט געדארפט בודק זיין די תפילין און אויך די מזוזה אז זיי זאלען זיין אלע כשריה ווי דער דין איז, און יעדער וואכען טאג אין דער פריה פארן דאוונען געבען אויף צדקה, און די פרוי תי' זאל אפהיטען דעם מנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות צו געבען אויף צדקה יעדער מאל פאר ליכט צינדען ערב שבת און ערב יום טוב.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'קלג

ב"ה, כ"ה אדר, תשי"ח
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה משיליה שבט, בו כותבת ע"ד אופן פעולת בעלה שליט"א מעת בואו חזרה מכאן והתוצאות מזה בהנוגע להמשפחה, כיון שעסוק הוא ביותר וכו' וכפי שכותבת אפילו בתוך החברה שלנו מביטים על הנהגה זו בתמהון וכו'.

והנה לכל לראש עלי לשלול הטענה האחרונה, שהרי יסוד והתחלת כל ד'

חלקי השו"ע, אל יבוש מפני המלעיגים ובפרט שצ"ע טעם הלעג אם אינו מפני קנאה וכיו"ב, והלואי שתהיי קנאת סופרים שתוצאותי תרבה חכמה.

בהנוגע לגוף טענתה היא, מובן שבכלל צודקת שעל הבעל והאב להקדיש מזמנו לאשתו ולהילדים, כי פשוט בתכלית הוא אשר לא פחות חשוב הוא משאר מצות תורה"ק. וידוע דברי כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע בדברו ע"ד הנ"ל, שכמו שצריך להניח תפילין כן וכו', אבל ביחד עם זה בטבע כל עבודה בשטח חדש שאי אפשר לצמצם הזמן ולהגבילו מתאים להשעון, באם רוצים להתחיל את העבודה באופן שתהיי מבוססת ובת קיימא, ואם בכל אדם הדברים אמורים עאכ"כ בהנוגע לבעלה שיי שבודאי מכרת אותו שאינו אדוק בשיטת הדרך הממוצע, וכשמתחיל בעבודה הי"ז בכל ההתלהבות, ובאם יצמצמוה באיזה אופן שהיא גם מלכתחלה לא יתחיל, אבל ע"פ הנראה השערתי וקרובה היא לודאי בעיני, שלאחרי שתעבור תקופת ההתחלה בעבודתו בשטחים החדשים, בודאי שיכנס למסלול ואז ימלא חובתו קדושה בתור בעל ואב כנ"ל, ועוד זאת שלא יגע זה גם ביעילות פעולתו בשטחים החדשים, וכידוע הדוגמא על זה, אשר למרות שהרבה הקב"ה תומ"צ לישראל עד למספר תרי"ג, הנה לא לבד שאין מצוה גורעת וסותרת השניי אלא אדרבה אמרו רז"ל מצוה גוררת מצוה, ולכתבה מה יפול בחלקה, הרי הלואי שתרבנה כמותה בישראל, אשר בעליהן יזכו להתעסק בחינוך בני ישראל המקרב את לבם לאבינו שבשמים, אשר שכרם ושכר כל המשפחה ובפרט האשה שהיא עוזרת בדרכו זו, אין די באר — הן בגשמיות והן ברוחניות.

נעם לי לקרות בסיום מכתבה, אשר רואה היא פרי טוב בעבודתה בביה"ס בהתקדמות הכתה שלה והנהגת התלמידים, ויהי רצון שגם בזה תוסיף ההצלחה והברכה ותבשר טוב אודות כל העניינים אודותם נגעה במכתבה זה.

בברכה לחג פסח כשר ושמח ולבשו"ט בכל האמור מתוך בריאות.

ו'קלד

ב"ה, כ"ה אדר, תשי"ח
ברוקלין, נ.י.

נשי ובנות חב"ד סניף קליוולאנד

ה' עליהם תחינה

ברכה ושלום!

סיאיז ערהאלטען געווארען אייער ביישטייערונג פאר דער מגבית יום
הבהיר י"ט כסלו, דער באפרייאונגס טאג פון רבנו הזקן בעל התניא והשולחן
ערוך, לטובת דעם שכון חב"ד בארצנו הקדושה תבנה ותכונן על ידי משיח
צדקנו, און בייגעלייגט דא איז די קבלה.

און השם יתברך זאל העלפען אז נאך פילע יאהרען זאל יעדערע פון
אייד, און דער סניף אלץ אזעלכער, טאן אין ענינים פון מצות, און אין א אלץ
שטייגענדען אופן, און ווי אויך די אנווייזונג פון די טעג פון פורים, וואס דער
נס איז געשעהן דורך א פרוי, אסתר המלכה.

און אזוי ווי דאמאלסט, בימים ההם, איז דורך דעם שטארקען בטחון
און אמונה פון די אידען אין השם יתברך, איז ליהודים היתה אורה ושמחה
וששון ויקר,

אזוי אויך אין אונזער צייט, בזמן הזה, דורך שטארקען זיך אין אמונה
און בטחון בהשם יתברך, וועלכער איז דער באשעפער פון דער וועלט און
פירט אן מיט דער וועלט, זאל מען אויפטאן בא זיך און ארום זיך אין
אידישקייט תורה ומצות און דער אויבערשטער וועט געבן ליהודים אורה
ושמחה וששון ויקר.

בברכה צו אלע מיטגלידערין פון דעם סניף מיט זייערע פאמיליעס שי
און מיטנעמען פון שמחת פורים אויף א גאנץ יאהר.

שסא

אדמו"ר שליט"א

ו'קלה

בי"ה, כ"ה אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיי"ח אדר, ולשאלותיו:

(א) בהנוגע ללימוד בישיבה,

פשוט שעליו להמשיך בזה וכיון שהודיעו חז"ל יגעת ומצאת, בודאי שבו הדבר תלוי, ובאם ירצה באמת ילמוד בהתמדה וגם יצליח.

ומה שמקשר הענין בהעזר לפרנסת הבית, הרי לימוד בתורתו של בורא עולם ומנהיגו מוסיף בברכות השי"ת בהמצטרך לפרנסת הבית ג"כ ובהעיקר שישתמשו בהפרנסה רק לענינים רצויים ושל שמחה.

(ב) במ"ש על מה שקורה לו וכו',

יתיעץ בזה עם רופא, כי לפעמים תכופות בא זה מחלישות הגוף, ובכל אופן עליו לקבוע שיעור בכל יום בספרי חסידות עכ"פ איזה רגעים, ובכל יום חול קודם התפלה בבקר יפריש איזה פרוטות לצדקה, ועוד זאת והוא העיקר להסיח דעת מהמקרה לגמרי.

בודאי יודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, ועכ"פ ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ויקלו

ב"ה, כ"ה אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בהמשך למה שדברנו כאן, תקותי ששורתי אלה המעטות בכמות תספיקנה, להבהרת העניינים, ופשוט במאד מאד, שאין בהאמור כל סיבה לנמיכת רוח ולנפילת רוחו ח"ו. ומדגיש הנני זה במיוחד, כיון שראיתי בו, כשאומרים לו ענין המטיל ספק בנכונות פעולותיו איזה שתהיינה, הרי תומ"י לומד מזה בנין אב לכל שאר הפעולות שלו, וע"י התערבותו של הקלוגניקער שמתחיל להסבירו, שעפ"י מה תועלת בפעולותיו וכו', ולכן כופל הנני ומשלש, אשר על גדולים בישראל נאמר אין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהן, ואדרבה השגיאות בעבר כשמתגברין עליהן מוסיפות הן אור והוראה בהנוגע להבא, ואפילו אם מאיזה סיבה מוצאים שגיאה לא רק בהתחלת עבודה אלא גם לאחר זמן מההתחלה, ידוע המובא מאמוראים שאמרו, דברים שאמרתי לפניכם טעות הוא בידי, לאחר שנהגו ישיבה כמה שנים והעמידו תלמידים רבים, ומה שמספרים את זה לנו, הרי אין זה ספרי דברים והיסטוריא ח"ו, כ"א הוראה בשתי הנקודות, שאין להעלים על שגיאות עצמו, למרות שעל כל פשעים תכסה אהבת עצמו, (ב) שאין ליפול ח"ו ברוחו ולגרום חלישות בהעבודה, כ"א אדרבה — להמשיך מכחות הנפש, בכדי לא רק למלאות ולהשלים את העבודה בעבר, כ"א גם להוסיף עליי כו"כ, וכידוע המשל בזה, שבמקום שנקרע ועושים קשר, הרי החבל שם כפול הוא, וק"ל.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש, חינוך עטה"ק, כרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבודאי יוסיף זה ברכה והצלחה גם בעניינים הפרטים שלו ושל זוגתו ושל ילידיהם שליט"א. ואחכה לבשו"ט לא רק מקבלת מכתבי בטוב, אלא גם מאשר בשמחה ובטוב לבב הולך ומוסיף בעבודתו ומקרב לב בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים.

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל.

ו'קלז

בי"ה, כ"ה אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב אודות המתפללים בביהכ"נ שלהם, שאותם הרוצים לירד לפני התיבה לא תמיד רצוים להקהל ומטעמים חשובים, ושואל איך להתנהג בזה וכו'.

והנה ההחלטה בענינים כמו אלו — תלוי' בכמה פרטים ופרטי פרטים, ולכן יש להתייעץ עם הרב הנמצא על אתר ויודע כל הפרטים, ולהתנהג מתאים להוראתו.

מה שמתמיה הוא כתבו, שמניחים תפילין פסולות, שבאם ידוע שהתפילין פסולות הן למה לא יתנו אותן לבודקם לסופר, שיתקנם או יחליפם בכשרות, וכדאי להקדיש אפילו מקופת הצבור לענין כגון דא, שהרי הוקשה כל התורה לתפילין, וידוע הכוונה בתפילין (שכונת המצוה מתאימה **לפעולת** המצוה), והוא כמבואר בשו"ע או"ח, לשעבד הלב והמוח, אשר הם המלכים והשלטונים **בכל** אברי הגוף, וכמבואר הענין בתניא קדישא ריש פרק מ"א.

בהזדמנות זו אעוררו על שמירת שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, אשר שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע אשר שוים הם לכל נפש וסגולה לכו"כ ענינים.

בברכה לבשו"ט בכהנ"ל.

ויקלח

ב"ה, כ"ה אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ב אדר, ותי"ח על כתבו ר"פ מהתועדות דחג הפורים, ולפלא אשר בהתועדות זו השתתפו רק ג' בחורים תלמידי הישיבה, אף שבכלל בענייני פורים כמה הגבלות וזהירות בטלות הן, והאומנם כ"כ גדול מורא בשם ודם? ויהי רצון אשר מתוך בריאות הנכונה גם בהרגשו הוא (כי באמת כמו שאמרתי לו בריא הוא, אבל גם הרגש בלתי נכון גם ממנו צריך להפטר ולשללו).

יעשה כל התלוי בריבוי גבולו גם מתוך תלמידים האמורים וחברא חברא' אית לי, והרי שמן שהוא פנימיות התורה מפעפע בכל מקום, וק"ל. בברכה לבשו"ט.

ויקלט

ב"ה, כ"ה אדר, תשי"ח
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון כ"ב אדר.

ווען דו וועסט שרייבען די אידישע נעמען מיט זייער מוטערס נאמען פון די אלע וועלכע דו דערמאנסט אין דיין בריף, וועט מען זיי מזכיר זיין אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, יעדערן צו דעם וואס ער נויטיגט זיך, און בפרט דיין גראס מוטער צום געזונט בעסערונג.

אבער מען דארף ניט אויסנעמען קיינע באדינגונגען מיט השם יתברך, אז צוערשט זאל ער באגליקען אין דעם אדער צווייטען ענין און ערשט דערנאך וועט מען ווערען פרום, ווארום זיין פרום מיינט צו אפהיטען תורה ומצות, וואס דערמיט טוט מען א טובה, ניט השי"ת נאר טאקע זיך אליין און דער פאמיליע סיי בגשמיות און סיי ברוחניות, במילא האט דאך ניט קיין

ססה

אדמו"ר שליט"א

ארט צו זאגען, אז איך וויל ניט די טובה ח"ו סיידען מען זאל מיר טאן נאך א טובה, און האפענטליך וועסט דו קענען דאס ערקלערען צו די וועגען וועלכע דו שרייבסט, און בפרט דו אליין וויבאלד דו לערנסט אין ישיבה, דארפסט דו לערנען מיט מער התמדה ושקידה און מקיים זיין מצות בהידור, וואס דורך דעם נעמט אן השם יתברך די בקשה וואס מען בריינגט צו עם און ערפילט זיי אין א גרעסערער מאס.

זיכער ווייסט דו פון דער תקנה, צו זאגען דעם שיעור תהלים חדשי — ווי דער תהלים איז פארטיילט אויף די טעג פון חדש — יעדער טאג אין דער פריה נאכן דאוונען, און אלענספאל זאלסט דו טאן אזוי פון איצטער אן און ווייטער.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ו'קמ

ב"ה, כ"ח אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ רב פעלים
מו"ה אברהם מאיר שי'

שלום וברכה!

במענה למכתב כת"ר מיום השני, בו מעיר על הא דאמרי אינשי הלשון זייער קל על — כלשונו במכתבו — צדיקים אשר בגנוי מרומים ולא על צדיקים שחיים הם אתנו לאורך ימים טובים.

ולדעתי הביאור בזה, כי צדיקים אשר חיים הם אתנו בעלמא דין, נשמה בגוף, הנה הצדיק עצמו מגין — בתפלתו וכו' — וכלשון רז"ל, שמביא גם

ו'קמ

נרפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 361 והושלמה ע"פ צילום האגרת.
מו"ה אברהם מאיר: איזראעל, ברוקלין.

כת"ר במכתבו עה"כ סר צלם מעליהם, משא"כ צדיקא דאתפטר. ולכן אז מזכירים זכותו. והוא מלשון זכות דמשנה סוטה (פ"ג, מ"ד). אלא שבנדו"ד הוא גם זכות דמצוה. עיי"ש.

בהזדמנות זו מוסג"פ קונטרס שהו"ל לאחרונה, והוא בקשר עם ש"פ זכור וימי הפורים שעברו, ובודאי אשר יש לכת"ר קביעות עתים בלימוד פנימיות התורה, וכידוע דברי האריז"ל ע"י תלמידו הרח"ו בהקדמתו לשער ההקדמות, איך שבדורות אלו מצוה לגלות זאת החכמה, ורז"ל שלאחריהם ביארו הכרח הענין, ועיין אגה"ק לרבנו הזקן (בעל התניא והשו"ע) סי' כ"ו ובקונטרס עץ חיים לנכד נכדו כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע. ועוד.

בכבוד ובברכה,

מ. שניאורסאהן

מה שכן צ"ע בענין ז"י"ע — הוא: מהו שייכותו להזכות דהצדיק, שיגן עליו. והרי אפילו אבא לא מזכה ברא. ואפילו להתירוץ א' בתוס' (סוטה י, סע"ב) דהיינו דוקא בעון ע"ז. ואפילו ע"פ מש"כ כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) בצוואתו חנוך לנער. וז"ל: ומי שעינים לו יראה שהכוונה במ"ש שהאב אינו מציל לבנו, היינו מעשה האב שעושה לעצמו (ר"ל לא בשביל בנו) אינו מועיל להבן, משא"כ בהצלת הבן להאב אף מה שהבן עושה לעצמו (לא בשביל לזכות את אביו, כי אם עושה מע"ט והולך בדרכי ה' כמו שהזהר לכ"י בתורתנו הק' ומוסיף אומץ לדקדק בכל דבר כו') בכל עשי טובה שעושה מציל לאביו מדינה של גיהנם ומכניסו לג"ע כו' ומ"ש בנוסח התפלה וזוהר חסדי אבות כו' היינו מה שזוכר לנו הכר"ב שכרת עם אבותינו עלינו כו' עכ"ל.

עכ"פ צ"ל תפלת האב או עשייתו בשביל הבן. ולהעיר מענין דזכות אבות (שבת נה, א. ויק"ר פל"ו, ו. ירוש' סנה' פ"י ה"א. ועוד)

ועפ"ז צ"ל דיזללה"ה צ"ל על כל צדיק (ע' ס"ח ס"י תתק"ף ובנ"כ שם) — אבל ז"י"ע — הוא כשהמדובר בצדיקים מדריכי ישראל או מארי דאורייתא מלמדי תורה לרבים והמדבר לומד תורתם והולך בדרכיהם והוראותיהם שעליו נאמר לבניך אלו התלמידים. וק"ל. ואכ"מ.

ו'קמא

ב"ה, כ"ט אדר, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א עוסקים בצ"צ רבי פעלים, רבני ביי"ד
צדק, ע"י העדה החרדית בירושלים עיה"ק, תבנה ותכוון
ע"י משיח צדקנו בב"א,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב מ"א לחדש אדר, בו כותבים אודות ענין
דבריכת השחי המעורבת ר"ל וכו'. ובודאי כבר ידוע להם אודות תגובת
הצבור כאן בענין זה.

ויהי רצון אשר בקרוב ממש יקוים בירושלים עיר קדשנו כמ"ש
בתוה"ק, קרי' נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה, ויקרא" לה עיר הצדק
קרי' נאמנה.

ומבואר פנימית הענינים ע"י רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, ירושלים
יראה שלם^א, שלימות היראה, וביחד עם זה הר הקדש שלימות האהבה,
אהבה עליונה, יעוין בארוכה לקוטי תורה דברים סי' ב.

וידועים דברי הספרי (דברים ו' ה) אין אהבה במקום יראה ויראה
במקום אהבה, אלא במדת הקב"ה בלבד.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור, שלימות הטוב, טוב לשמים וטוב
לבריות (יעוין קדושין מ', א) ומגלגלין זכות ליומין זכאין שבין פורים לפסח,
מסמך גאולה לגאולה, גאולת פורים דאכתי עבדי דאחשורוש אן, לגאולה
השלימה, בניסן נאלו ובניסן עתידין להגאל (אשר כן נסתם הדין^ב בהפלוגותא

(א) יעוין זח"ג ב, ב ושם. שם רפה, א.

(ב) תוד"ה הר (תענית טז, א): לכן אין אנו נותנין כו'. מנחת שי ליהושע יו"ד ב.

(ג) שמו"ר פט"ו, יא. זח"ב קד, א. זח"ג רמט, א. ובכ"מ.

שבזה) — גאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, וכמ"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

ובברכת חג פסח כשר ושמח.

נ.ב.

תמיהני וגם נצטערתי בהרבה וביותר בהודעי ע"ד אחדים (אשר תקותי חזקה שיוצאים הם מן הכלל לגמרי ולגמרי) המשתייכים לעדת החרדים הנוסעים באניות ישראליות (ז.א. שהצוות מבני ישראל וגם הבע"ב), הנוסעות גם בש"ק, וכמבואר במ"א בארוכה, נעלה מכל ספק שזהו חילול שבת בפרהסיא וגם במלאכות דאורייתא וכו'. היאומן כי יסופר, והרי גם ענין זה במיוחד שייך לירושלים עיה"ק ז', וכמאמר רז"ל (שבת קי"ט ב) וגם לענין גאולתנו הקרובה לבוא, שהרי אלמלא משמרים ישראל שתי שבתות כהלכתן (ובירושלמי תענית א' א שבת אחת כתקונה) מיד בן דוד בא, (עיין לקו"ת לרבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, ויקרא מא, א) ויהי רצון שגם בזה אתבשר בשו"ט, ונוכה במהרה ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

ו'קמב

ב"ה, כ"ט אדר, תשי"ח
ברוקלין

אגודת נשי ובנות חב"ד אשר במאנטרעאל,

ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

בנועם האב איך באקומען אייער בריף פון ז"ך אדר מיט דאס בייגעלייגטע ביישטייערונג מעות חטים פאר כפר חב"ד באה"ק ת"ו.

און השם יתברך זאל העלפען אז אייער ארבעט זאל האלטען אין

(ז) ראה ירמ"י יז. ובראב"ע שמות כ, ח שע"י שמירת השבת היתה בטלה הגזירה ויעמדו בירושלים כסאות מלכות בית דוד.

באניות ישראליות: ראה גם לעיל אגרת ה'תתצח, ובהנסמן בהערות שם.

שטייגען סיי בכמות און סיי באיכות, וואס זיכער וועט דורך דעם אויך צוגעגעבען ווערען אין די ברכות פון השם יתברך צו יעדער איינע און די חברות מיט זייערע בני בית אין דעם וואס זיי נויטיגען זיך סיי בגשמיות און סיי ברוחניות,

און בפרט אז מיר געפינען זיך צווישען פורים און פסח, וואס דער נס פון פורים איז פארפאלקאמט געווארען דורך א אידישע טאכטער אסתר המלכה, און פסח איז אויך ווי די חז"ל זאגען אונז, די גאולה פון מצרים געווען בזכות נשים צדקניות, און עס שטייט געשריבען אז די לעצטע גאולה וועט זיין אויך אויפן זעלבען אופן ווי גאולת מצרים, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות,

איז געפינענדיק זיך איצטער אין דעם לעצטען דור פון פאר דער לעצטער גאולה, קענען און דארפן אידישע פרויען דורך זייער גוטער אידישער אויפפירונג, סיי אליין און סיי דורך איינווירקען אויך אויף אנדערע האבען דעם זכות צו זיין פון די וואס זאלען נעהנטער בריינגען די גאולה האמיתית והשלימה בקרוב דורך משיח צדקנו.

בברכה צו א כשר'ן און פרייליכען פסח צו יעדער איינע פון די חברות מיט זייערע בני בית שיחיו.

ו'קמג

[אדר תשי"ח]

... במש"כ ע"ד אופני הלימוד לתלמידים העומדים לצאת מכותלי ישיבה — מובן שא"א לקבוע בזה מסמרות. וכללות שיטתנו היא ע"פ מש"כ בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע. אלא שבדורנו דור עני מוכרח להוסיף — וכן בכל הכיתות — לימוד הל' הצריכות בחיי יום יום.

ו'קמג

האגרת היא אל מו"ה יעקב שי' רייניץ, ונכתבה על גליון מכתבו מיום כ"ב שבט תשח"י.

ו'קמד

[אדר תשי"ח]

... בהערות כת"ר באגה"ק סוס"א: (א) הביטוי מרגלים — ראה ש"א כו, ד. לקו"ת ס"פ שלח, יעו"ש היטב.

(ב) הרי אין מעידין אלא בפני ב"ד. ועוד.

(ג) הרי אין לדחות בשתי ידיים. וכן הלא ארז"ל (ברכות כח, א) דרק לאיתובי דעתי אחזיוהו.

כמה חילוקים בנדון דאגה"ק מעניני דמרז"ל אלו. והעיקרי — התנאים בעדות והא דברכות הוא בהנוגע לזה ש**כבר** עשה מעשה ומתנהג באופן מסוים — משא"כ בעשית גדר ואזהרה על להבא וסייג לתורה. ובמכש"כ וק"ו מהא דמכין ועונשין כו' (סנה' מו, א), ואף שלא הזהירו מקודם.

ו'קמה

[אדר תשי"ח]

במה שהעיר בתו"א ד"ה בכ"ה בכסלו שמפרש השיטה דרק בלילה היו מדליקים כל ז' נרות המנורה (ודלא כשיטת הרמב"ם).

הרי כן היא דעת רש"י, תוס' (מנחות פו, סע"ב), רמב"ן, ראב"ד, רשב"א

ו'קמד

נדפס בלקו"ש חכ"ג ע' 360.

האגרת היא אל מו"ה שמואל יאלאו, ונכתבה על גליון מכתבו מיום י' אדר תשי"ח. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ט ב'תשעו, ובהנסמן בהערות שם. בהערות: במכתבו: בספר התניא... לשלוח לכל המגנים מרגלים... והמילה מרגל מציין איש המוציא דיבה... והאיך יאמין אדם מה שאחר מספר לו... צריכים להעיד בפניו. וגם זה האם יש ביכולתו להרחיק בשתי ידיים.

ו'קמה

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 354.

האגרת היא אל הרה"ג מו"ה שאול ביק, ונכתבה על גליון מכתבו מיום י"ג אדר תשי"ח. אגרות נוספות אליו — לעיל חט"ו ה'תסד, ובהנסמן בהערות שם.

שעא

אדמו"ר שליט"א

ועוד. וכ"מ מנוסח העבודה דיוהכ"פ שתיקן יוסי בן יוסי כה"ג (פע"ח שער יוהכ"פ פ"ד) ונקבע בסי' האריז"ל וסי' רבנו.

ומש"כ בזח"ג (פח, ב. קפג, א) שה"י מדליק ב' זמני —

זהו לכל הדעות. וכמוש"כ גם בתו"א שה"י מדליק בבוקר נר הז' (ונר הוא"ו). וסרה קושית הניצוצי זוהר שם.

בעת רצון אזכירם על הציון לבריאות הנכונה.

מפתחות

מפתח ענינים

אב:	שסו (א. לא מזכא ברא, מעשה הבן מועיל לא.).
אבלות:	קיו.
אבנט:	יכ (בחפלה).
אגדה:	קנה.
אהבה ויראה:	שסז (אין א. במקום י. וי. במקום א. אלא במדת הקב"ה).
אהבת ישראל:	רכט (כלי לא. ה'). רמ (כנ"ל). רסד. ערה.
אומות העולם:	צב"ג (בחירה חפשית. שכר ועונש).
אור:	רה (א. שנגנו וא. השמש).
אותיות:	ג (לימוד צירוף האותיות). רצז (הו"ע העור).
אחיזת עינים:	ל (באופן המותר ע"פ שו"ע).
אטום:	כו. שיט.
אילן:	כג (הבעש"ט).
אין חכם כבעל הנסיון:	רג.
אין עוד מלבדו:	שנ (ס"ה של כל מאזן שנתי).
אישות:	שכר (חסרון כח גברא).
איתן:	מב (כפשוטו וכמשמעו). קצז (ישן הארט שטארק).
אמו:	קנו (א. פדגוג; מכוסה; מוצנע; יתא — פרד"ס).
אמונה:	רמג (חלב עכו"ם מעורר ספיקות בא.). שס.
אמת:	רפו (שפת א., א. וא. לאמתו).
אנכי:	קע (אנא נפשי כתבית יהבית).
אש, יסוד:	שכו (תחת גלגל הירח).
אתרוגים:	סגיד (מקלכריה ומאה"ק. מורכבים).
בחירה:	צב (שייך רק בעצמות. ב. כאוה"ע). קד"ה (ידיעה וב.). קעו (ובנו ב. — בגוף). רמב (כנ"ל).
בטחון:	רכג.
בטלה:	מט (אינה טובה לבריאות).
בית:	לו (בעניני דירה מתחשבים ביותר בדעת בעלת הבית). קלה (כל העוסק בבנין מתמסכן וכ"א שא"ל ב. אינו אדם). קעט. רג (קביעת דירה במקום שהדירה בזול). רלה (כנ"ל — קלה). שמב (בעית הדירה היא במדרגה שניה או שלישית).
בית החיים:	קמה (קניית קרקע).
בכנ (מכל ענין צ"ל מעשה בפועל):	רג.
בעלי תשובה:	צב (השמחה גדולה יותר. לכן גדלה שמחת בית השואבה מקצירת העומר).

שעה

מפתח ענינים

שעו

ה' כמים לים מכסים). קצג (כשהכתר
נמנה אין הד. נמנה).

הדלקת הנרות:

שע-עא (במקדש, בלילה ובבוקר).

הדפסה:

כג (ה. תורת חב"ד).

הימור:

רצג.

היסח הדעת:

עד.

הכנסת אורחים:

ב.

הלל:

פד (ברכת ה. ביחיד).

הסכמות:

שז (א"ז במנהג בית הרב).

הפצת היהדות:

עד-ה (כמה זמן יתן להתעסק בוולתו).
פו. רכח-ט.

הפצת המעיינות חוצה:

ב. ח. ל. לא. לד. לט-מ. עז. פב. פד.
פח. צג. קכה. קכו (בכל שנה מיתוספים
אפשרויות). קלח. קמד (חובת גברא.
זה כו"כ שנים שממטיר הגני כהוראות
בקשות וגם פקודות). קעה. ריא. רכא
(מעין בכ"ש). רנה. רנו. רסה-ז. רעז
(למצוא עוד דרגה בחוצה ולחדור בה).
רפב. שכח. שלד-ה (פקודת רבותינו,
סו"ס צריך להעשות, טוב שיעשה
בהקדם).

השגחה פרטית:

קמו. רד. רכג. רל.

השגת גבול:

קלט.

התאוננות:

ד (לא ימצא בד' אמות).

התבוננות:

קה (קודם התפלה). רעא (קודם כל
תפלה).

התהוות:

שלז (ע"י דילוג דוקא).

בעשתי עשר חדש גו':

רמט (פי' הפסוק בפני' הענינים). רנב.

בר מצוה:

קב-ג (כיומא לסליק לחופה כו'). קג.

בראשית:

קנו (עם התורה או בשביל התורה).

בריאות:

מט (הכטלה אינה טובה לב). סב
(מדרכי עבודת ה'). קיא (עבודה מתוך
שמירת הב'). ש (הנשמה והגוף).

ברכות:

סו (סלח לנו וגואל ישראל). רעא (על
ט"ק). שכא (שהחיינו). שכח
(האילנות. הקשת).

ברכת המזון:

קז (ההכרזה בגמר ההתוועדות כו').

גאולה:

רטז (ע"י משיח דוקא. הסדר המבואר
ברמב"ם).

גוף:

עיי"ע בחירה. טבת.

גיור:

רמג.

גלגולים:

כב-ג.

גמילות חסדים:

קנו (בגשמיות וברוחניות).

גניבה:

קע (ג. זמן ללימוד — בלא תגנוב
טעם מפסיק).

ד' מינים:

לט (להשתמש למבצעים בשלהם —
הידור).

דיבור:

עט. קיח (חשיב מעשה. כמה דרגות).
רלח.

דידן נצח:

ר.

דעת:

עא (מצד הכינה י"ל מסקנות הפכויות
רק הד. קובע). עט (סדר טהרות. ד. את

מיו"ח). צד (מט"ז עד כ"ד). קו (הפרדת בנים ובנות. התמחות המורים). קנ (השתלמות למורה וגננת). קעד (חובת כ"א. השתלמות). רמ. רנ (התעסקות בח. עטה"ק). רעט"פ. ח. הבנות). רפד (הפרדה בין נערים ונערות). רפה (לימוד לתל' שאין אוכלים כשר). רצא (השפעה על המשך לימוד התל'). שא (ח. עטה"ק). שלט (כנ"ל — רפד). שמה (מס"נ מרדכי לח. הילדים). שנב (השתלמות בשטח הח. שנד (כתובת ס"ת וח. הבנים).

חנוכה:

נב (מס"נ). קכד (מס"נ על קדושת התורה). קלג"ד (מוסיף והולך). קנד (דמי ח. לתל'). קנח. קעב (עד דכליא ריגלא דתרמודאי). קעה (להוסיף בנרות להאיר). קעז"ח. קפב"ג (שמן יום א' הספיק להאיר ח' ימים). קפו. קפו (מעלת ח' ימים). קפח (כנ"ל). ר (נס ח. בשמן — רזא דרוזין). רא (כנ"ל — קנד).

חסידות:

ז. י (לימוד פני' התורה). כא (אילנא דחיי המחזקת הנשמה והגוף). ג (לימוד דא"ח עם בנות). נב (מאור שבתורה מוסיף בריאות במאור שבגוף). קיב (מעבירין המת — סו"מ, מוסר, מלפני הכלה — ע"ט, ח.). קנג (אילנא דחיי). קנה (מצוה לגלות זאת החכ'). קנו (קב חומטין). קסב (בי' יפקנן מבי' גלותא). קסט. קע (המשל מאבן טובה שבכתר מלך). קצג (שיטת ח. חב"ד). רה (עץ החיים). רו (אילנא דחיי). רי. רל (נוגע לכל חיי האדם). רנג (תורת הכעש"ט ותורת חב"ד). רנט (כתחלת תקופת אדה"ז). רעט (הח. נחלת כל ישראל). רפז"ח (העלי' בעניני דא"ח). שיט (כנ"ל — רעט). שנא (חודרת בכל האדם). שסא. שסו (מצוה לגלות זאת החכ').

התוועדות:

לו (וואס א חסידישער פארבריינגען קען אויפטאן כו'). עד (מעלתה). פב (שחיית משקה). קז. קכב (מעלתה). קמד (כנ"ל — לו). קנט (להמשיך תל' הישיבות לה.). קס (לא תמיד התוצאות נראות מיד). קסד"ה (כנ"ל — לו). קסו. רב (חרישה וזריעה). רכו. רנה. שה (כנ"ל — רב). עדר. עיי"ע יט כסלו.

התקשרות:

קצט (אמתית הה. היא של הנשמות ע"י הוספה בתומ"צ).

זכרון:

ערב.

זכרוננו יגן עלינו (זי"ע):

ססה"ו (הטעם שאומרים זה רק על צדיקים אשר בגנוי מרומים).

זמן:

יא (נברא).

זריזות:

קנו (לא קודם צפרא).

חומש תהלים תניא (חת"ת):

יח. כח"ל. לז. מו. סו. קא. קיח. קכט. קלד. קצג. קצט. רד. רכח. רלג. רנח. רסא. רסג. רסה. ערב. ערה. רצג. רצה. רצז. שיג. שלח. שמ. שנד. שסא. שסג.

חכמות בחוץ תרונה:

רסז (ח"ע וח"ת).

חלום:

סה (כל הח. הולכים אחר הפה, יפתרם לטוב). קל (אצל זרובבל בסמוך לדבורו).

חלוקת הש"ס:

ר.

חנוך:

מו (התעסקות בשטח הח.). מט (גם בח. צ"ל טראכט גוט וועט זיין גוט, ואז פועלים בדרך קירוב). סא (תהלים חדשי לתל' קטנים). עא. פריז (התעסקות בח. — סגולה לנחת

מפתח ענינים

שעח

חקלאות:

עג. רמד. רנד.

חתונה:

ג (חזרת המאמר בשלימות). כה (ימי הח. בחרני"ז). מ (ח. גדולה — רק באיכות. לא לאחר). צד (כנ"ל — ג). קיד (לא לחכות עד שיהיו בגדים מתאימים כ"י ולא לאחר הח.). קפח (לא לאחר). רב (איחורה וקביעותה בחדש מנ"א). רלב.

טבילה:

קנג (ט. עזרא). שלד.

טבת:

רמב (הגוף — הקב"ה, נהנה מהגוף — בנ"י).

טהרה:

קצב (ט. מביאה כ"י). רו (כנ"ל).

טהרת המשפחה:

רסא. שנו.

טוב:

קלט"מ (ט. לשמים קשור לט. לבריות).

טלית:

יב (כתפלה לפני העמוד). צד"ט (כנ"ל — במנחה ומעריב וסליחות).

י כסלו:

קכב. קכד. קמד.

י" שבט:

רמט.

יאוש:

אין מקום לי. שממנו לא יבצר כל דבר. לז. רלב. רצה. שכו.

יב תמוז:

קלה. רכב (המשך לגאולת י"ט כסלו).

יגדיל תורה ויאדיר:

רה (באופן הכי נמוך ובתכלית השלימות).

יגעת ומצאת תאמין:

פא. רנח. שכג. שנא. שנו.

יהדות:

כב (במובנה האמתי).

יום הולדת:

מה (מקורות). קנב. קעו. שלג (מקורות). שנה.

יום כיפור קטן:

צ. קד.

יום כיפורים:

טו (עיצומו של יום עושה כל הנדרש).

יט כסלו:

צ (ר"ה לחסידות). צד (כנ"ל). קד (כנ"ל). קז (ההתוועדות בכפ"ח). קיג (הכנת החל' להתוועדות יט"כ). קטו (ר"ה לחסידות). קיח. קכב"ח. קלכ"ו. קלט"מט. קנה. קנז"סג. קטו. קסח"ט. קעב. קעז"ט (ר"ה לחסידות). קפא. קפד"ו. קפח. קצא (כנ"ל). קצו. ר. רב. ריא. ריח. רכו (פעולת התוועדות יט"כ על כל השנה). רמה"ו (ההתוועדות בכפ"ח). עדר. שלג.

יצר, מלחמת:

נז.

ירושה:

ל (בענינים רוחניים).

ישוב הארץ:

רט"ז (ושבת ציון).

כז טבת:

ריט.

כהנים:

קט.

כחי ועוצם ידי עשה לי:

קנב.

כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך:

שנגד.

כפלים לתושיה:

פא (גם באיכות).

כפרה:

ז"ח (שיה"י מרוצה וחביב).

כרם חב"ד:

לד.

כשפים:

קסד.

מחלוקת:	כשרות:
א (הרמת יד ובקשת מחילה). ז (בענין הנ"ל).	רמג (חלב עכו"ם מעורר ספיקות באמונה). רמז (נכשל כמאכל איסור).
עייג"כ ערך שלום.	רפה (לימוד לחלי שאין אוכלים כ.).
מילה:	כתבי יד:
רסו. שכ.	קטו. קבח (הערות הגרלוי"צ ש"ס על הזהר). ריב (חסידות). רלה (מאמרי אדה"ז).
מכתבים:	כתבי עת:
אדמו"ר מוהרש"ב: פז.	ו (מחנים). צב (בטאון חב"ד). צה. קלג (בכרזיל). ריז (בטאון חב"ד). רצט (שיחות לנוער). שנו (הנ"ל).
אדמו"ר מוהריי"צ: שיח"ט.	כתר:
אדמו"ר שליט"א: קסא (עכוב המענה מרוב הטרדות). רכד (כל המ. נקראים עוה"פ קודם השילוח. במקרים מיוחדים בא עה"ח). שנו (כנ"ל — קסא).	קצג (כשהכ. נמנה אין הדעת נמנה).
מלוה מלכה:	לב:
קמג. ריד.	קפה (חי' ופני' ועצם הפני').
מלקות:	לויים:
רי (תיקוני מ. לכל מאן דבעי).	קט (לע"ל יהיו כהנים).
מן:	לימודי חול:
רסו.	מח. רל.
מנהגים:	לשון הקדש:
ו (חלוקי מ. בין ספרדים ואשכנזים). פד (בהיום יום אחרת מאשר בסידור). קפט (הנהגות אדמו"ר מוהריי"צ כהנהגת אביו ולמע' בקדש). שכב (מ. חב"ד).	רכג (לימוד לה"ק לחל').
מסים, תשלום:	מאמרים:
קסה.	ג (חזרת המ. בחתונה). צד (כנ"ל). רלב (כנ"ל).
מסירות נפש:	אדה"ז: קצד (לפני ולאחרי פטרכורג). רלד (כנ"ל). רלו (כנ"ל).
שמו (מוסר הנ. וממיתה לצורך הגוף).	אדמו"ר מוהרש"ב: כה (שמח תשמח תרנ"ז).
מעבירין המת מלפני הכלה:	אדמו"ר מוהריי"צ: נו (ע"כ יאמרו המושלים).
קיב.	מדע:
מעלין בקדש:	כו (מסקנותיו מתקרבות לתורה).
נג. ס. צג. קה. קלח. קמב. קסב. רכ.	מזוזות:
רכט. רמח. של. שלו.	נה (בדא"ח מבואר ששקולה כנגד כל המצוות. חותם הקב"ה על עניני הבית).
מעמד:	עט. קסד. שדמ. שנח.
פז.	מזיקים:
מפלגותיות:	עט.
רנד. שלט.	מחיצה:
מצבה:	טז"ז (בביהכ"ג). רמד.
יב. רנז"ח (לפני או אחרי י"ב חדש).	

מפתח ענינים

שפ

מצוות:

קיב (מעבירין המת (ל"ת) מלפני הכלה (מ"ע), עשה דוחה ל"ת. שח"י (מ). דרבנן — בעשה או בל"ת. מנין מ. דרבנן).

מקוה:

עז (באלבאני ובהבנה). קצב (בכפ"ח. מוכרים ס"ת לבנין מ.). רו (בטורונטו). רנד (בכפ"ח).

מקיף ופנימי:

רעז (המ. נכנס בפ. ויהי' המ. מבחי' עליונה יותר).

מרגל:

שע (הביטוי מ. שבאגה"ק סוס"א).

משלים:

שמט"ג (בחסידות).

משמעת:

רצט.

משניות:

רכח. שטו. שלד.

ניגונים:

רכב (זמנים מיוחדים לד' בכות). רמ (עך טי דורין מארקא).

ניקוד:

רצרוז (שבא או שוא).

ניתוח:

נ (נ. און ע"ש ד"ר רוזן). נב (בעין). קפג (בנ. צריך התייעצות ביג רופאים).

נסיון:

רלט. רמא (כי מנסה — ל' נ. והגבהה). רנו (כנ"ל).

נפש:

קטו (גם עניני הגוף מקשרים עם הנ.).

נרות:

יב (מספר הנ. בתפלה לפני העמוד. ה' נ. — נגד ה' שמות לנשמה). עיי"ע הדלקת.

נרות להאיר:

קכה. קעג.

נשיאת כפים:

קיו (באה"ק, ביוה"כ).

נשים:

רג (נהגות). עיי"ע שיר.

נשמה:

יב (ה' שמות נקראו לה, ה' נרות). ריג (הליכת יו"ח הנפטר בדרך התוהמ"צ חשוב שלב"ע מהספדים). ערב (המחזיר נשמות, נפש ורוח). שכב (שרש הנ.).

סגולות:

נט (מטבעות לשמירה).

סדר:

קיא (רכותינו החדירו הס. כו'). רנב.

סופר סת"ם:

קנג.

ראה גם מפתח מוסדות ערך ביה"ס לספרות.

סיום:

שכ (מס' פסחים).

סיפורים:

קסו (ס' בראשית קודם לשאר הספרים).

סעודה שלישית:

פג.

ספירות, עשר:

קצג (חב"ד או כח"ב חג"ת נהי"ם).

ספר תורה:

קצב (מוכרים ס"ת לבנין מקוה). רמד (שנפלה ולא נגעה ברצפה). שנד.

ספרים:

ו (קצור דינים לחיי החייל). לט (חוב) כנוס ט"ו אלול). עז (תנ"ך בכמה שינויים — בלי רשימת שינויים). קט (ליקוט מנהגי חב"ד). קצד (ישראל ליחודו). רד (הערות לס' מרגניתא דר"ב). רח (אוצר המשלים והפתגמים). רטו (ידן צום געדיינקען). רלח (אנצ' תלמודית). ער-ערב (הערות לפי צלותא דאברהם). רפב (התורה והעולם). רג (רעיונות על הסדרות). שז (הערות לקוני' תיקון עירובין). שמת

- פחד:** ילקוט משלים כו' לעם ולנוער וגן החסידות).
אדה"ז: מז (תניא). מח (לימוד תו"א ולקו"ח). נו (תניא). פדה (גם היותר פשוט יכול להבין בתניא). קכב (הזכרת התניא בס' אדה"ז). קנג (תניא). קסד (תניא). קצד (אתהלך לאזניא והנחות הר"פ). רכח (תניא). רלד"ח (הנ"ל — קצד). רנא (תניא). שלד (תניא). שלח (תניא). שמ (תניא). שנה (הכנה לשיעורי תניא).
אדמו"ר מוהריי"צ: צה (חוב' י"ט כסלו).
עד מתי?:
רכד.
עדי מסירה:
פה (בשליח להולכה ובשליח לקבלה).
עור:
רצו (אותיות התורה מועיל למחלת הע.). שנו (בא מחסרון טהמש"פ).
עין:
נב (מאור שבחורה תוסיף בריאות במאור שבגוף).
עירוב:
שח (אין לפרסם עריכת ע. בעיר).
עני:
רפ (קרבן ע. קדמך).
עצבות:
קפו. רנח. רצג. שכו.
ערבית (שפה):
צא.
עשיר:
שי (ר"ת עינים שנים ידיים רגלים).
פאה נכרית:
רט. של-לא.
פדיון הבן:
שכ-שכא.
פורים:
שיט"כ. שכה. שכט (רבים מעמי הארץ — עיני ארץ — מתייהדים). שמח (כנ"ל). שס.
- פחד:** יג"ד (היסח דעת). שמו (נפל פ. היהודים — יראת ה').
פיוטים:
רעא (רק אלו שהודיע הרח"ו בשם האריז"ל).
פך השמן:
נא.
פסח:
שסט (בזכות נשים צדקניות).
פסח, קרבן:
שכ.
פקוח נפש:
סב.
פרות:
מג (שירת הפ.).
פרישות:
רכח (נגד דעתי).
פרנסה:
נו (הנסיעה לחו"ל להשתכר). עב (נסיעה בשד"רות לארה"ב). פח (צ"ל עכ"פ יגיע כפיך ובשימת לב שכל המעשי). רכג (בטחון מועיל לפ.). רלט. רצג (להמנע מהימורים במניות). שסא (לימוד התורה מביא לפ. הבית).
פשיטות:
קמח (אנשים פ.). רפג.
פשיטת רגל:
כח.
פשרות:
יז.
פתגמים:
נ (לחלוחית — עסענציע בלימוד דא"ח). סז (מאזשעס דא ניע חאטשעס). קעט (בכל ר"ה צ"ל הוספה בתומ"צ). ריג (רבתינו: טראכט גוט וועט זיין גוט). רכב (הרה"ק מטשרנוביל אודות אבן הבוחן). רלא (המפורסמות א"צ ראייה). רלג (אין חכם כבעל הנסיון). רנב (כנ"ל — ריג). שנא (ר' בנימין מקלצק: כמו

פעולה א' מאלף אנחות). מא (מ'ועט זיך חאפן פארן קאפ כו'). קעב (כנ"ל — לא). קפה (כשאישי מתעטש בציר הצפוני נוגע לכל יושבי תבל). קצו (כשהגוף רעב — למוצא פי ה'). רלא (כנ"ל). רלח (הצלחה בזמן). רמב (אהבה טבעית בש"ק?). רמה (א איד קוועטשט מיר ניט). שיח (כשמחליט לתת צדקה נפתחים הצנורות).

צבא:

ו (ניצול תפקיד הרבנות הצ. והי' מחניך קדוש). מו. קו. קי (ג' פי'. בעומק רום ובעומק תחת). קכו (והי' מחניך קדוש). קסגיד. רמ. רעה. שכז (קיום תומ"צ בצ.).

צדקה:

ג. יד (מקור דברי אדה"ז שבפדיית הנפש לא נאמר אל יבזבו יותר מחומש). כז (שקולה כנגד כל המצוות. גמ"ח). כח (ע"ח הרווחים שיהיו). לב (ובחנוני נא בזאת). מ (כנ"ל). נהיז (לקחת הקב"ה לשותף). נט (במקום חענית). עד (גשמית ורוחנית. נעשה מוחו ולבו זכים כו'). עט. קא (מעשר, ובחנוני נא). קלט (כנ"ל — כח). קנג (קרוב לחומש). קסד. קפ (להכנסת כלה — סגולה לשידוך). רד (חומש ממחיר המכונית שקנה). ריא (מעלה עמה כל הד' חלקים). ריט (עשר בשביל שתתעשר). רכ (מעלה הצ. בסו"מ ובזע"ט). רכת. רמז. רנו (פזר נתן — קרנו תרום). רנח. רסג. ערב. רצ (מעשר ממון). רחצ (קרבה שנת השבע — נתן תתן). שלד. שלט. שדמ. שנה. שסא.

ציון:

טו (כאתי מהצ. הק' מאוחר מהמשוער).

ציצית:

רעא (ברכה על ט"ק).

בעת התפלה נופלות מח' מהיריד בלייפציג כך בלייפציג יפלו מח' מאין עוד מלכוד).

בעש"ט: מא (המשל מאנשי העיר שסמכו על הגיבור כו'). עח (כ"ד ששומע — הוראה). צ (עזוב תעזוב עמו — עם הגוף). קלה (ראשיתך מצער, ועי"ז ואחריתך ישגא מאד). קצא (לעבוד את ה' עם הגוף). קצח (הלואי בקדש חזיתך). רכו (כנ"ל — צ). רסז (הנשמה יורדת לע' פי' שנה כו'). רחצ (כנ"ל — עח).

הה"מ: יא (הזמן נכרא הוא).

אדה"ז: לו (וואס א חסידישער פארבריינגען קען אויפטאן כו'). מא (וואס מאנסטו בא מיר כו'). מג (קביעות בנפש). צ (ר"ח — ולא תחלת). צד (כנ"ל). קד (כנ"ל). קטו (כנ"ל). קמד (כנ"ל — לו; צ). ריט (אידישע גשמיות כו' מאכן רוחניות). רכט (אהבת ישראל כלי לאהבת ה'). רמ (כנ"ל). רעט (החסידות — נחלת כל ישראל). שיט (כנ"ל).

אדמו"ר האמצעי: לו (ב' נה"א על נה"ב א'). מב (וראו כל בשר — בעין הגשמי). צ (ר"ח — ולא תחלת). צד (כנ"ל). קד (כנ"ל).

אדמו"ר הצ"צ: שלו (פעלי דיממא און — להאיר).

אדמו"ר מוהר"ש: רלו (די וועלט כו' לכתחלה אריבער). רנב (כנ"ל).

אדמו"ר מוהרש"ב: נו (טובה פעולה א' מאלף אנחות). עז (כוה"ז אין סדר לבירורים). רלד (די מאמרים פון פאר פ"ב — געברענט). שנט (כשם שצריך להניח תפילין כו').

אדמו"ר מוהררי"צ: יב (ה' נרות בתפלה — נגד ה' שמות נקראו לנשמה). כב (עס איז קיינמאל ניט צו שפעט). לא (כל יחיד הוא רבים). לג (העבר מלמד את העתיד). לה (טובה

צניעות:

ערב. שסז (כריכת שחיה מעורכת בירושלים).

צרפתית:

צא. צז. קפא.

קביעות:

מד (כנפש. קבוע לא בטל).

קדיש:

רכב (לאחר ובא לציון — כשלא נשארו י'). שנה (אמירת באתרא קדישא בארה"ק).

קללות:

רה (י"ח ק. קלל ישעי' כו').

קרי:

כא (ביוה"כ). שסא.

קריאת מגילה:

יט (בי"א כו' בט"ו — ו"ה; י"ה, וסכום הכולל ס"ה כמספר אדני).

קריאת שמע:

רצד (מתי כופלים ג' התיבות ואומרים אמת. אמירת יושב בסתר בקשעה"מ).

קריאת התורה:

קפט-צא (קריאת פ' הנשיאים בס"ת). שיכ"ג (ויחל, כשרק ג' מתענים).

ראש חדש:

צ (ולא תחלת הח.). קד. רמט. ערב (תספורת וגויזת צפרנים — איסור או סכנה).

ראש השנה:

קעט (בכל ר"ה צ"ל הוספה בתומ"צ). רפב (לאילנות). עי"ע יט כסלו.

רבי וחסיד:

רמ (כשבא לביקור צ"ל ברכוש). דש (גופא בחר רישא אזיל). דשה (רושם שעשה הביקור).

רפואה:

לו (להתפתחות). סז (ניקויטיניק אסיד). קפא (לחולי נפילה). רב (לפורונקול). ריג (ההשקעה בהתעסקות בר.). שכד (לחסרון כח גברא). שנו.

שבת:

ח (אומרים בו ישמחו, אף שענינו תענוג). יז (מקרופון בש.). מב (התחלת השנה ביום הש.). צו (דורשים ממנה לבקר בש. בביה"ס). קכ (נסיעה באניה ישראלית בש.). קמו (תיקון לחילול ש.). רלד (כנ"ל — קכ). רלט. רמב (אהבה טבעית בש"ק? ענג). רסו. שז (לדעת אדה"ז הם אינו עולה למחיצה). שח (אילו משמרין ש. אחת כו'). שטז (כנ"ל — קכ). שכג (כנ"ל). שמו (כנ"ל). שסח (כנ"ל).

שבת מברכים:

צ. קד.

שחיטה ובדיקה:

קסכ"ג (לימוד אומנות שו"ב). רס (הכאת הראש אחר הש.).

שיבת ציון:

רטריז (וישוב הארץ).

שידוכים:

מד. מז. נג. קא"ב. קיד (לא לבלבל הבן או הבת עד שתהיי הצעה פרטית). קנא. קסז"ח. קעט"פא. קצח (אם יש להתחשב בחשבון השמות). ריד (חור"ד המכיר שניהם). רמו. רצו (אם לספר מה שעבר עליו). שו (עיקר וטפל). שכב. שכו. שלב.

שיחות:

אדמו"ר שליט"א: נא. צב (תשרי תשי"ז). קנד.

שיר:

ט (ש'תפלה על חבלי משיח). מג (ש. הפרות). רסב (ש. מרים). רסט (כנ"ל). רעט"פ (ש. מרים — לפני מלאכי השרת). רצד (ש. של פגעים).

שכחה:

קנג. שלד.

שלוחא דרבנן (שד"ר):

שיג.

מפתח עינים

שפד

שלוש:

(לימוד הת. מביא לפרנסת הבית). שסט
(הל' הצריכות).

ז (כלי המחזיק ברכה). צח. שכא.

שליח צבור:

יג (נסיעת ת. לכאן תלויה בהטבה
בהנהגתו).

לג. שסג (המתאים).

שמות:

תמונות:

קכח (של הגאון ר"מ חפץ).

תנחומים:

פא.

תענוג:

רמב (ת. תמידי אינו ת.).

תעניות וסיגופים:

צ.

תענית:

נט (ת. דבור במקום ת.). קסד (ת.
דבור). רכז (פדיה).

תפילין:

יח (מי שאינו מניח ת. דר"ת אם יכול
לכותבם). נה (הוקשה כל התורה לת.
שעבוד הלב והמוח). עט. פ (תיקון
לחסרון הנחת ת. — שעבוד הלב
והמוח). קסד. שה (התחלת הנחתן).
שדמ. שנח. שסג (מקופת הצבור
להגהה ותיקון).

תפלה:

יב (בטלית ובאבנט). ער (נוסח שבירר
אדה"ז מס' סידורים. זכות מיוחדת).
רעא (רק הפיוטים שהודיע הרח"ו בשם
האריז"ל. התבוננות קודם הת.). רפה
(נוסח אריז"ל). שיב (בצבור, כשרק ו'
לא התפללו). שטרו (לימוד מאמר בין
כגוונא כו').

תשובה:

כב. סד. סו. פד (תיקון להלבנת פני
חבירו). פה (לא יתרשם מקשיי ההליכה
בדרך התומ"צ). צה (הי' רגיל לקרות
דף א' כו'). קג (כנ"ל). קסד. קד. רה"ו
(כשעושין ת. מיד נגאלים). שכו. שמו
(מתוך שמחה).

תשרי:

כד (חדש כללי).

נא (ברכה בש. האם). עו (ש. שנעקר).
קיח (הוספת ש.). קכח (ש. שנעקר
בתפלה לחולה). קעג (גילוי. אם קרא
אדם ש. לדגים). קצח (חשבון הש.
בשידוכים). רעו (מי קרא ש. לקין).
שכו (טעם קריאת ראובן ושמעון).
שכט"ל (שם כלה כחמותה). שלד
(תפלה בש. האם).

שמחה:

ח (גם בשבת אומרים ישמחו. אף
שעינו תענוג). רנכ. שא. שטו. שלז
(המשכת ש. אדר לכל השנה). שמו.

שמחת בית השואבה:

צב (שייך לבע"ת. לכן השמחה גדולה
יותר מבקצירת העומר).

שמיטה:

רלו. שיא.

שמש:

דש (מאיר לס' רבוא כוכבים).

שנים מקרא ואחד תרגום:

קפט (בס"ת). קצ (מדין הש"ס).

שערות בנשים:

פט (מנהגים חלוקים בתספורת הש.).

תהלים, אמירת:

סא (ת. חדשי לחל' קטנים). קכח"ט
(התעמולה — א"ז ענין צא"ח). קסד.
רכו (בש"מ קודם התפלה). רמו. רנח.
שסה.

תורה:

יט (שיעור גמרא ברכים. מס' מגילה
ר"ה וביצה). מז (לימוד למיגרס
ולעיונא). נא (ניתנה לכ"א. אנכי ה'
אלקיך — ל' יחיד). ק (הל' הצריכות).
קד (מביא לידי מעשה). קטז (הל'
הצריכות). קיט (חיוב תמידי ולא שייך
השלמה). שנא (הל' הצריכות). שסא

מפתח מוסדות וארגונים

בית רבקה:	אגודת חב"ד:
קב.	קמה.
כפר חב"ד: נ (סמינר). רלו.	אגודת נשי ובנות חב"ד:
מלבורן: קפד.	עה. קמא. רכג. רסח"ט.
גמ"ח, קופת:	ברידזשפארט: רעג. שיט.
כז (אגודת ג.). קנב (ע"י בהמ"ד	לונדון: רפא.
ליובאוויטש מונטריאל). רחצ (שומרי	מונטריאל: שסח.
שבח).	קליוולנד: קפב. שס.
הכנסת כלה:	אגודת נשים; ליידיס אוקזילרי:
קיב.	רסב. שכה.
חזית דתית:	אהלי יוסף יצחק:
קפו.	ארה"ק (רשת): קה. קיא. רסת. רפט.
חסידים, תנועת:	שלט.
קי (חב"ד ונהי"ם). קלד (יד הח. על	מלבורן: כט. קפד. רסח.
העליונה). קנט (כנ"ל). ר (כנ"ל). שנב	מרוקו: צא. רסח.
(ח. חב"ד).	אהלי תורה:
ישיבות:	שכה.
קעו (בבוענאס איירעס).	אחי תמימים:
ישיבות ערב:	ניוהייזען: כד.
שנו.	איגוד הרבנים:
כולל חב"ד:	שג.
שטו.	אידעפענדעט טינווארע קא:.
מזכירות:	נה.
כט.	בית חרושת:
מחנה ישראל:	רלה (לנייר בחיפה). שיא (לשמורי
רסח.	בשר בכפ"ח).
מחנה קיץ:	בית יעקב:
ה (במונטריאל). עב. עז (בברזיל,	קצא.
ארה"ב ארה"ק וקנדה). קמ	בית הכנסת:
(מונטריאל).	טז"ו (כימה באמצע. מחיצה). צז
מרכז לעניני חנוך:	(דארטשעסטער). שכ (צ"צ נוסח
רסח. רצט.	אר"י).
מתנגדים:	בית הספר:
פז. קמח (אין כאלו).	סח (חב"ד בשכוני לוד).
ניווארק בארד אוו ראבייס:	בית הספר לספרות:
טז.	נד"ה. רא.

מפתח מוסדות וארגונים

שפו

ניוהייזען: ח.	סינאגאג קאונסיל:
חל אביב: לח.	טז.
קרני הוד תורה (קה"ת):	סמינר למורים:
קלג. רלב.	קו.
שערי צדק:	ספרדים:
קפז.	ו. ר. של.
תומכי תמימים:	ספריה:
לד. קב. קלז"ח (יובל הששים ליסודה	כג. רלג.
והח"י ליסודה בארה"ב). קפא. ריח	עדה החרדית ירושלים:
(כנ"ל — קלז). רצט. שמא.	שסז.
ארה"ב: קלז"ח. ריח. רסביג. רצג.	עדת ישראל:
לוד: כז. לב. קצו. רלו (העברתה	רסז (בפריסקא). שא. שמח
לכפ"ח). שיג.	(במאנטשסטער).
ליובאוויטש: קעג.	פורת יוסף, ישיבת:
מונטריאל: סט. קמ. שדמ"ה.	שכט.
פריז: ברינא: נד"ה. רצג.	פעילי המחנה התורתי:
תורת אמת:	קטז.
צג. רפו.	צעירי אגודת חב"ד:
תלמוד תורה:	רמח. רצו. שכט.
קצה (ברעננה).	ארה"ק: ו. לא. מו. קו. קכח"ט. רפט-
תנועת המושבים:	צ.
שלט"מ (ועדת הנוער).	כפר חב"ד: לט.
	מונטריאל: ה. קמ.

מפתח אנשים

- אברהם, המלאך (בן הה"מ): רנט.
 אדם הראשון: רעו.
 איזראעל, אברהם מאיר: שסה.
 אלכויס, יהושע: רסה.
 אלטהויז, בן ציון: קמב.
 אליהו, הגר"א: י. כג.
 אסתר המלכה:
 שיט. שכה. שס. שסט.
 בוימגרטן, דובער: פ.
 בורג, יוסף: קפה (וויגחזו).
 ביק, שאול: שע.
 בלאך, משה חיים אפרים: רח.
 בלוי, טוביה: רי.
 בליזנסקי, מאיר שלום: רעז.
 בליניצקי, ישראל נח: כה. קסו.
 בנימין מקלצק: שנ.
 בעזפאלאוו, שניאור זלמן:
 רסו. שא.
 בריאר, אליעזר: קלב.
 ברוך, הרה"ק ממעזיבזו: רנג.
 גבאי, אברהם ברוך: קמב.
 גולדמן, רפאל חיים: קנה.
 גולדשטיין, רפאל פנחס: רכא. שכח.
 גורקאוו, יעקב יוסף: קסא.
 גורקאוו, סאניא: רפא.
 גיוזנדהייט, בנימין נתן: מה.
 גלוסקין, נפתלי: מג.
 גליצנשטיין, אברהם חנוך:
 צב. קכח. קסג. ריז.
 גנזבורג, יצחק: קה. רפט. שלט.
 גרונר, יצחק דוד: שיח.
 גרינבלט, אפרים: שיב.
 גרינברג, אברהם משה: סו.
 גרינברג, זאב: קסב.
 גרינגלס, מנחם זאב:
 קט (וכו אברהם יחיאל).
- גרינפלד, שמעון (שו"ת מהרש"ג):
 קס (טורח ליישב דברי אדה"ז).
 דאוויד, הלל: קצג.
 דבורץ, ישראל זוסמן: רכב.
 דובער, המגיד ממעזריטש:
 ראה מפתח ענינים ערך פתגמים.
 דובער, אדמו"ר האמצעי:
 קנב. רנט.
 ראה גם מפתח ענינים ערך פתגמים.
 דוד המלך:
 מג (שייכות לשירת הפרוח).
 דוידסון, ישראל: רח.
 דוכמן, חיים ברוך: קצו.
 דוליצקי, נפתלי: רנו.
 דייטש, חנניא יום טוב ליפא:
 עח. רז.
 דינרי, אלטר ידידי: ה.
 דמיאל, יצחק: קצד.
 הורביץ, יעקב: קנו.
 היילפרין, אלחנן: רד.
 הילביץ, אלתר: סב.
 הלפרין, יואל: קמג.
 הלפרין, שמואל אלעזר: צג.
 הענדל, יצחק: קג (וכנו).
 העכט, משה יצחק:
 יט. כד. סא. קעב.
 הרצוג, יעקב אליעזר: ס.
 וייטל, חיים (הרח"ו): כג.
 וויינער, אברהם זלמן: קכד.
 ווילימובסקי, חיים זוסיא:
 קלג. רצב.
 ווילנקין, שניאור זלמן: ריא.
 ווילשנסקי, בצלאל: קכה.
 ווינאקור, מנשה: צז.
 ווינשטער, דוד: רס.
 וורדיגר, יעקב: ער.

מפתח אנשים

שפח

מטוסוב, שלמה: קנח.
 מנדלקורן, יוסף: קכב.
 מנחם נחום, הרה"ק מטשרנוביל: רכה.
 מרדכי:
 שמה (מס"נ שלו לחנוך הילדים).
 מרצבך, דוד צבי: קטז.
 נמנוב, ניסן: נד. רא.
 סבג, מימון: שכו.
 סגל, חיים שלום: פא.
 סגל, יהודה זאב: קיח.
 סגל, יהודה זרחי' מרדכי ליב חיים:
 רנג.
 סגל, יוסף צבי: שנה.
 סגל, שלמה יהודה: פא.
 סורקיס, מרדכי: קכג.
 סטאק, ישראל: רעג.
 סניעג, שמואל אבא: רכו.
 ספרא, הרב: קס.
 סרברנסקי, אהרן: כט. רעט.
 סרברנסקי, יהושע שניאור זלמן:
 קפד.
 עהרמן, שלמה: צה.
 עובדי', דוד: צא.
 פויזנר, זוסיא: קכו.
 פויזנר, יצחק זלמן: שג.
 פורת, לאה: ע.
 פלדמן, מנחם נחום: ערה.
 פלייער, יוסף: שיח.
 פנחס, הרה"ק מקוריץ: ל. קע.
 פרוש, משה: רלד.
 פרוש-גליקמן, אברהם אביש מרדכי:
 יד.
 פרידמן, א.: עו. קכו.
 פרידמן, ישראל חיים: רפ.
 פריז, אברהם: קלג. קנד. שנו.
 קופציק, שלמה: קס.
 קורן, יצחק: רמד. רנה.
 קיובמן, יוסף: קיז. רפה.
 קיובמן, שלום דובער: יכ.
 קין: רעו.
 קיפניס, משה: רצו.

זוין, שלמה יוסף: רלז.
 זילברמן, יעקב: קעח.
 זינגר, אהרן שמואל: קצה.
 זלמנוב, יחיאל מיכל יהודה ליב:
 ז. קו.
 זרובבל: קל. שיז.
 חרקוב, חיים מרדכי אייזיק:
 קלט. קמב. ריד-טו. רלח.
 חוה: רעו.
 חטריק, צבי: עז. קלא.
 חן, אברהם יהודה: ריב.
 חן, לאה. ריב.
 חנוך, נחום: שטו.
 חפר, שמואל: קיג.
 טאוב, משה: כ.
 טולידנו, רפאל ברוך: קלו.
 טלושקין, ניסן: רפכ.
 טראוויס, צבי דוב: רכח.
 יאדלער, יצחק זאב: קנה.
 יאלאור, שמואל: שע.
 יאלעס, אפרים אליעזר:
 טו. קי. רמא. רסו.
 יונגרייז, חיים אברהם: מב.
 יערי, משה: כה.
 יפה, משה א.: רמה.
 יפת, יעקב: סח.
 ישעי' הנביא: רה.
 ישעי' דוקטור מדרויא (ריף):
 כ (פרטים אודותיו).
 ישראל, הבעש"ט:
 ראה מפתח ענינים ערך פתגמים.
 לודמיר, דובער: רנט.
 לוין, צבי ליב: נד.
 לוריא, יצחק (האריז"ל): כג.
 ליברוב, סעדי': צא. רנו.
 לסלכויס, דוד אברהם: קל. שיז.
 מאי, חנניא יום טוב ליפא: קפז.
 מאיר, זאב דוב אלחר: רנב.
 מאסקאוויטש, יוסף דוד: שז.
 מדליה, הלל: מה. שלג.
 מוצקין, פרץ: ק.

- קמינצקי, ראובן: לא.
 קסלמן, שלמה חיים: קנט.
 קצנלנבויגן, שלמה זלמן: שמא.
 קראוס, נפתלי: רצט.
 קרינסקי, שמואל פנחס: צט.
 קרסיק, אליעזר: קג.
 ראטה, נפתלי: שנו.
 ראובן: שכו.
 רבקין, שלום: רמג (ובנו בן ציון).
 רובין-הלברשטם, שלום יחזקאל שרגא
 (האדמו"ר מצעשינוב): קפח.
 רוזן, ד"ר: נ.
 רוזנבלום, נתן דוד: רעו.
 רוזנפלד, שלמה: רנה.
 רייזמן, ישראל יצחק: קיא.
 רייטשיק, מנחם שמואל דוד: ערה.
 רייניץ, יעקב: שסט.
 רקובסקי, יוסף אלי: טז.
 שאולזון, שמואל אלעזר: שכג.
 שולמן, דוד מאיר: צ.
 שזר, שניאור זלמן:
 קטו. קלד. רלה. רלז. רנא.
 שטיינוואקס, פנחס: ריד.
 שטיינמן, אליעזר: רלג. שמט.
 שילדקרויט, זאב: רצא.
 שלמה, הרה"ק מקרלין: רלח.
 שמעון: שכו.
 שמרלינג, שמעון: רנט.
 שמרלינג, שניאור זלמן: רנט.
 שניאור זלמן (אדה"ז):
 כ. כג. קנב. רנג. רנט.
 ראה גם מפתח ענינים ערך מאמרים.
 ספרים. פתגמים.
 שניאורסאהן, יוסף יצחק
 (אדמו"ר מוהריי"צ): ראה מפתח
 ענינים ערך מאמרים. מכתבים. ספרים.
 פתגמים.
 שניאורסאהן, לוי יצחק (אבי כאד"ש):
 קכח.
 שניאורסאהן, מנחם מענדל
 (אדמו"ר הצ"צ): ראה מפתח ענינים
 ערך פתגמים.
 שניאורסאהן, שלום דובער
 (אדמו"ר מוהרש"ב): ראה מפתח
 ענינים ערך מאמרים. מכתבים. פתגמים.
 שניאורסאהן, שמואל (אדמו"ר
 מוהר"ש):
 כב.
 ראה גם מפתח ענינים ערך פתגמים.
 שפעטמאן, יהושע: קב (ונכדיו דוד ונח).
 שפירא, ליפמן: שכט.
 שפירא, נפתלי הערץ: ל.
 שצונסקי, מאיר: כג.
 שקלובסקי, אלי: לה. עדר.
 שרגא, שלמה זלמן: שטז.

מפתח מקומות

קפכ. קפה. קצב. רלרז (השיכון וכפ"ח שני). רמדיה (כנ"ל). רנד. רפט. רצב. שיא. שס (מגבית לשכון החדש). שסח (כנ"ל).	אוסטרליה: ס. קכה. אלבאני: עח. ארגנטינה: פ. ארץ הקדש: ארץ ישראל:
ראה גם מפתח מוסדות ערך צא"ח. לוד: סח. ראה גם מפתח מוסדות ערך תו"ת. לונדון: קלה. ראה גם מפתח מוסדות ערך אגונ"ח. ליובאוויטש: שטו. ראה גם מפתח מוסדות ערך תו"ת. לייפציג: שנא. מונטריאל:	לד"ה. סד. סח. קג. קכא. קמו (עלי" לא. — עלי" אמחית). קנא"ב. קנד. קסז. קעג. קעט. קצו. רטרז (מדינת או א"). רלד. רמה (ביקורי באה"ק). רנט (עליית חסידי חב"ד לא). רפח (עלי" בתומ"צ בא.). שיד. שכג (גם אר"ה קוראים לה אה"ק). ראה גם מפתח מוסדות ערך אהלי"י. צא"ח.
ראה מפתח מוסדות ערך אגונ"ח. צא"ח. תו"ת. מלבורן: קכה. קפד. מעברה: רפח. מרוקו: נד. ראה גם מפתח מוסדות ערך אהלי"י. ניוהיווען: גא. ראה גם מפתח מוסדות ערך אחי תמימים. צא"ח. פיענא, כפר: רמב. פריז:	ארצות הברית: אמריקה: כב. רכט. ראה גם מפתח מוסדות ערך תו"ת. כוסטון: רצא. ברזיל: עז. ברידזשפארט: ראה מפתח מוסדות ערך אגונ"ח. ברינוא: ראה מפתח מוסדות ערך תו"ת. דטרויט: רצא. הבנה: עח. חיפה: רלה.* טבריה: ריג. טורונטו: קמד. רז. טנגיר: צו. ירושלים:
קליוולנד: ראה מפתח מוסדות ערך אגונ"ח. רוסיה: קצו. שווייץ: צה. שיקגו: קמב. תל אביב: ראה מפתח מוסדות ערך צא"ח.	רלו (שיכון חב"ד). שטז. שנג. שסז (יראה שלם). כפר חב"ד: ז (שמירתו למע' מדרך הטבע). לט. נח. ע. עג. קדח. קכט. קלא. קלד"ו. קסה"ו.

לזכות

ובנם לוי יצחק בן רבקה
ובתם חנה בת רבקה
ובנם יהודה לייב בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ולע"נ בעלה המנוח אליעזר אלימלך ע"ה
בן ניסן שיחי'
ובתה חי' מושקא בת מלכה
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
ובנם לוי יצחק בן חנה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי' מרים
נכדתו חנה בת צבי' מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי' מרים
נכדתו אסתר בת צבי' מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי' מרים
נכדתו רבקה בת צבי' מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי' מרים

שניאור זלמן בן אסתר
חוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל — חירות אמיתי
כלתו צבי' מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חי' מושקא בת שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנחמה
ובתם חי' מושקא בת אסתר
ובתם דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה

שיחיו

